

ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

അച്ഛിദ്രം, അശ്വമേധം & കാടകം

തൃതീയാഷ്ടം - പ്രപാഠകഃ 7- 12

Version Notes:

This is now the current Version 1.1 dated August 31, 2020.

1. This replaces the earlier version 1.0 dated Jan 31, 2020.
1. This version has been updated with the errors found and reported till Aug 15, 2020.
2. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done wherever applicable.
3. In this compilation the Samita Vaakyams have been suitably aligned, synchronised and refurbished in line with “Pada Paatam”.

Earlier Versions

1st Version Number	1.0 dated 31st Mar 2019
2nd Version Number	1.0 dated 31st Jan 2020

Table of Contents

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....9

3.7 തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ഛിദ്രം കാന്ധം
പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച യജ്ഞച്ഛിദ്രപൂരണാദച്ഛിദ്രമുച്യതേ.....9

3.7.1 അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷ്ടിവിഷയാണി കാന്തി
ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി.....9

3.7.2 അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാംനായുസാധാരണാനി
പ്രായശ്ചിത്താനി 14

3.7.3 അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗ്ന്യസംഭവേനുകല്പാഃ ഹോമാധാരാഃ.....18

3.7.4 അനുവാകം 4 -ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ 21

3.7.5 അനുവാകം 5 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ..... 29

3.7.6 അനുവാകം 6 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ 35

3.7.7 അനുവാകം 7 - സോമാങ്ഗ.ഭൂതേഷു മന്ത്രേഷു
ദീക്ഷാമാരദ്യാഗ്നീഷോമയിപശുപര്യന്തേ പ്രയോഗേ ശേഷഭൂതാ മന്ത്രാഃ.46

3.7.8 അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ഛിദ്രമന്ത്രാഃ 53

3.7.9 അനുവാകം 9 - ഉപാംശ്വദിഷവാ മന്ത്രാഃ.....55

3.7.10 അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ.....59

3.7.11 അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ..... 62

3.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷ്ടോമാദൗ യജമാനജപ്യാ മന്ത്രവിശേഷാഃ65

3.7.13 അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ... 68

3.7.14 അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ 71

Appendix (of expansions).....76

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....82

3.8	തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ - അശ്വമേധബ്രാഹ്മണം വൈശ്വദേവം കാന്ധം തത്ര പ്രഥമമഹഃ...82
3.8.1	അനുവാകം 1 - സാംഗ്രഹണേഷ്ടയാദയഃ യാജമാനസംസ്കാരാഃ... 82
3.8.2	അനുവാകം 2 - ബ്രഹ്മൗദനാഭിധാനം 83
3.8.3	അനുവാകം 3 - രശനയാശ്ശബന്ധനം.....85
3.8.4	അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം..... 88
3.8.5	അനുവാകം 5 - അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർതിജാം..... 90
3.8.6	അനുവാകം 6 - ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം 92
3.8.7	അനുവാകം 7 - അമാധാർയുപ്രോക്ഷണം 95
3.8.8	അനുവാകം 8 - അശ്വചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച ഹോമാഃ..... 97
3.8.9	അനുവാകം 9 - അശ്വസ്യ നാമ്നാഭിവാചനം, ഉദ്സർഗശ്ച 99
3.8.10	അനുവാകം 10 - ദീക്ഷാഭിധാനം തത്ര വൈശ്വദേവഹോമഃ.....102
3.8.11	അനുവാകം 11 - വൈശ്വദേവഹോമമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം 104
3.8.12	അനുവാകം 12 - അശ്വസംചരണവത്സരേ പ്രതിദിനം ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ.....106
3.8.13	അനുവാകം 13 - സംവത്സരാർദ്ധമുഖ്യസ്യ ഗ്രേരുപസ്ഥാനം ...108
3.8.14	അനുവാകം 14 - അന്നഹോമാഃ. ത്രിരാത്രരൂപസ്യാശ്വമേധസ്യ പ്രഥമദിനരാത്രൗ 110
3.8.15	അനുവാകം 15 - തത്പ്രകാരവിശേഷം..... 113
3.8.16	അനുവാകം 16 - വിവരണമേതയോഃ..... 115
3.8.17	അനുവാകം 17 - സപ്തമകാണ്ഡഗതാന്നഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യാനേ..... 117
3.8.18	അനുവാകം 18 - സപ്തമകാണ്ഡഗതാന്നഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യാനേ.....120
3.8.19	അനുവാകം 19 - ഔപസമ്യദിനേ യുപപ്രയോഗഃ..... 124
3.8.20	അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ.....125

3.8.21	അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ	128
3.8.22	അനുവാകം 22 - ഉക്ഥ്യാഖ്യേ ദിതീയേഹനി ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം	130
3.8.23	അനുവാകം 23 - അശ്വ പര്യഗ്നപ്രയന്താനാം പശൂനാം നിയോജനം	132

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....137

3.9	തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം.....	137
3.9.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശീനാം ഗ്രാഭ്യാണാം	137
3.9.2	അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസ്യപശൂനാം പ്രയോഗഃ	139
3.9.3	അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശൂനാം വപാഹോമസാഹിത്യം	141
3.9.4	അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലംകാരാദയഃ	143
3.9.5	അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ ഹോത്യബ്രാഹ്മണോസ്സംവാദഃ.....	147
3.9.6	അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൂതോപചാരഃ സംജ്ഞപനപ്രകാരഃ...	150
3.9.7	അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ	153
3.9.8	അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശൂനാം ച പ്രശംസാ	155
3.9.9	അനുവാകം 9 - ഉത്തമേഹനി പ്രശവഃ	157
3.9.10	അനുവാകം 10 - മഹിമാദിധാനൗ പ്രഹൗ	159
3.9.11	അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സിഷ്ടകൃദാദയശ്ച	160
3.9.12	അനുവാകം 12 - തദ്യുഭയഹോമധ്യവർത്യശ്ചസ്തോമീയഹോമഃ	162
3.9.13	അനുവാകം 13 - സംവത്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം	164
3.9.14	അനുവാകം 14 - താസ്യിഷ്ടിഷു ബ്രാഹ്മണരാജന്യയോർഗാനം ...	165
3.9.15	അനുവാകം 15 - അവഭൃഥഹോമവിശേഷാഃ.....	168
3.9.16	അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ	170

3.9.17	അനുവാകം 17 - അശ്വസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം പ്രായശ്ചിത്തം.....	172
3.9.18	അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മാദനാ ഉച്യന്തേ	174
3.9.19	അനുവാകം 19 - വിഭുതാദിഭിഃ ദാദശഭിർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ.....	175
3.9.20	അനുവാകം 20 - അശ്വസംജ്ഞപനപ്രകാരഃ.....	177
3.9.21	അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദ്യുപവാപഃ.....	179
3.9.22	അനുവാകം 22 - ജ്വലാലംഭഃ.....	180
3.9.23	അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം	182

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....188

3.10 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ - സാവിത്രചയനം 188

3.10.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	188
3.10.2	അനുവാകം 2 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	191
3.10.3	അനുവാകം 3 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	192
3.10.4	അനുവാകം 4 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	193
3.10.5	അനുവാകം 5 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	194
3.10.6	അനുവാകം 6 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	195
3.10.7	അനുവാകം 7 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	196
3.10.8	അനുവാകം 8 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	197

3.10.9 അനുവാകം 9 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	201
3.10.10 അനുവാകം 10 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	208
3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	212

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....219

3.11 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ - നാചികേതചയനം.....	219
3.11.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ ഇഷ്ടകോപധാനമന്ത്രാഃ.....	219
3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	229
3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	231
3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	232
3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	233
3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം.....	235
3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര അഗ്നിദേവതോപാസനം.....	237
3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം	239
3.11.9 അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗഃ	243
3.11.10 അനുവാകം 10 - തത്പ്രശംസാ	248

---

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....252

3.12 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ- ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച.....	252
3.12.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ വൈശ്വസ്യജചയനാങ്ഗഭൂതാഃ ദിവശ്ശേനയ ഇഷ്ടയഃ.....	253
3.12.2 അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം.....	253
3.12.3 അനുവാകം 3 - അപാഘാ നാമേഷ്ടയഃ.....	261
3.12.4 അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം	264
3.12.5 അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം.....	269
3.12.6 അനുവാകം 6 - വൈശ്വസ്യജചയന.....	275
3.12.7 അനുവാകം 7 - വൈശ്വസ്യജചയന.....	278
3.12.8 അനുവാകം 8 - വൈശ്വസ്യജചയന.....	280
3.12.9 അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യാസീനോ വൈശ്വസ്യജാൻ വ്യാചഷ്ടേ.....	282

Appendix (of expansions)..... 288

=====

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.7 തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ചിദ്രം കാന്ധം പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച യജ്ഞച്ചിദ്രപുരണാദച്ചിദ്രമുച്യതേ

3.7.1 അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷ്ടവിഷയാണി കാനി ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.1.1

സർവാൻ. വാ ഏഷോഗൗ കാമാൻ പ്രവേശയതി ।
യോ ധ്വാനീനന്ധായ വ്രതമുപൈതി ।
സ യദനിഷ്ടാ പ്രയായാത് ।
അകാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ നാനു പ്രയായുഃ ।
അതേജാ അവിര്യഃ സ്യാത് । സ ജുഹുയാത് ।
തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്തഥ । വിശ്വാഃ സുകുചിതയഃ പൃഥക് ।
അഗ്നേ കാമായ യേമിര ഇതി ।
കാമാനേവാസ്മിൻ ദധാതി । 1 (10)

T.B.3.7.1.2

കാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ അനുപ്രയാന്തി ।
തേജസവി വീര്യവാൻ ദവതി ॥
സന്തതിർവാ ഏഷാ യജ്ഞസ്യ ।

യോ॑ ധ॒ഗ്നീ॑ന॒ന്യാ॒ധായ॑ പ്ര॒തമു॑പൈതി । സ യദു॑ദ്വായ॑തി ।
 വി॒ച്ചി॑ത്തിരേ॒വാ॒സ്യ സാ॑ ॥ തം പ്രാഞ്ച॑മുദ്യത്യ ।
 മ॒ന॒സോ॒പതി॑ഷ്ഠേത । മ॒നോ॒ വൈ പ്ര॒ജാ॒പതിഃ॑ ।
 പ്രാ॒ജാ॒പത്യോ യ॒ജ്ഞഃ॑ । 2 (10)

T.B.3.7.1.3

മ॒ന॒സൈ॒വ യ॒ജ്ഞം॑ സ॒ന്തനോ॑തി । ഭൂ॒രിത്യാ॑ഹ ।
 ഭൂ॒തോ വൈ പ്ര॒ജാ॒പതിഃ॑ । ഭൂ॒തിമേ॑വോപൈതി ॥
 വി॒വാ ഏ॒ഷ ഇ॒ന്ദ്രി॒യേണ॑ വി॒ര്യേ॑ണർദ്ധ്യതേ ।
 യ॒സ്യാ-ഹി॑താഗ്നേ-ര॒ഗ്നിർപ॑ക്ഷായതി ।
 യാ॒വച്ഛ॑മ്യയാ പ്ര॒വിദ്ധ്യേ॑ത് । യദി॑ താ॒വദ॑പക്ഷായേത് ।
 തം॑ സംഭ॒രേത് । ഇ॒ദം ത ഏ॒കം പ॒ര ഉ॒ത ഏ॒കം । 3 (10)

T.B.3.7.1.4

തൃ॒തീയേ॑ന ജ്യോതി॑ഷാ സം॒വിശ॑സ്യ ।
 സം॒വേശ॑നസ്തനു॒വൈ ചാരു॑രേധി ।
 പ്രി॒യേ ദേ॒വാനാം॑ പ॒രമേ॑ ജനി॒ത്ര ഇ॒തി ।
 ബ്ര॒ഹ്മണൈ॑വൈനം॑ സംഭ॒രതി॑ ।
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രായശ്ചി॑ത്തിഃ । യദി॑ പ॒രസ്തരാ॑മപക്ഷായേത് ।
 അ॒നു പ്ര॒യായാ॑വസ്യേത് । സോ ഏ॒വ തതഃ॑ പ്രായശ്ചി॑ത്തിഃ ॥

ഓഷധീർവാ ഏതസ്യ പശൂൻ പയഃ പ്രവിശതി ।
യസ്യ ഹവിഷേ വമ്സാ അപാകൃതാ ധയന്തി । 4 (10)

T.B.3.7.1.5

താൻ. യദ്ദൃഹ്യാത് । യാതയാമ്നാ ഹവിഷാ യജേത ।
യന്ന ദൃഹ്യാത് । യജ്ഞപരൂരന്തരിയാത് ।
വായവ്യാം യവാഗൃം നിർവപേത് ।
വായുർവൈ പയസഃ പ്രദാപയിതാ ।
സ എവാസൈ പയഃ പ്രദാപയതി । പയോ വാ ഓഷധയഃ ।
പയഃ പയഃ । പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ । 5 (10)

T.B.3.7.1.6

അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വമ്സാനപാ ക്കുര്യാത് ।
സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥
അന്യതരാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയതി ।
യേ യജമാനസ്യ സായം ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി ।
യസ്യ സായം ദൃഗ്ധൗ ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛന്തി ।
ഇന്ദ്രായ പ്രീഹീന്നിരുപ്യോപവസേത് ।
പയോ വാ ഓഷധയഃ ।
പയ ഏവാർദ്ധ്യ ഗൃഹീത്വാപവസതി ।
യത്പ്രാതഃ സ്യാത് । തച്ഛൂതം ക്കുര്യാത് । 6 (10)

T.B.3.7.1.7

അഥേതര ഐന്ദ്രഃ പുരോധാശഃ സ്യാത് |
 ഇന്ദ്രിയേ എവാസൈ സമീചീ ദധാതി |
 പയോ വാ ഓഷധയഃ | പയഃ പയഃ |
 പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ |
 അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വഥ്സാനപാ കൂര്യാത് |
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ||
 ഉദയാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയതി |
 യേ യജമാനസ്യ സായം ച പ്രാതശ്ച ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി |
 യസ്യോദയഃ ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛന്തി | 7 (10)

T.B.3.7.1.8

ഐന്ദ്രം പഞ്ചശരാവമോദനം നിർവപേത് |
 അഗ്നിം ദേവതാനാം പ്രഥമം യജേത് |
 അഗ്നിമുഖാ ഏവ ദേവതാഃ പ്രീണാതി |
 അഗ്നിം വാ അന്വന്യാ ദേവതാഃ | ഇന്ദ്രമന്വന്യാഃ |
 താ ഏവോദയീഃ പ്രീണാതി | പയോ വാ ഓഷധയഃ |
 പയഃ പയഃ | പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ |
 അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വഥ്സാനപാ കൂര്യാത് | 8 (10)

T.B.3.7.1.9

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥
 അർദ്ധോ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞസ്യ മീയതേ ।
 യസ്യ വ്രത്യേഹൻ പത്ന്യനാലംഭുകാ ഭവതി ।
 താമപരുദ്ധ്യ യജേത । സർവേണൈവ യജേതൻ യജതേ ।
 താമിഷ്ടോപഹായേത । അമൃഹമസ്മി । സാ താം । ദ്യൗരഹം ।
 പൃഥിവീ താം ( ) । സാമാഹം । ഋക്താം । താവേഹി സംഭവാവ ।
 സഹ രേതോ ദധാവഹൈ । പുഷ്പേ പുത്രായ വേത്തവൈ ।
 രായസോഷായ സുപ്രജാസ്തായ സുവീര്യായേതി ।
 അർദ്ധ ഏവൈനാമുപഹായതേ ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥ 9 (18)

(ദധാതി - യജ്ഞ - ഉത ഏകം - ധയന്തി - രുന്ധേ -
 കുര്യാ-ദാർഹ-ത്വപാകുര്യാത്-പൃഥിവീ തമഷ്ടൗ ച) (A1)

Special Korvai

(സർവാൻ വി വൈ യദി പരസുരാമോഷധീരൻ
 യതാനുഭയാനർദ്ധോ വൈ)

3.7.2 അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാംനായുസാധാരണാനി പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.2.1

യദിഃ ഷണ്ണേന ജുഹുയാത് |
 അപ്രജാ അപശൂർ യജമാനഃ സ്യാത് |
 യദനായതനേ നിനയേത് | അനായതനസ്സ്യാത് |
 പ്രാജാപത്യയർചാ വല്പീകവപായാമവനയേത് |
 പ്രാജാപത്യോ വൈ വല്പീകഃ | യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ |
 പ്രജാപതാവേവ യജ്ഞം പ്രതിഷ്ഠാപയതി |
 ഭൂരിത്യാഹ | ഭൂതോ വൈ പ്രജാപതിഃ | **10 (10)**

T.B.3.7.2.2

ഭൂതിമേവോപൈതി | തത് കൃത്യാ |
 അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ. ഹോതവ്യം |
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ||
 യത്കീടാവപന്നേന ജുഹുയാത് |
 അപ്രജാ അപശൂർ യജമാനഃ സ്യാത് |
 യദനായതനേ നിനയേത് | അനായതനഃ സ്യാത് |
 മദ്ധ്യമേന പർണേന ദ്യാവാപൃഥ്വിവ്യയർചാഽന്തഃ പരിധി
 നിനയേത് |
 ദ്യാവാപൃഥ്വിവ്യോ-രേവൈനത്-പ്രതിഷ്ഠാപയതി | **11 (10)**

T.B.3.7.2.3

തത്കൃ॒താ॑ । അ॒ന്യാം ദു॒ഗ്ധാ॑ പു॒നർ ഹോ॒തവ്യം॑ ॥
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ ॥ യദ॒വവൃ॑ഷ്ടേ॒ന ജു॒ഹു॒യാത് ॥
 അ॒പരു॑പ-മ॒സ്യാ॒ത്മ-ഞ്ജാ॑യേത ।
 കിലാ॒സോ വാ॑ സ്യാ॒ദർശ॑സോ വാ॑ ॥ യത് പ്ര॒ത്യേ॒യാത് ॥
 യജ്ഞം॑ വി॒ച്ഛി॒ന്യാത് ॥ സ ജു॒ഹു॒യാത് ॥
 മിത്രോ॑ ജ॒നാൻ ക॒ല്പ॑യതി പ്ര॒ജാന॑ൻ । 12 (10)

T.B.3.7.2.4

മിത്രോ॑ ദാ॒ധാര॑ പൃ॒ഥി॒വീ॒മുത॑ ദ്യാം ।
 മി॒ത്രഃ കൃ॒ഷ്ടീ॒ര-നി॑മി॒ഷാ ടഭി॑ച॒ഷ്ടേ ॥
 സ॒ത്യാ॒യ ഹ॒വ്യം ഘൃ॑ത॒വജ്ജു॑ഹോ॒തേതി॑ ॥
 മിത്രേ॑ണൈ॒വൈനത് ക॒ല്പ॑യതി । തത്കൃ॒താ॑ ।
 അ॒ന്യാം ദു॒ഗ്ധാ॑ പു॒നർ ഹോ॒തവ്യം॑ ॥
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ ॥
 യത് പൂ॒ർവസ്യ॑മാ॒ഹുതാ॑ഽഹു॒തായാ॑-മു॒ത്തരാ॑ഽഽഹു॒തിഃ
 സ്തേ॒നേത് ॥
 ദി॒പാദി॑ഃ പ॒ശുഭി॑ർ യജ॒മാനോ॑ വൃ॒ദ്ധ്യേ॒ത ॥
 യദു॒ത്തര॑യാ ടഭി॒ജു॒ഹു॒യാത് ॥ 13 (10)

T.B.3.7.2.5

ചതുഷ്ഠാദിഃ പശുഭിർ യജമാനോ വ്യുദ്ധ്യേത ।
 യത്ര വേതമ വനസ്തതേ ദേവാനാം ഗൃഹ്യാ നാമാനി ।
 തത്ര ഹവ്യാനി
 ഗാമയേതി വാനസ്തത്യയർചാ സമീധമാധായ ।
 തുഷ്ണീമേവ പുനർ ജുഹുയാത് ।
 വനസ്തതിനൈവ യജ്ഞസ്യാർത്ഥം ചാനാർത്ഥം ചാഹുതീ
 വിദാധാര ।
 തത്കൃത്യാ । അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ. ഹോതവ്യം ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥
 യത്പുരാ പ്രയാജേഭ്യഃ പ്രാഞ്ജഗാരഃ സ്തന്തേ ।
 അദ്ധാര്യവേ ച യജമാനായ ചാകഃ സ്യാത് । 14 (10)

T.B.3.7.2.6

യദ് ദക്ഷിണാ । ബ്രഹ്മണേ ച യജമാനായ ചാകഃ സ്യാത് ।
 യത് പ്രത്യക് ।
 ഹോത്രേ ച പത്നീയൈ ച യജമാനായ ചാകഃ സ്യാത് ।
 യദുദൺ ।
 അഗ്നീധേ ച പശുഭ്യശ്ച യജമാനായ ചാകഃ സ്യാത് ।
 യദഭിജുഹുയാത് । രുദ്രോഽസ്യ പശുൻ ഫാതുഃ സ്യാത് ।
 യന്നാഭി ജുഹുയാത് । അശാന്തഃ പ്രഹ്നിയേത ॥ 15 (10)

T.B.3.7.2.7

സുവസ്യ ബുദ്ധേനാദി നിദദ്ധ്യാത് ।
 മാ തമോ മാ യജ്ഞസ്തഥാ യജമാനസ്തഥാ ।
 നമസ്തേ അസ്ത്വായതേ ।
 നമോ രൂദ്ര പരായതേ । നമോ യത്ര നിഷീദസി ।
 അമൃം മാ ഹിംസീരമൃം മാ ഹിംസീരിതി യേന സ്തന്ദേത് ॥
 തം പ്രഹരേത് । സഹസ്രശൃങ്ഗോ വൃഷഭോ ജാതവേദാഃ ।
 സ്തോമപൃഷ്ഠോ ഘൃതവാൻ മസുപ്രതീകഃ ।
 മാ നോ ഹാസീന്മേത്ഥിതോ (ഹാസീർമേത്ഥിതോ) നേത്താ
 ജഹാമ ( ) ।

ഗോപോഷം നോ വീരപോഷം ച യച്ഛേതി ।
 ബ്രഹ്മണൈവൈനം പ്രഹരതി ।

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥ 16 (13)

(വൈ പ്രജാപതിഃ - സ്ഥാപയതി - പ്രജാനൻ -
 നദിജുഹുയാമ്-സ്യാദ്-ധ്രിയേത-ജഹാമ ത്രിണീ ച) (A2)

Special Korvai

(യദിഃ ഷണ്ണേന പ്രാജാപത്യയാ യത് കീടാ മദ്ധ്യമേന
 യദവവൃഷ്ടേന യത് പൂർവസ്യാം യത് പൂരാ പ്രയാജേഭ്യ
 പ്രങ്ഗാരോ യദ് ദക്ഷിണാ യത് പ്രത്യഗ്യദുദങ്ങ്)

3.7.3 അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗ്നൃസംഭവേഽനുകല്പാഃ

ഹോമാധാരാഃ

T.B.3.7.3.1

വി॒ വാ ഏ॒ഷ ഇ॒ന്ദ്രി॒യേണ॑ വി॒ര്യേ॑ണർദ്ധ്യതേ ।
 യ॒സ്യ-ഹി॑താഗ്നേ-ര॒ഗ്നിർ മ॒മ്യമാ॑നോ ന ജായ॑തേ ।
 യ॒ത്രാന॒യം പശ്യേ॑ത് । തത് ആ॒ഹൃത്യ॑ ഹോ॒തവ്യം॑ ।
 അ॒ഗ്നാവേ॒വാസ്യാ॑ഗ്നിഹോ॒ത്രച്ഛൃ॑തം ഭ॒വതി॑ ॥
 യ॒ദ്യന്യം॑ ന വി॒ന്ദേത്॑ । അ॒ജായാ॑ച്ഛോ॒തവ്യം॑ ।
 ആ॒ഗ്നേയീ॑ വാ ഏ॒ഷാ । യ॒ദജാ॑ ।
 അ॒ഗ്നാവേ॒വാസ്യാ॑-ഗ്നിഹോ॒ത്രച്ഛൃ॑തം ഭ॒വതി॑ । **17 (10)**

T.B.3.7.3.2

അ॒ജ॒സ്യ തു॑ നാശ്ഞീ॑യാത് । യ॒ദജ॒സ്യാശ്ഞീ॑യാത് ।
 യാ॒മേവാ॒ഗ്നാവാ॑ഹൃതിം ജുഹു॒യാത് ।
 താമ॑ദ്യാത് । ത॒സ്മാദ॒ജ॒സ്യ നാശ്യം॑ ॥ യ॒ദ്യജാ॑ം ന വി॒ന്ദേത്॑ ।
 ബ്രാ॒ഹ്മണ॑സ്യ ദക്ഷി॒ണേ ഹ॒സ്തേ ഹോ॒തവ്യം॑ ।
 ഏ॒ഷ വാ അ॒ഗ്നിർ വൈ॒ശ്വാ॒നരഃ॑ । യദ്ബ്രാ॒ഹ്മണം॑ ।
 അ॒ഗ്നാവേ॒വാസ്യാ॑ഗ്നിഹോ॒ത്രച്ഛൃ॑തം ഭ॒വതി॑ । **18 (10)**

T.B.3.7.3.3

ബ്രാ॒ഹ്മണം തു॑ വ॒സ॒ന്തൈ നാ॑പരുന്ധ്യാത് ।
 യദ്ബ്രാ॒ഹ്മണം വ॒സ॒ത്യാ അ॑പരുന്ധ്യാത് ।
 യ॒സ്മിന്നേ॒വാഗ്നാവാ॑ഹൃതിം ജുഹു॒യാത് ।

തം ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയേത് ।

തസ്മാദ് ബ്രാഹ്മണോ വസന്തൈ നാപരുദ്ധഃ ॥

യദി ബ്രാഹ്മണം ന വിന്ദേത് । ദർഭസ്മംബേ ഹോതവ്യം ।

അഗ്നിവാൻ. വൈ ദർഭസ്മംബഃ ।

അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച് ഹുതം ഭവതി ।

ദർഭാഽസ്മു നാദ്ധ്യാസീത । 19 (10)

T.B.3.7.3.4

യദ് ദർഭാനദ്ധ്യാസീത । യാമേവാഗ്നാവഹുതിം ജുഹുയാത് ।

താമദ്ധ്യാസീത । തസ്മാദ് ദർഭാ നാദ്ധ്യാസീതവ്യാഃ ॥

യദി ദർഭാന വിന്ദേത് । അഹ്സു ഹോതവ്യം ।

ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ ।

ദേവതാസ്യേ വാസ്യാഗ്നിഹോത്രച് ഹുതം ഭവതി ।

ആപസ്മു ന പരിചക്ഷീത । യദാപഃ പരിചക്ഷീത । 20 (10)

T.B.3.7.3.5

യാ മേവാഹ്നാവഹുതിം ജുഹുയാത് । താം പരിചക്ഷീത ।

തസ്മാദാപോ ന പരിചക്ഷ്യാഃ ॥

മേദ്ധ്യാ ച വാ ഏതസ്യാമേദ്ധ്യാ ച തനുവൗ സച്സ്യജ്യേതേ ।

യസ്യാഹിതാഗ്നേ-രന്യൈരഗ്നിഭി-രഗ്നയഃ സച്സ്യജ്യന്തേ ॥

അഗ്നയേ വിവിചയേ പുരോധാശമഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് ।

മേദ്ധ്യാം ചൈവാസ്യാമേദ്ധ്യാം ച തനുവൗ വ്യാവർതയതി ॥

അഗ്നയേ॑ വ്രതപതയേ॑ പുരോ॒ധാശ-മ॒ഷ്ടാകപാലം॑
നിർവപേത്॑ ।

അഗ്നിമേ॒വ വ്രതപതി॑ഃ സ്വേ॒ന ഭാഗധേ॑യേ-നോ॒പധാവതി॑ ।
സ ഏ॒വൈനം॑ വ്രതമാലംഭയതി॑ ॥ 21 (10)

T.B.3.7.3.6

ഗർഭഃ॑ സ്രവ॒ന്തമഗദ॑മകഃ । അഗ്നി॒രിന്ദ്രസ്താ॑ഷ്ടാ ബൃഹ॒സ്സതിഃ॑ ।
പൃഥി॒വ്യാ-മ॒വചുശ്ചോ॑തൈതത്॑ ।

നാഭി॒പ്രാപ്തോ॑തി നിർ.ഋ॒തിം പരാ॑ചൈഃ ।

രേതോ॑ വാ ഏ॒തദാ॑ജിനമാഹി॒താഗ്നേഃ॑ ।

യദഗ്നി॒ഹോത്രം॑ । തദ്യഥ്സ്രവേ॑ത് ।

രേതോ॑ഽസ്യ വാജി॒നഃ സ്രവേ॑ത് ।

ഗർഭഃ॑ സ്രവ॒ന്തമഗദ॑മകരിത്യാഹ ।

രേത॑ ഏ॒വാസ്മിൻ വാജി॒നം ദധാ॑തി ॥ 22 (10)

T.B.3.7.3.7

അഗ്നി॒രിത്യാഹ॑ । അഗ്നി॒ർവൈ രേതോ॑ധാഃ ।

രേത॑ ഏ॒വ തദ്ദധാ॑തി । ഇന്ദ്ര॑ ഇത്യാഹ ।

ഇന്ദ്രി॒യമേ॒വാസ്മിൻ-ദധാ॑തി । താ॒ഷ്ടേത്യാഹ॑ ।

താ॒ഷ്ടാ വൈ പശു॑നാം മി॒മൂനാ॑നാഃ രൂപകൃ॑ത് ।

രൂപമേ॒വ പശു॑ഷു ദധാ॑തി । ബൃഹ॒സ്സതി॒രിത്യാഹ॑ ।

ബ്രഹ്മ॑ വൈ॒ ദേ॒വാനാ॑ം ബൃഹ॒സ്സതിഃ॑ ( ) ।
 ബ്രഹ്മ॑ണ്ണൈ॒വാസൈ॑ പ്ര॒ജാഃ പ്ര॒ജന॑യതി ॥
 പൃഥി॑വ്യാ-മ॒വചു॑ശ്ചോ॒തൈത-॑ദി॒ത്യാഹ॑ ।
 അ॒സ്യ-മേ॒വൈന॑ത് പ്രതി॒ഷ്ഠാ॑പയതി ॥
 നാഭി॑ പ്രാ॒പ്പോതി॑ നിർഘൃ॒തിം പരാ॑ചെരി॒ത്യാഹ॑ ।
 രക്ഷ॑സാമ॒പഹ॑ത്യേ ॥ 23 (15)

(അജാഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രഃ ഹൃതം ഭവതി - ഭവ -
 ത്യാസീത - പരിചക്ഷീത - ലംഭയതി - ദധാതി -
 ദേവാനാം ബൃഹസ്സതിഃ പഞ്ച ച) (A3)

Special Korvai

(വി വൈ യദ് യന്യമജായാം ബ്രാഹ്മണസ്യ
 ദർഭസ്മംബേഹ്നു ഹോതവ്യം)

3.7.4 അനുവാകം 4 -ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.4.1

യാഃ പു॒രസ്താ॑ത് പ്ര॒സ്രവ॑ന്തി । ഉ॒പരി॑ഷ്ടാമ് സ॒ർവത॑ശ്ച യാഃ ।
 താഭി॑ ര॒ശ്മി॑പ॒വിത്രാ॑ഭിഃ । ശ്ര॒ദ്ധാം യ॑ജ്ഞമാ॒രഭേ॑ ॥
 ദേ॒വാ ഗാ॑തു॒വിദഃ॑ । ഗാ॒തും യ॑ജ്ഞായ॒ വിന॑ത ।
 മ॒ന॒സ॒സ്സതി॑നാ ദേ॒വേന॑ । വാ॒താദ് യ॑ജ്ഞഃ പ്ര॒യുജ്യ॑താം ॥
 തൃ॒തീയ॑സൈ ദി॒വഃ । ഗാ॒യ॒ത്രിയാ॑ സോമ॒ ആഭൃ॑തഃ । 24 (10)

T.B.3.7.4.2

സോമപീമായ സംനയിതും । വകല-മന്തരമാദദേ ॥
 ആപോ ദേവീഃ ശുദ്ധാഃ സ്ഥ । ഇമാ പാത്രാണി ശുന്ധത ।
 ഉപാതക്യായ ദേവാനാം । പർണവലമുത ശുന്ധത ॥
 പയോ ഗൃഹേഷു പയോ അഷ്ടിയാസു ।
 പയോ വമ്സേഷു പയ ഇന്ദ്രായ ഹവിഷേ ധ്രിയസ്വ ।
 ഗായത്രീ പർണവലേന । പയഃ സോമം കരോതിമം ॥ 25 (10)

T.B.3.7.4.3

അഗ്നിം ഗൃഹ്ണാമി സുരഥം യോ മയോഭുഃ ।
 യ ഉദ്യന്തമാരോഹതി സൂര്യമഹേ ।
 ആദിത്യം ജ്യോതിഷാം ജ്യോതിരുത്തമം ।
 ശോ യജ്ഞായ രഥതാം ദേവതാഭുഃ ॥
 വസൂൻ രുദ്രാനാദിത്യൻ । ഇന്ദ്രേണ സഹ ദേവതാഃ ।
 താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ॥
 ഇമാമൂർജം പഞ്ചദശീം യേ പ്രവിഷ്ടാഃ ।
 താനേവാൻ പരിഗൃഹ്ണാമി പൂർവഃ । 26 (10)

T.B.3.7.4.4

അഗ്നിർ. ഹവ്യവാധിഹ താനാവഹതു ।
 പൗർണമാസꣳ ഹവിരിദമേഷാം മയി ।
 ആമാവാസꣳ ഹവിരിദമേഷാം മയി ॥ അന്തരാഗ്നീ പശവഃ ।

ദേ॒വ॒സ॒യ് സ॒ദ॒മാ॒ഗ॒മ॒ന് ।

താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । സ്വ ആയതനേ മനീ॒ഷയാ॑ ॥

ഇ॒ഹ പ്ര॒ജാ വി॒ശ്വരൂ॒പാ ര॒മ॒ന്താം ।

അ॒ഗ്നിം ഗൃ॒ഹപ॑തിമഭി സം॒വ॒സാ॑നാഃ ।

താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । **27 (10)**

T.B.3.7.4.5

സ്വ ആയതനേ മനീ॒ഷയാ॑ ॥

ഇ॒ഹ പ॒ശ॒വോ വി॒ശ്വരൂ॒പാ ര॒മ॒ന്താം ।

അ॒ഗ്നിം ഗൃ॒ഹപ॑തിമഭി സം॒വ॒സാ॑നാഃ ।

താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി ।

സ്വ ആയതനേ മനീ॒ഷയാ॑ ॥ അ॒യം പി॑ത്യു॒ണാമ॒ഗ്നിഃ ।

അ॒വാ॒ധ്വ॒വ്യാ പി॑ത്യു॒ഭ്യ ആ ।

തം പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । അ॒വി॒ഷം നഃ പി॒തും ക॑രത് ॥

അ॒ജ॒സ്രം താ॒യ് സ॒ഭാപാ॑ലാഃ । **28 (10)**

T.B.3.7.4.6

വി॒ജയ॑ഭാഗ്യ॒ സമീ॑ന്ധതാം । അ॒ഗ്നേ ദീ॑ദായ മേ സഭ്യ ।

വി॒ജി॒ത്യെ ശ॒രദഃ ശ॒തം ॥ അ॒ന്നമാ॑വ॒സമീ॑യം ।

അ॒ഭി॒ഹരാ॑ണി ശ॒രദഃ ശ॒തം । ആ॒വ॒സ॒ഥേ ശ്രീ॑യം മ॒ന്ത്രം ।

അ॒ഹി॒ർബു॒ദ്ധീയോ॑ നി॒യ॒ച്ചതു ॥ ഇ॒ദമ॒ഹ॒മ॒ഗ്നിജ്യേഷ്ടേ॑ഭ്യഃ ।

വസുഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി ।

ഇദമഹമിന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യഃ । 29 (10)

T.B.3.7.4.7

രുദ്രേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി । ഇദമഹം വരുണജ്യേഷ്ടഭ്യഃ ।

ആദിത്യേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി ॥ പയസ്വതീരോഷധയഃ ।

പയസ്വദീരുധാം പയഃ । അപാം പയസോ യത്പയഃ ।

തേന മാമിന്ദ്ര സൗസ്യജ ॥

അഗ്നേ വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി ।

തച്ഛക്വേയം തന്മേ രാദ്ധ്യതാം ।

വായോ വ്രതപത ആദിത്യ വ്രതപതേ । 30 (10)

T.B.3.7.4.8

വ്രതാനാം വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി ।

തച്ഛക്വേയം തന്മേ രാദ്ധ്യതാം ॥

ഇമാം പ്രാചീമുദീചീം । ഇഷമുർജമദി സൗസ്കൃതാം ।

ബഹുപർണാമശുഷ്കാഗ്രാം । ഹരാമി പശുപാമഹം ॥

യത്കൃഷ്ണാ രൂപം കൃത്വാ । പ്രാവിശസ്ത്വാ വനസ്സതീൻ ।

തതസ്ത്വാമേകവിശ്ശതിധാ ।

സന്ദരാമി സുസന്ദൃതാ ॥ 31 (10)

T.B.3.7.4.9

തൃ॒തീ॒ൻ പ॒രി॒ധീ॒ഃ സൃ॒തീ॒സ്രഃ॑ സ॒മി॒ധഃ॑ ।
 യ॒ജ്ഞാ॑യു॒രനു॑സംച॒രാൻ । ഉ॒പ॒വേ॒ഷം മേ॑ക്ഷ॒ണം ധൃ॒ഷ്ടിം॑ ॥
 സം॒ഭരാ॑മി സു॒സംഭൃ॑താ ॥ യാ ജാ॒താ ഓ॑ഷ॒ധയഃ॑ ।
 ദേ॒വേഭ്യ॑ സൃ॒തീയു॑ഗം പൂ॒രാ । താ॒സാ॒ം പർവ॑ രാ॒ദ്ധ്യാസം॑ ।
 പ॒രി॒സ്തര॑മാഹ॒രൻ ॥ അ॒പാം മേ॒ദ്ധ്യം യ॑ജ്ഞി॒യം ।
 സദേ॒വഃ ശി॒വമ॑സ്തു മേ । 32 (10)

T.B.3.7.4.10

ആ॒ച്ചേ॒ത്താ വോ॒ മാ രി॑ഷം । ജീ॒വാ॒നി ശ॒രഭഃ॑ ശ॒തം ॥
 അ॒പരി॑മി॒താനാ॑ം പ॒രിമി॑താഃ । സം॒നഹ്യേ॑ സുകൃ॒തായ॑ കം ।
 എ॒നോ മാ॑ നി॒ഗാം ക॑തമ॒ച്ഛനാ॑ഹം ।
 പു॒നരു॑ത്ഥായ ബ॒ഹു॒ലാ ഭ॑വ॒ന്തു ॥
 സ॒കൃദാ॒ച്ഛി॒ന്നം ബ॒ർഹി॑രൂർണാമൃ॒ദു ।
 സ്യോ॒നം പി॒തൃ॑ഭ്യസ്താ ഭ॒രാമൃ॑ഹം ।
 അ॒സ്മിൻ മ॑സീ॒ദന്തു॑ മേ പി॒തരഃ॑ സോ॒മ്യാഃ ।
 പി॒താമ॑ഹാഃ പ്ര॒പിതാ॑മഹാശ്ചാ॒നുഗൈഃ॑ സ॒ഹ ॥ 33 (10)

T.B.3.7.4.11

തൃ॒വി॒ശ്വത് പ॒ലാശേ॑ ദർഭഃ । ഇ॒യാൻ പ്രാ॑ദേശ॒സംമി॑തഃ ।
 യ॒ജ്ഞേ॑ പ॒വിത്രം॑ പോ॒ത്യു॒തമം॑ । പ॒യോ ഹ॑വ്യം ക॒രോ॒തു മേ ॥
 ഇ॒മൗ പ്രാ॑ണാപാനൗ । യ॒ജ്ഞ॑സ്യാൻഗാ॒നി സർവ॑ശഃ ।

ആപ്യായയന്തൗ സംചരതാം । പവിത്രേ ഹവ്യശോധനേ ॥

പവിത്രേ സ്ഥോ വൈഷ്ണവീ ।

വായുർവാം മനസാ പുനാതു ॥ 34 (10)

T.B.3.7.4.12

അയം പ്രാണശ്ചാപാനശ്ച । യജമാന-മപിഗച്ഛതാം ।

യജ്ഞേ ഹൃദൃതാം പോതാരൗ । പവിത്രേ ഹവ്യശോധനേ ॥

ത്വയാ വേദിം ഹിവിദുഃ പൃഥിവീം ।

ത്വയാ യജ്ഞാ ജായതേ വിശ്വാദാനിഃ ।

അച്ഛിദ്രം യജ്ഞമന്വേഷി വിദ്വാൻ ।

ത്വയാ ഹോതാ സന്തനോത്യർദ്ധമാസാൻ ॥

ത്രയസ്ത്രിഷ്ടശോഽസി തന്തൂനാം ।

പവിത്രേണ സഹാഗഹി । 35 (10)

T.B.3.7.4.13

ശിവേയഃ രജ്ജുരഭിധാനീ । അഹ്നീയാമുപസേവതാം ॥

അപ്രസ്രുസായ യജ്ഞസ്യ । ഉഖേ ഉപദധാമൃഹം ।

പശുഭിഃ സംനീതം ബിഭൃതാം । ഇന്ദ്രായ ശൂതം ദധി ॥

ഉപവേഷോഽസി യജ്ഞായ । ത്വാം പരിവേഷ-മധാരയൻ ।

ഇന്ദ്രായ ഹവിഃ കൃണന്തഃ ।

ശിവഃ ശശോ ഭവാസി നഃ ॥ 36 (10)

T.B.3.7.4.14

അമൃതയം ദേവപാത്രം । യജ്ഞസ്യായുഷി പ്രയുജ്യതാം ।
 തിരഃ പവിത്രമതിനീതാഃ । ആപോ ധാരയ മാതിഗുഃ ॥
 ദേവേന സവിത്രോത്പുതാഃ । വസോഃ സൂര്യസ്യ രശ്മിഭിഃ ।
 ഗാം ദോഹപവിത്രേ രജ്ജം । സർവാ പാത്രാണി ശുന്ധത ॥
 ഏതാ ആചരന്തി മധുമദ്ഭുഹാനാഃ ।
 പ്രജാവതീർ യശസോ വിശ്വരൂപാഃ । **37(10)**

T.B.3.7.4.15

ബഹവീർ ഭവന്തീരുപ ജായമാനാഃ ।
 ഇഹ വ ഇന്ദ്രോ രമയതു ഗാവഃ ॥ പുഷാ സ്ഥ ॥
 അയക്ഷമാ വഃ പ്രജയാ സൗസൃജാമി ।
 രായസോഷേണ ബഹുലാ ഭവന്തീഃ ।
 ഊർജം പയഃ പിന്യമാനാ ഘൃതം ച ।
 ജീവോ ജീവന്തീരുപ വഃ സദേയം ॥
 ദൃഘശ്ചേമം യജ്ഞം പൃഥിവീ ച സംഭുഹാതാം ।
 ധാതാ സോമേന സഹ വാതേന വായുഃ ।
 യജമാനായ ദ്രവിണം ദധാതു ॥ **38 (10)**

T.B.3.7.4.16

ഉഥ്സം ദുഹന്തി കലശം ചതുർബിലം ।
 ഇഥാമ ദേവീം മധുമതീഃ സുവർവിദം ।

തദി॑ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ ജി॑ന്വ॒ത് സു॒ന്യ॒താവ॑ത് ।

തദ് യ॑ജമാ॒ന-മ॒മൃത॑ത്വേ ദ॒ധാതു॑ ॥

കാ॒മധു॑ക്ഷഃ പ്ര॒ണോ ബ്രൂ॑ഹി । ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ഹ॒വിരി॑ന്ദ്രിയം ॥

അ॒മൃം യ॑സ്യാം ദേ॒വാനാം॑ । മ॒നുഷ്യാ॑ണാം പ॒യോ ഹി॑തം ॥

ബ॒ഹു ദു॒ഗ്ധീ॑ന്ദ്രായ॑ ദേ॒വേഭ്യഃ॑ ।

ഹ॒വ്യ-മാ॑പ്യാ॒യതാം॑ പു॒നഃ । 39 (10)

T.B.3.7.4.17

വ॒മ്സേ॑ഭ്യോ മ॒നുഷ്യാ॑ഭ്യഃ । പു॒നർഭോ॑ഹായ॑ ക॒ല്പതാം॑ ॥

യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ സന്ത॑തിര॒സി ।

യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ ത്വാ സ॑ന്ത॒തിമ॒നു-സ॑ന്ത॒നോമി॑ ॥

അ॒ദസ്ത॑മ॒സി വി॒ഷ്ണവേ॑ ത്വാ ।

യ॒ജ്ഞാ॑യാപി॒ ദധാ॑മൃ॒ഹം । അ॒ദി॒രരി॑കേ॒തന॑ പാ॒ത്രേണ॑ ।

യാഃ പു॒താഃ പ॑രി॒ശേര॑തേ ॥ അ॒യം പ॒യഃ സോ॑മം കൃ॒ത്വാ ।

സ്വാം യോ॑നി-മ॒പിഗ॑ച്ഛതു । 40 (10)

T.B.3.7.4.18

പ॒ർണ॒വപ്തഃ॑ പ॒വിത്രം॑ । സൗ॒മ്യഃ സോ॑മാ॒ദ്ധി നി॑ർമീ॒തഃ ॥

ഇ॒മൗ പ॒ർണം ച॑ ദർഭം ച॑ । ദേ॒വാനാ॑ഽ ഹ॒വ്യശോ॑ധ॒നൗ ।

പ്രാ॒തർവേ॑ഷായ॑ ഗോ॒പായ॑ । വി॒ഷ്ണോ॑ ഹ॒വ്യഽ ഹി॑ ര॒ക്ഷസി॑ ॥

ഉ॒ഭാവ॑ഗ്നീ ഉ॒പസ്തൂ॑ണ॒തേ । ദേ॒വതാ॑ ഉ॒പവ॑സ॒ന്തു മേ॑ ।

അഹം ഗ്രാമ്യം-നൃപവസാമി ।

മഹ്യം ഗോപതയേ പശൂൻ ( ) ॥ 41 (10)

[ആഭ്യുത - ഇമം - ഗൃഹ്ണാമി പൂർവ - സ്താഃ പൂർവഃ
പരിഗൃഹ്ണാമി - സഭാപാലാ - ഇന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യ - ആദിത്യ
വ്രതപതേ - സുസംഭൃതാ - മേ - സഹ - പുനാതു - ഗഹി
- നോ - വിശ്വരൂപാ - ദധാതു - പുനർ - ഗച്ഛതു -
പശൂൻ ( )] (A4)

Special Korvai

യാഃ പുരസ്താദിമാമൂർജമിഹ പ്രജാ ഇഹ പശവോഽയം
പിതൃണാമഗ്നിഃ

3.7.5 അനുവാകം 5 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.5.1

ദേവാ ദേവേഷു പരാക്രമദ്ധാം । പ്രഥമാ ദിതീയേഷു ।
ദിതീയാസ്തൂതീയേഷു । ത്രിരേകാദശാ ഇഹ മാഽവത ।
ഇദം ശകേയം യദിദം കരോമി । ആത്മാ കരോത്യാത്മനേ ।
ഇദം കരിഷ്യേ ദേഷജം । ഇദം മേ വിശ്വദേഷജാ ।
അഗ്നിനാ പ്രാവതം യുവം ॥
ഇദമഹം സേനായാ ആദിത്യൈര്യ । 42 (10)

T.B.3.7.5.2

മുഖമപോഹാമി || സൂര്യജ്യോതിർ വിഭാഹി ।
 മഹത ഇന്ദ്രിയായ || ആപ്യായതാം ഘൃതയോനിഃ ।
 അഗ്നിർ. ഹവ്യാഽനുമന്യതാം । ഖമക്ഷ്യ ത്വചമക്ഷ്യ ।
 സൂരൂപം ത്വാ വസുവിദം । പശൂനാം തേജസാ ।
 അഗ്നയേ ജുഷ്ടമഭിഘാരയാമി ||
 സ്യോനം തേ സദനം കരോമി । 43 (10)

T.B.3.7.5.3

ഘൃതസ്യ ധാരയാ സുശേവം കല്പയാമി ||
 തസ്മിൻ മ്സീദാമൃതേ പ്രതിതിഷ്ഠ ।
 പ്രീഹീണാം മേധ സുമനസ്യമാനഃ ||
 ആർദ്രഃ പ്രഥസ്തൂർ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।
 ശൃത ഉമ്സ്താതി ജനിതാ മതീനാം ||
 യസ്ത ആത്മാ പശുഷു പ്രവിഷ്ടഃ ।
 ദേവാനാം വിഷ്ഠാമനു യോ വിതസ്ഥേ ।
 ആത്മനാൻ മ്സോമ ഘൃതവാൻ. ഹി ഭൂത്വാ ।
 ദേവാൻ ഗച്ഛ സുവർവിന്ദ യജമാനായ മഹ്യം ||
 ഇരാ ഭൂതിഃ പൃഥിവൈ രസോ മോതക്രമീത് || 44 (10)

T.B.3.7.5.4

ദേ॒വാഃ പി॒തരഃ॑ പി॒തരോ॑ ദേ॒വാഃ ।
 യോ॑ഹ॒മസി॑ സ॒ സൻ॑. യ॒ജേ । യ॒സ്യോ॑സി॒ ന ത॒മന്തരേ॑മി ।
 സ്വ॑മ॒ ഇഷ്ടം॑ സ്വ॑മ॒ ദത്തം॑ । സ്വ॑മ॒ പൂർതം॑ സ്വ॑മ॒ ശ്രോ॑ത്തം ।
 സ്വ॑മ് ഹൃ॒തം । ത॒സ്യ മേ॒ഗ്നിരു॑പ॒ദ്രഷ്ടാ॑ ।
 വാ॒യുരു॑പ॒ശ്രോ॒താ । ആ॒ദിത്യോ॑ഽനു॒ഖ്യോ॒താ ।
 ദ്യൗഃ॑ പി॒താ । 45 (10)

T.B.3.7.5.5

പൃ॒ഥി॒വീ മാ॒താ । പ്ര॒ജാപ॑തിർ ബ॒ന്ധുഃ॑ ।
 യ॒ ഏ॒വാസി॑ സ॒ സൻ॑. യ॒ജേ ॥
 മാ ദേ॒ർമാ സം॑വീ॒ക്ഥാ മാ॑ ത്വാ॒ ഹിഴ്സി॑ഷം ।
 മാ തേ॒ തേജോ॑ഽപ॒ക്രമീ॑ത് । ഭ॒രത॑മു॒ദ്ധരേ॑ മ॒നുഷി॑ഞ്ച ।
 അ॒വദാ॑നാനി തേ പ്ര॒ത്യവ॑ദാ॒സ്യാമി॑ ।
 നമ॑സ്തേ അ॒സ്തു മാ മാ॑ ഹിഴ്സിഃ ॥
 യദ॒വദാ॑നാനി തേ॒ഽവദ॑ന് ।
 വി॒ലോ॒മാകാ॑ർഷ॒മാത്മ॑നഃ । 46 (10)

T.B.3.7.5.6

ആ॒ജ്യേന॑ പ്ര॒ത്യന॑ജ്ജ്യേ॒നത് । ത॒ത്ത ആ॒പ്തായ॑താം പൂ॒നഃ ॥
 അ॒ജ്യായോ॑ യ॒വമാ॑ത്രാത് ।
 ആ॒വ്യാധാ॑ത് കൃ॒ത്യതാ॑മിദം । മാ രൂ॒രൂപാ॑മ॒ യജ്ഞ॑സ്യ ।

ശുദ്ധഃ സ്വിഷ്ടമിദം ഹവിഃ || മനുനാ ദൃഷ്ടാം ഘൃതപദീം ।
 മിത്രാവരുണസമീരിതാം । ദക്ഷിണാർദ്ധാദസംഭിന്ദന് ।
 അവദ്യാമേകതോമുഖാം || 47 (10)

T.B.3.7.5.7

ഇഡേ ഭാഗം ജുഷസ്വ നഃ । ജിന്വ ഗാ ജിന്വാർവതഃ ।
 തസ്യാസ്മേ ദക്ഷിവാണഃ സ്യാമ ।
 സർവാത്മാനഃ സർവഗണാഃ || ബ്രദ്ധ പിന്വസ്വ ।
 ദദതോ മേ മാ ക്ഷായി । കൂർവതോ മേ മോപദസത് ।
 ദിശാം ക്ലൃപീരസി ।
 ദിശോ മേ കല്പന്താം । കല്പന്താം മേ ദിശഃ || 48 (10)

T.B.3.7.5.8

ദൈവീശ്വ മാനുഷീശ്വ । അഹോരാത്രേ മേ കല്പേതാം ।
 അർദ്ധമാസാ മേ കല്പന്താം । മാസാ മേ കല്പന്താം ।
 ഋതവോ മേ കല്പന്താം । സംവത്സരോ മേ കല്പതാം ।
 ക്ലൃപീരസി കല്പതാം മേ || ആശാനാം താഃശാപാലേഭ്യഃ ।
 ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ । ഇദം ദൃതസ്യാദ്ധ്യക്ഷേഭ്യഃ || 49 (10)

T.B.3.7.5.9

വിധേമ ഹവിഷാ വയം । ഭജതാം ഭാഗീ ഭാഗം ।
 മാഽഭാഗോഽഭക്ത । നിരഭാഗം ഭജാമഃ । അപസ്സിന്വ ।
 ഓഷധീർജിന്വ । ദിപാത്പാഹി । ചതുഷ്വാദവ ।

ദിവോ വൃഷ്ടിമേരയ ।

ബ്രാഹ്മണാനാ-മിദച് ഹവിഃ । 50 (10)

T.B.3.7.5.10

സോമ്യാനാച് സോമപീമിനാം । നിർഭക്ഷേതാ ബ്രാഹ്മണഃ ।
നേഹാബ്രാഹ്മണസ്യാസ്തി ॥

സമക്താം ബർഹിർ. ഹവിഷാ ഘൃതേന ।

സമാദിത്യേർ വസുഭിഃ സം മരുദ്ഭിഃ ।

സമിന്ദ്രേണ വിശ്വേദിർ ദേവേദിരക്താം ।

ദിവ്യം നഭോ ഗച്ഛതു യഥ് സ്വാഹാ ॥

ഇന്ദ്രാണീവാവിദ്ധവാ ഭൂയാസം ।

അദിതിരിവ സുപുത്രാ ।

അസ്ഥൂരി ത്വാ ഗാർഹപത്യ । 51 (10)

T.B.3.7.5.11

ഉപനിഷദേ സുപ്രജാസ്തായ ॥

സം പത്നീ പത്യാ സുകൃതേന ഗച്ഛതാം ।

യജ്ഞസ്യ യുക്തൗ ധുര്യാവഭൂതാം ।

(or യുക്തൗ ധുര്യാവഭൂതാം)

സംജാനാനൗ വിജഹതാ-മരാതീഃ ।

ദിവി ജ്യോതിരജരമാ-രഭേതാം ॥

ദശ തേ തനുവോ യജ്ഞ യജ്ഞിയാഃ ।

താഃ പ്രീ॑ണാതു യജ॑മാനോ ഘൃ॑തേൻ ।
 നാ॒രിഷ്ട॑യോഃ പ്ര॒ശിഷ്മീ॑ധമാനഃ ।
 ദേ॒വാനാ॑ം ദൈ॒വ്യേപി॑ യജ॑മാനോ മൃ॒തോഽഭൂ॑ത് ॥
 യം ഽ॑വാം ദേ॒വാ അ॑കല്പ॒യന് ॥ 52 (10)

T.B.3.7.5.12

ഊ॒ർജോ॑ ഭാ॒ഗച് ശ॑തക്ര॒തും । എ॒തദ്വാ॑ം തേൻ പ്രീ॑ണാനി ।
 തേ॒ന തൃ॑പ്യതമ്ഹ॒ഹൗ ॥
 അ॒ഹം ദേ॒വാനാ॑ച് സൂ॒ക്യതാ॑മസി ലോ॒കേ ।
 മ॒മേദ॑മിഷ്ടം ന മി॒മൂർ ഭ॑വാതി ।
 അ॒ഹം നാ॒രിഷ്ടാ॑വനു॒യജാ॑മി വി॒ദ്വാൻ ।
 യദാ॑ഭ്യാമി॒ന്ദ്രോ അ॑ധാദ്ഭാ॒ഗധേ॑യം ॥
 അ॒ദാര॑സ്യദ്ഭ॒വത॑ ദേ॒വ സോ॑മ ।
 അ॒സിൻ. യ॒ജേണ॑ മരു॒തോ മൃ॑ധതാ നഃ ।
 മാ നോ॑ വി॒ദദ॑ഭി ഭാ॒മോ അ॑ശ॒സ്തിഃ ॥ 53 (10)

T.B.3.7.5.13

മാ നോ॑ വി॒ദദ്വൃ॑ജ്ഞാ ദേ॒വഷ്ടാ॑ യാ ॥
 ഋ॒ഷഭം॑ ഽ॒വാജി॑നം ഽ॒വയം॑ । പൂ॒ർണ॑മാ॒സം യ॑ജാമഹേ ।
 സ നോ॑ ദോ॒ഹതാ॑ച് സു॒വീര്യം॑ ।
 രാ॒യസ്പോ॑ഷച് സഹ॒സ്രി॑ണം ।

പ്രാണായ സുരാധസേ । പൂർണമാസായ സ്വാഹാ ॥
 അമാവാस्या സുഭഗാ സുശേഖാ ।
 ധേനുരിവ ഭൂയ ആപ്യായമാനാ ।
 സാ നോ ദോഹതാഴ് സുവീര്യം ( ) ।
 രായസ്പോഷ്ഠ് സഹസ്രിണം । അപാനായ സുരാധസേ ।
 അമാവാस्याയൈ സ്വാഹാ ॥
 അഭിസ്തൂണീഹി പരിധേഹി വേദിം ।
 ജാമിം മാ ഹിഴ്സീരമുയാ ശയാനാ ।
 ഹോത്യുഷദനാ ഹരിതാഃ സുവർണാഃ ।
 നിഷ്ഠാ ഇമേ യജമാനസ്യ ബ്രദ്ധേ ॥ 54 (17)
 (അഭിത്വരൈ - കരോമി - ക്രമീത് - പിതാ - ട്തമൻ -
 ഏകതോമുഖാം - മേ ദിശോ - ധ്യക്ഷേഭ്യോ - ഹവിർ -
 ഗാർഹപത്യാ - കല്പയ - നശസ്തീഃ - സാ നോ ദോഹതാഴ്
 സുവീര്യഴ് സപ്ത ച) (A5)

3.7.6 അനുവാകം 6 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.6.1

പരിസ്തൂണീത പരിധത്താഗ്നിം ।
 പരിഹിതോഽഗ്നിർ യജമാനം ഭുനക്തു ।
 അപാഴ് രസ ഓഷധീനാഴ് സുവർണഃ ।

നിഷ്ഠാ ഇമേ യജമാനസ്യ സന്തു കാമദുഷാഃ ।
 അമുത്രാമുഷിൻ ലോകേ ॥ ഭൂപതേ ഭൂവനപതേ ।
 മഹതോ ഭൂതസ്യ പതേ ।
 ബ്രഹ്മാണം ത്വാ വൃണീമഹേ ॥
 അഹം ഭൂപതിരഹം ഭൂവനപതിഃ ।
 അഹം മഹതോ ഭൂതസ്യ പതിഃ । 55 (10)

T.B.3.7.6.2

ദേവേന സവിത്രാ പ്രസൂത ആർത്വിജ്യം കരിഷ്യാമി ।
 ദേവ സവിതരേതം ത്വാ വൃണതേ ।
 ബൃഹസ്സതിം ദൈവ്യം ബ്രഹ്മാണം ।
 തദഹം മനസേ പ്രബ്രവീമി ।
 മനോ ഗായത്രിയൈ । ഗായത്രീ ത്രിഷ്ടുഭേ ।
 ത്രിഷ്ടുബ് ജഗത്യൈ । ജഗത്യനുഷ്ടുഭേ ।
 അനുഷ്ടുക് പക്ത്യൈ । പക്തിഃ പ്രജാപതയേ । 56 (10)

T.B.3.7.6.3

പ്രജാപതിർ വിശ്വേഭ്യോ ദേവേഭ്യഃ ।
 വിശ്വേ ദേവാ ബൃഹസ്സതയേ । ബൃഹസ്സതിർ ബ്രഹ്മണേ ।
 ബ്രഹ്മ ഭൂർഭുവഃ സുവഃ । ബൃഹസ്സതിർ ദേവാനാം ബ്രഹ്മാ ।
 അഹം മനുഷ്യാണാം । ബൃഹസ്സതേ യജ്ഞം ഗോപായ ॥
 ഇദം തസ്മൈ ഹർമ്യം കരോമി ।

യോ വോ ദേവാശ്ചരതി ബ്രഹ്മചര്യം ।
 മേധാവി ദിക്ഷു മനസാ തപസീ । 57 (10)

T.B.3.7.6.4

അന്തർദ്വുതശ്ചരതി മാനുഷീഷു ॥
 ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ യുവതിഃ സുപേശാഃ ।
 ഘൃതപ്രതീകാ ഭുവനസ്യ മദ്ധ്യേ ।
 മർമ്യജ്യമാനാ മഹതേ സൗഭഗായ ।
 മഹ്യം ധൃക്ഷ യജമാനായ കാമാൻ ॥
 ഭൂമിർ ഭൂത്വാ മഹിമാനം പുപോഷ ।
 തതോ ദേവീ വർദ്ധയതേ പയാംസി ।
 യജ്ഞിയാ യജ്ഞം വി ച യന്തി ശം ച ।
 ഓഷധീരാപ ഇഹ ശക്വരീശ്വ ॥
 യോ മാ ഹൃദാ മനസാ യശ്ച വാചാ । 58 (10)

T.B.3.7.6.5

യോ ബ്രഹ്മണാ കർമ്മണാ ദോഷി ദേവാഃ ।
 യഃ ശ്രുതേന ഹൃദയേനേഷ്ണതാ ച ।
 തസ്യേന്ദ്ര വജ്രേണ ശിരശ്ശിനദ്മി ॥
 ഊർണാമൃദു പ്രഥമാനഃ സ്യോനം ।
 ദേവേഭ്യോ ജുഷ്ട്യ സദനായ ബർഹിഃ ।
 സുവർഗേ ലോകേ യജമാന്യ ഹി ധേഹി ।

മാം നാക॑സ്യ പൃ॒ഷ്ഠേ പ॒രമേ॑ (പ॒രമേ॑) വേ॒ദ്യാമ॑ൻ ॥
 ചതുഃ॑ ശി॒ഖണ്ഡാ॑ യു॒വതിഃ॑ സു॒പേശാഃ॑ ।
 ഘൃ॒തപ്ര॑തീ॒കാ വ॒യുനാ॑നി വസ്മേ॑ ।
 സാ സ്തീ॑ര്യമാ॒ണാ മഹ॑തേ സൗ॒ഭഗായ॑ । 59 (10)

T.B.3.7.6.6

സാ മേ॑ ധൃ॒ക്ഷ്യ യ॑ജമാനായ കാമാൻ ।
 ശി॒വാ ച॑ മേ ശ॒ശ്മാ ചൈ॑ധി ।
 സേ॒ദ്യാനാ ച॑ മേ സു॒ഷഭാ॑ ചൈധി ।
 ഊർജ॑സ്വതീ ച॑ മേ പ॒യസ്വതീ॑ ചൈധി ।
 ഇ॒ഷമൂർജം॑ മേ പി॒ന്വസ്യ॑ ।
 ബ്ര॒ഹ്മ തേജോ॑ മേ പി॒ന്വസ്യ॑ । ക്ഷ॒ത്രമോജോ॑ മേ പി॒ന്വസ്യ॑ ।
 വി॒ശം പു॑ഷ്ടിം മേ പി॒ന്വസ്യ॑ । ആ॒യുര॑ന്നാ॒ഭ്യം മേ॑ പി॒ന്വസ്യ॑ ।
 പ്ര॒ജാം പശു॑ൻ മേ പി॒ന്വസ്യ॑ ॥ 60 (10)

T.B.3.7.6.7

അ॒സ്മിൻ. യ॑ജ്ഞ ഉ॒പ ഭൂ॒യ ഇ॒ന്നു മേ॑ ।
 അ॒വിക്ഷോ॑ഭായ പ॒രിധീ॑ന്ദധാമി ।
 ധർ॒താ ധ॒രുണോ॑ ധരീ॒യാൻ ।
 അ॒ഗ്നിർ ദോ॑ഷാഘ്നീ നി॒രിതോ॑ നൂ॒ദാതൈ॑ ॥
 വി॒ച്ഛിന്നമി॑ വി॒ധൃതീ॑ഭ്യാഘ്ന സ॒പതാൻ॑ ।
 ജാ॒താൻ ഭ്രാ॑ത്യു॒വ്യാൻ. യേ ച॑ ജനി॒ഷ്യമാ॑ണാഃ ।

വിശോ യന്ത്രാഭ്യം വിധിമാമേനാൻ ।
 അഹഃ സ്വാനാ-മുത്തമോ ഽസാനി ദേവാഃ ।
 വിശോ യന്ത്രേ നൂദമാനേ അരാതിം ।
 വിശ്വം പാപ്മാനമതിം ദുർമരായും ॥ 61 (10)

T.B.3.7.6.8

സീദന്തീ ദേവീ സുകൃതസ്യ ലോകേ ।
 ധൃതീ സ്ഥോ വിധൃതീ സ്വധൃതീ । പ്രാണാമയി ധാരയതം ।
 പ്രജാം മയി ധാരയതം । പശുനയി ധാരയതം ॥
 അയം പ്രസൂര ഉഭയസ്യ ധർതാ ।
 ധർതാ പ്രയാജാനാ-മുതാനുയാജാനാം ।
 സ ദാധാര സമീധോ വിശ്വരൂപാഃ ।
 തസ്മിൻമ് സ്രുചോ അദ്ധ്യാസാദയാമി ॥
 ആരോഹ പഥോ ജുഹു ദേവയാനാൻ । 62 (10)

T.B.3.7.6.9

യന്ത്രേഷയഃ പ്രഥമജാ യേ പുരാണാഃ ।
 ഹിരണ്യപക്ഷാഽജിരാ സംഭൃതാങ്ഗാ ।
 വഹാസി മാ സുകൃതാം യന്ത്ര ലോകാഃ ॥
 അവാഹം ബാധ ഉപഭൃതാ സപത്താൻ ।
 ജാതാൻ ഭ്രാതൃവ്യാൻ. യേ ച ജനിഷ്യമാണാഃ ।
 ദോഹൈ യജ്ഞഃ സുദുഷാമിവ ധേനും ।

അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം । അധരേ മമ്സപതാഃ ॥

യോ മാ വാചാ മനസാ ദുർമരായുഃ ।

ഹൃദാ ടരാതീയാ-ദഭിദാസ-ദഗേ । 63 (10)

T.B.3.7.6.10

ഇദമസ്യ ചിത്തമധരം ധ്രുവായാഃ ।

അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം । അധരേ മമ്സപതാഃ ॥

ഋഷഭോഽസി ശാക്വരഃ । ഘൃതാചീനാഽസ്മനുഃ ।

പ്രിയേണ നാമ്നാ പ്രിയേ സദസി സീദ ॥

സ്യോനോ മേ സീദ സുഷഭഃ പൃഥിവ്യാം ।

പ്രഥയി പ്രജയാ പശുഭിഃ സുവർഗേ ലോകേ ।

ദിവി സീദ പൃഥിവ്യാമന്തരിക്ഷേ ।

അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം । 64 (10)

T.B.3.7.6.11

അധരേ മമ്സപതാഃ ॥ ഇയം സ്ഥാലീ ഘൃതസ്യ പൂർണാ ।

അച്ചിന്നപയാഃ ശതധാര ഉമ്സഃ ।

മാരുതേന ശർമണാ ദൈവ്യേന ॥

യജ്ഞോഽസി സർവതഃ ശ്രീതഃ ।

സർവതോ മാം ഭൂതം ദവിഷ്യച്ഛ്രയതാം ।

ശതം മേ സന്താശിഷഃ ।

സഹസ്രം മേ സന്തു സ്മനുതാഃ ॥

ഇ॒രാ॒വ॒തീഃ॑ പ॒ശു॒മ॒തീഃ॑ ।

പ്ര॒ജാ॒പ॒തി॒ര॒സി സ॒ർവ॒തഃ॑ ശ്രീ॒തഃ॑ । 65 (10)

T.B.3.7.6.12

സ॒ർവ॒തോ॑ മാ॒ം ഭൃ॒തം॑ ഭ॒വി॒ഷ്യ॒ച്ഛൃ॒യ॒താം॑ ।

ശ॒തം॑ മേ॒ സ॒ന്ത്യാ॒ശി॒ഷഃ॑ । സ॒ഹ॒സ്രം॑ മേ॒ സ॒ന്തു॒ സൃ॒ന്യ॒താഃ॑ ।

ഇ॒രാ॒വ॒തീഃ॑ പ॒ശു॒മ॒തീഃ॑ ॥ ഇ॒ദ॒മി॒ന്ദ്രി॒യമ॒മൃ॒തം॑ വീ॒ര്യം॑ ।

അ॒നേ॒നേ॒ന്ദ്രാ॒യ പ॒ശവോ॑ഽചി॒കി॒മ്സ॒ന് ।

തേ॒ന ദേ॒വാ അ॒വ॒തോ॑പ॒ മാ॒ം ।

ഇ॒ഹേ॒ഷമു॒ർജം॑ യ॒ശഃ॑ സ॒ഹ ഓ॒ജഃ॑ സ॒നേ॒യം॑ ।

ശൃ॒തം॑ മ॒യി ശ്ര॒യ॒താം॑ ॥

യത് പൃ॒ഥി॒വീ-മ॒ച॒ര॒ത്തത്-പ്ര॒വി॒ഷ്ടം॑ । 66 (10)

T.B.3.7.6.13

യേ॒നാ॒സി॒ഞ്ച॑ദ് ബ॒ലമി॒ന്ദ്രേ॑ പ്ര॒ജാ॒പ॒തിഃ॑ ।

ഇ॒ദം ത॒ച്ഛൃ॒ക്രം॑ മ॒ധു വാ॒ജി॒നീ॒വത്॑ ।

യേ॒നോ-പ॒രി॒ഷ്ടാ॒ദധി॑നോൻ-മ॒ഹേ॒ന്ദ്രം॑ । ദധി॒ മാ॒ം ധി॑നോ॒തു ॥

അ॒യം വേ॒ദഃ പൃ॒ഥി॒വീമ॑ന॒വി॒ന്ദത്॑ ।

ഗൃ॒ഹാ സ॒തീം ഗ॒ഹ॒നേ॒ ഗ॒ഹ॒രേ॒ഷു ।

സ വി॒ന്ദ॒തു യ॒ജമാ॑നായ ലോ॒കം॑ ।

അ॒ച്ഛി॒ദ്രം യ॒ജ്ഞം॑ ഭൃ॒രിക॑ർമാ ക॒രോ॒തു ॥

അ॒യം യ॒ജ്ഞഃ॑ സ॒മ॒സ॒ദ॒ധ॒വി॒ഷ്ണാൻ॑ ।

ഋ॒ചാ സാ॒മ്നാ॑ യ॒ജ്ഞാ॑ ദേ॒വതാ॑ഭിഃ । 67 (10)

T.B.3.7.6.14

തേ॒ന ലോ॒കാൻമ॑ സൂ॒ര്യ॒വതോ॑ ജ॒യേമ॑ ।

ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ സ॒ഖ്യ-മ॑മൃ॒തത്വ॑മശ്യാം ॥

യോ॒ നഃ ക॒നീയ॑ ഇ॒ഹ കാ॒മയാ॑തൈ ।

അ॒സ്മിൻ॑ യ॒ജ്ഞേ॑ യ॒ജമാ॑നായ॒ മഹ്യം॑ ।

അ॒പ തമി॑ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ ഭു॑വ॒നാ॒ന്നുദേ॑താം ।

അ॒ഹം പ്ര॒ജാം വീ॑ര॒വതീം॑ വീ॒ദേയ॑ ॥

അ॒ഗ്നേ വാ॒ജജി॑ത് । വാ॒ജം ത്വാ സ॒രിഷ്യ॑ന്തം ।

വാ॒ജം ജേ॒ഷ്യന്തം॑ । വാ॒ജിനം॑ വാ॒ജജി॑തം । 68 (10)

T.B.3.7.6.15

വാ॒ജജി॑ത്യാ॒യൈ സം॑മാർജ്ജ॒മി । അ॒ഗ്നിമ॑ന്നാദ॒മന്നാ॑ദ്യായ ॥

ഉ॒പഹൂ॑തോ ദ്യൗഃ പി॒താ । ഉ॒പ മാം ദ്യൗഃ॑ പി॒താ ഹ॑യതാം ।

അ॒ഗ്നിരാ॒ഗ്നീഭ്രാ॑ത് । ആ॒യുഷേ॑ വർച॒സേ ।

ജീ॒വാ॒യൈ പു॑ണ്യായ । ഉ॒പഹൂ॑താ പൃ॒ഥി॒വീ മാ॒താ ।

ഉ॒പ മാം മാ॒താ പൃ॑ഥി॒വീ ഹ॑യതാം ।

അ॒ഗ്നിരാ॒ഗ്നീഭ്രാ॑ത് । 69 (10)

T.B.3.7.6.16

ആയുഷേ॑ വർച॑സേ । ജീ॒വാ॒ന്തൈ॑ പു॒ണ്യാ॑യ ॥
 മനോ॑ ജ്യോതി॑ർ ജു॒ഷതാ॑മാജ്യം ।
 വി॒ച്ഛി॒ന്നം യ॑ജ്ഞഃ॒ സമി॑മം ദ॒ധാതു॑ ।
 ബൃ॒ഹ॒സ്വ॒തിസ്ത॑നുതാമി॒മം നഃ॑ ।
 വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ ഇ॒ഹ മാ॑ദയന്താം ॥ യം തേ॑ അ॒ഗ്ന ആ॑വൃ॒ശ്ചാമി॑ ।
 അ॒ഹം വാ॑ ക്ഷി॒പിത॑ശ്ചരൻ । പ്ര॒ജാം ച॒ തസ്യ॑ മു॒ലം ച॒ ।
 നീ॒ചൈർദേ॑വാ നിവൃ॒ശ്ചത॑ । 70 (10)

T.B.3.7.6.17

അഗ്നേ॑ യോ നോ॑ഭിദാ॒സതി॑ । സ॒മാനോ॑ യശ്ച॒ നിഷ്ട്വഃ॑ ।
 ഇ॒ധുസ്യേ॑വ പ്ര॒ക്ഷായ॑തഃ । മാ॒ തസ്യോ॑ച്ഛേ॒ഷി കി॑ഞ്ചന ।
 യോ മാ॑ം ദേ॒ഷ്ടി ജാ॑തവേദഃ । യം ചാ॒ഹം ദേ॒ഷ്ടി യശ്ച॒ മാം ।
 സർവാ॑ഽസ്താ॒നഗ്നേ॑ സംദ॒ഹ ।
 യാഽശ്ചാ॑ഹം ദേ॒ഷ്ടി യേ॒ ച മാ॑ം ॥
 അഗ്നേ॑ വാജ॒ജിത് । വാജം॑ ത്വാ സ॒സ്യവാ॑ഽസം । 71 (10)

T.B.3.7.6.18

വാജം॑ ജിഗി॒വാഽസം॑ । വാ॒ജിനം॑ വാ॒ജജി॑തം ।
 വാജ॑ജിത്യാ॒ന്തൈ സം॑മാർജ്ജമി ।
 അ॒ഗ്നിമ॑ന്നാദമ॒ന്നാദാ॑യ ॥ വേദി॑ർ ബർഹിഃ॒ ശൃതഃ॑ ഹ॒വിഃ ।
 ഇ॒ധുഃ പ॑രി॒ധയഃ॒ സ്രുചഃ॑ । ആജ്യം॑ യ॒ജ്ഞ ഋ॑ചോ॒ യജ്യഃ॑ ।

യാജ്യാശ്ച വഷട്കാരാഃ । സം മേ സംനതയോ നമന്താം ।
ഇധുസംനഹനേ ഹുതേ ॥ 72 (10)

T.B.3.7.6.19

ദിവഃ ഖീലോഽവതതഃ । പൃഥിവ്യാ അദ്ധ്യുത്ഥിതഃ ।
തേനാ സഹസ്രകാണേധന । ദിഷന്തഃ ശോചയാമസി ।
ദിഷന്തേ ബഹു ശോചതു । ഓഷധേ മോ അഹഃ ശുചം ॥
യജ്ഞേ നമസ്തേ യജ്ഞേ । നമോ നമശ്ച തേ യജ്ഞേ ।
ശിവേന മേ സന്തിഷ്ടസ്വ ।
സ്യോനേന മേ സന്തിഷ്ടസ്വ । 73 (10)

T.B.3.7.6.20

സുഭൂതേന മേ സന്തിഷ്ടസ്വ ।
ബ്രഹ്മവർചസേന മേ സന്തിഷ്ടസ്വ ।
യജ്ഞസ്യർദ്ധിമനു സന്തിഷ്ടസ്വ ।
ഉപ തേ യജ്ഞേ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ ॥
ത്രിഷ്ഫലീ ക്രിയമാണാനാം । യോ നൃങ്ഗോ അവശിഷ്ടതേ ।
രക്ഷസാം ഭാഗധേയം । ആപസ്തത് പ്രവഹതാദിതഃ ॥ 74 (10)

T.B.3.7.6.21

ഉലൂഖലേ മുസലേ യച്ച ശൂർപേ ।
ആശിശ്ലേഷ ദൃഷദി യത്കപാലേ ।
അവപ്രുഷോ വിപ്രുഷഃ സംയജാമി ।

വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ ഹ॒വിരി॒ദം ജു॑ഷ്ണ॒താം ।
 യ॒ജ്ഞേ॒ യാ വി॒പ്രു॒ഷഃ സ॒ന്തി ബ॒ഹവീഃ॑ ।
 അ॒ഗ്നൗ താഃ സർവ്വാഃ॑ സി॒ഷ്ടാഃ സു॒ഹൃ॒താ ജു॑ഹോമി ॥
 ഉ॒ഭൃ॒ന്നഭ്യ॑ മി॒ത്രമ॑ഹഃ । സ॒പ॒താമേ॑ അ॒നീന॑ശഃ ।
 ദിവൈ॑നാൻ. വി॒ദ്യുതാ॑ ജ॒ഹി ।
 നിമ്രോ॑ച॒ന്നധ॑രാൻ കൃ॒ധി ॥ 75 (10)

T.B.3.7.6.22

ഉ॒ഭൃ॒ന്നഭ്യ॑ വി നോ॑ ഭജ । പി॒താ പു॒ത്രേഭ്യോ॑ യഥാ॑ ।
 ദീ॒ർഘാ॒യുതാ॑സ്യ॒ ഹേ॒ശിഷേ॑ । ത॒സ്യ നോ॑ ദേ॒ഹി സൂ॒ര്യ ॥
 ഉ॒ഭൃ॒ന്നഭ്യ॑ മി॒ത്രമ॑ഹഃ । ആ॒രോഹ॑ന്നു॒ത്തരാ॑ം ദി॒വം ।
 ഹൃ॒ദ്ഭരോ॑ഗം മമ॑ സൂ॒ര്യ । ഹ॒രിമാ॑ണം ച നാശ॑യ ॥
 ശു॒കേഷു॑ മേ ഹ॒രിമാ॑ണം ।
 രോ॒പണാ॑കാ॒സു ദധു॑സി । 76 (10)

T.B.3.7.6.23

അ॒ഥോ ഹാ॒രിദ്ര॑വേഷു॑ മേ । ഹ॒രിമാ॑ണം നി॒ദധു॑സി ॥
 ഉ॒ഭഗാ॑ദ॒യമാ॑ദി॒ത്യഃ । വിശ്വേ॑ന സ॒ഹസാ॑ സ॒ഹ ।
 ദി॒ഷ്ണ॒തം മമ॑ ര॒ന്ധയ॑ൻ । മോ അ॒ഹം ദി॒ഷ്ണതോ॑ ര॒ധം ॥
 യോ നഃ॑ ശ॒പാദ॑ശ॒പതഃ॑ । യശ്ച॑ നഃ॑ ശ॒പതഃ॑ ശ॒പാത് ।
 ഉ॒ഷാശ്ച॑ ത॒സ്മൈ നി॒മൂക്ച॑ ।
 സർവം॑ പാപ॑സ് സമു॒ഹതാ॑ം ( ) ॥ 77 (10)

T.B.3.7.6.24

യോ നഃ സപത്തോ യോ രണഃ । മർതോഭിദാസതി ദേവാഃ ।
 ഇധസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ । മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിഞ്ചന ॥
 അവസ്യഷ്ടഃ പരാപത । ശരോ ബ്രഹ്മസംശ്രിതഃ ।
 ഗച്ഛാമിത്രാൻ പ്രവിശ । മൈഷാം കംചനോച്ഛിഷഃ ॥ 78 (10)
 (പതിഃ - പ്രജാപതയേ - തപസ്വീ - വാചാ - സൗഭഗായ-
 പശുന്മേ പിന്വസ്യ - ദുർമരായും - ദേവയാനാ - നഗ്നേ -
 ടന്തരിക്ഷേഹമുത്തരോ ഭൂയാസം - പ്രജാപതിരസി
 സർവതഃ ശ്രിതഃ - പ്രവിഷ്ടം - ദേവതാഭിർ - വാജജിതം -
 പൃഥിവീ ഹായതാമഗ്നിരാഗ്നിശ്ചാദ് - വൃശ്വത -
 സസ്യവാസ്യ - ഹുതേ - സ്യോന്നേ മേ സന്തിഷ്ടസ്യേ -
 തഃ - കൃധി - ദധ്മ - സ്യുഹതാ - +മഷ്ടൗ ച) (A6)

3.7.7 അനുവാകം 7 - സോമാങ്ഗ.ഭൂതേഷു മന്ത്രേഷു
ദീക്ഷാമാരഭ്യാഗ്നിഷോമയിപശുപർയന്തേ പ്രയോഗേ
ശേഷഭൂതാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.7.1

സക്ഷേദം പശ്യ । വിധർതരിദം പശ്യ । നാകേദം പശ്യ ।
 രഥതിഃ പനിഷ്ടാ । ഋതം വർഷിഷ്ടം । അമൃതാ യാന്യാഹുഃ ।
 സൂര്യോ വരിഷ്ടോ അക്ഷഭിർവിഭാതി ।
 അനു ദ്യാവാപൃഥിവീ ദേവപുത്രേ ॥

ദീക്ഷാഽസി തപസോ യോനിഃ ।

തപോഽസി ബ്രഹ്മണോ യോനിഃ । 79 (10)

T.B.3.7.7.2

ബ്രഹ്മാസി ക്ഷത്രസ്യ യോനിഃ ।

ക്ഷത്രമസ്യൂതസ്യ യോനിഃ । ഋതമസി ഭൂരാർഭേ ।

ശ്രദ്ധാം മനസാ । ദീക്ഷാം തപസാ ।

വിശ്വസ്യ ഭുവനസ്യാധിപതീം ।

സർവേ കാമാ യജമാനസ്യ സന്തു ॥

വാതം പ്രാണം മനസാഽൻവാർഭാമഹേ ।

പ്രജാപതിം യോ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।

സ നോ മൃത്യോസ്ത്രായതാം പാത്വഹസഃ । 80 (10)

T.B.3.7.7.3

ജ്യോഗ്ജീവാ ജരാമശീമഹി ॥

ഇന്ദ്ര ശാകര ഗായത്രിം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര ത്രിഷ്ടുഭം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര ജഗതീം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകരാനുഷ്ടുഭം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര പങ്ക്തിം പ്രപദ്യേ । 81 (10)

T.B.3.7.7.4

താം തേ യുനജ്മി || ആഹം ദീക്ഷാമരുഹ-മൃതസ്യ പത്നീം ।
 ഗായത്രേണ ഛന്ദസാ ബ്രഹ്മണാ ച । ഋതം സത്യേധായി ।
 സത്യമൃതേധായി । ഋതം ച മേ സത്യം ചാഭ്യതാം ।
 ജ്യോതിരഭ്യവ്യം സുവരഗമം ।
 സുവർഗം ലോകം നാകസ്യ പൃഷ്ഠം ।
 ബ്രഹ്മസ്യ വിഷ്ണുപഥഗമം || പൃഥിവീ ദീക്ഷാ । **82 (10)**

T.B.3.7.7.5

തയാഗ്നിർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാഗ്നിർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 അന്തരിക്ഷം ദീക്ഷാ । തയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 ദ്യൗർ ദീക്ഷാ । തയാഃഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാഃഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । **83 (10)**

T.B.3.7.7.6

തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി । ദിശോ ദീക്ഷാ ।
 തയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।

തയാ॑ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑മി ।
 ആ॒പോ॑ ദീ॒ക്ഷാ॑ । തയാ॑ വരു॒ണോ॑ രാജാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।
 യയാ॑ വരു॒ണോ॑ രാജാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।
 തയാ॑ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑മി ।
 ഓ॒ഷധ॑യോ॒ ദീ॒ക്ഷാ॑ । 84 (10)

T.B.3.7.7.7

തയാ॑ സോ॒മോ॑ രാജാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।
 യയാ॑ സോ॒മോ॑ രാജാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।
 തയാ॑ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑മി । വാ॒ഗ് ദീ॒ക്ഷാ॑ ।
 തയാ॑ പ്രാ॒ണോ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।
 യയാ॑ പ്രാ॒ണോ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।
 തയാ॑ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑മി ।
 പൃ॒ഥി॒വീ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॒ ദീ॒ക്ഷതാം॑ ।
 അ॒ന്തരീ॑ക്ഷം ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॒ ദീ॒ക്ഷതാം॑ ।
 ദ്യൗ॒സ്ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॒ ദീ॒ക്ഷതാം॑ । 85 (10)

T.B.3.7.7.8

ദി॒ശ॒സ്ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॒ ദീ॒ക്ഷന്താം॑ ।
 ആ॒പ॒സ്ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॒ ദീ॒ക്ഷന്താം॑ ।
 ഓ॒ഷധ॑യ॒സ്ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॒ ദീ॒ക്ഷന്താം॑ ।
 വാ॒ക്ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॒ ദീ॒ക്ഷന്താം॑ ।

ഋ॒ച്ഛാ॒ ദീ॒ക്ഷ॒മാ॒ണമ॒നു ദീ॒ക്ഷ॒ന്താം ।
 സാ॒മാ॒നി ത്വാ ദീ॒ക്ഷ॒മാ॒ണമ॒നു ദീ॒ക്ഷ॒ന്താം ।
 യ॒ജുഷി॑ ത്വാ ദീ॒ക്ഷ॒മാ॒ണമ॒നു ദീ॒ക്ഷ॒ന്താം ।
 അ॒ഹ॒ശ്വ രാ॒ത്രിശ്വ॑ । കൃ॒ഷിശ്വ॑ വൃ॒ഷ്ടിശ്വ॑ ।
 തി॒ഷിശ്വാ॑പ॒ചിതി॑ശ്വ । 86 (10)

T.B.3.7.7.9

ആ॒പ॒ശ്വൗ॒ഷധ॑യശ്വ । ഊ॒ർക്ച॑ സു॒ന്യതാ॑ ച ।
 താ॒സ്ത്വാ ദീ॒ക്ഷ॒മാ॒ണമ॒നു ദീ॒ക്ഷ॒ന്താം ॥
 സേ॒വ ദക്ഷേ॑ ദക്ഷ॒പിതേ॑ഹ
 സീ॒ദ । ദേ॒വാ॒നാഴ് സു॒ന്തോ മ॒ഹതേ॑ രണായ॑ ।
 സ്വാ॒സ॒സ്ഥസ്തു॑നുവാ॒ സം॑വിശ॒സ്വ ।
 പി॒തേ॒വൈ॒ധി സു॒നവ॑ ആ സു॒ശേ॒വഃ ।
 ശി॒വോ മാ॑ ശി॒വമാ॑വിശ । സ॒ത്യം മ॑ ആ॒ത്മാ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാ മേ॑ ടക്ഷി॒തിഃ । 87 (10)

T.B.3.7.7.10

തപോ॑ മേ പ്രതി॒ഷ്ഠാ । സ॒വി॒ത്യുപ്ര॑സൂതാ മാ॒ ദിശോ॑
 ദീ॒ക്ഷ॒യ॒ന്തു । സ॒ത്യമ॑സി ॥ അ॒ഹം ത്വദ॑സി മദ॒സി ത്വമേ॒തത് ।
 മമാ॑സി യോനി॒സ്തവ॑ യോനി॒രസി॑ ।
 മ॒മൈ॒വ സ॒ന്വഹ॑ ഹ॒വ്യാന്യ॑ഗേ ।
 പു॒ത്രഃ പി॒ത്രേ ലോ॑ക॒ക്യ-ജ്ജാ॑തവേദഃ ॥

ആജുഹ്വാനഃ സുപ്രതീകഃ പുരസ്താത് ।
 അഗ്നേ സ്വാം യോനിമാസീദ സാദ്ധ്യം ।
 അസിൻമി സധസ്ഥേ അദ്ധ്യുത്തരസിന് । 88 (10)

T.B.3.7.7.11

വിശ്വേ ദേവാ യജമാനശ്ച സീദത ॥
 എകമിഷേ വിഷ്വസ്താഽന്വേതു ।
 ദേ ഊർജേ വിഷ്വസ്താഽന്വേതു ।
 ത്രീണി വ്രതായ വിഷ്വസ്താഽന്വേതു ।
 ചതാരി മായോ ദവായ വിഷ്വസ്താഽന്വേതു ।
 പഞ്ച പശുഭ്യോ വിഷ്വസ്താഽന്വേതു ।
 ഷഡ്ഠായസ്തോഷായ വിഷ്വസ്താഽന്വേതു ।
 സപ്ത സപ്തഭ്യോ ഹോത്രാഭ്യോ വിഷ്വസ്താഽന്വേതു ॥
 സഖായഃ സപ്തപദാ അഭൂമ । സഖ്യം തേ ഗമേയം । 89 (10)

T.B.3.7.7.12

സഖ്യാത്തേ മാ യോഷം । സഖ്യാന്തേ മാ യോഷാം ॥
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മൈ പൃഥിവീ പാദഃ ।
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മൈന്തരിക്ഷം പാദഃ ।
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മൈ ദ്യൗഃ പാദഃ ।
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മൈ ദിശഃ പാദഃ । 90 (10)

T.B.3.7.7.13

പരോരജാസ്യേ പഞ്ചമഃ പാദഃ । സാ ന ഇഷ്ടമൂർജം ധുകുഷാ ।
 തേജ ഇന്ദ്രിയം । ബ്രഹ്മവർചസമന്നാദ്യം ॥
 വിമിമേ ത്വാ പയസ്വതീം ।
 ദേവാനാം ധേനുഴ് സുദുഷാ-മനപസ്സുരന്തീം ।
 ഇന്ദ്രഃ സോമം പിബതു । ക്ഷേമോ അസ്മു നഃ ॥
 ഇമാം നരാഃ കൃണുത വേദിമേത്യ ।
 വസുമതീഴ് രുദ്രവതീ-മാദിത്യവതീം । 91 (10)

T.B.3.7.7.14

വർഷന്ദിവഃ । നാഭാ പൃഥിവ്യാഃ ।
 യഥാഽയം യജമാനോ ന രിഷ്യേത് ।
 ദേവസ്യ സവിതുഃ സവേ ॥
 ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ യുവതിഃ സുപേശാഃ ।
 ഘൃതപ്രതീകാ ഭുവനസ്യ മദ്ധ്യേ ।
 തസ്യാഴ് സുപർണാവധി യൗ നിവിഷ്ടൗ ।
 തയോർ ദേവാനാമധി ഭാഗധേയം ॥ അപ ജന്തും ഭയം നൂദ ।
 അപ ചക്രാണി വർതയ ( ) । ഗൃഹാഴ് സോമസ്യ ഗച്ഛതം ॥
 ന വാ ഉവേതന്ത്രിയസേ (ഉവേതന്ത്രിയസേ) ന രിഷ്യസി ।
 ദേവാഴ് ഇദേഷി പഥിഭിഃ സുഗേഭിഃ ।

യത്ര യന്തി സുകൃതോ നാപി ദുഷ്ടതഃ ।

തത്ര ത്വാ ദേവഃ സവിതാ ദധാതു ॥ 92 (15)

(ബ്രഹ്മണോ യോനി - രഹ്സഃ - പക്തിം പ്രപദ്യേ-
ദീക്ഷാ - യയോഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിത - സ്മയാ ത്വാ
ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമ്യോഷധയോ ദീക്ഷാ - ദൃൗസ്ത്വാ
ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാ - മപ്ചിതിശ്ചാ - ക്ഷിതി -
രുത്തരസ്തിൻ - ഗമേയം - ദിശഃ പാദ - ആദിത്യവതീം -
വർതയ പഞ്ച ച) (A7)

3.7.8 അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ഛിദ്രമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.8.1

യദസ്യ പാരേ രജസഃ । ശുക്രം ജ്യോതിരജായത ।

തന്നഃ പർഷദതി ദിഷഃ । അഗ്നേ വൈശ്യാനര സ്വാഹാ ॥

യസ്മാദ്ദീഷാഽവാശിഷ്ടാഃ । തതോ നോ അഭയം കൃധി ।

പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ । നമോ രൂദ്രായ മീഡുഷേ ॥

യസ്മാദ്ദീഷാ നൃഷഭഃ । തതോ നോ അഭയം കൃധി । 93 (10)

T.B.3.7.8.2

പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ । നമോ രൂദ്രായ മീഡുഷേ ॥

ഉദൂസ്ര തിഷ്ട പ്രതിതിഷ്ട മാ രിഷഃ ।

മേമം യജ്ഞം യജമാനം ച രീരിഷഃ ।

സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഃ ഹി ധേഹി ।
 ശം ന ഏധി ദിപദേ ശം ചതുഷ്വദേ ॥
 യസ്മാദ്ദീഷാഽവേപിഷ്ടാഃ പലായിഷ്ടാഃ സമജ്ഞാസ്ഥാഃ ।
 തതോ നോ അഭയം കൃധി । പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ ।
 നമോ രൂദ്രായ മീഡുഷേ ॥ 94 (10)

T.B.3.7.8.3

യ ഇദമകഃ । തസ്മൈ നമഃ । തസ്മൈ സ്വാഹാ ॥
 “ന വാ ഉ വേതന്ത്രിയസേ{1}“ ।
 “ആശാനാം ത്വാ {2}“ “വിശ്വാ ആശാഃ{3}“ ॥
 യജ്ഞസ്യ ഹി സ്ഥ ഗൃതിയൗ । ഇന്ദ്രാഗ്നീ ചേതനസ്യ ച ।
 ഹുതാഹുതസ്യ തൃപ്യതം ।
 അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച ।
 ഹുതസ്യ ചാഹുതസ്യ ച । അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച ( ) ।
 ഇന്ദ്രാഗ്നീ അസ്യ സോമസ്യ । വീതം പിബതം ജുഷേമാം ॥
 മാ യജമാനം തമോ വിദത് । മർത്വിജോ മോ ഇമാഃ പ്രജാഃ ।
 മാ യഃ സോമമിമം പിബാത് ।
 സഃസ്യഷ്ടമുദയം കൃതം ॥ 95 (10)

(കൃധി - മീഡുഷേ - ഹുതസ്യ ച സപ്ത ച) (A8)

3.7.9 അനുവാകം 9 - ഉപാംശാഭിഷവാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.9.1

അ॒നാ॒ഗ॒സ॒സ്താ॒ വ॒യം । ഇ॒ന്ദ്രേ॒ണ പ്രേ॒ഷി॒താ ഉ॒പ ।
 വാ॒യുഷ്ടേ॑ അ॒സ്ത്വച്ശ॒ഭ്യഃ । മി॒ത്രസ്മേ॑ അ॒സ്ത്വച്ശ॒ഭ്യഃ ।
 വ॒രുണ॑സ്മേ॒ അസ്ത്വച്ശ॒ഭ്യഃ ॥ അ॒പാം ക്ഷ॒യാ ജി॒തസ്യ॑ ഗർഭാഃ ।
 ഭു॒വന॑സ്യ ഗോ॒പാഃ ശേ॒ത്യനാ॑ അ॒തിമ॑യഃ ।
 പ॒ർവ॒താനാ॑ം ക॒കുഭഃ॑ പ്ര॒യുതോ॑ ന॒പാതാ॑രഃ ।
 വ॒ഗ്നുനേ॑ന്ദ്രഃ ഹ॒യത॑ ।
 ഘോ॒ഷേണാ॑മീ॒വാഽശ്ചാ॑ത॒യത॑ । **96 (10)**

T.B.3.7.9.2

യു॒ക്താഃ സ്ഥ॑ വ॒ഹത॑ ॥
 ദേ॒വാ ഗ്രാ॒വാണ॑ ഇ॒ന്ദുരി॒ന്ദ്ര ഇ॒ത്യവാ॑ഭിഷുഃ ।
 ഏ॒ന്ദ്രമ॑ചു॒ച്യവുഃ॑ പ॒രമ॑സ്യാഃ പ॒രാവ॑തഃ ।
 ആ॒സ്മാഥ് സ॑ധ॒സ്ഥാത് । ഓ॒രോര॑ന്തരിക്ഷാത് ।
 ആ॒ സു॒ഭൃത॑മ॒സുഷ॑വുഃ । ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സം മ ആ॒സുഷ॑വുഃ ।
 സ॒മരേ॑ രക്ഷാഽസ്യ॒വധി॑ഷുഃ । അ॒പഹ॑തം ബ്ര॒ഹ്മജ്യ॑സ്യ ॥
 വാ॒ക്ച॑ താ മ॒നശ്ച॑ ശ്രീ॒ണീതാ॑ം । **97 (10)**

T.B.3.7.9.3

പ്രാ॒ണശ്ച॑ താ॒പാ॒നശ്ച॑ ശ്രീ॒ണീതാ॑ം ।
 ച॒ക്ഷു॑ശ്ച താ॒ ശ്രോ॑ത്രം ച ശ്രീ॒ണീതാ॑ം ।

ദക്ഷശ്ച ത്വാ ബലം ച ശ്രീണീതാം ।
 ഓജശ്ച ത്വാ സഹശ്ച ശ്രീണീതാം ।
 ആയുശ്ച ത്വാ ജരാ ച ശ്രീണീതാം ।
 ആത്മാ ച ത്വാ തനുശ്ച ശ്രീണീതാം ।
 ശൃതോഽസി ശൃതം കൃതഃ । ശൃതായ ത്വാ ശൃതേഭ്യസ്താ ॥
 യമിന്ദ്രമാഹുർ വരുണം ധൃതമാഹുഃ ।
 യം മിത്രമാഹുർ യമു സത്യമാഹുഃ । 98 (10)

T.B.3.7.9.4

യോ ദേവാനാം ദേവതമസ്തപോജാഃ ।
 തസ്മൈ ത്വാ തേഭ്യസ്താ ॥ മയി തൃദിന്ദ്രിയം മഹത് ।
 മയി ദക്ഷോ മയി ക്രുതഃ । മയി ധായി സുവീര്യം ।
 ത്രിശുഗ്ഘർമോ വിഭാതു മേ । ആകൃത്യ മനസാ സഹ ।
 വിരാജാ ജ്യോതിഷാ സഹ ।
 യജ്ഞേന പയസാ സഹ । തസ്യ ദോഹമശീമഹി । 99 (10)

T.B.3.7.9.5

തസ്യ സുതമശീമഹി । തസ്യ ദക്ഷമശീമഹി ।
 വാഗ്ജുഷാണാ സോമസ്യ തൃപ്യതു ॥
 “മിത്രോ ജനാൻ{4}” “പ്ര സ മിത്ര{5}” ॥
 യസ്മാന്ന ജാതഃ പരോ അന്യോ അസ്തി ।
 യ ആവിവേശ ഭുവനാനി വിശ്വാ ।

പ്രജാപതിഃ പ്രജയാ സംവിദാനഃ ।
 ത്രീണി ജ്യോതിഷി സചതേ സ ഷോഡശീ ॥
 ഏഷ ബ്രഹ്മാ യ ഋതീയഃ ।
 ഇന്ദ്രോ നാമ ശ്രുതോ ഗണേ ॥ 100 (10)

T.B.3.7.9.6

പ്ര തേ മഹേ വിദമേ ശംസിഷ്യ ഹരീ ।
 യ ഋതീയഃ പ്ര തേ വന്യേ । വനുഷോ ഹര്യതം മദം ॥
 ഇന്ദ്രോ നാമ ഘൃതം ന യഃ । ഹരിഭിശ്ചാരു സേചതേ ।
 ശ്രുതോ ഗണ ആ ത്വാ വിശന്തു । ഹരിവർപസംഗിരഃ ॥
 ഇന്ദ്രാധിപതേഽധിപതിസ്ത്വം ദേവാനാമസി । അധിപതിം മാം ।
 ആയുഷ്മന്തം വർചസ്വന്തം മനുഷ്യേഷു കുരു ॥ 101 (10)

T.B.3.7.9.7

ഇന്ദ്രശ്ച സമ്രാധ് വരുണശ്ച രാജാ ।
 തൗ തേ ഭക്ഷം ചക്രതുരഗ ഏതം ।
 തയോരനു ഭക്ഷം ഭക്ഷയാമി ।
 വാഗ്ജുഷാണാ സോമസ്യ തൃപ്യതു ॥
 പ്രജാപതിർ വിശ്വകർമ്മാ ।
 തസ്യ മനോ ദേവം യജേന്തേ രാദ്ധ്യാസം ।
 അർഥേ ഗാ അസ്യ ജഹിതഃ ।
 അവസാനപതേ ഽവസാനം മേ വിന്ദ ॥

നമോ॑ രു॒ദ്രായ॑ വാ॒സോ॑ഷ്ഠതയേ॑ ।

ആ॒യനേ॑ വി॒ദ്രവ॑ണേ॑ । 102 (10)

T.B.3.7.9.8

ഉ॒ഭ്യാനേ॑ യത്പ॒രായ॑ണേ॑ । ആ॒വർത॑നേ॒ വി॒വർത॑നേ॑ ।

യോ॑ ഗോ॒പായ॑തി॒ തച്ഛു॑ഹുവേ॑ ॥

യാ॒ന്യുപാ॑മി॒ത്യാ-ന്യുപ്ര॑തീ॒ത്താ-ന്യുസ്മി॑ ।

യ॒മസ്യ॑ ബ॒ലിനാ॑ ച॒രാമി॑ ।

ഇ॒ഹൈ॒വ സ॒ന്തഃ പ്ര॒തി തദ്യാ॑തയാമഃ॑ ।

ജീ॒വാ ജീ॒വേഭ്യോ॑ നി॒ഹരാ॑മ॒ എന്നത്॑ ॥

അ॒ന്യുണാ॑ അ॒സ്മിന്ന॑ന്യു॒ണാഃ പ॒രസ്മി॑ന് ।

തൃ॒തീയേ॑ ലോ॒കേ അ॒ന്യുണാഃ॑ സ്യാ॒മ ।

യേ॑ ദേ॒വയാ॑നാ॒ ഉത॑ പി॒തൃയാ॑ണാഃ॑ । 103 (10)

T.B.3.7.9.9

സ॒ർവാൻ പ॒ഥോ അ॒ന്യുണാ॑ ആ॒ക്ഷീയേ॑മ ॥

ഇ॒ദമു॑ നു॒ ശ്രേയോ॑ഽവ॒സാന॑മാഗ॒ന്മ ।

ശി॒വേ നോ॑ ദ്യാ॒വാപൃ॑ഥി॒വീ ഉ॒ഭേ ഇ॒മേ ।

ഗോ॒മ-ദ്ധ॑ന॒വ-ദ॒ശവ॑-ദൃ॒ജ്ജസ്വ॑ത് ।

സു॒വീരാ॑ വി॒രൈര॑നു॒ സംച॑രേമ ॥

അ॒ർകഃ പ॒വിത്ര॑ച്ഛു॒ രജ॑സോ॒ വിമാ॑നഃ॑ ।

പു॒നാതി॑ ദേ॒വാനാ॑ം ദൃ॒വനാ॑നി॒ വിശ്വാ॑ ॥

ദ്യാവാപൃഥ്വിവീ പയസാ സംവിദാനേ ।

ഘൃതം ദുഹാതേ അമൃതം പ്രപീനേ ॥

പവിത്രമർകോ രജസോ വിമാനഃ ( ) ।

പുനാതി ദേവാനാം ദുവനാനി വിശ്വാ ।

സുവർ ജ്യോതിർ യശോ മഹത് ।

അശീമഹി ഗായമൃത പ്രതിഷ്ഠാം ॥ 104 (13)

(ചാതയത - ശ്രീണീതാഴ് - സത്യമാഹു - രശീമഹി-

ഗണേ - കുരു - വിദ്രവണേ - പിതൃയാണാ - അർകോ

രജസോ വിമാനസ്തീണീ ച) (A9)

3.7.10 അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായാശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.10.1

ഉദസ്താംഹീമ് സവിതാ മിത്രോ അരുമാ ।

സർവാ-നമിത്രാ-നവധീ-ദ്യുഗേന ।

ബൃഹന്തം മാമകരദ്വീരവന്തം ।

രഥന്തരേ ശ്രയസ്വ സ്വാഹാ പൃഥ്വിവ്യം ।

വാമദേവ്യേ ശ്രയസ്വ സ്വാഹാഽന്തരീക്ഷേ ।

ബൃഹതി ശ്രയസ്വ സ്വാഹാ ദിവീ ।

ബൃഹതാ ത്യാപസ്തദ്നോമി ॥

ആ ത്യാ ദദേ യശസേ വീര്യായ ച ।

അ॒സ്താ॒സ്തപ്ത॑പി॒യാ യു॒യം ദ॒ധാമേ॒ന്ദ്രി॒യം പ॒യഃ ॥

യസ്മൈ॑ ദ്ര॒ഹ്മോ യ॒സു ഉ॒ദർഷഃ॑ । 105 (10)

T.B.3.7.10.2

ദൈ॒വ്യഃ കേ॒തുർ വി॒ശ്വം ഭു॒വന॑മാവിവേ॒ശ ।

സ നഃ॑ പാ॒ഹ്യ॒രിഷ്വൈ॒സ്ത്വ സ്വാ॒ഹാ ॥

അ॒നു മാ॒ സർവോ॑ യജേ॒ന്താഽയ॑മേ॒തു ।

വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ മരു॒തഃ സാ॒മാർകഃ॑ ।

ആ॒പ്രിയ॒ശ്ശുന്ദാ॑സി നി॒വിദോ॑ യജു॒ഃഷി॑ ।

അ॒സ്യ പൃ॒ഥിവ്യേ॑ യദ്യജ്ഞീ॒യം ॥

പ്ര॒ജാപ॑തേർ വർത॒നിമ॑നു വർത॒സ്വ ।

അ॒നു വീ॒രൈര॑നു രാ॒ദ്ധ്യാമ॑ ഗോ॒ഭിഃ ।

അ॒ന॒ശ്ശൈര॑നു സർവൈ॒രു പു॒ഷ്ഠൈഃ॑ ।

അ॒നു പ്ര॒ജയാ॑സി॒ന്ദ്രിയേ॑ണ । 106 (10)

T.B.3.7.10.3

ദേ॒വാ നോ॑ യജ്ഞമു॒ജുധാ॑ ന॒യന്തു॑ ॥

പ്ര॒തി ക്ഷ॑ത്രേ പ്ര॒തി തി॑ഷ്ഠാമി രാ॒ശ്വേ ।

പ്ര॒ത്യശോ॑ഷു പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠാമി ഗോ॒ഷു ।

പ്ര॒തി പ്ര॒ജായാ॑ം പ്ര॒തി തി॑ഷ്ഠാമി ദ॒വ്യേ ।

വി॒ശ്വമ॑ന്യാദി॒ വാവൃ॑ധേ । തദ॒ന്യ॒സ്യാ-മ॒ധിശ്രി॑തം ।

ദിവേ॑ ച വി॒ശ്വക॑ർമ്മണേ । പൃ॒ഥിവ്യേ॑ ചാ॒കരം॑ നമഃ ॥

അസ്താനുഷാഃ പൃഥ്വിവീം ।

അസ്താനുഷഭോ യുവാ ഗാഃ । 107 (10)

T.B.3.7.10.4

സ്തന്നേമാ വിശ്വാ ഭുവനാ । സ്തന്നോ യജ്ഞഃ പ്രജനയതു ।

അസ്താനജനി പ്രാജനി । ആ സ്തന്നാജ്ജായതേ വൃഷാ ॥

സ്തന്നാത് പ്രജനിഷീമഹി ॥

യേ ദേവാ യേഷാമിദം ഭാഗധേയം ബഭൂവ ।

യേഷാം പ്രയാജാ ഉതാനുയാജാഃ ।

ഇന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യോ വരുണരാജഭ്യഃ ।

അഗ്നിഹോത്യഭ്യോ ദേവേഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥

ഉത ത്യാ നോ ദിവാ മതിഃ । 108 (10)

T.B.3.7.10.5

അദിതിരുത്യാശ്ശഗമത് । സാ ശന്താചീ മയസ്കരത് ।

അപ സ്രിധഃ ॥ ഉത ത്യാ ദൈവ്യാ ഭിഷജാ ।

ശം നസ്കരതോ അശിനാ । യുയാതാമസുദ്രപഃ ।

അപ സ്രിധഃ ॥ ശമഗ്നിരഗ്നിഭിസ്കരത് । ശം നസ്തപതു സ്മര്യഃ ।

ശം വാതോ വാതരപാഃ । 109 (10)

T.B.3.7.10.6

അപ സ്രിധഃ ॥ തദിത്പദം ന വിചികേത വിദ്വാൻ ।

യന്മൃതഃ പുനരപ്യേതി ജീവാൻ ।

ത്രിവൃദ്യദ് ഭുവനസ്യ രഥവുത് |
 ജീവോ ഗർഭോ ന മൃതഃ സ ജീവാത് ||
 പ്രത്യുസ്മൈ പിപീഷതേ | വിശ്വാന്വി വിദുഷേ ഭര |
 അരം ഗമായ ജഗ്മവേ |
 അപശ്വാദ്ദധനേ (അപശ്വാദ്ദധനേ) നരേ ||
 ഇന്ദുരിന്ദുമവാഗാത് ( ) | ഇന്ദോരിന്ദോഽപാത് |
 തസ്യ ത ഇന്ദവിന്ദപീതസ്യ മധുമതഃ |
 ഉപഹൂതസ്യോ-പഹൂതോ ഭക്ഷയാമി || 110 (13)

(ഉദർഷ - ഇന്ദ്രിയേണ - ഗാ - മതി - രരപാ -
 അഗാത്രീണീ ച) (A10)

3.7.11 അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.11.1

ബ്രഹ്മ പ്രതിഷ്ഠാ മനസോ ബ്രഹ്മ വാചഃ |
 ബ്രഹ്മ യജ്ഞാനാച്ഛ ഹവിഷാമാജ്യസ്യ |
 അതിരിക്തം കർമ്മണോ യച്ഛ ഹീനം |
 യജ്ഞഃ പർവാണി പ്രതിരന്നേതി കല്പയൻ |
 സ്വാഹാകൃതാഽഹൂതിരേതു ദേവാൻ ||
 ആശ്രാവിതമത്യാശ്രാവിതം |
 വഷ്ട്കൃതമത്യന്യൂക്തം ച യജ്ഞേ |

അതിരികതം കർമ്മണോ യച്ച ഹീനം ।
 യജ്ഞഃ പർവ്വാണി പ്രതിരന്നേതി കല്പയന് ।
 സ്വാഹാകൃതാഃ ഹുതിരേതു ദേവാൻ ॥ 111 (10)

T.B.3.7.11.2

യദോ ദേവാ അതിപാദയാനി ।
 വാചാ ചിത്പ്രയതം ദേവ ഹേഡനം ।
 അരായോ അസ്മാഃ അഭിദുച്ഛുനായതേ ॥
 അന്യത്രാസ്മൻ-മരുതസ്മന്നിധേതന ॥
 തതം മ ആപസ്മദു തായതേ (തായതേ) പുനഃ ।
 സ്വാദിഷ്ടാ ധീതിരുചമായ ശസ്യതേ ।
 അയഃ സമുദ്ര ഉത വിശ്വദേഷജഃ ।
 സ്വാഹാകൃതസ്യ സമുത്യപ്ണുതർ ഭുവഃ ॥

“ഉദായം തമസസ്സരി{6}” ।

“ഉദു ത്യം{7}” “ചിത്രം{8}” । 112 (10)

T.B.3.7.11.3

“ഇമം മേ വരുണ{9}” “തത്ത്വാ യാമി{10}” ।
 “ത്വം നോ അഗ്നേ{11}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{12}” ।
 “ത്വമഗ്നേ അയാഃസി{13}” “പ്രജാപതേ{14}” ॥
 ഇമം ജീവേഭ്യഃ പരിധിം ദധാമി ।
 മൈഷാം നു ഗാദപരോ അർദ്ധമേതം ।

ശതം ജീവന്തു ശരദഃ പുരുഷീഃ ।
 തിരോ മൃത്യും ദധതാം പർവതേന ॥
 ഇഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ വഷഡനിഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥
 ഭേഷജം ദുരിഷ്ടേ സ്വാഹാ നിഷ്കൃത്യേ സ്വാഹാ ॥
 ദൗരാർദ്ധ്യേ സ്വാഹാ ദൈവീഭ്യസ്തനുഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥ 113 (10)

T.B.3.7.11.4

ഋദ്ധ്യേ സ്വാഹാ സമൃദ്ധ്യേ സ്വാഹാ ॥
 യത ഇന്ദ്ര ദയാമഹേ । തതോ നോ അഭയം കൃധി ।
 മഘവന്തുഗ്ധി തവ തന്ന ഊതയേ ॥
 വി ദിഷോ വിമൃധോ ജഹി ॥ സ്വസ്തിദാ വിശസ്വതിഃ ।
 വൃത്രഹാ വിമൃധോ വശീ । വൃഷേന്ദ്രഃ പുര ഏതു നഃ ।
 സ്വസ്തിദാ അഭയം കരഃ ॥
 ആദിർ ഗീർഭിർ യദതോ ന ഊനം ॥ 114 (10)

T.B.3.7.11.5

ആപ്യായയ ഹരിവോ വർദ്ധമാനഃ ।
 യദാ സ്തോത്യഭ്യോ മഹി ഗോത്രാ രുജാസി ।
 ഭൂയിഷ്ടാജോ അധ തേ സ്യാമ ॥
 അനാജ്ഞാതം യദാജ്ഞാതം । യജ്ഞസ്യ ക്രിയതേ മിഥു ।
 അഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ । ത്വഹി വേതമ യമാതഥം ॥
 പുരുഷസംമിതോ യജ്ഞഃ । യജ്ഞഃ പുരുഷസംമിതഃ ।

അഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ ( ) । ത്വച് ഹി വേതമ യഥാതഥം ॥
 യത് പാകത്രാ മനസാ ദീനദക്ഷാ ന ।
 യജ്ഞസ്യ മന്വതേ മർതാസഃ ।
 അഗ്നിഷ്ടദ്ധോതാ കൃതുവിദിജാനന് ।
 യജിഷ്ടോ ദേവാഃ ഋതൂശോ യജാതി ॥ 115 (15)

(ദേവാഃ - ശ്വിത്രം - തനുഭ്യഃ സ്വാഹോ - നം -
 പുരുഷസംമിതോഽഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ പഞ്ച ച) (A11)

**3.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷ്ടോമാദൗ യജമാനജപ്താ
 മന്ത്രവിശേഷാഃ**

T.B.3.7.12.1

യദേദവാ ദേവഹേഡനം । ദേവാസശ്ചക്തമാ വയം ।
 ആദിത്യാസ്തസ്മാമാ മുഞ്ചത । ഋതസ്യർതേന മാമൃത ॥
 ദേവാ ജീവനകാമ്യാ യത് । വാചാഽന്യതമൂദിമ ।
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ । ഗാർഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു ।
 ദുരിതാ യാനി ചക്തമ । കരോതു മാമനേനസം ॥ 116 (10)

T.B.3.7.12.2

ഋതേന ദ്യാവാപൃഥിവീ । ഋതേന ത്വച് സരസ്വതി ।
 ഋതാമാ മുഞ്ചതാഹസഃ । യദന്യകൃതമാരിമ ॥
 സജാതശ്ചസാദുത വാ ജാമിശ്ചസാത് ।
 ജ്യായസഃ ശ്ചസാദുത വാ കനീയസഃ ।

അ॒നാ॒ജ്ഞാ॒തം॑ ഭേ॒വകൃ॑തം യദേ॒നഃ॑ ।
 ത॒സ്മാ॒ത്ത്വമ॒സ്മാ-॑ഞ്ജാ॒തവേ॒ദോ മു॒മുഗ്ധി॑ ॥
 യദാ॒ചാ യ॒ന്മന॑സാ ।
 ബാ॒ഹു॒ദ്യാ-മു॒രു॒ദ്യാ-മ॒ഷ്ടീ॒വദ്ദ്യാം॑ । 117 (10)

T.B.3.7.12.3

ശി॒ശ്ഞൈർ യദ॒ന്യതം॑ ച॒ക്തമാ॑ വ॒യം ।
 അ॒ഗ്നി॒ർമാ ത॒സ്മാദേ॒നസഃ॑ ॥
 യദ॒സ്മാ॒ദ്യാം ച॒കര॑ കി॒ൽബി॑ഷാണി ।
 അ॒ക്ഷാ॒ണാം വ॒ഗ്നുമു॑പ॒ജിഷ്ഠ॑മാനഃ ।
 ദു॒രേ॒പശ്യാ॑ ച॒രാശ്ര॑ദ്യുച്ഛ ।
 താ॒ന്യഹ്നൈ॒രസാ॑-വ॒ന്യുദ॑ത്താ-മു॒ണാനി॑ ॥
 അദീ॒വ്യ॒ന്യുണം॑ യദ॒ഹം ച॒കാർ॑ ।
 യദാ॒ദാ॒സ്യ॒ന്മി സം॑ജഗാ॒രാ ജനേ॑ദ്യഃ ।
 അ॒ഗ്നി॒ർമാ ത॒സ്മാദേ॒നസഃ॑ ॥
 യ॒ന്മയി॑ മാ॒താ ഗർഭേ॑ സ॒തി । 118 (10)

T.B.3.7.12.4

എ॒നശ്ച॑കാ॒ര യത്പി॑താ । അ॒ഗ്നി॒ർമാ ത॒സ്മാദേ॒നസഃ॑ ॥
 യദാ॑ പി॒പേ॒ഷ മാ॒തരം॑ പി॒തരം॑ । പു॒ത്രഃ പ്ര॑മുദി॒തോ ധ॒യൻ॑ ।
 അ॒ഹി॒ഷ്സി॑തൗ പി॒തരൗ॑ മ॒യാ തത്॑ ।

തദഗേ അന്യുണോ ദവാമി ||
 യദന്തരിക്ഷം പൃഥിവീമൃത ദ്യാം |
 യന്മാതരം പിതരം വാ ജിഹിഷ്സിമ |
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ||
 യദാശസാ നിശസാ യത്പരാശസാ || 119 (10)

T.B.3.7.12.5

യദേനശ്ച കൃമാ നൃതനം യത്പുരാണം |
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ || അതിക്രാമാമി ദുരിതം യദേനഃ |
 ജഹാമി രിപ്രം പരമേ സധസ്ഥേ |
 യത്ര യന്തി സുകൃതോ നാപി
 ദുഷ്ടതഃ | തമാരോഹാമി സുകൃതാം നു ലോകം ||
 ത്രിതേ ദേവാ അമൃജന്തൈതദേനഃ |
 ത്രിത എതന്മനുഷ്യേഷു മാമൃജേ |
 തതോ മാ യദി കിംചിദാനശേ |
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ || 120 (10)

T.B.3.7.12.6

ഗാർഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു | ദുരിതാ യാനി ചക്രമ |
 കരോതു മാമനേനസം || ദിവി ജാതാ അഹ്നു ജാതാഃ |
 യാ ജാതാ ഓഷധീഭ്യഃ | അഥോ യാ അഗ്നിജാ ആപഃ |
 താ നഃ ശുന്ധന്തു ശുന്ധനീഃ ||

യദാപോ നക്തം ദുരിതം ചരാമ ।

യദാ ദിവ്യാ നൃതനം യത്പുരാണം ।

ഹിരണ്യവർണാസ്ത ഉത്പുനീത നഃ ( ) ॥

“ഇമം മേ വരുണ{15}” “തത്ത്വാ യാമി{16}” ।

“ത്വം നോ അഗ്നേ{17}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{18}” ।

“ത്വമഗ്നേ അയാഽസി{19}” ॥ 121 (13)

(അനേനസ് - മഷ്ടീവദ്ഭ്യാഃ - സതി - പരാശസാ -
 ssനശേഽഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ-പുനീത നസ്ത്രീണി ച)
 (A12)

Special Korvai

(യദ് ദേവാ ഗാർ.ഹപത്യോ യദ്ധസ്താഭ്യാം യന്മയി മാതാ
 യദാപിപേഷ യദന്തരിക്ഷം യദാശസാഽതിക്രാമാമി ത്രിതേ
 ദേവാ ദിവി ജാതാ അഹ്സ ജാതാ യദാപ ഇമം മേ വരുണാ
 തത്ത്വാ യാമി ത്വം നോ അഗ്നേ സ ത്വം നോ അഗ്നേ ത്വമഗ്നേ
 അയാഽസി)

3.7.13 അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി

ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.13.1

യത്തേ ഗ്രാവ്.ണ്ണാ ചിച്ഛിദുഃ സോമ രാജന് ।

പ്രിയാണ്യങ്ഗാനി സ്വധിതാ പരൂഘി ।

തമ്സംധമ് സ്വാജേനോത വർദ്ധയസ്വ ।
അനാഗസോ അധമിമ്സംക്ഷയേമ ॥
യത്തേ ഗ്രാവാ ബാഹുച്യുതോ അച്യുച്യവുഃ ।
നരോ യത്തേ ദുദുഹൂർ ദക്ഷിണേന ।
തത്ത ആപ്യായതാം തത്തേ ॥ നിഷ്ട്യായതാം ദേവ സോമ ॥
യത്തേ ത്വചം ബിഭിദുര്യച്ച യോനീം ।
യദാസ്ഥാനാത് പ്രച്യുതോ വേനസി ത്വനാ ॥ 122 (10)

T.B.3.7.13.2

ത്വയാ തമ്സോമ ഗുപ്തമസ്തു നഃ ।
സാ നഃ സംധാസത്പരമേ വ്യോമന് ॥
അഹാച്ഛരീരം പയസാ സമേത്യ ।
അന്യോഽന്യോ ദവതി വർണോ അസ്യ ।
തസ്മിൻ വയമുപഹൂതാസ്ത്വ സ്മഃ ।
ആ നോ ഭജ സദസി വിശ്വരൂപേ ॥
നൃചക്ഷാഃ സോമ ഉത ശുശ്രൂഗസ്തു ।
മാ നോ വിഹാസീദ്ഗിർ ആവൃണാനഃ ।
അനാഗാസുനുവോ വാവൃധാനഃ ।
ആ നോ രൂപം വഹതു ജായമാനഃ ॥ 123 (10)

T.B.3.7.13.3

ഉപക്ഷരന്തി ജുഹോ ഘൃതേന ।
 പ്രിയാണുങ്ഗാനി തവ വർദ്ധയന്തിഃ ।
 തസ്മൈ തേ സോമ നമ ഇദാഷ്ടപ ।
 ഉപ മാ രാജൻമ് സുകൃതേ ഹായസ്യ ॥
 സം പ്രാണാപാനാഭ്യായ് സമു ചക്ഷുഷാ താം ।
 സൗ ശ്രോത്രേണ ഗച്ഛസ്യ സോമ രാജൻ ।
 യത്ത ആസ്ഥിതയ് ശമു തത്തേ അസ്മു ।
 ജാനീതാന്നഃ സംഗമനേ പഥീനാം ॥
 ഏതം ജാനീതാത്പരമേ വ്യോമൻ ।
 വൃകാഃ സധസ്ഥാ വിദ രൂപമസ്യ । 124 (10)

T.B.3.7.13.4

യദാഗച്ഛാത് പഥിഭിർ ദേവയാണൈഃ ।
 ഇഷ്ടാപൂർതേ കൃണുതാദാവിരസ്മു ॥
 അരിഷ്ടോ രാജന്നഗദഃ പരേഹി ।
 നമസ്മൈ അസ്മു ചക്ഷസേ രഘുയതേ ।
 നാകമാരോഹ സഹ യജമാനേന ।
 സൂര്യം ഗച്ഛതാത്പരമേ വ്യോമൻ ॥
 അഭ്യുദയഃ സവിതാ വന്ദ്യോ നു നഃ ।
 ഇദാനീമഹ ഉപവാചേയാ നൃഭിഃ ।

വി യോ രത്താ ഭജതി മാനവേഭ്യഃ ।

ശ്രേഷ്ഠം നോ അത്ര ദ്രവിണം യഥാ ദധത് ( ) ॥

ഉപ നോ മിത്രാവരുണാവിഹാവതം ।

അന്യാദീഭ്യാമാമിഹ നഃ സഖായാ ।

ആദിത്യാനാം പ്രസിതിർ. ഹേതിഃ ।

ഉഗ്രാ ശതാപാഷ്ടാ ഘ വിഷാ പരിണോ വൃണക്തു ॥

“ആപ്യായസ്വ{20}” “സം തേ{21}” ॥ 125 (15)

(അനാ - ജായമാനോ - sസ്യ - ദധത് പഞ്ച ച) (A13)

3.7.14 അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.14.1

യദിദീക്ഷേ മനസാ യച്ച വാചാ ।

യദാ പ്രാണൈശ്ചക്ഷുഷാ യച്ച ശ്രോത്രേണ ।

യദ്രേതസാ മിമൂനേനാപ്യാത്മനാ ।

അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ (ദധിരേ) തേജ ഇന്ദ്രിയം ।

ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।

ആപോ വിമോക്തീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥

യദൃചാ സാഹ്നാ യജുഷാ ।

പശൂനാം ചർമ്മൻ. ഹവിഷാ ദിദീക്ഷേ ।

യച്ഛ്വേദി-രോഷധീദിർ-വനസ്സത് ॥

അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ (ദധിരേ) തേജ ഇന്ദ്രിയം । 126 (10)

T.B.3.7.14.2

ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।
 ആപോ വിമോക്തീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥
 യേന ബ്രഹ്മ യേന ക്ഷത്രം ।
 യേനേന്ദ്രാഗ്നീ പ്രജാപതിഃ സോമോ വരുണോ യേന രാജാ ॥
 വിശ്വേ ദേവാ ഋഷയോ യേന പ്രാണാഃ ।
 അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ (ദധിരേ) തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।
 ആപോ വിമോക്തീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥
 അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാഴ് രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ । 127 (10)

T.B.3.7.14.3

അഗ്നേഃ പ്രിയതമഴ് ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥
 അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാഴ് രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ ।
 ഇന്ദ്രസ്യ പ്രിയതമഴ് ഹവിഃ സ്വാഹാ ।
 അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാഴ് രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ ।
 വിശ്വേഷാം ദേവാനാം പ്രിയതമഴ് ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥

വ॒യച്ഛ് സോ॑മ॒ വ്ര॒തേ ത॒വ । മ॒ന॒സ്ത॒നു॒ഷ്ടു പി॒പ്ര॒തഃ ।

പ്ര॒ജാ॒വ॒ന്തോ അ॒ശീ॒മ॒ഹി ॥ 128 (10)

T.B.3.7.14.4

ദേ॒വേ॒ഭ്യഃ പി॒തൃ॒ഭ്യഃ സ്വാ॒ഹാ । സോ॒മേ॒ഭ്യഃ പി॒തൃ॒ഭ്യഃ സ്വാ॒ഹാ ॥

ക॒വേ॒ഭ്യഃ പി॒തൃ॒ഭ്യഃ സ്വാ॒ഹാ ॥ ദേ॒വാ॒സ ഇ॒ഹ മാ॒ദ॒യ॒ദ്ധാ॒ം ।

സോ॒മ്യാ॒സ ഇ॒ഹ മാ॒ദ॒യ॒ദ്ധാ॒ം । ക॒വ്യാ॒സ ഇ॒ഹ മാ॒ദ॒യ॒ദ്ധാ॒ം ॥

അ॒ന॒ന്ത॒രി॒താഃ പി॒തരഃ॑ സോ॒മ്യാഃ॑ സോ॒മ॒പീ॒മാത് ॥

അ॒പൈ॒തു മൃ॒ത്യുര॒മൃതം॑ ന॒ ആ॒ഗ॒ൻ ।

വൈ॒വ॒സ॒വതോ॑ നോ॒ അ॒ഭ॒യം കൃ॒ണോ॒തു ।

പ॒ർണം ഽ॒വ॒ന॒സ്തതേ॑രി॒വ । 129 (10)

T.B.3.7.14.5

അ॒ഭി നഃ॑ ശീ॒യതാ॑ച്ഛ് ര॒യിഃ । സ॒ച॒താം നഃ॑ ശ॒ചീ॒പ॒തിഃ ॥

പ॒രം മൃ॒ത്യോ അ॒നു॒പ॒രേ॒ഹി പ॒ന്ഥാ॑ം ।

യ॒സ്മൈ സ്വ॑ ഇ॒തരോ॑ ദേ॒വയാ॑നാത് ।

ച॒ക്ഷു॒ഷ്മതേ॑ ശൃ॒ണ॒തേ തേ॑ ബ്ര॒വീ॒മി ।

മാ നഃ॑ പ്ര॒ജാ॑ച്ഛ് രീ॒രി॒ഷോ॑ മോ॒ത വി॒രാ॒ൻ ॥

ഇ॒ദമൃ॒നു ശ്രേ॒യോഽവ॑സാനമാഗ॒ന്ത ।

യദ്ഗോ॒ജിദ്-ധ॑ന॒ജി-ദ॒ശാ॒ജിദ്യത്॑ ।

പ॒ർണം ഽ॒വ॒ന॒സ്തതേ॑രി॒വ । അ॒ഭി നഃ॑ ശീ॒യതാ॑ച്ഛ് ര॒യിഃ ( ) ।

സ॒ച॒താം നഃ॑ ശ॒ചീ॒പ॒തിഃ ॥ 130 (11)

(വനസ്സുതാവദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം - ധാമം -
ശീമഹീ - വാ - ഭി നഃ ശീയതാഽരയിരേകം ച) (A14)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(സർവാൻ. - യദ് വിഷ്ഷണ്ണേന - വി വൈ - യാഃ
പുരസ്താദ് - ദേവാ ദേവേഷു - പരിസ്രൂണിത - സക്ഷേദം -
യദസ്യ പാരേ - സാഗസ - ഉദസ്താം സ്തീദ് - ബ്രഹ്മ
പ്രതിഷ്ഠാ - യദ് ദേവ - യത്തേ ഗ്രാവണ്ണാ - യദ് ദിദീക്ഷേ
ചതുർദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സർവാൻ - ഭൃതിമേവ - യാമേവാസ്താഹുതിം -
വ്രതാനാം - പർണവപ്തഃ - സോമയാനാ - മസിൻ. യജ്ഞേ -
ഗേ യോ നോ - ജ്യോഗ്ജീവാഃ - പരോരജാസേ -
പ്ര തേ മഹേ - ബ്രഹ്മ പ്രതിഷ്ഠാ - ഗാർഹപത്യം
സ്തീഽശദുത്തരശതം)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 6th Prapaatakam :-

(സർവ്വാൻ. വൈ - ശ്ചീപതിഃ)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

തൃതീയാഷ്ടകേ സ്തവഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

=====

Appendix (of expansions)

T.B.3.7.8.3 "ந வா உ வெதத்றியஸே{1}"

ந வா உ வெதத்றியஸே ந ரிஷ்யஸி தேவாஃ ன்நேஷி
பமிதி: ஸுஹேதி: | ஹரீ தே யுஷ்ணா பூஷதீ
அஃதுதாதுபாஸமாந்-வாஜீ யுரி ராஸதஸ்ய || {1}

(Appearing in T.S.4.6.9.4)

T.B.3.7.8.3 "அஸாநாம் தா{2}", "விஸா அஸா: {3}"

அஸாநாம் தா ஸஸாபாபேத்ய: | உதுர்தேதா அதுதேத்ய: |
ன்நம் துதஸ்யாதுகேஷத்ய: | வியேம ஹவிஷா வயம் || {2}

விஸா அஸா மயுநா ஸஃஸ்யஜாமி | அநமீவா
அப ஓஷயயோ தவந்து | அயம் யஜமானோ மூயோ
வ்யஸ்யதாம் | அஸ்யதீதா: பஸவ: ஸந்து ஸரவே || {3}

(Both {2} and {3} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.7.9.5 - "മിത്രോ ജനാൻ{4}" "പ്ര സ മിത്രം{5}"

മിത്രോ ജനാൻ. യാതയതി പ്രജാനൻ മിത്രോ ദാധാര
പൃഥിവീമൃത ദ്യാം । മിത്രഃ കൃഷ്ണീരനിമിഷാഭി ചഷ്ട
സത്യായ ഹവ്യം ഘൃതവദ്-വിധേമ ॥ {4}

പ്ര സ മിത്ര മർതോ അസ്തു പ്രയസ്യാൻ. യസ്ത
ആദിത്യ ശിക്ഷതി വ്രതേന । ന ഹന്യതേ ന ജീയതേ
ത്വോതോ നൈനമഹോ അശ്നോത്യന്തിതോ ന ദൂരാത് ॥ {5}

(Both {4} and {5} appearing in T.S.3.4.11.5

T.B.3.7.11.2 - "ഉദയം തമസസ്സരി{6}"

ഉദയം തമസസ്സരി പശ്യന്തോ ജ്യോതിരുത്തരം ।
ദേവം ദേവത്രാ സൂര്യമഗന്ത ജ്യോതിരുത്തമം ॥ {6}

(Appearing in T.S.4.1.7.4)

T.B.3.7.11.2 - "ഉദു ത്യം{7}" "ചിത്രം{8}"

ഉദു ത്യം ജാതവേദസം ദേവം വഹന്തി കേതവഃ ।
ദൃശേ വിശ്വായ സൂര്യം ॥ {7}

ചിത്രം ദേവാനാ-മുദഗാദനീകം ചക്ഷുർ മിത്രസ്യ
 വരുണസ്യാഃഗേഃ । ആഃ പ്രാ ദ്യാവാപൃഥിവീ അന്തരീക്ഷഃ
 സൂര്യ ആത്മാ ജഗതസ്സസ്ഥുഷശ്ച ॥ {8}

(Both {7} and {8} appearing in T.S.1.4.43.1)

T.B.3.7.11.3 - "ഇമം മേ വരുണ{9}" "തത്ത്വാ യാമി{10}"

ഇമം മേ വരുണ ശ്രുധീ ഹവമദ്യാ ച മൃഡയ ।
 താമവസ്യുരാ ചകേ ॥ {9}

തത്ത്വാ യാമി ബ്രഹ്മണാ വന്ദമാന-സുഭാ ശാസ്മേ
 യജമാനോ ഹവിർഭിഃ । അഹേഡമാനോ വരുണേഹ
 ബോദ്ധ്യുരുശഃസ മാ ന ആയുഃ പ്രമോഷീഃ ॥ {10}

(Both {9} and {10} appearing in T.S.2.1.11.6)

T.B.3.7.11.3 - "ത്വം നോ അഗേ{11}" "സ ത്വം നോ
 അഗേ{12}"

ത്വം നോ അഗേ വരുണസ്യ വിദാൻ ദേവസ്യ ഹേഡോഽവ
 യാസി സീഷാഃ । യജീഷോ വഹ്നി തമഃ ശോശുചാനോ
 വിശ്വാ ദോഷാഃസി പ്രമുമുഗ്ദ്ധ്യസ്ഥ് ॥ {11}

സ താമ നോ അഗ്നേഽവമോ ദിവോതീ നേദിഷ്ടോ അസ്യോ
ഉഷസോ വ്യുഷ്ടോ | അവ യക്ഷ നോ വരുണഃ രരാണോ
വീഹി മൃഡീകഃ സുഹവോ ന ഏധി || {12}

(Both {11} and {12} appearing in T.S.2.5.12.3)

T.B.3.7.11.3 - "തമഗ്നേ അയാഽസി{13}" "പ്രജാപതേ{14}"

തമഗ്നേ അയാഽസി | അയാ സന്മനസാ ഹിതഃ |
അയാ സന്.ഹവ്യമുഹിഷേ | അയാ നോ ധേഹി ഭേഷജം |
ഇഷ്ടോ അഗ്നിരാഹുതഃ | സ്വാഹാകൃതഃ പിപർതു നഃ |

സ്വഗാ ദേവേഭ്യ ഇദം നമഃ || {13}

({13} appearing in T.B.2.4.1.9)

പ്രജാപതേ ന തദ്ദേതാനൃന്യോ വിശ്വാ ജാതാനി പരി താ
ബഭൂവ | യത്കാമാസേ ജുഹുമസ്തന്നോ അസ്തു വയഃ
സ്യാമ പതയോ രയീണാം || {14}

({14} appearing in T.S.1.8.14.2)

T.B. 3.7.12.6 - "ഇമം മേ വരുണ{15}" "തത്ത്വാ യാമി{16}"

Item mo.{15} is same as {9} above

Item mo.{16} is same as {10} above

T.B. 3.7.12.6 - "த்யம் ஢ோ அஃ஢ே{17}" "ஸ த்யம் ஢ோ
அஃ஢ே{18}"

Item mo.{17} is same as {11} above

Item mo.{18} is same as {12} above

T.B. 3.7.12.6 - "த்ய஢ே அயாஸி{19}"

Item mo.{19} is same as {13} above

T.B. 3.7.13.4 - "அஃப்யாயஸ்ய{20}" "ஸம் தே{21}"

அஃப்யாயஸ்ய ஸ஢ேது தே விஸ்தா: ஸோ஢ வ்யுஷிதம் ।

஢வா வஃஜஸ்ய ஸஷ்஢ே || {20}

ஸம் தே ஃபயாஸி ஸ஢ு யந்து வஃஜா: ஸம் வ்யுஷிதா-
ந்ய஢ி஢ாதிஷாஃ । அஃப்யாய஢ானோ அ஢ுதாய ஸோ஢
஢ிவி ஸ்வஃஸ்யுத்த஢ானி யிஷ்ய || {21}

(Both {20} and {21} appearing in TS 4.2.7.4)

Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam3, Prapaatakam 7 (TB 3.7)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	9	98
Anuvakam 2	7	73
Anuvakam 3	7	75
Anuvakam 4	18	180
Anuvakam 5	13	137
Anuvakam 6	23	228
Anuvakam7	15	155
Anuvakam8	3	37
Anuvakam9	9	93
Anuvakam10	6	63
Anuvakam11	5	55
Anuvakam12	6	63
Anuvakam13	4	45
Anuvakam14	5	51
Total →	130	1353

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ || കേശശ്ശശ്രു വപതേ |
 നഖാനി നികൃന്തതേ | ദതോ ധാവതേ | സ്നാതി |
 അഹതം വാസഃ പരിധത്തേ ( ) | പാപ്മനോഽപഹന്തേ |
 വാചം യതോപവസതി | സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ ഗൃഹ്ണേ ||
 രാത്രിം ജാഗരയന്ത ആസതേ |

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ || 2 (15)

(കർമ്മ - ധത്തേ പഞ്ച ച) (A1)

3.8.2 അനുവാകം 2 - ബ്രഹ്മൗദനാഭിധാനം

T.B.3.8.2.1

ചതുഷ്ടയേ ആപോ ഭവന്തി |
 ചതുശ്ശരോ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യേ ||
 താ ദിഗ്ഭ്യഃ സമാഭ്യുതാ ഭവന്തി | ദിക്ഷു വാ ആപഃ |
 അന്നം വാ ആപഃ | അദ്ഭ്യോ വാ അന്നം ജായതേ |
 യദേവാദ്ഭ്യോഽന്നം ജായതേ | തദവരുന്ധേ ||
 താസു ബ്രഹ്മൗദനം പചതി | രേത ഏവ തദ്ദധാതി || 3 (10)

T.B.3.8.2.2

ചതുശ്ശരാവോ ഭവതി | ദിക്ഷേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ||
 ഉഭയതോ രുക്ൗ ഭവതഃ | ഉഭയത ഏവാസിൻ രുചം ദധാതി |
 ഉദ്ധരതി ശൃതതായ | സർപിഷാൻ ഭവതി മേദ്ധ്യതായ |
 ചതാര ആർഷേയാഃ പ്രാശ്ണന്തി |

ദി॒ശാമേ॒വ ജ്യോതി॑ഷി ജുഹോതി ।

ച॒ത്വാരി॒ ഹിര॑ണ്യാനി ദദാതി ।

ദി॒ശാമേ॒വ ജ്യോതി॑ഷ്യ വരുന്ധേ ॥ 4 (10)

T.B.3.8.2.3

യദാ॒ജ്യ-മു॒ച്ഛി॑ഷ്യതേ । തസ്മി॑ൻ രശ॒നാം ന്യൂ॑നത്തി ।

പ്ര॒ജാപ॑തിർ വാ ഓദ॒നഃ । രേത॑ ആജ്യം ।

യദാ॒ജ്യേ രശ॒നാം ന്യൂ॑നത്തി ।

പ്ര॒ജാപ॑തിമേ॒വ രേത॑സാ സമർദ്ധ॑യതി ॥

ദർഭ॑മയീ രശ॒നാ ഭ॑വതി ।

ബ॒ഹു വാ ഏ॒ഷ കു॑ചരോ മേ॒ദ്ധ്യമു॑പഗച്ഛതി । യദ॒ശഃ ।

പവി॒ത്രം വൈ॑ ദർഭാഃ । 5 (10)

T.B.3.8.2.4

യദ് ദർഭ॑മയീ രശ॒നാ ഭ॑വതി । പു॒നാത്യേ॒വൈനം॑ ।

പു॒തമേ॒നം മേ॒ദ്ധ്യമാ॑ലഭതേ ॥

അ॒ശ്വസ്യ॑ വാ ആല॑സ്സസ്യ മ॒ഹിമോ॑ദക്രാമത് ।

സ മ॒ഹർത്വി॑ജഃ പ്രാ॒വിശ॑ത് ।

തന്മ॒ഹർത്വി॑ജാം മ॒ഹർത്വി॑ക്താം । യന്മ॒ഹർത്വി॑ജഃ പ്രാ॒ശ്ഞ॑ന്തി ।

മ॒ഹിമാ॑ന-മേ॒വാസി॑ൻ-തദ്ദ॑ധതി ॥

അ॒ശ്വസ്യ॑ വാ ആല॑സ്സസ്യ രേത॑ ഉദക്രാമത് ।

തഥ്സുവർണ്യ ഹിരണ്യ-മഭവത് ( ) ।
 യഥ്സുവർണ്യ ഹിരണ്യം ദദാതി । രേത ഏവ തദ്ദധാതി ॥
 ഓദനേ ദദാതി । രേതോ വാ ഓദനഃ । രേതോ ഹിരണ്യം ।
 രേതസൈവാസിൻ രേതോ ദധാതി ॥ 6 (16)

(ദധാതി - രുന്ധേ - ദർഭാ - അഭവത് ഷട്ച്) (A2)

3.8.3 അനുവാകം 3 - രശനയാശ്വബന്ധനം

T.B.3.8.3.1

യോ വൈ ബ്രഹ്മണേ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ-
 പ്രതിപ്രോചയാശ്വം മേദ്ധ്യം ബധ്നാതി ।
 ആ ദേവതാഭ്യോ വൃശ്യതേ । പാപീയാൻ ഭവതി ।
 യഃ പ്രതിപ്രോച്യ । ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ ।
 വസീയാൻ ഭവതി ॥ യദാഹ ।
 ബ്രഹ്മന്നശ്വം മേദ്ധ്യം ദൻമ്സയാമി ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ
 തേന രാദ്ധ്യാസമിതി ।
 ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രഹ്മാ ।
 ബ്രഹ്മണ ഏവ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ പ്രതിപ്രോചയാശ്വം
 മേദ്ധ്യം ബധ്നാതി । 7 (10)

T.B.3.8.3.2

ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ ।
 വസീയാൻ ഭവതി ॥

ദേ॒വ॒സ്യ॑ താ॒ സ॒വി॒തും॑ പ്ര॒സ॒വ ഇ॒തി॑ ര॒ശ॒നാമാ॑ദ॒ന്തേ॑
പ്ര॒സു॒തൈ॑ ।

അ॒ശ്വിനോ॑ർ-ബാ॒ഹു॒ഭ്യാ-മി॒ത്യാഹ॑ ।

അ॒ശ്വിനൗ॑ ഹി ദേ॒വാനാ॑-മ॒ദ്ധ്യ॒ര്യു ആസ്താം॑ ।

പൃ॒ഷ്ഠോ ഹ॒സ്താഭ്യാ॑-മി॒ത്യാഹ॑ യ॒തൈ॑ ॥

വ്യു॒ദ്ധം വാ ഏ॒തദ് യ॒ജ്ഞ॑സ്യ । യദ॒യ॒ജുഷ്ഠേ॑ണ ക്രി॒യതേ॑ ॥

ഇ॒മാമ॒ഗൃദ്ദ॑ണൻ ര॒ശ॒നാ-മൃ॒തസ്യേ॑-ത്യ॒ധി॒വദ॑തി

യ॒ജുഷ്ഠൈ॑ ।

യ॒ജ്ഞ॑സ്യ സ॒മൃ॒ദ്ധ്യേ ॥ 8 (10)

T.B.3.8.3.3

തദാ॒ഹുഃ । ദ്വാദ॒ശാ॒രതീ॑ ര॒ശ॒നാ ക॑ർത॒വ്യാ(3)

ത്രയോ॑ദ॒ശാ॒രതീ॑(3)-രി॒തി । ഋ॒ഷഭോ॑ വാ ഏ॒ഷ ഋ॒തൂനാം॑ ।

യഥ്സം॑വൃ॒ഥ്സരഃ॑ । ത॒സ്യ॑ ത്രയോ॑ദ॒ശോ മാ॒സോ വി॒ഷ്ടപം॑ ।

ഋ॒ഷഭ ഏ॒ഷ യ॒ജ്ഞാനാ॑ം । യദ॒ശ്വമേ॑ധഃ ।

യഥാ॑ വാ ഋ॒ഷഭ॑സ്യ വി॒ഷ്ടപം॑ । ഏ॒വമേ॑ത॒സ്യ വി॒ഷ്ടപം॑ ।

ത്രയോ॑ദ॒ശമ॒രതീ॑, ര॒ശ॒നായാ॑-മൃ॒പാദ॑ധാതി । 9 (10)

T.B.3.8.3.4

യഥ॑ർഷഭ॒സ്യ വി॒ഷ്ടപ॑, സൗ॒സ്തരോ॑തി । താദൃ॒ഗേ॒വ തത് ॥

പൂർവ॑ ആ॒യുഷി॑ വി॒ദമേ॑ഷു ക॒വ്യേ॒ത്യാഹ॑ ।

ആയുരേവാസിൻ ദധാതി ॥

തയാ ദേവാഃ സുതമാബഭൂവു-രിത്യാഹ ।

ഭൂതിമേവോപാവർത്തതേ ॥

ഋതസ്യ സാമൻമസര-മാരപന്തിത്യാഹ । സത്യം വാ ഋതം ।

സത്യേനൈവൈന-മൃതേനാരഭതേ ॥

അഭിധാ അസീത്യാഹ । 10 (10)

T.B.3.8.3.5

തസ്മാ-ദശമേധയാജീ സർവാണി ഭൂതാനൃഭി ഭവതി ।

ഭൂവനമസീത്യാഹ । ഭൂമാനമേവോപൈതി ।

യന്താഽസീത്യാഹ । യന്താരമേവൈനം കരോതി ।

ധർതാഽസീത്യാഹ । ധർതാരമേവൈനം കരോതി ।

സോഽഗ്നിം വൈശ്വാനര-മിത്യാഹ ।

അഗ്നാവേവൈനം വൈശ്വാനരേ ജുഹോതി ।

സപ്രഥസമിത്യാഹ । 11 (10)

T.B.3.8.3.6

പ്രജയൈവൈനം പശുഭിഃ പ്രഥയതി ।

സ്വാഹാകൃത ഇത്യാഹ ।

ഹോമ ഏവാസൈഷഃ । പൃഥിവ്യാമിത്യാഹ ।

അസ്മാമേവൈനം പ്രതിഷ്ഠാപയതി ।

യ॒ന്താ രാ॒ധ്യന്താ॑:സി॒ യമ॑നോ ധ॒ർതാ॑:സി॒ ധ॒രുണ॑ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।

രൂ॒പമേ॒വാസൈ॒ത്യൻ മ॒ഹിമാ॑നം ഹ്വി॒യാച॑ഷ്ടേ ।

കൃ॒ഷ്ണൈ॒ത്യാ ക്ഷേ॑മായ॒ ത്യാ ര॒തൈ॒ത്യാ പോ॑ഷായ॒
ത്വേത്യാ॑ഹ ।

ആ॒ശിഷ॑മേ॒വൈതാ॑മാശാ॒സ്മേ ॥

സ്വ॒ഗാ ത്യാ ദേ॒വേഭ്യ॑ ഇ॒ത്യാഹ॑ ( ) ।

ദേ॒വേഭ്യ॑ ഏ॒വൈന॑സ്വ॒ഗാ ക॑രോതി ।

സ്വാ॒ഹാ ത്യാ പ്ര॒ജാപ॑തയ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।

പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ വാ അ॒ശ്വഃ ।

യ॒സ്യ ഏ॒വ ദേ॒വതാ॑യാ ആ॒ലഭ്യ॑തേ ॥

ത॒തൈ॒വൈന॑സ്സ॒ സമ॑ർദ്ധയതി ॥ 12 (15)

(ബ॒ധ്നാതി॑ - സമൃ॒ദ്ധ്യാ - ഉ॒പദ॑ധാ - തൃ॒സീത്യാ॑ഹ -

സ॒പ്രഥ॑സമീ॒ത്യാഹ॑ - ദേ॒വേഭ്യ॑ ഇ॒ത്യാഹ॑ പ॒ഞ്ച ച॑) (A3)

3.8.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം

T.B.3.8.4.1

യഃ പി॒തൂര॑നു॒ജായാഃ॑ പു॒ത്രഃ । സ പു॒രസ്താ॑ന്നയതി ।

യോ മാ॒തൂര॑നു॒ജായാഃ॑ പു॒ത്രഃ । സ പ॒ശ്ചാന്ന॑യതി ।

വി॒ഷ്വഞ്ച॑മേ॒വാസ്താ॑ത് പാപ്മാനം ഹ്വി॒വൃഹ॑തഃ ॥

യോ അർവന്തം ജിഹ്വാസ്തി തമഭ്യമീതി വരുണ
ഇതി ശാനം ചതുരക്ഷം പ്രസൗതി ।
പരോ മർതഃ പരഃ ശോതി ശൂൻശ്ചതു രക്ഷസ്യ പ്രഹന്തി ।
ശോവ വൈ പാപ്മാ ഭ്രാത്യുവ്യഃ ।
പാപ്മാനമേവാസ്യ ഭ്രാത്യുവ്യച് ഹന്തി ॥
സൈദ്ധ്രകം മുസലം ഭവതി । 13 (10)

T.B.3.8.4.2

കർമ്മ കർമ്മൈവാസൈ സാധയതി ॥ പൗഷശ്ചലേയോ ഹന്തി ।
പൗഷശ്ചലാം വൈ ദേവാഃ ശുചം നൃദധുഃ ।
ശുചൈവാസ്യ ശുചച് ഹന്തി ॥
പാപ്മാ വാ ഏതമീസ്തതീത്യാഹുഃ ।
യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।
അശ്വസ്യായസ്തദമുപാസ്യതി ।
വജ്രീ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ ।
വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാത്യുവ്യ-മവക്രാമതി ॥
ദക്ഷിണാ പപ്ലാവയതി । 14 (10)

T.B.3.8.4.3

പാപ്മാന-മേവാസാ-ചമല-മപ്ലാവയതി ॥
ഐഷിക ഉദൂഹോ ഭവതി । ആയുർവാ ഇഷികാഃ ।

ആയുരേവാസീൻ ദധതി ||
 അമൃതം വാ ഇഷീകാഃ | അമൃതമേവാസീൻ ദധതി |
 വേതസശാഖോപസംബദ്ധാ ദവതി |
 അഹ്സായോനിർവാ അശ്വഃ | അഹ്സജോ വേതസഃ |
 സ്വാദേവൈനം യോനേർ നിർമിമീതേ ( ) ||
 പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ച-മദ്യുദ്യഹതി |
 പുരസ്താ-ദേവാസീൻ പ്രതീച്യമൃതം ദധതി ||
 അഹം ച താം ച വ്യത്രഹന്നിതി ബ്രഹ്മാ യജമാനസ്യ
 ഹസ്തം ഗൃഹ്ണാതി |
 ബ്രഹ്മക്ഷത്രേ ഏവ സംദധാതി |
 അഭി ക്രത്യേന്ദ്ര ഭൂരധ ജ്മന്നിത്യദ്ധാര്യൂർ-യജമാനം
 വാചയത്യ-ഭിജിത്യൈ || 15 (15)

(ദവതി - പ്ലാവയതി - മിമീതേ പഞ്ച ച) (A4)

3.8.5 അനുവാകം 5 - അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർതിജാം T.B.3.8.5.1

ചതാര ഋതിജഃ സമുക്ഷന്തി |
 ആഭ്യ ഏവൈനം ചതസ്യഭ്യോ ദിഗ്ഭ്യോ ദിസമീരയന്തി ||
 ശതേന രാജപുത്രൈഃ സഹാദ്ധാര്യഃ |
 പുരസ്താത് പ്രത്യങ് തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി |

അനേനാശോന മേധ്യേനേഷ്ടാ ।

അയച് രാജാ വൃത്രം വദ്ധ്യാദിതി । രാജ്യം വാ അദ്ധ്യായുഃ ।

ക്ഷത്രച് രാജപുത്രഃ । രാജ്യേനൈവാസ്മിൻ ക്ഷത്രം ദധാതി ॥

ശതേന-രാജദിരുഗ്രേഃ സഹ ബ്രഹ്മാ । 16 (10)

T.B.3.8.5.2

ദക്ഷിണത ഉദന്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।

അനേനാശോന മേധ്യേനേഷ്ടാ ।

അയച് രാജാ പ്രതിദ്ധ്യഷ്ട്യാ-സ്സതി ।

ബലം വൈ ബ്രഹ്മാ । ബലമരാജോഗ്രഃ ।

ബലേനൈവാസ്മിൻ ബലം ദധാതി ॥

ശതേന സൂതഗ്രാമണിഭിഃ സഹ ഹോതാ ॥

പശ്ചാത് പ്രാന്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।

അനേനാശോന മേധ്യേനേഷ്ടാ ।

അയച് രാജാസ്യേ വിശഃ । 17 (10)

T.B.3.8.5.3

ബഹുഗൈ ബഹാശ്വാധൈ ബഹാജാവികാധൈ ॥

ബഹുവ്രീഹിയവാധൈ ബഹുമാഷതിലാധൈ ॥

ബഹുഹിരണ്യാധൈ ബഹുഹസ്തികാധൈ ।

ബഹുദാസപുരുഷാധൈ രയിമന്തൈ പുഷ്ടിമന്തൈ ।

ബഹുരാ¹യസ്പോ²ഷാ³യൈ⁴ രാജാ⁵സ്തഥി⁶തി ।
 ഭൂ¹മാ വൈ ഹോ²താ । ഭൂ³മാ സൂ⁴തഗ്രാ⁵മണ്യഃ ।
 ഭൂ¹മൈവാ²സ്മിൻ ഭൂ³മാനം ദധാ⁴തി ॥
 ശതേ¹ന ക്ഷ²ത്തസംഗ്രഹീ³ത്യഭിഃ സഹോ⁴ദ്ഗാ⁵താ ।
 ഉ¹ത്തര²തോ ദക്ഷി³ണാ തി⁴ഷ്ഠൻ പ്രോ⁵ക്ഷതി । 18 (10)

T.B.3.8.5.4

അ¹നേനാശോ²ന മേ³ദ്ധ്യേ⁴നേഷാ ।
 അ¹യച് രാജാ² സർവ³മായു⁴രേതഥി⁵തി ।
 ആ¹യുർവാ ഉ²ദ്ഗാ³താ । ആ⁴യുഃ ക്ഷ⁵ത്തസംഗ്രഹീ⁶താരഃ ।
 ആ¹യുഷൈ²വാ³സ്മി-നായു⁴ർ-ദധാ⁵തി ॥
 ശ¹തച് ശതം ദവ²ന്തി । ശ³തായുഃ പു⁴രുഷഃ ശ⁵തേ⁶ന്ദ്രിയഃ ।
 ആ¹യുഷ്യേ²വേ³ന്ദ്രിയേ പ്ര⁴തി⁵തിഷ്ഠ⁶തി ॥ ച⁷തുഃ ശ⁸താ ദവ⁹ന്തി ।
 ച¹തസ്രോ ദി²ശഃ ( ) । ദി³ക്ഷവ പ്ര⁴തി⁵തിഷ്ഠ⁶തി ॥ 19 (11)

(ബ്രഹ്മാ - വിശ - ഉക്ഷതി - ദിശ ഏകം ച) (A5)

3.8.6 അനുവാകം 6 - ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം

T.B.3.8.6.1

യ¹ഥാ വൈ ഹ²വിഷോ ഗൃ³ഹീ⁴തസ്യ സ്ത⁵നതി ।
 ഏ¹വം വാ ഏ²തദശാ³സ്യ സ്ത⁴നതി ।
 യ¹ന്നി²ക്തമനാ³ലബ്ധ-മൃ⁴ഥ്സ്യ⁵ജന്തി ।
 യ¹ഥ്സോ²ക്യാ അ³ന്യാഹ ।

സർവഹുത-മേവൈനം കരോത്യ സ്തനായ ।
 അസ്മന്നച് ഹി തത് ।
 യദ്ധുതസ്യ സ്തന്തി ॥ സഹസ്രമന്യാഹ ।
 സഹസ്രസംമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-ഭിജിത്യൈ ॥ 20 (10)

T.B.3.8.6.2

യത്പരിമിതാ അനുബ്രൂയാത് । പരിമിതമവരുന്ധീത ।
 അപരിമിതാ അന്യാഹ । അപരിമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യൈ ॥ സ്തോക്യാ ജുഹോതി ।
 യാ ഏവ വർഷ്യാ ആപഃ । താ അവരുന്ധേ ॥
 അസ്യാം ജുഹോതി ।
 ഇയം വാ അഗ്നിർ വൈശ്വാനരഃ ॥ 21 (10)

T.B.3.8.6.3

അസ്യമേവൈനാഃ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ॥ ഉവാച ഹ പ്രജാപതിഃ ।
 സ്തോക്യാസു വാ അഹമശ്വമേധം സൗസ്ഥാപയാമി ।
 തേന തതഃ സൗസ്ഥിതേന ചരാമീതി ॥
 അഗ്നയേ സ്വാഹേത്യാഹ । അഗ്നയ ഏവൈനം ജുഹോതി ॥
 സോമായ സ്വാഹേത്യാഹ । സോമായൈവൈനം ജുഹോതി ।

സവിത്രേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

സവിത്ര ഏവൈനം ജുഹോതി । 22 (10)

T.B.3.8.6.4

സരസ്വതൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।

സരസ്വത്യാ ഏവൈനം ജുഹോതി । പൃഷ്ഠേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

പൃഷ്ഠേ ഏവൈനം ജുഹോതി । ബൃഹസ്പതയേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

ബൃഹസ്പതയ ഏവൈനം ജുഹോതി ।

അപാം മോദായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

അദഭ്യ ഏവൈനം ജുഹോതി । വായവേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

വായവ ഏവൈനം ജുഹോതി । 23 (10)

T.B.3.8.6.5

മിത്രായ സ്വാഹേത്യാഹ । മിത്രായൈവൈനം ജുഹോതി ।

വരുണായ സ്വാഹേത്യാഹ । വരുണായൈവൈനം ജുഹോതി ॥

ഏതാഭ്യ ഏവൈനം ദേവതാഭ്യോ ജുഹോതി ॥

ദശ ദശ സംപാദം ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।

അന്നം വിരാട് । വിരാജൈവാനാദ്യമവരുന്ധേ ॥

പ്ര വാ ഏഷോഽസ്താൽ-ലോകാച്യവതേ ( ) ।

യഃ പരാചീരാഹുതീർ ജുഹോതി ।

പുനഃ പുനരഭ്യാവർതം ജുഹോതി ।

അ॒സ്മി॒ന്നേ॒വ ലോ॒കേ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠ॑തി ॥

ഏ॒താഽ॒ഹ വാ॒വ സോ॒ഽശ്വ॒മേ॒ധസ്യ॑ സ॒ഘ്ന॑മി॒തി-മു॒വാ॒ചാ-
സു॒ന്ദാ॒യ ।

അ॒സ്മ॒ന്നഽ॒ഹി തത് ।

യദ്യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ സ॒ഘ്ന॑മി॒തസ്യ॑ സു॒ന്ദ॑തി ॥ 24 (16) (അ॒ഭി॒ജി॒ത്യൈ
- വൈ॒ശ്വാ॒നരഃ॑ - സ॒വി॒ത്ര ഏ॒വൈ॒നം ജു॒ഹോ॒തി - വാ॒യവ്
ഏ॒വൈ॒നം ജു॒ഹോ॒തി - ച॒വ॒തേ ഷട്ഽ॑) (A6)

3.8.7 അനുവാകം 7 - അമാദ്ധ്യർയുപ്രോക്ഷണം

T.B.3.8.7.1

പ്ര॒ജാപ॑തയേ ത്വാ॒ ജു॒ഷ്ടം പ്രോ॒ക്ഷാ॒മി॒തി പു॒രസ്താ॑ത്
പ്ര॒ത്യു॒ത്ഥി॑ഷ്ഠൻ പ്രോ॒ക്ഷ॑തി ।

പ്ര॒ജാപ॑തിർവൈ ദേ॒വാ॒നാ॒മ॒ന്നാദോ॑ വീ॒ർയാ॑വാൻ ।

അ॒ന്നാ॒ദ്യമേ॒വാ॒സ്മിൻ വീ॒ര്യം॑ ദധാതി ।

തസ്മാ॒ദ॒ശ്വഃ പശു॑നാ॒മ॒ന്നാദോ॑ വീ॒ര്യം॑ വ॒ത്തമഃ॑ ॥

ഇ॒ന്ദ്രാ॒ഗ്നി॒ഭ്യാം ത്വേ॒തി ദ॒ക്ഷി॑ണതഃ ।

ഇ॒ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ വൈ ദേ॒വാ॒നാ॒മോ॒ജി॒ഷ്ടൗ ബ॒ലി॑ഷ്ടൗ ।

ഓ॒ജ ഏ॒വാ॒സ്മിൻ ബ॒ലം॑ ദധാതി ।

തസ്മാ॒ദ॒ശ്വഃ പശു॑നാ॒മോ॒ജി॒ഷ്ടൗ ബ॒ലി॑ഷ്ടഃ ॥

വാ॒യവേ॒ ത്വേതി॑ പ॒ശ്ചാത് ।

വാ॒യുർവൈ॒ ദേ॒വാ॒നാമാ॒ശുഃ സാ॑ര॒സാരി॑തമഃ । 25 (10)

T.B.3.8.7.2

ജ॒വമേ॒വാസി॑ൻ ദ॒ധാതി॑ ।

ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാമാ॒ശുഃ സാ॑ര॒സാരി॑തമഃ ॥

വി॒ശ്വേഭ്യ॑സ്താ ദേ॒വേഭ്യ॑ ഇ॒ത്യു॒ത്തര॑തഃ ।

വി॒ശ്വേ വൈ॒ ദേ॒വാ ദേ॒വാ॒നാം യ॑ശ॒സീത॑മാഃ ।

യശ॑ ഏ॒വാസി॑ൻ ദ॒ധാതി॑ । ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാം യ॑ശ॒സീത॑മഃ ॥

ദേ॒വേഭ്യ॑-സ്തേ॒ത്യധ॑സ്താത് ।

ദേ॒വാ വൈ॒ ദേ॒വാ॒നാ-മ॑പ॒ചിത॑തമാഃ ।

അ॒പ॒ചിതി॑-മേ॒വാസി॑ൻ ദ॒ധാതി॑ ।

ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാ-മ॑പ॒ചിത॑തമഃ ॥ 26 (10)

T.B.3.8.7.3

സ॒ർവേ॒ഭ്യസ്താ॑ ദേ॒വേഭ്യ॑ ഇ॒ത്യു॒പരി॑ഷ്ഠാത് ।

സ॒ർവേ വൈ॒ ദേ॒വാ॒സ്തീ॒ഷി॑മ॒ന്തോ ഹ॑ര॒സീനഃ॑ ।

തി॒ഷി॑മേ॒വാസി॑ൻ. ഹ॒രോ ദ॒ധാതി॑ ।

ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാം തി॒ഷി॑മാൻ. ഹ॒ര॒സീത॑മഃ ॥

ദി॒വേ ത്വാ॑ന്തരി॒ക്ഷായ॑ ത്വാ പൃ॒ഥി॒വ്യേ ത്വേ॑ത്യാഹ ।

ഏ॒ഭ്യ ഏ॒വൈ॒നം ലോ॑കേ॒ഭ്യഃ പ്രോ॑ക്ഷതി ॥

സതേ ത്വാഽസതേ ത്വാഽദ്ഭ്യസ്ത്വം-വാഷധീഭ്യസ്ത്വാ
 വിശ്വേഭ്യസ്ത്വാ ഭൂതേഭ്യ ഇത്യാഹ ।
 തസ്മാദശ്വ-മേധയാ-ജിന്യ സർവാണി ഭൂതാ-ന്യുപജീവന്തി ॥
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി । യത്പ്രാജാപത്യോഽശ്വഃ ( ) ।
 അഥ കസ്മാദേനമന്യാഭ്യോ ദേവതാഭ്യോഽപി പ്രോക്ഷതീതി ।
 അശ്വേ വൈ സർവാ ദേവതാ അന്യായത്താഃ ।
 തം യദവിശ്വേഭ്യസ്ത്വാ ഭൂതേഭ്യ ഇതി പ്രോക്ഷതി ।
 ദേവതാ ഏവാസി-ന്നന്യായായതി ।
 തസ്മാദശ്വേ സർവാ ദേവതാ അന്യായത്താഃ ॥ 27 (15)
 (സാരസാരിതമോ - ടപചിതമഃ - പ്രാജാപത്യോഽശ്വ
 പഞ്ച ച) (A7)

3.8.8 അനുവാകം 8 - അശ്വചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച ഹോമാഃ

T.B.3.8.8.1

യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്കന്തി ।
 ഏവം വാ ഏതദശ്വസ്യ സ്കന്തി ।
 യത്പ്രോക്ഷിത-മനാലബ്ധ-മുഥ്സ്യജന്തി ।
 യദശ്വചരിതാനി ജൂഹോതി ।
 സർവഹൃത-മേവൈനം കരോത്യസ്കന്തായ ।

അ॒സ്ത॒ന്ന॒ഛ് ഹി॒ തത് | യ॒ദ്ധു॒ത॒സ്യ॒ സ്ത॒ന്ന॒തി ||
 ഇ॒ഞം॒കാ॒രായ॒ സ്വാ॒ഹേം കൃ॒തായ॒ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ |
 ഏ॒താ॒നി വാ॒ അ॒ശ്ച॒രി॒താ॒നി |
 ച॒രി॒തൈ॒രേ॒വൈ॒ന॒ഛ് സ॒മർദ്ധ॑യതി || 28 (10)

T.B.3.8.8.2

തദാ॒ഹുഃ | അ॒നാ॒ഹു॒തയോ॑ വാ॒ അ॒ശ്ച॒രി॒താ॒നി |
 നൈ॒താ ഹോ॑ത॒വ്യം ഇ॒തി | അ॒ഥോ॒ ഖ॒ലാ॒ഹുഃ |
 ഹോ॑ത॒വ്യം ഏ॒വ |
 അ॒ത്ര വാ॒വൈ॒വം വി॒ദാ॒നശ്ച॑മേ॒ഛ് സൗ॒സ്ഥാ॑പയതി |
 യദ॒ശ്ച॒രി॒താ॒നി ജു॒ഹോ॑തി | ത॒സ്മാ॒ജോ॒ത॒വ്യം ഇ॒തി ||
 ബ॒ഹിർദ്ധാ॑ വാ॒ ഏ॒നമേ॒തദാ॑യ॒തനാദ്-ദ॑ധാതി |
 ഭ്രാ॒ത്യ॒വൃ॒മ॒സ്മൈ ജ॒നയ॑തി || 29 (10)

T.B.3.8.8.3

യ॒സ്യം നാ॑യ॒തനേ॑-സ॒ന്യത്രാ॑ഗേ-രാ॒ഹു॒തീർ ജു॒ഹോ॑തി |
 സാ॒വി॒ത്രി॒യാ ഇ॒ഷ്ട്യാഃ പു॒രസ്താ॑മ്സി॒ഷ്ട കൃ॑തഃ |
 ആ॒ഹ॒വ॒നീയേ॑-ശ്ച॒രി॒താ॒നി ജു॒ഹോ॑തി |
 ആ॒യ॒തന॑ ഏ॒വാ॒സ്യാ॒ഹു॒തീർ ജു॒ഹോ॑തി |
 നാ॒സ്മൈ ഭ്രാ॒ത്യ॒വൃ॒മം ജ॒നയ॑തി || തദാ॒ഹുഃ |
 യ॒ജ്ഞമു॑വേ॒ യ॒ജ്ഞമു॑വേ॒ ഹോ॑ത॒വ്യം | യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ കൃ॒ഷ്ണൈ॑ ||

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-നുഖ്യാത്യാ ഇതി ॥

അഥോ ഖലാഹുഃ | 30 (10)

T.B.3.8.8.4

യദ്യജ്ഞമുഖേ യജ്ഞമുഖേ ജുഹുയാത് |

പശുഭിർ യജമാനം വൃർദ്ധയേത് |

അവ സുവർഗാൽ-ലോകാത് പദ്യേത |

പാപീയാൻ മ്സ്യാദിതി | സകൃദേവ ഹോതവ്യാഃ |

ന യജമാനം പശുഭിർ വൃർദ്ധയതി |

അഭി സുവർഗം ലോകം ജയതി | ന പാപീയാൻ ഭവതി ॥

അഷ്ടാചതാരിശ്ശത-മശാ-രൂപാണി ജുഹോതി |

അഷ്ടാചതാരിശ്ശദക്ഷരാ-ജഗതീ ( ) |

ജാഗതോഽശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യേ ॥

ഏകമതിരിക്തം ജുഹോതി |

തസ്മാദേകഃ പ്രജാസ്വർദ്ധുകഃ ॥ 31 (13)

(അർദ്ധയതി-ജനയതി-ഖലാഹുർ-ജഗതീ ത്രീണി ച) (A8)

3.8.9 അനുവാകം 9 - അശ്വസ്യ നാമ്നാമഭിവാചനം, ഉത്സർഗശ്ച

T.B.3.8.9.1

വിഭൂർമാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യാഹ | ഇയം വൈ മാതാ |

അസൗ പിതാ | ആഭ്യാമേവൈനം പരിദദാതി ॥

അശോഽസി ഹയോഽസീത്യാഹ | ശാസ്യൈവനമേതത് |
 തസ്മാച്ഛിഷാഃ പ്രജാ ജായന്തേ || അത്യോഽസീത്യാഹ |
 തസ്മാദശാഃ സർവാൻ പശൂനത്യേതി |
 തസ്മാദശാഃ സർവേഷാം പശൂനാഃ ശ്രേഷ്ഠം ഗച്ഛതി || 32 (10)

T.B.3.8.9.2

പ്ര യശഃ ശ്രേഷ്ഠമാപ്നോതി | യ ഏവം വേദ ||
 നരോഽസ്യർവാഽസി സപ്തീരസി വാജ്യസീത്യാഹ |
 രൂപമേവാസ്യേതന്മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ ||
 യയൂർ നാമാഽസീത്യാഹ |
 ഏതദാ അശ്വസ്യ പ്രിയം നാമധേയം |
 പ്രിയേണൈവൈനം നാമധേയേനാഭിവാദതി |
 തസ്മാദപ്യാമിത്രൗ സംഗത്യ |
 നാമ്നാ ചേദ്ധായേതേ | മിത്രമേവ ഭവതഃ || 33 (10)

T.B.3.8.9.3

ആദിത്യാനാം പത്യാഽനീഹീത്യാഹ |
 ആദിത്യാനൈവൈനം ഗമയതി ||
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ സ്വാഹേന്ദ്രാഗ്നിഭ്യാമിതി
 പൂർവ-ഹോമാഞ്ജുഹോതി |
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാതൃവൃ-മതിക്രാമതി ||

ഭൂ॒രസി॑ ഭൂ॒വേ ത്വാ॑ ഭ॒വ്യായ॑ ത്വാ॑ ഭ॒വിഷ്യ॑തേ
 ത്വേ॒ത്യു॒ഥ്സ്യ॑ജതി॑ സ॒ർവ॒ത്വായ॑ ॥
 ദേ॒വാ ആ॑ശാ॒പാലാ॑ ഏ॒തം ദേ॒വേദ്യോ॑ഽശ്വാ॒മേധായ॑
 പ്രോ॒ക്ഷി॑തം ഗോ॒പായ॑തേ॒ത്യാഹ॑ ।
 ശ॒തം വൈ॑ തല്ല്യാ॑ രാജ॒പുത്രാ॑ ദേ॒വാ ആ॑ശാ॒പാലാഃ॑ ।
 തേ॒ഭ്യ ഏ॒വൈനം॑ പ॒രിദ॑ദാതി ॥
 ഇ॒ശ്വരോ॒ വാ അ॒ശ്വഃ പ്ര॑മു॒ക്തഃ പ॒രാം പ॒രാവ॑തം ഗ॒ന്തോഃ॑ ॥
 ഇ॒ഹ ധൃ॒തിഃ സ്വാ॒ഹേഹ॑ വി॒ധൃതിഃ॑ സ്വാ॒ഹേഹ॑ ര॒ന്തിഃ
 സ്വാ॒ഹേഹ॑ ര॒മതിഃ॑ സ്വാ॒ഹേതി॑ ച॒തുഷു॑
 പ॒ഥ്സു ജു॑ഹോതി । 34 (10)

T.B.3.8.9.4

ഏ॒താ വാ॑ അ॒ശ്വസ്യ॑ ബ॒ന്ധനം॑ । താ॒ഭിരേ॒വൈനം॑ ബ॒ധ്നാതി॑ ।
 ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ പ്ര॑മു॒ക്തോ ബ॒ന്ധന॑-മാ॒ഗച്ഛ॑തി ।
 ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ പ്ര॑മു॒ക്തോ ബ॒ന്ധനം॑ ന ജ॒ഹാതി॑ ॥
 രാ॒ഷ്ട്രം വാ॑ അ॒ശ്വമേധഃ॑ । രാ॒ഷ്ട്രേ ഖ॒ലു വാ॑ ഏ॒തേ വ്യാ॑യച്ഛ॒ന്തേ ।
 യേ॒ഽശ്വാ॑മേ॒ധ്യം ര॒ക്ഷന്തി॑ । തേ॒ഷാം യ॑ ഉ॒ഭൃച്ഛ॑തി ।
 രാ॒ഷ്ട്രാദേ॒വ തേ॑ രാ॒ഷ്ട്രം ഗ॒ച്ഛന്തി॑ ।
 അ॒ഥ യ॑ ഉ॒ഭൃച്ഛ॑തി ന ഗ॒ച്ഛന്തി॑ ( ) । 35 (10)

T.B.3.8.9.5

രാഷ്ട്രാദേവ തേ വ്യവച്ഛിദ്യന്തേ । പരാ വാ ഏഷ സിച്യതേ ।
യോഽബലോഽശ്വമേധേന യജതേ । യദമിത്രാ അശ്വം ഽപിന്ദേരൻ ।
ഹന്യേതാസ്യ യജ്ഞഃ । ചതുശ്ശതാ രക്ഷന്തി ।
യജ്ഞസ്യാഘാതായ ॥ അമാന്യമാനീയ പ്രോക്ഷേധുഃ ।
സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥ 36 (10) (ഗച്ഛതി - ഭവതഃ -
പഥ്സു ജുഹോതി - ന ഗച്ഛന്തി - +നവ ച) (A9)

3.8.10 അനുവാകം 10 - ദീക്ഷാഭിധാനം തത്ര

വൈശ്വദേവഹോമഃ

T.B.3.8.10.1

പ്രജാപതി-രകാമയതാശ്വമേധേന യജേയേതി ।
സ തപോഽതപ്യത । തസ്യ തേപാനസ്യ ।
സപ്താത്മനോ ദേവതാ ഉദക്രാമൻ । സാ ദീക്ഷാഽഭവത് ।
സ ഏതാനി വൈശ്വദേവാനൃപശ്യത് ।
താനൃ ജുഹോത് । തൈർവൈ സ ദീക്ഷാമവാരൂന്ധ ।
യദവൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।
ദീക്ഷാമേവ തൈര്യജമാനോ-ഽവരൂന്ധേ ॥ 37 (10)

T.B.3.8.10.2

സപ്ത ജുഹോതി । സപ്ത ഹി താ ദേവതാ ഉദക്രാമൻ ॥
അന്വഹം ജുഹോതി । അന്വഹമേവ ദീക്ഷാമവാരൂന്ധേ ॥

ത്രീ॒ണി॒ വൈ॒ശ്വദേ॒വാനി॑ ജുഹോതി ।
 ച॒ത്വാ॒ര്യഃ॑-ഗ്ര॒ഹണാ॑നി । സ॒പ്ത॑ സം॒പദ്യ॑ന്തേ ।
 സ॒പ്ത॑ വൈ ശീ॒ർഷ്യ॑ന്ത്യാഃ പ്രാ॒ണാഃ ।
 പ്രാ॒ണാ ദീ॒ക്ഷാ ।
 പ്രാ॒ണൈരേ॒വ പ്രാ॒ണാൻ ദീ॒ക്ഷാമ॑വരുന്ധേ ॥ 38 (10)

T.B.3.8.10.3

ഏ॒കവി॒ശ്ശതി॑ം വൈ॒ശ്വദേ॒വാനി॑ ജുഹോതി ।
 ഏ॒കവി॒ശ്ശതി॑ർ വൈ ദേ॒വലോ॑കാഃ ।
 ദ്വാ॒ദശ॑ മാ॒സാഃ പ॑ഞ്ച॒ർത്ഥഃ॑ ।
 ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ । അ॒സാവാ॑ദിത്യ ഏ॒കവി॒ശ്ശഃ ॥
 ഏ॒ഷ സു॑വർഗോ ലോ॒കഃ । തദ്ദൈ॑ദ്വ്യം ക॒ഷത്ര॑ത്തം । സാ ശ്രീഃ ।
 തദ്ബ്ര॒ഹ്മസ്യ॑ വി॒ഷ്ണു॑പം । തഥ്സാ॒രാജ്യ॑-മു॒ച്യതേ ॥ 39 (10)

T.B.3.8.10.4

ത്രി॒ശ്ശത॑മാ॒ദ് ഗ്ര॒ഹണാ॑നി ജുഹോതി । ത്രി॒ശ്ശദ॑ക്ഷരാ
 വി॒രാട് । അ॒ന്നം വി॒രാട് । വി॒രാജൈ॒വാനാ॑ദ്യമ॒വരു॑ന്ധേ ॥
 ത്രേ॒ധാ വി॒ദജ്യ॑ ദേ॒വതാ॑ം ജുഹോതി ।
 ത്ര്യാ॒വൃതോ॑ വൈ ദേ॒വാഃ । ത്ര്യാ॒വൃത॑ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ ।
 ഏ॒ഷാം ലോ॑കാ॒ന്നാമാ॑പ്സ്യേ ॥ ഏ॒ഷാം ലോ॑കാ॒ന്നാം ക്ലൃ॑പ്സ്യേ ॥
 അ॒പ വാ ഏ॒തസ്മാ॑ത്പ്രാ॒ണാഃ ക്രാ॑മന്തി । 40 (10)

T.B.3.8.10.5

യോ ദീക്ഷാമതിരേചയതി । സ്തപ്താഹം പ്രചരന്തി ।
 സ്തപ്ത വൈ ശീർഷ്യന്യാഃ പ്രാണാഃ । പ്രാണാ ദീക്ഷാ ।
 പ്രാണൈരേവ പ്രാണാൻ-ദീക്ഷാമവരുന്ധേ ॥
 പൂർണാഹുതിമുത്തമാം ജുഹോതി ।
 സർവം വൈ പൂർണാഹുതിഃ ।
 സർവമേവാപ്നോതി । അഥോ ഇയം വൈ പൂർണാഹുതിഃ ।
 അസ്മാമേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ( ) ॥ 41 (10)

(രുന്ധേ - പ്രാണാൻ ദീക്ഷാമവരുന്ധേ - ഉച്യതേ - ക്രാമന്തി
 - തിഷ്ഠതി) (A10)

3.8.11 അനുവാകം 11 - വൈശ്വദേവഹോമമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം

T.B.3.8.11.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത ।
 തച്ഛൃഷ്ടം ന കിഞ്ചനോദയച്ഛത് ।
 തം വൈശ്വദേവാ-ന്യേവോദ-യച്ഛന് ।
 യദ് വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി । യജ്ഞസ്യോദൃത്യൈ ॥
 സ്വാഹാ-ഽധിമാധീതായ സ്വാഹാ ।
 സ്വാഹാ ഽധീതം മനസേ സ്വാഹാ ।
 സ്വാഹാ മനഃ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

കായ സ്വാഹാ കസൈ സ്വാഹാ കതമസൈ സ്വാഹേതി
 പ്രാജാപത്യേ മുഖ്യേ ദിവതഃ ।

പ്രാജാപതി-മുഖാഭിരേവൈനം ദേവതാഭിരുദ്യുച്ഛതേ ॥ 42 (10)

T.B.3.8.11.2

അഭിത്യൈ സ്വാഹാഭിത്യൈ മഹൈ സ്വാഹാഭിത്യൈ
 സുമൃദ്ധീകായൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।

ഇയം വാ അഭിതിഃ ।

അസ്യ ഏവൈനം പ്രതിഷ്ഠായോദ്യുച്ഛതേ ॥

സരസ്വത്യൈ സ്വാഹാ സരസ്വത്യൈ ബൃഹത്യൈ സ്വാഹാ
 സരസ്വത്യൈ പാവകായൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।

വാഗൈ സരസ്വതീ । വാചൈവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ॥

പൃഷ്ണൈ സ്വാഹാ പൃഷ്ണൈ പ്രപഥ്യായ സ്വാഹാ പൃഷ്ണൈ
 നരന്ധീഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

പശവോ വൈ പൃഷ്ണാ । പശുഭിരേവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ।

താഷ്ട്രൈ സ്വാഹാ താഷ്ട്രൈ തുരീപായ സ്വാഹാ താഷ്ട്രൈ
 പുരുരുപായ സ്വാഹേത്യാഹ ( ) ।

താഷ്ട്രാ വൈ പശൂനാം മിമൂനാനാഽ രൂപകൃത് ।

രൂപമേവ പശുഷു ദധാതി ।

അഥോ രൂപൈരേവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ॥

വിഷ്ണുവേ സ്വാഹാ വിഷ്ണുവേ നിഖുരൂപായ സ്വാഹാ
 വിഷ്ണുവേ നിഭൂയപായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 യജ്ഞോ വൈ വിഷ്ണുഃ । യജ്ഞായൈവൈന-മുദ്യച്ഛതേ ॥
 പൂർണാഹുതി-മുത്തമാം ജുഹോതി ।
 പ്രത്യുത്തസ്ത്വേ സയത്നായ ॥ 43 (18)

(യച്ഛതേ - പുരുരൂപായ സ്വാഹേത്യാഹാഷ്ടൗ ച) (A11)

3.8.12 അനുവാകം 12 - അശ്വസംചരണവത്സരേ പ്രതിദിനം
 ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ

T.B.3.8.12.1

സാവിത്രമഷ്ടാകപാലം പ്രാതർ-നിർവ്വപതി ।
 അഷ്ടാക്ഷരാ ഗായത്രി । ഗായത്രം പ്രാതസ്സവനം ।
 പ്രാതസ്സവനാ ദേവൈനം ഗായത്രിയാ-ശ്ശന്ദസോധി
 നിർമിമീതേ ।
 അഥോ പ്രാതസ്സവനമേവ തേനാപ്നോതി ।
 ഗായത്രിം ചരന്ഃ ॥
 സവിത്രേ പ്രസവിത്ര ഏകാദശ-കപാലം മദ്ധ്യനിനേ ।
 ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് ।
 ത്രൈഷ്ടുഭം മാദ്ധ്യനിനഃ സവനം ।

മാ॒ധ്യ॒ന്ദി॒നാദേ॒വൈ॒ന॒യ് സ॒വ॒നാ॒ത്ത്രി॒ഷ്ടു॒ഭ-ശ്ശു॒ന്ദസോ॒ധി
നി॒ർമി॒മീ॒തേ । 44 (10)

T.B.3.8.12.2

അ॒ഥോ മാ॒ധ്യ॒ന്ദി॒നമേ॒വ സ॒വ॒നം തേ॒നാപ്തോ॒തി ।

ത്രി॒ഷ്ടു॒ഭം ഛ॒ന്ദഃ ॥

സ॒വി॒ത്ര ആ॒സ॒വി॒ത്രേ ദ്വാ॒ദശ-ക॒പാല-മ॒പരാ॒ഹ്ണേ ।

ദ്വാ॒ദശാ॒ക്ഷരാ॒ ജഗ॑തീ । ജാ॒ഗതം॑ തൃ॒തീയ॑സ॒വ॒നം ।

തൃ॒തീയ॑സ॒വ॒നാ-ദേ॒വൈ॒നം ജഗ॑ത്യാ-ശ്ശു॒ന്ദസോ॒ധി
നി॒ർമി॒മീ॒തേ ।

അ॒ഥോ തൃ॒തീയ॑സ॒വ॒ന-മേ॒വ തേ॒നാപ്തോ॒തി । ജഗ॑തീം ഛ॒ന്ദഃ ॥

ഈ॒ശ്വരോ॒ വാ അ॒ശ്വഃ പ്ര॒മു॒ക്തഃ പ॒രാം പ॒രാ॒വതം॑ ഗ॒ന്തോഃ॑ ।

ഇ॒ഹ ധൃ॒തിഃ സ്വാ॒ഹേ॒ഹ വി॒ധൃ॒തിഃ സ്വാ॒ഹേ॒ഹ ര॒ന്തിഃ

സ്വാ॒ഹേ॒ഹ ര॒ന്തിഃ സ്വാ॒ഹേ॒തി ച॒ത॒സ്ര ആ॒ഹു॒തീർ

ജു॒ഹോ॒തി ( ) । 45 (10)

T.B.3.8.12.3

ച॒ത॒സ്രോ ദി॒ശഃ । ദി॒ഗ്ഭി-രേ॒വൈ॒നം പ॒രിഗൃ॑ഹ്ണാതി ॥

ആ॒ശ്വമേ॒മാ വ്ര॒ജോ ഭ॒വതി॑ ।

പ്ര॒ജാപ॑തിർ-ദേ॒വേഭ്യോ॒ നി॒ലായ॑ത । അ॒ശ്വാ രൂ॒പം കൃ॒താ ।

സോ॒ശ്വമേ॒ സം॒വത്സ॑രമതിഷ്ഠത് ।

തദശ്വ-തമസ്യ-ശ്വതമത്വം | യദാശ്വതേമാ പ്രജോ ഭവതി |

സ്വ ഏവൈനം യോനൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി || 46 (9)

(തൃഷ്ടുഭ ശ്ലോസോധി നിർമിതേ-ജുഹോതി- നവ ച)
(A12)

3.8.13 അനുവാകം 13 -

സംവത്സരാർദ്ധമുഖ്യസ്യോഗ്രോപസ്ഥാനം

T.B.3.8.13.1

ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിത്യാഹ |

ബ്രാഹ്മണ ഏവ ബ്രഹ്മവർചസം ഭധാതി |

തസ്മാത്പുരാ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസ്യ ജായത ||

ആസ്മിൻ രാശ്രേ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോ
ജായതാമിത്യാഹ |

രാജന്യ ഏവ ശൗര്യം മഹിമാനം ഭധാതി |

തസ്മാത്പുരാ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോഽജായത ||

ദോഗ്ധ്രീ ധേനുരിത്യാഹ | ധേനാമേവ പയോ ഭധാതി |

തസ്മാത്പുരാ ദോഗ്ധ്രീ ധേനുരജായത |

വോഽന്ധാനിത്യാഹ | 47 (10)

T.B.3.8.13.2

അനധുഹ്യേവ വീര്യം ഭധാതി |

തസ്മാത്പുരാ വോഽന്ധാന ജായത |

ആശുഃ സപ്തീരിത്യാഹ । അശ്വ ഏവ ജവം ദധാതി ।
 തസ്മാത്പുരാ-ssശുരശോ-sജായത ।
 പുരംധിര്യോഷേത്യാഹ । യോഷിത്യേവ രൂപം ദധാതി ।
 തസ്മാത്സ്രീ യുവതിഃ പ്രിയാ ഭാവുകാ ॥
 ജിഷ്ണു രഥേഷോ ഇത്യാഹ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര ജിഷ്ണു രഥേഷോ ജായതേ । 48 (10)

T.B.3.8.13.3

യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥ സഭേയോ യുവേത്യാഹ ।
 യോ വൈ പൂർവവയസീ । സ സഭേയോ യുവാ ।
 തസ്മാദ് യുവാ പൂമാൻ പ്രിയോ ഭാവുകഃ ॥
 ആസ്യ യജമാനസ്യ വീരോ ജായതാമിത്യാഹ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര യജമാനസ്യ വീരോ ജായതേ ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥
 നികാമേനികാമേ നഃ പർജന്യോ വർഷതിത്യാഹ ।
 നികാമേനികാമേ ഹ വൈ തത്ര പർജന്യോ വർഷതി ( ) ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥
 ഫലിന്യോ ന ഓഷധയഃ പചുന്താമിത്യാഹ ।
 ഫലിന്യോ ഹ വൈ തത്ര ഔഷധയഃ പചുന്തേ ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ।

യോഗക്ഷേമോ നഃ കല്പതാമിത്യാഹ ।

കല്പതേ ഹ വൈ തത്ര പ്രജാഭ്യോ യോഗക്ഷേമഃ ।

യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥ 49 (17)

(അനന്ധാനിത്യാഹ - ജായതേ - വർഷതി സപ്ത ച) (A13)

3.8.14 അനുവാകം 14 - അന്നഹോമാഃ.

ത്രിരാത്രരുപസ്യാശ്വമേധസ്യ പ്രഥമദിനരാത്രൗ

T.B.3.8.14.1

പ്രജാപതിർ-ദേവേഭ്യോ യജ്ഞാൻവ്യാദിശത് ।

സ ആത്മ-നശ്വമേധ-മധത്ത ।

തം ദേവാ അബ്രൂവന് । ഏഷ വാവ യജ്ഞഃ । യദശ്വമേധഃ ।

അപ്യേവ നോടത്രാസ്തിതി ।

തേഭ്യ ഏതാനന്നഹോമാൻ പ്രായച്ഛത് । താനജൂഹോത് ।

തൈർ വൈ സ ദേവാനപ്രീണാത് ।

യദന്ന ഹോമാഞ്ജൂഹോതി । 50 (10)

T.B.3.8.14.2

ദേവാനേവ തൈർ യജമാനഃ പ്രീണാതി ॥ ആജ്യേന ജൂഹോതി ।

അഗ്നേർവാ ഏതദ്രൂപം । യദാജ്യം । യദാജ്യേന ജൂഹോതി ।

അഗ്നിമേവ തത്പ്രീണാതി ॥ മധുനാ ജൂഹോതി ।

മഹത്യേ വാ ഏതദ്ദേവതായൈ രൂപം । യന്മധു ।

യന്മധുനാ ജൂഹോതി । 51 (10)

T.B.3.8.14.3

മഹതീമേവ തദ്ദേവതാം പ്രീണാതി । തണ്ഡൂലൈർ ജുഹോതി ।
 വസൂനാം വാ ഏതദ് രൂപം । യത്തണ്ഡൂലാഃ ।
 യത്തണ്ഡൂലൈർ ജുഹോതി । വസൂനേവ തത്പ്രീണാതി ।
 പൃഥ്വീകൈർ ജുഹോതി (ജുഹോതി) ।
 രുദ്രാണാം വാ ഏതദ് രൂപം । യത്പൃഥ്വീകാഃ ।
 യത്പൃഥ്വീകൈർ ജുഹോതി । **52 (10)**

T.B.3.8.14.4

രുദ്രാനേവ തത്പ്രീണാതി । ലാജൈർ ജുഹോതി ।
 ആദിത്യാനാം വാ ഏതദ് രൂപം । യല്ലാജാഃ ।
 യല്ലാജൈർ ജുഹോതി । ആദിത്യാനേവ തത്പ്രീണാതി ।
 കരംബൈർ ജുഹോതി ।
 വിശ്വേഷാം വാ ഏതദ് ദേവാനാമ് രൂപം । യത് കരംബാഃ ।
 യത് കരംബൈർ ജുഹോതി । **53 (10)**

T.B.3.8.14.5

വിശ്വാനേവ തദ് ദേവാൻ പ്രീണാതി । ധാനാദിർ ജുഹോതി ।
 നക്ഷത്രാണാം വാ ഏതദ് രൂപം । യദ്ധാനാഃ ।
 യദ്ധാനാദിർ ജുഹോതി । നക്ഷത്രാണ്യേവ തത്പ്രീണാതി ।
 സകുതിദിർ ജുഹോതി । പ്രജാപതേർ വാ ഏതദ് രൂപം ।
 യഥ്സകുതവഃ । യഥ്സകുതിദിർ ജുഹോതി । **54 (10)**

T.B.3.8.14.6

പ്രജാപതിമേവ തത്പ്രീണാതി । മസൃസൈർ ജുഹോതി ।

സർവാസാം വാ ഏതദ് ദേവതാനാഃ രൂപം ।

യന്മസൃസ്മാനി । യന്മസൃസൈർ ജുഹോതി ।

സർവാ ഏവ തദ് ദേവതാഃ പ്രീണാതി ।

പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ।

പ്രിയാങ്ഗാ ഹ വൈ നാമൈതേ ।

ഏതൈർ വൈ ദേവാ അശ്വസ്യാങ്ഗാനി സമദധുഃ ।

യത്പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ( ) ।

അശ്വസ്യവാങ്ഗാനി സംദധാതി ॥

ദശാനാനി ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।

വിരാട്-കൃഷ്ണസ്യ-നാഭ്യസ്യ-വ-രുദ്ധ്യേ ॥ 55 (14)

(ജുഹോതി - മധുനാ ജുഹോതി - പൃഥ്വീകൈർ ജുഹോതി

- കരന്ദൈർ ജുഹോതി - സകതുഭിർജുഹോതി -

പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർജുഹോതി ചതാരി ച) (A14)

Special Korvai

(അന്നഹോമാനാജ്യേനാഗേർമധുനാ തണ്ഡുലൈഃ
 പൃഥ്വീകൈർ ലാജൈഃ കരന്ദൈർദ്ധാനാഭിഃ
 സകതുഭിർമസുസൈഃ പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ
 ദശാനാനി ദ്വാദശ)

3.8.15 അനുവാകം 15 - തത്പ്രകാരവിശേഷ

T.B.3.8.15.1

പ്രജാപതി-രശ്മമേധ-മസ്യജത ।
 തച് സൃഷ്ട്യച് രക്ഷാഽസ്യജിഹ്വാഽസന് ।
 സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നകതച് ഹോമാനപശ്യത് ।
 താനജുഹോത് ।
 തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യപാ ഹന് ।
 യന്നകതച് ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഽസ്യപഹന്തി ॥
 ആജ്യേന ജുഹോതി । വജ്രോ വാ ആജ്യം ।
 വജ്രേണൈവ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യപഹന്തി ॥ 56 (10)

T.B.3.8.15.2

ആജ്യസ്യ പ്രതിപദം കരോതി । പ്രാണോ വാ ആജ്യം ।
 മുഖത ഏവാസ്യ പ്രാണം ദധാതി ॥
 അന്നഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

ശരീ॑രവ॒ഭേവാ॑വരു॒ന്ധേ ॥ വൃ॒ത്യാ॑സം ജുഹോതി ।

ഉ॒ഭയ॑സ്യാ വരു॒ദ്ധ്യേ ॥ ന॒ക॒തം ജുഹോതി ।

ര॒ക്ഷ॒സാമ॑പഹ॒ന്തേ ॥

ആ॒ജ്യേ॑നാൻ തതോ ജുഹോതി । 57 (10)

T.B.3.8.15.3

പ്രാ॒ണോ വാ ആ॒ജ്യം । ഉ॒ഭയ॑ത ഏ॒വാ॒സ്യ പ്രാ॒ണം ദ॒ധാതി ।

പു॒രസ്താ॑ച്ചോ॒പരി॑ഷ്ടാച്ച ॥ ഏ॒ക॒സ്യെ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ ।

അ॒സ്മിന്നേ॒വ ലോ॒കേ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠതി ।

ദാ॒ദ്യാഃ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ ।

അ॒മുഷ്മി॒ന്നേ॒വ ലോ॒കേ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠതി ।

ഉ॒ഭയോ॑രേ॒വ ലോ॒കയോഃ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠതി ।

അ॒സ്മിഃശ്ചാ॒-മു॒ഷ്മിഃശ്ച ॥ ശ॒തായ॑ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ ( ) ।

ശ॒തായു॑ർ വൈ പു॒രുഷഃ ശ॒തവീ॑ര്യഃ ।

ആ॒യുരേ॒വ വീ॒ര്യമ॑വരു॒ന്ധേ । സ॒ഹസ്രാ॑യ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ ।

ആ॒യുർ വൈ സ॒ഹസ്രം॑ । ആ॒യുരേ॒വാവരു॒ന്ധേ ॥

സർ॒വസ്യെ॑ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ ।

അ॒പരി॑മിതമേ॒വാ വരു॒ന്ധേ ॥ 58 (17) (ഏ॒വ യ॒ജ്ഞാദ്

ര॒ക്ഷാഃസ്യ॑പഹൻ - തൃ॒ന്തതോ ജുഹോതി - ശ॒തായ॑

സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ സപ്ത ച) (A15)

3.8.16 അനുവാകം 16 - വിവരണമേതയോഃ

T.B.3.8.16.1

പ്രജാപതിം വാ ഏഷ ഇഹ സ്തീതിത്യാഹുഃ ।
 യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി । അഥോ ആഹുഃ ।
 സർവാണി ഭൂതാനീതി ॥ ഏകസൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 പ്രജാപതിർ വാ ഏകഃ । തമേവാപ്നോതി ॥
 ഏകസൈ സ്വാഹാ ദ്വാദ്യാഃ സ്വാഹേത്യഭി പൂർവമാഹുതീർ
 ജുഹോതി ।
 അഭിപൂർവമേവ സുവർഗം ലോകമേതി ॥
 ഏകോത്തരം ജുഹോതി । 59 (10)

T.B.3.8.16.2

ഏകവദേവ സുവർഗം ലോകമേതി ॥ സന്തതം ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്തതൈത്യേ ॥
 ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 ശതായുർ വൈ പുരുഷഃ ശതവീര്യഃ ।
 ആയുരേവ വീര്യമവരുന്ധേ । സഹസ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 ആയുർ വൈ സഹസ്രം । ആയുരേവാവരുന്ധേ ॥
 അയുതായ സ്വാഹാ നിയുതായ സ്വാഹാ പ്രയുതായ
 സ്വാഹേത്യാഹ । 60 (10)

T.B.3.8.16.3

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ | ഇമാനേവ ലോകാനവരുന്ധേ ||
 അർബുദായ സ്വാഹേത്യാഹ | വാഗ്വാ അർബുദം |
 വാചമേവാവരുന്ധേ || നൃർബുദായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 യോ വൈ വാചോ ഭൂമാ | തന്നൃർബുദം |
 വാച ഏവ ഭൂമാനമവരുന്ധേ ||
 സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ | **61 (10)**

T.B.3.8.16.4

സമുദ്രമേവാപ്നോതി | മദ്ധ്യായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 മദ്ധ്യമേവാപ്നോതി | അന്തായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 അന്തമേവാപ്നോതി | പരാർദ്ധായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 പരാർദ്ധമേവാപ്നോതി ||
 ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ സ്വാഹേത്യാഹ |
 രാത്രിർ വാ ഉഷാഃ | അഹർ വ്യുഷ്ടിഃ ( ) |
 അഹോരാത്രേ ഏവാവരുന്ധേ |
 അഥോ അഹോരാത്രയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ||
 താ യദുഭയീർ ദിവ്വാ വാ നക്തം വാ ജുഹുയാത് |
 അഹോരാത്രേ മോഹയേത് |

ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ സ്വാഹോദേഷ്യതേ
 സ്വാഹോദ്യതേ സ്വാഹേത്യനുദിതേ ജുഹോതി ।
 ഉദിതായ സ്വാഹാ സുവർഗായ സ്വാഹാ ലോകായ
 സ്വാഹേത്യുദിതേ ജുഹോതി ।

അഹോരാത്രയോ-രവ്യതി-മോഹായ ॥ 62 (17)

(ഏകോത്തരം ജുഹോതി - പ്രയുതായ സ്വാഹേത്യാഹ -
 സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യാഹാഹർ - വ്യുഷ്ടിഃ സപ്ത ച) (A16)

3.8.17 അനുവാകം 17 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യായന്തേ

T.B.3.8.17.1

വിഭൂർ മാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യശ്വനാമാനി ജുഹോതി ।
 ഉദയോരേവൈനം ലോകയോർ നാമധേയം ഗമയതി ॥
 ആയനായ സ്വാഹാ പ്രായണായ സ്വാഹേത്യുദ്
 ദ്രാവാഞ്ജുഹോതി ।
 സർവമേവൈന-മസ്തന്നഃ സുവർഗം ലോകം ഗമയതി ॥
 അഗന്യേ സ്വാഹാ സോമായ സ്വാഹേതി
 പൂർവ ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാത്യുവൃ-മതിക്രാമതി ॥
 പൃഥിവൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

യഥാ യജുരേവൈതത് ॥

അഗ്നയേ സ്വാഹാ സോമായ സ്വാഹേതി പൂർവദീക്ഷാ
ജുഹോതി ।

പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി ॥ 63 (10)

T.B.3.8.17.2

പൃഥിവ്യേ സ്വാഹാഽന്തരീക്ഷായ സ്വാഹേത്യേ-കവിഷ്ശിനീം
ദീക്ഷാം ജുഹോതി ।

ഏകവിഷ്ശതിർ വൈ ദേവലോകാഃ ദാദശ മാസാഃ
പഞ്ചർത്ഥഃ ।

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । അസാവാദിത്യ ഏകവിഷ്ശഃ ।

ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ॥

ദുവോ ദേവാനാം കർമ്മണേത്യുതുദീക്ഷാ ജുഹോതി ।

ഋതൂനേവാസ്മൈ കല്പയതി ॥

അഗ്നയേ സ്വാഹാ വായവേ സ്വാഹേതി

ജുഹോത്യന്തരീത്യൈ ॥ 64 (10)

T.B.3.8.17.3

അർവാങ് യജ്ഞഃ സംക്രാമതിത്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാഷ്ട്യ ॥

ഭൂതം ഭവ്യം ഭവിഷ്യദിതി പര്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പര്യാപ്തേ ॥
 ആ മേ ഗൃഹാ ഭവന്തിത്യാദൂർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ ഭൂതൈ ॥
 അഗ്നിനാ തപോഽന്വഭവ-ദിത്യനുദൂർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാനുദൂതൈ ॥
 സ്വാഹാ-ഽധിമാധീതായ സ്വാഹേതി സമസ്താനി
 വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।
 സമസ്തമേവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി ॥ 65 (10)

T.B.3.8.17.4

ദദ്ഭ്യഃ സ്വാഹാ ഹനുദ്യാഽ സ്വാഹേത്യങ്-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 അങ്ഗേ അങ്ഗേ വൈ പുരുഷസ്യ പാപ്മോപശ്ലിഷ്ടഃ ।
 അങ്ഗാ-ദങ്ഗാദേവൈനം പാപ്മനസ്തേന മുഞ്ചതി ॥
 അഞ്ജേതായ സ്വാഹാ കൃഷ്ണായ സ്വാഹാ ശ്വേതായ
 സ്വാഹേത്യശ്വരൂപാണി ജുഹോതി ।
 രൂപൈരേവൈനഃ സമർദ്ധയതി ॥
 ഓഷധീഭ്യഃ സ്വാഹാ മൂലേഭ്യഃ സ്വാഹേത്യോഷധി-
 ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

ദ്വയോ॑ വാ ഓഷധ॑യഃ । പുഷ്പേ॑ഭ്യോഽന്യാഃ॑ ഫലം॑ ഗൃഹ്ണ॑ന്തി ।
മുലേ॑ഭ്യോഽന്യാഃ॑ । താ ഏ॒വോഭയീ॑ര॒വരു॑ന്ധേ ॥ 66 (10)

T.B.3.8.17.5

വ॒ന॒സ്പ॒തിഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹേതി॑ വ॒ന॒സ്സ॒തി-ഹോ॒മാഞ്ജു॑ഹോതി ।
ആ॒ര॒ണ്യ॒സ്യ-നാ॒ഭ്യ॒സ്യ-വ॑രു॒ദ്ധ്യേ ॥
മേ॒ഷ॒സ്ത്വാ പ॑ച॒തൈര॑വ॒ത്-വി॒ത്യുപാ॑വ്യാനി ജുഹോതി ।
പ്രാ॒ണാ വൈ॑ ദേ॒വാ അ॒പാവ്യാഃ॑ । പ്രാ॒ണാണേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥
കൃ॒പ്യാഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹാഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹേത്യുപാ॑വ്
ഹോ॒മാഞ്ജു॑ഹോതി ।

അ॒ഹ്നു വാ ആ॑പഃ । അ॒ന്നം വാ ആ॑പഃ ।
അ॒ഭ്യോ വാ അ॒ന്നം ജാ॑യതേ ।
യദേ॒വാഭ്യോഽ॒ന്നം ജാ॑യതേ ( ) । തദവ॑രുന്ധേ ॥ 67 (11)

(പൂർവദീക്ഷാ ജുഹോതി പൂർവ് ഏവ ദിഷന്തം
ഭ്രാതൃവൃഥതിക്രാമ - തൃന്നന്തരിത്യൈ - ക്രാമതി - രുന്ധേ -
ജായത ഏകം ച) (A17)

**3.8.18 അനുവാകം 18 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ
വ്യാഖ്യായന്തേ**

T.B.3.8.18.1

അംഭാ॑ഷ്ടസി ജുഹോതി । അ॒യം വൈ॑ ലോ॒കോംഭാ॑ഷ്ടസി ।
തസ്യ॑ വ॒സ॒വോധി॑പതയഃ । അ॒ഗ്നിർജ്യോതിഃ॑ ।

യദംഭാപ്സി ജുഹോതി । ഇമമേവ ലോകമവരുന്ധേ ।
 വസുനാപ് സായുജ്യം ഗച്ഛതി । അഗ്നിം ജ്യോതിരവരുന്ധേ ॥
 നഭാപ്സി ജുഹോതി । അന്തരിക്ഷം വൈ നഭാപ്സി । 68 (10)

T.B.3.8.18.2

തസ്യ രൂദ്രാ അധിപതയഃ । വായുർ ജ്യോതിഃ ।
 യന്നഭാപ്സി ജുഹോതി । അന്തരിക്ഷമേവാവരുന്ധേ ।
 രൂദ്രാണാപ് സായുജ്യം ഗച്ഛതി । വായും ജ്യോതിരവരുന്ധേ ।
 മഹാപ്സി ജുഹോതി । അസൗ വൈ ലോകോ മഹാപ്സി ।
 തസ്യാദിത്യാ അധിപതയഃ । സൂര്യോ ജ്യോതിഃ । 69 (10)

T.B.3.8.18.3

യന്മഹാപ്സി ജുഹോതി । അമൃമേവ ലോകമവരുന്ധേ ।
 ആദിത്യാനാപ് സായുജ്യം ഗച്ഛതി ।
 സൂര്യം ജ്യോതിരവരുന്ധേ ॥
 നമോ രാജേണ നമോ വരുണായേതി യവ്യാനി ജുഹോതി ।
 അന്നാദ്യസ്യാവരുദ്ധൈ ॥
 മയോഭൂർവാതോ അഭി വാത്സുസ്രാ ഇതി ഗവ്യാനി ജുഹോതി ।
 പശൂനാമവരുദ്ധൈ ॥

പ്രാണായ സ്വാഹാ വ്യാനായ സ്വാഹേതി സന്തതി
ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്തത്യൈ ॥ 70 (10)

T.B.3.8.18.4

സിതായ സ്വാഹാഽസിതായ സ്വാഹേതി പ്രമുക്തീർ
ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രമുക്തൈ ॥

പൃഥിവ്യൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

യഥാ യജുരേവൈതത് ॥

ദത്ത്വതേ സ്വാഹാഽദന്തകായ സ്വാഹേതി ശരീര
ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

പിതൃലോകമേവ തൈർ-യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ॥

കസ്ത്യാ യുനക്തി സ ത്വാ യുനക്തിതി പരിധീൻ. യുനക്തി ।

ഇമേ വൈ ലോകാഃ പരിധയഃ ।

ഇമാനേവാസ്മൈ ലോകാൻ. യുനക്തി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യൈ ॥ 71 (10)

T.B.3.8.18.5

യഃ പ്രാണതോ യ ആത്മാദാ ഇതി മഹിമാനഃ ജുഹോതി ।

സുവർഗോ വൈ ലോകോ മഹഃ ।

സുവർഗമേവ താഭ്യാം ലോകം യജമാനോഽവരുന്ധേ ||
 ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിതി
 സമസ്താനി ബ്രഹ്മവർചസാനി ജുഹോതി ।
 ബ്രഹ്മവർചസമേവ തൈർ യജമാനോ ഽവരുന്ധേ ||
 ജജ്ഞി ബീജമിതി ജുഹോത്യ-നന്തരിത്യൈ ||
 അഗ്നയേ സമനമത് പൃഥിവ്യൈ സമനമിതി സന്നതി
 ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സംനത്യൈ ||
 ഭൂതായ സ്വാഹാ ഭവിഷ്യതേ സ്വാഹേതി ഭൂതാഭവ്യൗ
 ഹോമൗ ജുഹോതി ।

അയം വൈ ലോകോ ഭൂതം । 72 (10)

T.B.3.8.18.6

അസൗ ഭവിഷ്യത് ।
 അനയോരേവ ലോകയോഃ പ്രതിതിഷ്ഠതി । സർവസ്യാപ്തൈഃ ||
 സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ ||
 യദക്രന്ദഃ പ്രഥമം ജായമാന ഇത്യശ്വസ്തോമീയം ജുഹോതി ।
 സർവസ്യാപ്തൈഃ ||
 സർവസ്യ ജിത്യൈ || സർവമേവ തേനാപ്നോതി ।
 സർവം ജയതി । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ( ) । 73 (10)

T.B.3.8.18.7

യ ഉ ചൈനമേവം ധ്വേദ ॥

യജ്ഞഃ രക്ഷാഃസ്യ-ജിഹ്വാഃസന് ।

സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നക്തഃഹോമാനപശ്യത് ।

താനജുഹോത് ।

തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഃസ്യപാഹന് ।

യന്നക്തഃ ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഃസ്യപഹന്തി ॥

ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ സ്വാഹേത്യന്തതോ ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ഠ്യ ॥ 74 (9)

(വൈ നഭാഃസി - സൂര്യോ ജ്യോതിഃ - സന്തത്യൈ -

സമഷ്ഠ്യ - ഭൂതം - യജ്ഞേ - +നവ ച) (A18)

3.8.19 അനുവാകം 19 - ഔപസമുദിനേ യുപപ്രയോഗഃ

T.B.3.8.19.1

ഏകയുപോ വൈകാദശിനീ വാ ।

അന്യേഷാം യജ്ഞാനാം യുപാ ഭവന്തി ।

ഏകവിശ്ശിന്യശ്ചമേധസ്യ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-ഭിജിത്യൈ ॥

ബൈൽ.വോ വാ ഖാദിരോ വാ പാലാശോ വാ ॥

അന്യേഷാം യജ്ഞക്രതുനാം യുപാ ഭവന്തി ।
 രാജജുദാല ഏകവിശ്വതൃരതി-രശ്വമേധസ്യ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ॥
 നാനേഷാം പശൂനാം തേജന്യാ
 അവദ്യന്തി । അവദ്യന്ത്യശ്വസ്യ । 75 (10)

T.B.3.8.19.2

പാപ്മാ വൈ തേജനീ । പാപ്മനോഽപഹന്തേ ॥
 പൃക്ഷശാഖായാ-മന്യേഷാം പശൂനാ-മവദ്യന്തി ।
 വേതസശാഖായാ-മശ്വസ്യ । അഹ്സായോനിർവാ അശ്വഃ ।
 അഹ്സജോ വേതസഃ । സ്വ ഏവാസ്യ യോനാവവദ്യതി ॥
 യുപേഷു ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി ।
 ആരോകേഷ്വാരണ്യാൻ-ധാരയന്തി ।
 പശൂനാം വ്യാവൃത്തേ ( ) ॥ ആ ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ ലഭന്തേ ।
 പ്രാരണ്യാൻ മ്സ്യജന്തി । പാപ്മനോഽപഹന്തേ ॥ 76 (13)
 (അശ്വസ്യ - വ്യാവൃത്തേ ത്രീണി ച) (A19)

3.8.20 അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ

T.B.3.8.20.1

രാജജുദാല-മഗ്നിഷ്ടം മീനോതി ।
 ഭൂണഹതായാ അപഹന്തേ ॥ പൗതുദ്രവാവഭിതോ ഭവതഃ ।
 പുണ്യസ്യ ഗന്ധസ്യാവരുദ്ധേ ॥

ഭൂ॒ണഹ॑ത്യാ-മേ॒വാസ്താ॑-ദ॒പഹ॑ത്യ ।
 പു॒ണ്യേ॑ന ഗ॒ന്ധേ॑നോഭ॒യതഃ॑ പ॒രിഗൃ॑ഹ്ണാതി ॥
 ഷഡ്॑ബ്ബൽ.വാ ദ॒വന്തി । ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സസ്യാ॑-വ॒രുദ്ധ്യേ॑ ॥
 ഷട്॑വാദിരാഃ । തേ॒ജസോ॑ഽവ॒രുദ്ധ്യേ॑ ॥ 77 (10)

T.B.3.8.20.2

ഷട്॑പാലാശാഃ । സോ॒മപീ॑മ॒സ്യ-വ॒രുദ്ധ്യേ॑ ॥
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒തിഃ സം॑പദ്യ॒ന്തേ ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒തിർവൈ॑ ദേ॒വലോ॑കാഃ ।
 ദ്വാ॒ദശ॑ മാ॒സാഃ പ॑ഞ്ചർ॒തവഃ॑ । ത്ര॒യ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ ।
 അ॒സാവാ॑ദിത്യ ഏ॒കവി॑ശ്ശഃ । ഏ॒ഷ സു॑വർഗോ ലോ॒കഃ ।
 സു॑വർഗ॒സ്യ ലോ॑ക॒സ്യ സ॑മ॒ഷ്ട്യേ॑ ॥
 ശ॒തം പ॑ശ॒വോ ദ॒വന്തി । 78 (10)

T.B.3.8.20.3

ശ॒തായുഃ॑ പു॒രുഷഃ॑ ശ॒തേന്ദ്രി॑യഃ ।
 ആ॒യുഷ്ചേ॒വേന്ദ്രി॑യേ പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി ॥
 സർ॒വം വാ॑ അ॒ശ്വമേ॒ദ്ധ്യോപ്ലോ॑തി ।
 അ॒പരി॑മി॒താ ദ॒വന്തി । അ॒പരി॑മി॒തസ്യാ॑-വ॒രുദ്ധ്യേ॑ ॥
 ബ്ര॒ഹ്മവാ॑ദിനോ വ॒ദന്തി । ക॒സ്താമ്സ॑ത്യാത് ।
 ദക്ഷി॑ണ॒തോ-ഽന്യേ॑ഷാം പ॒ശുനാ॑മ॒വദ്യ॑ന്തി ।

ഉത്തരതോഽശ്വസ്യേതി ।

വാരുണോ വാ അശ്വഃ । 79 (10)

T.B.3.8.20.4

ഏഷാ വൈ വരുണസ്യ ദിക് ।

സ്വായാമേവാസ്യ ദിശ്യവദ്യതി ।

യദിതരേഷാം പശൂനാമവദ്യതി ।

ശതദേവത്യം തേനാവരുന്ധേ ॥

ചിതേഽഗ്നാവധിവൈതസേ കടേഽശ്വം ചിനോതി ।

അഹ്സായോനിർവാ അശ്വഃ । അഹ്സജോ വേതസഃ ।

സ്വ ഏവൈനം യോനൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ॥

പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ചം തുപരം ചിനോതി ।

പശ്ചാത് പ്രാചീനം ഗോമൃഗം । 80 (10)

T.B.3.8.20.5

പ്രാണാപാനാവേ-വാസ്മിൻ മ്സമൃഞ്ചൗ ദധാതി ॥

അശ്വം തുപരം ഗോമൃഗമിതി സർവഹൃത് ഏതാഞ്ജുഹോതി ।

ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിത്യൈ ॥

ആത്മനാ-ഭിജുഹോതി ।

സാത്മാനമേവൈനഃ സതനും കരോതി ॥

സാത്മാഽമൃഷ്മിൻ ലോകേ ഭവതി । യ ഏവം വേദഃ ।

അഥോ വസോരേവ ധാരാം തേനാവരുന്ധേ ||
 ഇലുവർദായ സ്വാഹാ ബലിവർദായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 സംവത്സരോ വാ ഇലുവർദഃ ( ) |
 പരിവത്സരോ ബലിവർദഃ |
 സംവത്സരാദേവ പരിവത്സരാദായുര വരുന്ധേ |
 ആയുരേവാസീൻ ദധാതി |
 തസ്മാദശ-മേധയാജീ ജരസാ വിസ്രസാഽമൃം
 ലോകമേതി || 81 (14) (തേജസോഽവരുദ്ധൈ - ഭവൻ -
 തൃശോ - ഗോമൃഗ - മിലുവർദ ശ്ചതാരി ച) (A20)

3.8.21 അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ

T.B.3.8.21.1

ഏകവിഷ്ശോഽഗ്നിർഭവതി | ഏകവിഷ്ശഃ സ്തോമഃ |
 ഏകവിഷ്ശതിർ യുപാഃ ||
 യഥാ വാ അശ്വാ വർഷഭാ വാ വൃഷാണഃ സഃ സ്തൂരേരൻ |
 ഏവമേതഥ് സ്തോമാഃ സഃ സ്തൂരന്തേ | യദേകവിഷ്ശാഃ |
 തേ യഥ് സമൃച്ഛേരൻ | ഹന്യേതാസ്യ യജ്ഞഃ ||
 ദ്വാദശ ഏവാഗ്നിഃ സ്ട്രാദിത്യാഹുഃ | ദ്വാദശഃ സ്തോമഃ | 82 (10)

T.B.3.8.21.2

ഏകാദശ യുപാഃ || യദ്ദ്വാദശോഽഗ്നിർ ഭവതി |
 ദ്വാദശ മാസാഃ സംവത്സരഃ |

സം¹വ²മ്³സ⁴രേ⁵ണ⁶വാ⁷സാ⁸ അ⁹ന്ന¹⁰മ¹¹വ¹²രു¹³ന്ധേ ॥
 യ¹ദ്²ദ³ശ⁴ യു⁵പാ⁶ ദ⁷വ⁸ന്തി ॥ ദ¹ശാ²ക്ഷ³രാ⁴ വി⁵രാ⁶ട് ॥ അ¹ന്നം² വി³രാ⁴ട് ॥
 വി¹രാ²ജൈ³വാ⁴ന്നാ⁵ദ്യ-മ⁶വ⁷രു⁸ന്ധേ ॥
 യ¹ ഏ²കാ³ദ⁴ശഃ ॥ സ്ത¹ന ഏ²വാ³സ്യേ⁴ സഃ ॥ 83 (10)

T.B.3.8.21.3

ദു¹ഹ ഏ²വൈ³നാ⁴ം തേ⁵ന ॥ ത¹ദാ²ഹുഃ ॥
 യ¹ദ്²ദാ³ദ⁴ശോ⁵ഽഗ്നിഃ⁶ സ്യാ⁷ദ് ദാ⁸ദ⁹ശഃ¹⁰ സ്തോ¹¹മ ഏ¹²കാ¹³ദ¹⁴ശ യു¹⁵പാഃ ॥
 യ¹മാ സ്ഥൂ²രി³ണാ യാ⁴യാ⁵ത് ॥ താ⁶ദ്യ⁷ക്തത് ॥
 ഏ¹ക²വി³ശ്ശഃ ഏ⁴വാ⁵ഗ്നിഃ⁶ സ്യാ⁷-ദി⁸ത്യാ⁹ഹുഃ ॥
 ഏ¹ക²വി³ശ്ശഃ⁴ സ്തോ⁵മഃ ॥ ഏ⁶ക⁷വി⁸ശ്ശ⁹തി¹⁰ർ യു¹¹പാഃ ॥
 യ¹മാ പ്ര²ഷ്ടി³ദി⁴ര്യാ⁵തി ॥ താ⁶ദ്യ⁷ഗേ⁸വ തത് ॥ 84 (10)

T.B.3.8.21.4

യോ വാ അ¹ശ്വ²മേ³ധേ⁴ തി⁵സ്രഃ⁶ ക⁷കു⁸ഭോ⁹ വേ¹⁰ദ ॥
 ക¹കു²ഭു രാ³ജ⁴ഞാ⁵ം ദ⁶വ⁷തി ॥ ഏ⁸ക⁹വി¹⁰ശ്ശോ¹¹-ഽഗ്നി¹²ർ ദ¹³വ¹⁴തി ॥
 ഏ¹ക²വി³ശ്ശഃ⁴ സ്തോ⁵മഃ ॥ ഏ⁶ക⁷വി⁸ശ്ശ⁹തി¹⁰ർ യു¹¹പാഃ ॥
 ഏ¹താ വാ അ²ശ്വ³മേ⁴ധേ⁵ തി⁶സ്രഃ⁷ ക⁸കു⁹ഭഃ ॥
 യ ഏ¹വം² വേ³ദ ॥ ക⁴കു⁵ഭു രാ⁶ജ⁷ഞാ⁸ം ദ⁹വ¹⁰തി ॥
 യോ വാ അ¹ശ്വ²മേ³ധേ⁴ ത്രീ⁵ണി⁶ ശീ⁷ർഷാ⁸ണി⁹ വേ¹⁰ദ ॥
 ശീ¹രോ² ഹ രാ³ജ⁴ഞാ⁵ം ദ⁶വ⁷തി ( ) ॥

ഏകവിഴ്ശോ-sഗീർ ഭവതി ।

ഏകവിഴ്ശഃ സ്തോമഃ । ഏകവിഴ്ശതിർ യുപഃ ।

ഏതാനി വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി ।

യ ഏവം വേദ । ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി ॥ 85 (16)

(ഭാദശഃ സ്തോമഃ - സ - ഏവ തച് - ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം
ഭവതി ഷട്ച്) (A21)

**3.8.22 അനുവാകം 22 - ഉക്ഥ്യാഖ്യേ ദിതീയേഹനി
ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം**

T.B.3.8.22.1

ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।

സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനന് । തമശ്വഃ പ്രാജാനാത് ।

യദശ്വമേധേശ്വേന മേദ്ധ്യേനോദഞ്ചോ ബഹിഷ്ഠവമാനഃ
സർപന്തി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാതൈ ।

ന വൈ മനുഷ്യഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദ ।

അശ്വാ വൈ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദ ॥

യദുദ്ഗാ-തോദ്-ഗായേത് ।

യഥാക്ഷേത്രജ്ഞാസ്യേന പഥാ പ്രതിപാദയേത് ।

താദൃകത്ത് । 86 (10)

T.B.3.8.22.2

ഉദ്ഗാതാ-മപരുദ്ധ്യ | അശ്വമുദ്ഗീമായ വൃണീതേ |
 യഥാ ക്ഷേത്രജേണാഽഞ്ജസാ നയതി |
 ഏവമേവൈനമശ്വഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ നയതി ||
 പുച്ഛമന്യാദന്തേ | സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ||
 ഹിം കരോതി | സാമൈവാകഃ | ഹിം കരോതി |

ഉദ്ഗീമ ഏവാസ്യ സഃ || 87 (10)

T.B.3.8.22.3

വധാ ഉപ രുന്ധന്തി | മിമുനതായ പ്രജാതൈഃ |
 അഥോ യഥോപഗാതാർ ഉപഗായന്തി |
 താദൃഗേവ തത് || ഉദ്ഗാസീദശോ മേദ്ധ്യ ഇത്യാഹ |
 പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ |
 പ്രാജാപതി-രുദ്ഗീമഃ | ഉദ്ഗീമമേവാവരുന്ധേ |
 അഥോ ഋഗ്സാമയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ||
 ഹിരണ്യേനോപാകരോതി ( ) | ജ്യോതിർവൈ ഹിരണ്യം |
 ജ്യോതിരേവ മുഖതോ ദധാതി |
 യജമാനേ ച പ്രാജാസു ച |
 അഥോ ഹിരണ്യജ്യോതിരേവ യജമാനഃ സുവർഗം
 ലോകമേതി || 88 (14)

(തഥ് - സ - ഉപാകരോതി ചതാരി ച) (A22)

3.8.23 അനുവാകം 23 - അശ്വേ പരുഗ്വപ്രയന്താനാം പശൂനാം
നിയോജനം

T.B.3.8.23.1

പുരുഷോ വൈ യജ്ഞഃ । യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ ।
യദശ്വേ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി ।
യജ്ഞാദേവ തദ്യജ്ഞം പ്രയുക്തേ ॥
അശ്വം തുപരം ഗോമൃഗം ।
താനഗ്നിഷ്ഠ ആലഭതേ । സേനാമുഖമേവ തഥ്സൗശൃതി ।
തസ്മാദ് രാജമുഖം ഭീഷ്മം ഭാവുകം ॥
ആഗ്നേയം കൃഷ്ണഗ്രീവം പുരസ്താ ല്ലലാഭേ ।
പൂർവാഗ്നിമേവ തം കുരുതേ । 89 (10)

T.B.3.8.23.2

തസ്മാത്-പൂർവാഗ്നിം പുരസ്താഥ്-സ്ഥാപയന്തി ॥
പൗഷ്ഠമന്വഞ്ചം । അന്നം വൈ പുഷാ ।
തസ്മാത് പൂർവാഗ്നാ-വാഹാര്യ-മാഹരന്തി ॥
ഐന്ദ്രാപൗഷ്ഠ-മുപരിഷ്ടാത് ।
ഐന്ദ്രോ വൈ രാജന്യോഽന്നം പുഷാ ।
അന്നാഭ്യന്തൈവൈന-മുദയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ।
തസ്മാദ് രാജന്യോഽ-ന്നാഭോ ഭാവുകഃ ॥

ആഗ്നേയൗ കൃഷ്ണഗ്രീവൗ ബാഹുവോഃ ।

ബാഹുവോരേവ വീര്യം ധത്തേ । 90 (10)

T.B.3.8.23.3

തസ്മാദ് രാജന്യോ ബാഹുബലീ ഭാവുകഃ ॥

ത്വാഷ്ട്രൗ ലോമശസക്തൗ സക്തേഃ ।

സക്തേരേവ വീര്യം ധത്തേ ।

തസ്മാദ് രാജന്യ ഊരുബലീ ഭാവുകഃ ॥

ശിതിപൃഷ്ടൗ ബാർഹസ്തത്യൗ പൃഷ്ഠേ ।

ബ്രഹ്മവർചസ-മേവോപരിഷ്ടാദ്ധത്തേ ।

അഥോ കവചേ ഏവൈതേ അഭിതഃ പര്യുഹതേ ।

തസ്മാദ് രാജന്യഃ സന്നദ്ധോ വീര്യം കരോതി ॥

ധാത്രേ പൃഷ്ഠോദര-മധസ്താത് ।

പ്രതിഷ്ഠാമേവൈതാം കൂരുതേ ( ) ।

അഥോ ഇയം വൈ ധാതാ ।

അസ്യാമേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ സൗര്യം ബലക്ഷം പുച്ഛേ ॥

ഉമ്സേധമേവ തം കൂരുതേ ।

തസ്മാദുമ്സേധം ഭയേ പ്രജാ അഭിസംശ്രയന്തി ॥ 91 (15)

(കൂരുതേ - ധത്തേ - കൂരുതേ പഞ്ച ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(സാ॒ംഗ്ര॒ഹ॒ണ്യോ - ച॒തു॒ഷ്ടയോ - യോ॒ വൈ - യഃ॒ പി॒തു -
 ശ്വ॒ത്വാരോ - യഥാ॑ നി॒ക്തം - പ്ര॒ജാ॒പ॒തയേ॑ ത്വാ - യഥാ॑
 പ്രോ॒ക്ഷി॒തം - വി॒ദ്യുരാ॒ഹ - പ॒ജാ॒പ॒തിര॑കാമയതാശ്ചമേധേന -
 പ്ര॒ജാ॒പ॒തിർന॑ കിഞ്ച ന - സാ॒വി॒ത്ര - മാ ബ്ര॒ഹ്മ॑ൻ -
 പ്ര॒ജാ॒പ॒തിർ ദേ॒വേഭ്യഃ - പ്ര॒ജാ॒പ॒തി ര॑ക്ഷാ॒പ്സി -
 പ്ര॒ജാ॒പ॒തിമീ॑ഹ്നതി - വി॒ദ്യുര॒ശ്വ॒നാമാ॒ന്യ - ഓ॒ഽ -
 സ്യേ॒കയു॑പോ - രാജ॒ജു॒ദാല - മേ॒കവി॑ശ്ശോ -
 ദേ॒വാഃ - പു॒രു॒ഷ (സ്ര॒യോ॒വി॒ശ്ശതിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സാ॒ംഗ്ര॒ഹ॒ണ്യോ - ത॒സ്മാദ॒ശ്വ॒മേധയാ॑ജീ - യത് പ॒രി॒മി॒താ -
 യദ് യ॒ജ്ഞ॑മു॒ഖേ - യോ ദീ॒ക്ഷാം - ദേ॒വാ॒നേ॒വ - ത്ര॒യ ഇ॒മേ -
 സി॒തായ - പ്രാ॒ണാ॒പ॒നാ॒വേ॒വാസി॑ൻ - ത॒സ്മാദ് രാ॒ജ॒ന്യ
 ഏ॒ക॒ന॒വ॒തിഃ)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 8th Prapaatakam :-

(സാ_—ഗ്ര_—ഹ_—ണ്യാ - സ¹ശ്രയന്തി)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

**3.8 Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam3, Prapaatakam 8 (TB 3.8)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	2	25
Anuvakam 2	4	46
Anuvakam 3	6	65
Anuvakam 4	3	35
Anuvakam 5	4	41
Anuvakam 6	5	56
Anuvakam7	3	35
Anuvakam8	4	43
Anuvakam9	5	49
Anuvakam10	5	50
Anuvakam11	2	28
Anuvakam12	3	29
Anuvakam13	3	37
Anuvakam14	6	64
Anuvakam15	3	37
Anuvakam16	4	47
Anuvakam17	5	51
Anuvakam18	7	69
Anuvakam19	2	23
Anuvakam20	5	54
Anuvakam21	4	46
Anuvakam22	3	34
Anuvakam23	3	35
Total →	91	999

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.9 തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ

അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം

3.9.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശിനാം ഗ്രാഭ്യാണാം

T.B.3.9.1.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത ।

സോഽസ്മാമ്സ്യഷ്ടോഽപാക്രാമത് ।

തമഷ്ടാദശിദിരനു പ്രായുക്ത । തമാപ്നോത് ।

തമാപ്താഽഷ്ടാദശിദിരവാരുന്ധ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ।

യജ്ഞമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ॥

സംവത്സരസ്യ വാ ഏഷാ പ്രതിമാ ।

യദഷ്ടാദശിനഃ । ദ്വാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ । 1 (10)

T.B.3.9.1.2

സംവത്സരോഽഷ്ടാദശഃ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ।

സംവത്സരമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ॥

അഗ്നിഷ്ടോന്യാൻ പശൂനുപാകരോതി ।

ഇതരേഷു യുപേഷ്യാഷ്ടാദശിനോ ഽജാമിതായ ॥

നവ॑ നവാ॑ലഭ്യ॑ന്തേ സ॒വീ॒ര്യ॒തായ॑ ॥
 യദാ॑ര॒ണ്യഃ॑ സൗ॒ സ്ഥാ॑പ॒യേത്॑ ।
 വ്യ॒വ॒സ്യേ॒താം പി॒താ പു॒ത്രൗ । വ്യ॒ദ്ധ്യാ॑നഃ ക്രാമേ॒യുഃ ।
 വി॒ദ്വരം॑ ഗ്രാമ॒യോർ ഗ്രാ॒മാന്തൗ॑ സൃ॒താം । 2 (10)

T.B.3.9.1.3

ഋ॒ക്ഷീ॒കാഃ പു॒രു॒ഷ॒വ്യാ॒ഹ്വഃ॑ പ॒രി॒മോ॒ഷി॑ൺ
 ആ॒വ്യാ॒ധി॒നീ॒സ്ത॒സ്തരാ॑ അ॒ര॒ണ്യേ॒ഷ്വാ॒ജായേ॑രൻ ॥
 തദാ॑ഹുഃ । അ॒പ॒ശ॒വോ॒ വാ ഏ॒തേ । യദാ॑ര॒ണ്യഃ॑ ।
 യദാ॑ര॒ണ്യഃ॑ സൗ॒ സ്ഥാ॑പ॒യേത്॑ ।
 ക്ഷി॒പ്രേ യ॒ജമാ॑നമ॒രണ്യം॑ മൃ॒ത്യു ഹ॒രേ॒യുഃ ।
 അ॒ര॒ണ്യായ॑ത॒നാ ഹൃ॒ദാ॒ര॒ണ്യഃ॑ പ॒ശ॒വ ഇ॒തി॑ ।
 യത്പ॑ശു॒ന്നാല॑ഭേത । അ॒ന॒വ॒രു॒ദ്ധാ അ॒സ്യ॑ പ॒ശ॒വഃ॑ സൃ॒ഗ്ഃ ।
 യത്പ॑ര്യ॒ഗ്നി-കൃ॒താ-നൃ॒ഥ്സ്യ॑ജേത് । 3 (10)

T.B.3.9.1.4

യ॒ജ്ഞ॑വേ॒ശസം॑ കൃ॒ത്യാത്॑ ॥ യത്പ॑ശു॒ന്നാല॑ഭേത ।
 തേ॒നൈ॒വ പ॑ശു॒ന്നവ॑രു॒ന്ധേ ।
 യത്പ॑ര്യ॒ഗ്നി-കൃ॒താ-നൃ॒ഥ്സ്യ॑ജ॒ത്യ-യ॒ജ്ഞ॑വേ॒ശസായ॑ ।
 അ॒വ॒രു॒ദ്ധാ അ॒സ്യ॑ പ॒ശ॒വോ॒ ഭ॒വ॒ന്തി॑ ।
 ന യ॒ജ്ഞ॑വേ॒ശസം॑ ഭ॒വ॒ന്തി॑ ।

ന യജമാനമരണ്യം മൃത്യു ഹരന്തി ॥

ഗ്രാമൈഃ സൗ സ്ഥാപയതി ।

ഏതേ വൈ പശവഃ ക്ഷേമോ നാമ ।

സം പിതാപുത്രാ-വവസ്യതഃ ( ) । സമദ്ധ്യാനഃ ക്രാമന്തി ।

സമന്തികം ഗ്രാമയോർ ഗ്രാമാന്തൗ ഭവതഃ ।

നർക്ഷീകാഃ പുരുഷവ്യാഘ്രാഃ പരിമോഷിണ്

ആവ്യാധിനീ-സുസുരാ അരണ്യേഷാ ജായന്തേ ॥ 4 (13)

(ഋതവഃ - സ്യാതാ - മുദ്സ്യജേദ് - സ്യുതസ്ത്രീണീ ച) (A1)

3.9.2 അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസ്യപശുനാം പ്രയോഗഃ

T.B.3.9.2.1

പ്രജാപതിര-കാമയതോഭൗ ലോകാവ-വരുന്ധീയേതി ।

സ ഏതാനുഭയാൻ പശൂനപശ്യത് ।

ഗ്രാമ്യാഽശ്വാരണ്യാഽശ്വ । താനാലഭത ।

തൈർവൈ സ ഉഭൗ ലോകാവവാരുന്ധ ।

ഗ്രാമൈരേവ പശുഭിരിമം ലോകമവാരുന്ധ ।

ആരണ്യേരമും । യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ ।

ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ । യദാരണ്യാൻ । 5 (10)

T.B.3.9.2.2

അമും തൈഃ ॥

അനവരുദ്ധോ വാ ഏതസ്യ സംവത്സര ഇത്യാഹുഃ ।

യ ഇത ഇതശ്ചാതുർമാസ്യാനി സംവത്സരം
 (സംവത്സരം) പ്രയുക്ത ഇതി ।
 ഏതാവൻ. വൈ സംവത്സരഃ ।
 യച്ചാതുർമാസ്യാനി ।
 യദേതേ ചാതുർമാസ്യഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥
 പ്രത്യക്ഷമേവ തൈഃ സംവത്സരം യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ॥
 വി വാ ഏഷ പ്രജയാ പശുഭിർ. ഋദ്ധ്യതേ ।
 യഃ സംവത്സരം പ്രയുക്തേ ।
 സംവത്സരഃ സുവർഗോ ലോകഃ । 6 (10)

T.B.3.9.2.3

സുവർഗം തു ലോകം നാപരാജ്ഞാതി ।
 പ്രജാ വൈ പശവ ഏകാദശിനീ ।
 യദേത ഐകാദശിനാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥
 സാക്ഷാദേവ പ്രജാം പശൂൻ. യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ॥
 പ്രജാപതിർ വിരാജമസൃജത ।
 സാ സൃഷ്ടാഽശ്വമേധം പ്രാവിശത് ।
 താം ദശിദിരനു പ്രായുക്ത । താമാപ്നോത് ॥
 താമാപ്താ ദശിദിരവാരുന്ധ । യദ്ദശിന ആലഭ്യന്തേ ॥ 7 (10)

T.B.3.9.2.4

വിരാജമേവ തൈരാപാ യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ||
 ഏകാദശ ദശത ആലഭ്യന്തേ | ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് |
 ത്രൈഷ്ടുഭാഃ പശവഃ | പശൂനേവാവരുന്ധേ ||
 വൈശ്വദേവോ വാ അശ്വഃ | നാനാദേവത്യാഃ പശവോ ഭവന്തി |
 അശ്വസ്യ സർവത്വായ | നാനാരുപാ ഭവന്തി |
 തസ്മാന്നാനാരുപാഃ പശവഃ ( ) | ബഹുരുപാ ഭവന്തി |
 തസ്മാദ്ബഹുരുപാഃ പശവഃ സമൃദ്ധ്യേ || 8 (12)

(ആരണ്യാൻ - ലോകോ - ദശീൻ ആലഭ്യന്തേ - നാനാരുപാഃ
 പശവോ ഭവ ച) (A2)

**3.9.3 അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശൂനാം
 വപാഹോമസാഹിത്യം**

T.B.3.9.3.1

അസ്മൈ വൈ ലോകായ ഗ്രാമ്യാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ |
 അമൃഷ്ടാ ആരണ്യാഃ | യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ |
 ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ | യദാരണ്യാൻ |
 അമൃം തൈഃ | ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ |
 ഗ്രാമ്യാഽശ്വാരണ്യാഽശ്വ | ഉദയോർ ലോകയോരവരുദ്ധ്യേ |
 ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ | 9 (10)

T.B.3.9.3.2

ഗ്രാമ്യാഽശ്ചാരണ്യാഽശ്ച |
 ഉഭയസ്യോ-ന്നാഭ്യസ്യോ-വരുദ്ധ്യേ |
 ഉഭയാൻ പശൂനാലഭതേ | ഗ്രാമ്യാഽശ്ചാരണ്യാഽശ്ച |
 ഉഭയേഷാം പശൂനാമവരുദ്ധ്യേ || ത്രയസ്രൂയോ ഭവന്തി |
 ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ | ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ ||
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി | കസ്മാമ്സത്യാത് | **10 (10)**

T.B.3.9.3.3

അസ്മിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാ ഇതി |
 യമ്സമാനീഭ്യോ ദേവതാഭ്യോഽന്യേഽന്യേ പശവ ആലഭ്യന്തേ ||
 അസ്മിന്നേവ തലോകേ കാമാൻ ദധാതി |
 തസ്മാദസ്മിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാഃ ||
 ത്രയാണാം ത്രയാണാഽ സഹ വപാ ജുഹോതി |
 ത്രയാവൃതോ വൈ ദേവാഃ | ത്രയാവൃത ഇമേ ലോകാഃ |
 ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ || ഏഷാം ലോകാനാം ക്ലൃപ്തേ ||
 പര്യഗ്നി-കൃതാ-നാരണ്യാ-നുമ്സ്യജന്ത്യഹിഽസായൈ ( ) ||
11 (10) (അവരുദ്ധ്യോ ഉഭയാൻ പശൂനാലഭതേ - സത്യാ -
ഭഹിഽസായൈ) (A3)

3.9.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലംകാരാദയഃ

T.B.3.9.4.1

യു॒ഞ്ജ॒ന്തി ബ്ര॒ദ്ധ്മി॒ത്യാ॒ഹ । അ॒സൗ॒ വാ ആ॒ദി॒ത്യോ ബ്ര॒ദ്ധ്മഃ॑ ।
 ആ॒ദി॒ത്യമേ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ ।
 അ॒രു॒ഷ്മി॒ത്യാ॒ഹ । അ॒ഗ്നി॒ർവാ അ॒രു॒ഷഃ॑ ।
 അ॒ഗ്നിമേ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ । ച॒ര॒ന്തമി॒ത്യാ॒ഹ ।
 വാ॒യുർവൈ ച॒രൻ॑ । വാ॒യുമേ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ ।
 പ॒രി॒തസ്ഥു॑ഷ ഇ॒ത്യാ॒ഹ । 12 (10)

T.B.3.9.4.2

ഇ॒മേ വൈ ലോ॒കാഃ പ॒രി॒തസ്ഥു॑ഷഃ ।
 ഇ॒മനേ॒വാ॒സ്മൈ ലോ॒കാൻ യു॒നക്തി॑ ॥
 രോ॒ച॒ന്തേ രോ॒ച॒നാ ദി॒വീ॒ത്യാ॒ഹ ।
 നക്ഷ॒ത്രാ॒ണി വൈ രോ॒ച॒നാ ദി॒വി ।
 നക്ഷ॒ത്രാ॒ണ്യേ॒വാ॒സ്മൈ രോ॒ച॒യതി॑ ॥
 യു॒ഞ്ജ॒ന്ത്യ॒സ്യ കാ॒മ്യേ॒ത്യാ॒ഹ । കാ॒മാ॒നേ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ ॥
 ഹ॒രീ വി॒പ॒ക്ഷ॒സേ॒ത്യാ॒ഹ । ഇ॒മേ വൈ ഹ॒രീ വി॒പ॒ക്ഷ॒സാ ।
 ഇ॒മേ ഏ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ ॥ 13 (10)

T.B.3.9.4.3

ശോ॒ണാ ധൃ॒ഷ്ടു നൃ॒വാ॒ഹ॒സേ॒ത്യാ॒ഹ ।
 അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ വൈ നൃ॒വാ॒ഹ॒സാ ।

അഹോരാത്രേ ഏവാസൈ യുനക്തി ॥
 ഏതാ ഏവാസൈ ദേവതാ യുനക്തി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ॥
 കേതും കൃണ്വന്നകേതവ ഇതി ധ്വജം പ്രതിമുഞ്ചതി ।
 യശ ഏവൈനച് രാജ്ഞാം ഗമയതി ॥
 ജീമുതസ്യേവ ഭവതി പ്രതീകമിത്യാഹ ।
 യഥാ യജുരേവൈതത് ॥
 യേ തേ പൻമാനഃ സവിതഃ പൂർവ്വാസ ഇത്യദ്ധ്വര്യുർ-
 യജമാനം വാചയത്യഭിജീതൈത്യേ ॥ 14 (10)

T.B.3.9.4.4

പരാ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞേ ഏതി ।
 യസ്യ പശു-രുപാകൃതോ-ഽന്യത്ര വേദ്യാ ഏതി ।
 ഏതഃ സ്തോതരേതേന പഥാ പുനരശ്വാമാവർതയാസി
 ന ഇത്യാഹ ।
 വായുർവൈ സ്തോതാ ॥
 വായുമേവാസ്യ പരസ്താത് ദധാത്യാവൃത്തൈത്യേ ॥
 യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്തന്ദതി ।
 ഏവം വാ ഏതദശ്വാസ്യ സ്തന്ദതി ।
 യദസ്യോപാകൃതസ്യ ലോമാനി ശീയന്തേ ।

യദാപേ॑ഷു കാ॒ചാനാവ॑യന്തി ।

ലോമാ॑ന്യേ॒വാസ്യ॑ തഥ്സംഭ॑രന്തി ॥ 15 (10)

T.B.3.9.4.5

ഭൂർഭൂ॒വഃ സു॒വരി॑തി പ്രാ॒ജാപ॑ത്യാഭിരാ॒വ॑യന്തി ।

പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ വാ അ॒ശ്വഃ ।

സ്വ॒യൈവൈ॑നം ദേ॒വത॑യാ സമ॑ർദ്ധയന്തി ॥ ഭൂ॒രിതി॑ മഹി॒ഷീ ।

ഭൂ॒വ ഇ॒തി വാ॒വാതാ॑ । സു॒വരി॑തി പരി॒വൃ॒ക്തീ ।

ഏ॒ഷാം ലോ॑കാനാമഭി॒ജി॑ത്യൈ ॥

ഹി॒രണ്യ॑യാഃ കാ॒ചാ ഭ॑വന്തി ।

ജ്യോതി॑ർഭവെ ഹി॒രണ്യം । രാ॒ശ്ട്രമ॑ശ്വമേ॒ധഃ ॥ 16 (10)

T.B.3.9.4.6

ജ്യോതി॑ശ്ചൈ॒വാസൈ॑സ്ത രാ॒ശ്ട്രം ച॑ സ॒മീ॒ചീ ദ॑ധാതി ॥

സ॒ഹ॒സ്രം ഭ॑വന്തി । സ॒ഹ॒സ്ര॒സം॒മിതഃ॑ സു॒വർഗോ॑ ലോ॒കഃ ।

സു॒വർഗ॑സ്യ ലോ॒ക॒സ്യാ-ഭി॑ജിത്യൈ ॥

അ॒പ വാ ഏ॒തസ്മാ॑ത് തേജ ഇ॒ന്ദ്രി॒യം പ॒ശ॒വഃ ശ്രീഃ॑ ക്രാ॒മന്തി॑ ।

യോഽശ്വമേ॒ധേന॑ യജതേ ।

വ॒സ॒വ॒സ്ത്വാ-ഽഞ്ജ॑ന്തു ഗായ॒ത്രേണ॑ ച॒ന്ദ॒സേതി॑

മഹി॒ഷ്യഭ്യ॑നക്തി ।

തേജോ॑ വാ ആജ്യം । തേജോ॑ ഗായ॒ത്രീ ।

തേജ॑സൈ॒വാസൈ॑സ്ത തേജോഽ॒വരു॑ന്ധേ ॥ 17 (10)

T.B.3.9.4.7

രുദ്രാസ്താ-sഞ്ജന്തു ത്രൈഷ്ടുഭേന ചന്ദസേതി വാവാതാ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । ഇന്ദ്രിയം ത്രിഷ്ടുപ് ।
 തേജസൈവാസ്മാ ഇന്ദ്രിയമവരുന്ധേ ।
 ആദിത്യാസ്താ-sഞ്ജന്തു ജാഗതേന ചന്ദസേതി പരിവൃക്തീ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । പശവോ ജഗതീ ।
 തേജസൈവാസ്മൈ പശൂനവരുന്ധേ ॥ പത്നയോ-sഭ്യഞ്ജന്തി ।
 ശ്രിയാ വാ ഏതദ് രൂപം । 18 (10)

T.B.3.9.4.8

യത്പതയഃ । ശ്രിയമേവാസിൻ-തദ് ദധതി ।
 നാസ്താത്തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീരപക്രാമന്തി ॥
 ലാജീ(3)ണ്ണാചീ(3)ൻ. യശോ മമാ(4) ഇത്യതിരിക്ത-
 മന്നമശായോപാഹരന്തി ।
 പ്രജാമേവാന്നാദീം കുർവതേ ॥
 ഏതദേദവാ അന്നമത്തെ-തദന്നമധി പ്രജാപത ഇത്യാഹ ।
 പ്രജായാമേവാ-ന്നാദ്യം ദധതേ । യദി നാവജീശ്വേത് ।
 അഗ്നിഃ പശുരാസി-ദിത്യവശ്വാപയേത് ।
 അവ ഹൈവ ജിശ്വതി ( ) ॥

ആക്രാൻ. വാജീ ക്രമൈരത്യ-ക്രമീദാജീ ദൃഢസ്മൈ പൃഷ്ഠം
പൃഥിവീ സധസ്ഥ-മിത്യശ്വമനു-മന്ത്രയതേ ।

ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിതൈഃ ॥

സമീദ്ധോ അഞ്ജൻകൃദരം മതിനാ-മിത്യശ്വസ്യ-പ്രിയോ

ഭവന്തി സരൂപത്വായ ॥ 19 (13) (പരിതസ്തമുഷ ഇത്യാഹേ -

മേ ഏവാസ്മൈ യുനക്ത്യ - ഭിജിതൈഃ - ഭര - ന്യശ്വമേധോ

- രുന്ധേ - രൂപം - ജിഹ്വതി ത്രീണീ ച) (A4)

3.9.5 അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ

ഹോത്യബ്രാഹ്മണോസ്സംവാദഃ

T.B.3.9.5.1

തേജസാ വാ ഏഷ ബ്രഹ്മവർചസേന വ്യുദ്ധ്യതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

ഹോതാ ച ബ്രഹ്മാ ച ബ്രഹ്മോദ്യം വദതഃ ।

തേജസാ ചൈവൈനം ബ്രഹ്മവർചസേന ച സമർദ്ധയതഃ ॥

ദക്ഷിണതോ ബ്രഹ്മാ ഭവതി ।

ദക്ഷിണത ആയതനോ വൈ ബ്രഹ്മാ ।

ബാർഹസ്ത്യോ വൈ ബ്രഹ്മാ ।

ബ്രഹ്മവർചസമേവാസ്യ ദക്ഷിണതോ (ദക്ഷിണതോ) ദധാതി ।

തസ്മാദ് ദക്ഷിണോഽർദ്ധോ ബ്രഹ്മവർചസിതരഃ ॥

ഉത്തരതോ ഹോതാ ഭവതി । 20 (10)

T.B.3.9.5.2

ഉ॒ത്ത॒രത॑ ആ॒യത॑നോ॒ വൈ॒ ഹോ॒താ॑ ॥
 ആ॒ഗ്നേ॒യോ വൈ॒ ഹോ॒താ॑ ॥ തേ॒ജോ॒ വാ അ॒ഗ്നിഃ ॥
 തേ॒ജ ഏ॒വാസ്യേ॒ത്തര॑തോ॒ ദധാ॑തി ॥
 തസ്മാ॑ദു॒ത്തരോ॑ർ-ധ॒സ്യേ॒ജസ്യ॑സി॒തരഃ॑ ॥ യു॒പമ॑ദി॒തോ വ॑ദതഃ ॥
 യ॒ജമാ॑നദേ॒വത്യോ॑ വൈ॒ യു॒പഃ ॥
 യ॒ജമാ॑നമേ॒വ തേ॒ജസാ॑ ച ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സേന॑
 ച സ॒മർദ്ധ॑യതഃ ॥
 കി॒ൗ സ്വി॑ദാ॒സീത്-പു॒ർവചി॑ത്തി-രി॒ത്യാഹ॑ ॥
 ദ്യൗർവൈ॑ വൃ॒ഷ്ടിഃ പു॒ർവചി॑ത്തിഃ ॥ 21 (10)

T.B.3.9.5.3

ദിവ॑മേ॒വ വൃ॒ഷ്ടിമ॑ വരു॒ന്ധേ ॥
 കി॒ൗ സ്വി॑ദാ॒സീദ്-ബൃ॒ഹദാ॑യ ഇ॒ത്യാഹ॑ ॥
 അ॒ശ്വോ വൈ॒ ബൃ॒ഹദാ॑യഃ ॥ അ॒ശ്വമേ॑വാ॒വരു॒ന്ധേ ॥
 കി॒ൗ സ്വി॑ദാ॒സീത്-പി॒ശങ്ഗി॑ലേ॒ത്യാഹ॑ ॥
 രാ॒ത്രിർവൈ॑ പി॒ശങ്ഗി॑ലാ ॥ രാ॒ത്രിമേ॑വാ॒വരു॒ന്ധേ ॥
 കി॒ൗ സ്വി॑ദാ॒സീത്-പി॒ലിപ്തി॑ലേ॒ത്യാഹ॑ ॥
 ശ്രീ॒ർവൈ॑ പി॒ലിപ്തി॑ലാ ॥ അ॒ന്നാദൃ॑മേ॒വാവരു॒ന്ധേ ॥ 22 (10)

T.B.3.9.5.4

കഃ സ്വിദേകാകീ ചരതീത്യാഹ ।
 അസൗ വാ ആദിത്യ ഏകാകീ ചരതി ।
 തേജ ഏവാവരുന്ധേ ॥
 ക ഉ സ്വിജായതേ പുനരിത്യാഹ ।
 ചന്ദ്രമാ വൈ ജായതേ പുനഃ । ആയുരേവാവരുന്ധേ ॥
 കിൗ സ്വിദ്ധിമസ്യ ഭേഷജമിത്യാഹ ।
 അഗ്നിർവൈ ഹിമസ്യ ഭേഷജം ।
 ബ്രഹ്മവർചസമേവാ-വരുന്ധേ ॥
 കിൗ സ്വിദാവപനം മഹദിത്യാഹ । 23 (10)

T.B.3.9.5.5

അയം വൈ ലോക ആവപനം മഹത് ।
 അസ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥
 പൃച്ഛാമി ത്വാ പരമന്തം പൃഥിവ്യാ ഇത്യാഹ ।
 വേദിർവൈ പരോഽന്തഃ പൃഥിവ്യാഃ ।
 വേദിമേവാവരുന്ധേ ॥
 പൃച്ഛാമി ത്വാ ഭുവനസ്യ നാഭിമിത്യാഹ ।
 യജ്ഞോ വൈ ഭുവനസ്യ നാഭിഃ । യജ്ഞമേവാവരുന്ധേ ॥
 പൃച്ഛാമി ത്വാ വൃഷ്ണോ അശ്വസ്യ രേത ഇത്യാഹ ।
 സോമോ വൈ വൃഷ്ണോ അശ്വസ്യ രേതഃ ( ) ।

സോമപീഥ-മേവാവരുന്ധേ ॥

പൃച്ഛാമി വാചഃ പരമം വേദാമേത്യാഹ ।

ബ്രഹ്മ വൈ വാചഃ പരമം വേദാമ ।

ബ്രഹ്മവർചസ-മേവാവരുന്ധേ ॥ 24 (14)

(ഹോതാ ഭവതി - വൈ വൃഷ്ടിഃ പൂർവചിത്തി -

രന്നാദ്യമേവാവരുന്ധേ - മഹദിത്യാഹ - സോമോ വൈ

വൃഷ്ടോ അശ്വസ്യ രേതശ്ചതാരി ച) (A5)

3.9.6 അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൂതോപചാരഃ

സംജ്ഞപനപ്രകാരഃ

T.B.3.9.6.1

അപ വാ ഏതസ്മാത് പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

പ്രാണായ സ്വാഹാ വ്യാനായ സ്വാഹേതി

സംജ്ഞപ്യമാന ആഹുതീർ ജുഹോതി ।

പ്രാണാനേവാസ്മിൻ ദധാതി ।

നാസ്മാത്പ്രാണാ അപക്രാമന്തി ॥

അവന്തീഃ സ്ഥാവന്തീസ്ത്വാ-ഽവന്തു ।

പ്രിയം ത്വാ പ്രിയാണാം । വർഷിഷ്ഠമാപ്യാനാം ।

നി॒ധീ॒നാം ത്വാ॑ നി॒ധി॒പതി॑, ഹ॒വാമ॑ഹേ വ॒സോ മ॒മേത്യാ॑ഹ ।
അ॒പൈ॒വാ॒സൈ॒തൃ॒തദ്ധ്നു॑വതേ । 25 (10)

T.B.3.9.6.2

അ॒ഥോ ധു॒വന്തേ॒വൈനം॑ । അ॒ഥോ ന്യേ॒വാ॒സൈ॒തൃ॒തൃ॒വതേ॑ ॥
ത്രിഃ പ॒രിയ॑ന്തി । ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॒കാഃ ।
ഏ॒ഭ്യ ഏ॒വൈനം॑ ഘോ॒കേഭ്യോ॑ ധു॒വതേ॑ ॥
ത്രിഃ പു॒നഃ പ॒രിയ॑ന്തി । ഷട് സം॒പദ്യ॑ന്തേ । ഷ॒ഡ്യാ ജു॒തവഃ॑ ।
ജു॒തൃദി॑രേ॒വൈനം॑ ധു॒വതേ॑ ॥
അ॒പ വാ ഏ॒തേഭ്യഃ॑ പ്രാ॒ണാഃ ക്രാ॑മന്തി । 26 (10)

T.B.3.9.6.3

യേ യ॒ജേ॒ണ ധു॒വനം॑ ത॒ന്വതേ॑ । ന॒വകൃ॑ത്വഃ പ॒രിയ॑ന്തി ।
ന॒വ വൈ॑ പു॒രുഷേ॑ പ്രാ॒ണാഃ । പ്രാ॒ണാ॒നേ॒വാത്മ॑ൻ-ദ॒ധതേ॑ ।
നൈ॒ഭ്യഃ പ്രാ॒ണാ അ॒പക്രാ॑മന്തി ॥
അ॒ംബേ അ॒ംബാ॒ല്യംബി॑ക ഇ॒തി പ॒തീ॒മുദാ॑നയതി ।
അ॒ഹ്വൈ॒തൈ॒വൈനാം॑ ॥ സു॒ഭഗേ॑ കാ॒മ്പീല॑വാ॒സിനീ॑-ത്യാ॒ഹ ।
തപ॑ ഏ॒വൈനാ॑-മു॒പന॑യതി ॥
സു॒വർഗേ॑ ലോ॒കേ സംപ്രോ॑ർണ്ണാ॒മാ-മി॒ത്യാ॑ഹ । 27 (10)

T.B.3.9.6.4

സു॒വർഗ॑മേ॒വൈനാം॑ ഘോ॒കം ഗ॒മയ॑തി ॥
ആ॒ഹമ॑ജാനി ഗർഭ॒ധമാ॑ ത്വമ॒ജാസി॑ ഗർഭ॒ധമി॒ത്യാ॑ഹ ।

പ്രജാ വൈ പശവോ ഗർഭഃ ।
 പ്രജാമേവ പശുനാത്മൻ ധത്തേ ॥
 ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।
 സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനന് । തമശ്വഃ പ്രാജാനാത് ।
 യഥ്സുചീ-ദിരസി പമാൻ-കല്പയന്തി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാതൈ ॥
 ഗായത്രീ ത്രിഷ്ടുബ്-ജഗതീത്യാഹ । 28 (10)

T.B.3.9.6.5

യഥാ യജുരേവൈതത് ॥ ത്രയഃ സുചോ ഭവന്തി ।
 അയസ്മയോ രജതാ ഹരിണ്യഃ ।
 അസ്യ വൈ ലോകസ്യ രൂപമയസ്മയഃ ।
 അന്തരിക്ഷസ്യ രജതാഃ । ദിവോ ഹരിണ്യഃ ।
 ദിശോ വാ അയസ്മയഃ । അവാന്തരദിശാ രജതാഃ ।
 ഊർദ്ധ്വാ ഹരിണ്യഃ । ദിശ ഏവാസ്മൈ കല്പയന്തി ( ) ॥
 കസ്ത്വാ ചയന്തി കസ്ത്വാ വിശ്വാസ്തീ-ത്യാഹാ
 ഹിത്സായൈ ॥ 29 (11)

(ഹനുവതേ - ക്രാമ - ന്യൂർണ്ണാമാമിത്യാഹ - ജഗതീത്യാഹ
 - കല്പയത്യേകം ച) (A6)

3.9.7 അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ

T.B.3.9.7.1

അപ വാ ഏതസാപ്രീ രാശ്രം ക്രാമതി ।
യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
ഊർദ്ധ്വായമേനാ-മുച്ഛയതാ-ദിത്യാഹ ।
ശ്രീർവൈ രാശ്രമശ്വമേധഃ ।
ശ്രീയമേവാസൈ രാശ്രമുർദ്ധ്വായ-മുച്ഛയതി ॥
വേണുഭാരം ഗിരാവിവേത്യാഹ । രാശ്രം വൈ ഭാരഃ ।
രാശ്രമേവാസൈ പര്യുഹതി ॥
അമാസ്യ മദ്ധ്യമേധതാമിത്യാഹ ।
ശ്രീർവൈ രാശ്രസ്യ മദ്ധ്യം । 30 (10)

T.B.3.9.7.2

ശ്രീയമേവാ-വരുന്ധേ ॥ ശീതേ വാതേ പുനന്നിവേത്യാഹ ।
ക്ഷേമോ വൈ രാശ്രസ്യ ശീതോ വാതഃ ।
ക്ഷേമമേവാ-വരുന്ധേ ॥ യദ്ധരിണീ യവമത്തീത്യാഹ ।
വിന്ധേ ഹരിണീ । രാശ്രം യവഃ ।
വിശം ചൈവാസൈ രാശ്രം ച സമീചീ ദധാതി ॥
ന പുഷ്ടം പശു മന്യത ഇത്യാഹ ।
തസ്മാദ് രാജാ പശൂന്ന പുഷ്യതി ॥ 31 (10)

T.B.3.9.7.3

ശു॒ഭ്രാ യദ॑ർയജാ॒രാ ന പോ॑ഷായ ധ॒നായ॑തീ॒ത്യാഹ॑ ।
 തസ്മാ॑ദ്ദൈ॒വ-ശീ॒പുത്ര॑-നാഭി॒ഷിഞ്ച॑ന്തേ ॥
 ഇ॒യം യ॑കാ ശ॒കുന്തി॑കേ॒ത്യാഹ॑ । വി॒ന്ധൈ ശ॒കുന്തി॑കാ ।
 രാ॒ശ്രമ॑ശാമേ॒ധഃ ।
 വി॒ശം ചൈ॒വാസൈ॑ രാ॒ശ്രം ച॑ സ॒മീചീ॑ ദധാതി ॥
 ആ॒ഹല॑മിതി സർപ॒തീത്യാ॑ഹ ।
 തസ്മാ॑ദ് രാ॒ശ്രായ॑ വി॒ശഃ സർപ॑ന്തി ॥
 ആ॒ഹതം॑ ഗഭേ പ॒സ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 വി॒ന്ധൈ ഗഭഃ॑ । **32 (10)**

T.B.3.9.7.4

രാ॒ശ്രം പ॒സഃ । രാ॒ശ്രമേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി ।
 തസ്മാ॑ദ് രാ॒ശ്രം വി॒ശം ഘാ॑തുകം ॥
 മാ॒താ ച॑ തേ പി॒താ ച॑ ത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ഇ॒യം വൈ॑ മാ॒താ । അ॒സൗ പി॒താ ।
 ആ॒ഭ്യാമേ॒വൈനം॑ പരി॒ദദാ॑തി ॥
 അ॒ഗ്രം വൃ॑ക്ഷ॒സ്യ രോ॑ഹത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ശ്രീ॒ർവൈ വൃ॑ക്ഷ॒സ്യാഗ്രം॑ ।
 ശ്രീ॒യമേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥ **33 (10)**

T.B.3.9.7.5

പ്രസുലാമീതി തേ പിതാ ഗഭേ മുഷ്ടിമത്സ്യ സയദിത്യാഹ ।
 വിഡൈ ഗഭഃ । രാശ്രൂം മുഷ്ടിഃ । രാശ്രൂമേവ വിശ്യാഹന്തി ।
 തസ്മാദ് രാശ്രൂം ഹിശം ഘാതുകം ॥
 അപ വാ ഏതേഭ്യഃ പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി ।
 യേ യജേന്തപൃതം ഹവന്തി ।
 ദധിക്രാവ്.ണ്ണോ അകാരിഷമിതി സുരഭിമതീമൃച്ഛം ഹവന്തി ।
 പ്രാണാ വൈ സുരഭയഃ । പ്രാണാനേവാത്മൻ ദധതേ ( ) ।
 നൈഭ്യഃ പ്രാണാ അപക്രാമന്തി ॥
 ആപോ ഹി ഷ്ടാ മയോഭുവ ഇത്യുദിർ മാർജയന്തേ ।
 ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ ।
 ദേവതാദിരേ-വാത്മാനം പവയന്തേ ॥ 34 (14)
 (രാശ്രൂസ്യ മദ്ധ്യം - പുഷ്യതി - ഗഭോ - രുന്ധേ - ദധതേ
 ചതാരി ച) (A7)

3.9.8 അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശുനാം ച പ്രശംസാ

T.B.3.9.8.1

പ്രജാപതിഃ പ്രജാഃ സൃഷ്ട്വാ പ്രേണാസനു പ്രാവിശത് ।
 താഭ്യഃ പുനഃ സംഭവിതും നാശക്നോത് । സോഽബ്രവീത് ।
 ഋദ്ധുവദിമ്സഃ । യോ മേതഃ പുനഃ സംഭരദിതി ।

തം ദേ॒വാ അ॒ശ്വമേ॒ധേനൈ॒വ സ॒മദ॒രന് ।
 തതോ॑ വൈ ത ആർദ്ധ്വ॑സു॒വന് । യോഽശ്വമേ॒ധേന॑ യജ॑തേ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിമേ॒വ സംദ॑രതൃ॒ഷ്ണോതി॑ ॥
 പുരു॑ഷമാലഭ॒തേ । 35 (10)

T.B.3.9.8.2

വൈരാജോ॑ വൈ പുരു॑ഷഃ । വിരാജ॑-മേ॒വാല॑ഭ॒തേ ।
 അഥോ॑ അ॒ന്നംവൈ॑ വിരാജ് । അ॒ന്നമേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ ॥
 അ॒ശ്വമാല॑ഭ॒തേ । പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ വാ അ॒ശ്വഃ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തി-മേ॒വാല॑ഭ॒തേ ।
 അഥോ॑ ശ്രീ॒ർവാ ഏ॒കശ॑ഫം । ശ്രീ॒യ-മേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ ॥
 ഗാ॒മാല॑ഭ॒തേ । 36 (10)

T.B.3.9.8.3

യജേ॑ന്താ വൈ ഗൗഃ । യജ॑ന്തമേ॒വാല॑ഭ॒തേ ।
 അഥോ॑ അ॒ന്നം വൈ॑ ഗൗഃ । അ॒ന്നമേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ ॥
 അ॒ജാ॒വീ ആല॑ഭ॒തേ ഭൂ॒മേ । അഥോ॑ പു॒ഷ്ടീർവൈ॑ ഭൂ॒മാ ।
 പു॒ഷ്ടീമേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ ॥
 പ॒ര്യഗ്നി॑കൃ॒തം പുരു॑ഷം ചാ॒രണ്യാഽശ്വേ॑ഥം
 സൃ॑ജ॒ന്ത്യഹി॑സാ॒യൈ ॥
 ഉ॒ഭൗ വാ ഏ॒തൗ പ॒ശു ആല॑ഭ്യേ॒തേ ।

യശ്ചാ॒വമോ॑ യശ്ച പരമഃ ( ) । തേ॒ഽസ്യോ॒ഭയേ॑ യജേ॒ണ ബദ്ധാഃ॑ ।
അഭീ॒ഷ്ടാ അഭി॒പ്രീതാഃ॑ । അഭി॒ജിതാ॑ അഭി॒ഹൃതാ॑ ഭവന്തി ॥
നൈനം॑ ദക്ഷി॒ണഃ പശ॒വോ യജേ॒ണ ബദ്ധാഃ॑ ।
അഭീ॒ഷ്ടാ അഭി॒പ്രീതാഃ॑ । അഭി॒ജിതാ॑ അഭി॒ഹൃതാ॑ ഹി॒ഘ്സന്തി॑ ।
യോ॒ഽശ്വമേ॒ധേന॑ യജതേ । യ ഉ ചൈ॒നമേ॒വം വേദ॑ ॥ 37 (18)

(ലഭതേ - ഗാമാലഭതേ - പരമോഽഷ്ടൗ ച) (A8)

3.9.9 അനുവാകം 9 - ഉത്തമേഹനി പ്രശവഃ

T.B.3.9.9.1

പ്രഥ॒മേന॑ വാ ഏ॒ഷ സ്തോ॒മേന॑ രാ॒ധാ ।
ചതു॒ഷ്ഠോ॒മേന॑ കൃ॒തേനാ॑യാനാ-മു॒ത്തരേ॑ഹൻ ।
ഏക॒വി॒ശ്ശേ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑യാം പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി ॥
ഏക॒വി॒ശ്ശാത് പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑യാ ജ॒തൂന॑ന്യാരോഹതി ।
ജ॒തവോ॑ വൈ പൃ॒ഷ്ഠാനി॑ । ജ॒തവഃ॑ സം॒വത്സ॑രഃ ।
ജ॒തൂഷ്ഠേ॑വ സം॒വത്സ॑രേ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑യ ।
ദേ॒വതാ॑ അഭ്യാരോഹതി ।
ശക॒രയഃ॑ പൃ॒ഷ്ഠം ഭ॒വന്ത്യു॑ൻ യദ॒ന്യ-ച॑നഃ ।
അ॒ന്യേഽന്യേ॑ വാ ഏ॒തേ പ॒ശവ॑ ആലഭ്യന്തേ । 38 (10)

T.B.3.9.9.2

ഉ॒തേവ॑ ഗ്രാ॒മ്യാഃ । ഉ॒തേവാ॑രണ്യാഃ ।
അഹ॑രേ॒വ രൂ॒പേണ॑ സമർദ്ധയതി ।

അഥോ അഹ് ഏവൈഷ ബലിർ. ഹ്രീയതേ ॥
 തദാഹുഃ । അപശവോ വാ ഏതേ । യദജാവയശ്ചാ-രണ്യാശ്ച ।
 ഏതേ വൈ സർവേ പശവഃ । യദ്ഗവ്യാ ഇതി ।
 ഗവ്യാൻ പശുനൃത്തമേഹന്നാലഭതേ । 39 (10)

T.B.3.9.9.3

തേനൈവോദയാൻ പശുനവരുന്ധേ ॥ പ്രാജാപത്യാ ഭവന്തി ।
 അനഭിജിതസ്യാ-ഭിജിതൈ ॥
 സൗരീർനവ ശ്വേതാ വശാ അനുബന്ധ്യാ ഭവന്തി ।
 അന്തത ഏവ ബ്രഹ്മവർചസമവരുന്ധേ ॥
 സോമായ സ്വരാജേണ ടനോവാ-ഹാവനധ്യാഹാവിതി
 ദന്ധിനഃ പശുനാലഭതേ ।
 അഹോരാത്രാണാ-മഭിജിതൈ ॥
 പശുഭിർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
 ചരഗലം കലാഷം കികിദീവിം വിദീഗയമിതി ത്യാശ്ശ്യാൻ
 പശുനാലഭതേ ( ) ।
 പശുഭിരേ-വാത്മാനഃ സമർദ്ധയതി ॥
 ഋതുഭിർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
 പിശങ്ഗാസ്രയോ വാസന്താ ഇത്യുതു-പശുനാലഭതേ ।
 ഋതുഭിരേ-വാത്മാനഃ സമർദ്ധയതി ॥

ആ വാ ഏഷ പശുഭ്യോ വൃശ്യതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

പര്യഗ്നികൃതാ ഉമ്സ്യജന്ത്യന്വാപ്രസ്തായ ॥ 40 (18)

(ലഭ്യന്തേ-ലഭതേ-താപ്രസ്താൻ പശുനാലഭതേഽഷ്ടൗ ച) (A9)

3.9.10 അനുവാകം 10 - മഹിമാദിധാനൗ പ്രഹൗ

T.B.3.9.10.1

പ്രജാപതി-രകാമയത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।

സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനാവപശ്യത് । താവഗൃഹ്ണീത ।

തതോ വൈ സ മഹാനന്നാദോഽഭവത് ।

യഃ കാമയേത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।

സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനൗ ഗൃഹ്ണീത ।

മഹാനേവാനാദോ ഭവതി ॥ യജമാന-ഭേവത്യാ വൈ വപാ ।

രാജാ മഹിമാ । യദ്വപാം മഹിമ്നോഭയതഃ പരിയജതി ( ) ।

യജമാനമേവ രാജ്യേനോഭയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ॥

പുരസ്താമ്-സ്വാഹാകാരാ വാ അന്യേ ദേവാഃ ।

ഉപരിഷ്ടാമ്-സ്വാഹാകാരാ അന്യേ ।

തേ വാ ഏതേഽശ്വ ഏവ മേധ്യ ഉഭയേഽവരുദ്ധ്യന്തേ ।

യദ്വപാം മഹിമ്നോ-ഭയതഃ പരിയജതി ।

താനേവോ-ഭയാൻ പ്രീണാതി ॥ 41 (16)

(പരിയജതി ഷട്ച) (A10)

3.9.11 അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സിഷ്ടകൃദാദയശ്ച
T.B.3.9.11.1

വൈശ്വദേവോ വാ അശ്വഃ | തം യത്പ്രാജാപത്യം കൂര്യാത് |
 യാ ദേവതാ അപിഭാഗാഃ | താ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയേത് |
 ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദധ്യാത് |
 സ്തേഗാന്-ദഃശ്ചാഭ്യാം മണ്ഡുകാ-ഞ്ജന്ദ്യേഭിരിതി |
 ആജ്യമവദാനം കൃത്വാ പ്രതിസംഖ്യായ-മാഹുതീർ-
 ജുഹോതി |

യാ ഏവ ദേവതാ അപിഭാഗാഃ |
 താ ഭാഗധേയേന സമർദ്ധയതി |
 ന ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദധാതി || 42 (10)

T.B.3.9.11.2

ചതുർദശൈതാ-നനുവാകാഞ്ജുഹോത്യ-നന്തരിത്യൈ ||
 പ്രയാസായ സ്വാഹേതി പഞ്ചദശം |
 പഞ്ചദശ വാ അർദ്ധമാസസ്യ രാത്രയഃ |
 അർദ്ധമാസശഃ സംഖ്യാസര ആപ്യതേ ||
 ദേവാസുരാഃ സംയത്താ ആസന് |
 തേഃബ്രൂവന്നഗായഃ സിഷ്ടകൃതഃ |
 അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ വയമുദ്ധാരമുദ്ധാരാമഹൈ |

അമൈതാ-നഭി-ഭവാമേതി ।

തേ ലോഹിത-മുദഹരന്ത । തതോ ദേവാ അഭവന് । 43 (10)

T.B.3.9.11.3

പരാഽസുരാഃ ।

യഥ്-സിഷ്ടകൃദ്ഭ്യോ ലോഹിതം ജുഹോതി

ഭ്രാതൃവ്യാഭിഭൂത്യൈ ।

ഭവത്യാത്മനാ । പരാഽസ്യ ഭ്രാതൃവ്യോ ഭവതി ॥

ഗോമൃഗകണ്ഠേന പ്രഥമാമാഹുതിം ജുഹോതി ।

പശവോ വൈ ഗോമൃഗഃ । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടകൃത് ।

രുദ്രാഭേവ പശൂനന്തർ-ഭധാതി ।

അഥോ യന്ത്രൈഷാഽഹുതിർ. ഹൂയതേ ॥

ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ ॥ 44 (10)

T.B.3.9.11.4

അശ്വശഫേന ദിതീയാമാഹുതിം ജുഹോതി ।

പശവോ വാ ഏകശഫം । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടകൃത് ।

രുദ്രാഭേവ പശൂനന്തർ-ഭധാതി ।

അഥോ യന്ത്രൈഷാഽഹുതിർ. ഹൂയതേ ॥

ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ ॥

അയസ്മയേന കമണ്ഡലൂനാ തൃതീയാം ।

ആഹുതിം ജുഹോത്യായാസ്യോ വൈ പ്രജാഃ ।

രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ഠകൃത് ।

രുദ്രാദേവ പ്രജാ അന്തർ-ദധാതി ( ) ।

അഥോ യത്രൈഷാഽഹുതിർ. ഹുയതേ ॥

ന തത്ര രുദ്രഃ പ്രജാ അഭിമന്യതേ ॥ 45 (12) (ദധാ - തൃഭവൻ

- മന്യതേ - പ്രജാ അന്തർ ദധാതി ദേ ച) (A11)

3.9.12 അനുവാകം 12 -

തദുഭയഹോമമധുവർതുശ്ചസ്തോമീയഹോമഃ

T.B.3.9.12.1

അശ്വസ്യ വാ ആലണ്ഡസ്യ മേധ ഉദക്രാമത് ।

തദശ്വസ്തോമീയ-മഭവത് । യദശ്വസ്തോമീയം ജുഹോതി ।

സ മേധമേവൈന-മാലഭതേ ॥ ആജ്യേന ജുഹോതി ।

മേധോ വാ ആജ്യം । മേധോഽശ്വസ്തോ-മീയം ।

മേധേനൈവാസിൻ മേധം ദധാതി ॥

ഷട്ത്രിശ്ശതം ജുഹോതി ।

ഷട്ത്രിശ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ । 46 (10)

T.B.3.9.12.2

ബാർഹതാഃ പശവഃ ।

സാ പശൂനാം മാത്രാ । പശൂനേവ മാത്രയാ സമർദ്ധയതി ॥

താ യദ്ഭൂയസീർവാ കനീയസീർവാ ജുഹുയാത് ।

പശൂന്മാത്രയാ വൃർദ്ധയേത് ।

ഷട്ത്രിശ്ശതം ജുഹോതി । ഷട്ത്രിശ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ ।

ബാർഹതാഃ പശവഃ । സാ പശൂനാം മാത്രാ ॥

പശൂനേവ മാത്രയാ സമർദ്ധയതി ॥ 47 (10)

T.B.3.9.12.3

അശ്വസ്മോമീയച് ഹുതാ ദിപദാ ജുഹോതി ।

ദിപാദൈ പുരുഷോ ദിപ്രതിഷ്ഠഃ ।

തദേനം പ്രതിഷ്ഠയാ സമർദ്ധയതി ॥ തദാഹുഃ ।

അശ്വസ്മോമീയം പൂർവച് ഹോതവ്യാ(3) ദിപദാ(3) ഇതി ।

അശ്വാ വാ അശ്വസ്മോമീയം । പുരുഷോ ദിപദാഃ ।

അശ്വസ്മോമീയച് ഹുതാ ദിപദാ ജുഹോതി ।

തസ്മാദ്-ദിപാചതുഷ്ഠാദമത്തി ।

അഥോ ദിപദ്യേവ ചതുഷ്ഠഃ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ( ) ॥

ദിപദാ ഹുതാ । നാന്യാമുത്തരാ-മാഹുതിം ജുഹുയാത് ।

യദന്യാമുത്തരാ-മാഹുതിം ജുഹുയാത് ।

പ്ര പ്രതിഷ്ഠായാശ്ചവേത ।

ദിപദാ അന്തതോ ജുഹോതി പ്രതിഷ്ഠിത്യൈ ॥ 48 (15)

(ബൃഹ - തൃർദ്ധയതി - സ്ഥാപയതി പഞ്ച ച) (A12)

3.9.13 അനുവാകം 13 - സംവത്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം
T.B.3.9.13.1

പ്ര॒ജാപ॑തി-ര॒ശ്വമേ॑ധ-മ॒സ്യുജ॑ത ।
 സോ॑ഽസ്മാ॒മ്-സ്യു॑ഷ്ടോ-ഽപാ॒ക്രാമ॑ത് ।
 തം യ॑ജ്ഞക്ര॒തുഭി॑-ര॒ന്നെച്ഛ॑ത് ।
 തം യ॑ജ്ഞക്ര॒തുഭി॑ർ-നാ॒ന്നവി॑ന്ദത് ।
 തമി॑ഷ്ടിഭി-ര॒ന്നെച്ഛ॑ത് । തമി॑ഷ്ടിഭി-ര॒ന്നവി॑ന്ദത് ।
 തദി॑ഷ്ടീനാ-മി॒ഷ്ടിത്വം॑ । യഥ്-സം॑വത്സ॒രമി॑ഷ്ടിഭിർ യജ്ഞേ॑ ।
 അ॒ശ്വമേ॑വ തദ॒ന്നിച്ഛ॑തി ॥
 സാ॒വിത്രി॑യോ ഭ॒വന്തി॑ । 49 (10)

T.B.3.9.13.2

ഇ॒യം വൈ॑ സ॒വിതാ॑ ।
 യോ വാ॑ അ॒സ്യാം ന॑ശ്യ॒തി യോ॑ നി॒ലയ॑തേ ।
 അ॒സ്യാം വാ॑വ തം വി॒ന്ദന്തി॑ ।
 ന വാ॑ ഇ॒മാം ക॒ശ്ചനേ॑ത്യാഹുഃ ।
 തി॒ര്യങ്നോ॑ർ-ധോ॒ഽത്യേ॑തു-മർ.ഹ॒തീതി॑ ।
 യഥ്സാ॑വിത്രി॒യോ ഭ॒വന്തി॑ ।
 സ॒വിത്യു॑പ്ര॒സൂത॑ ഏ॒വൈന॑മിച്ഛ॒തി ॥
 ഇ॒ഘാ॒രോ വാ॑ അ॒ശ്വഃ പ്ര॑മു॒ക്തഃ പരാ॑ം പരാ॒വതം॑ ഗ॒ന്തോഃ॑ ।

യഥ്സായം ധൃതീർ ജുഹോതി ।

അശ്വസ്യ യതൈ ധൃതൈ ॥ 50 (10)

T.B.3.9.13.3

യത്-പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ-യജതേ । അശ്വമേവ തദനിച്ചതി ।

യഥ്സായം ധൃതീർ ജുഹോതി ।

അശ്വസ്യവ യതൈ ധൃതൈ ।

തസ്മാഥ്സായം പ്രജാഃ ക്ഷേമ്യാ ഭവന്തി ॥

യത്പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ യജതേ ।

അശ്വമേവ തദനിച്ചതി । തസ്മാദ്ഭിവാ നഷ്ടൈഷ ഏതി ॥

യത്പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ യജതേ സായം ധൃതീർ ജുഹോതി ।

അഹോരാത്രാഭ്യം-മേവൈന-മനിച്ചതി ( ) ।

അഥോ അഹോരാത്രാഭ്യം-മേവാസൈ

യോഗക്ഷേമം കല്പയതി ॥ 51 (11)

(ഭവന്തി - ധൃത്യം - ഏന മനിച്ചത്യേകം ച) (A13)

3.9.14 അനുവാകം 14 - താസിഷ്ടിഷു

ബ്രാഹ്മണരാജന്യയോർഗാനം

T.B.3.9.14.1

അപ വാ ഏതസ്മാച്ഛീ രാഷ്ട്രം ക്രാമതി ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

ബ്രാഹ്മണൗ വീണാഗാമിനൗ ഗായതഃ ।

ശ്രീ॒യാ വാ ഏ॒തദ് രൂ॒പം । യദീ॑ണാ ॥
 ശ്രീ॒യമേ॒-വാ॒സ്മിൻ-തദ്ധ॑ത്തഃ ।
 യദാ॑ ഖ॒ലു വൈ പൂ॒രുഷഃ॑ ശ്രീ॒യമശ്നു॑തേ ।
 വീ॒ണാഽസ്മൈ॑ വാ॒ദ്യതേ ॥ തദാ॑ഹുഃ ।
 യദു॒ഭൗ ബ്രാ॑ഹ്മണൗ ഗാ॒യേതാം । 52 (10)

T.B.3.9.14.2

പ്ര॒ഭുഃ ശു॒കാ-ഽസ്മാ॒പ്തീഃ സ്മാ॑ത് ।
 ന വൈ ബ്രാ॑ഹ്മണേ ശ്രീ॒രഥത॑ ഇതി ।
 ബ്രാ॑ഹ്മണോഽന്യോ ഗാ॒യേത് । രാജ॑ന്യോഽന്യഃ ।
 ബ്ര॒ഹ്മ വൈ ബ്രാ॑ഹ്മണഃ । ക്ഷ॒ത്രം രാജ॑ന്യഃ ।
 തഥാ॑ ഹാ॒സ്യ ബ്ര॒ഹ്മണാ॑ ച ക്ഷ॒ത്രേണ॑ ചോ॒ദയ॑തഃ
 ശ്രീഃ പരി॑ഗൃഹീതാ ഭവതി ॥
 തദാ॑ഹുഃ । യദു॒ഭൗ ദി॒വാ ഗാ॒യേതാം ।
 അ॒പാ॒സ്മാദ് രാ॒ഷ്ട്രം ക്രാ॑മേത് । 53 (10)

T.B.3.9.14.3

ന വൈ ബ്രാ॑ഹ്മണേ രാ॒ഷ്ട്രം രഥത॑ ഇതി ।
 യദാ॑ ഖ॒ലു വൈ രാജാ॑ കാമയതേ । അഥ॑ ബ്രാ॑ഹ്മണം ജീ॒നാതി॑ ।
 ദി॒വാ ബ്രാ॑ഹ്മണോ ഗാ॒യേത് । നക്ത॑ം രാജ॑ന്യഃ ।
 ബ്ര॒ഹ്മണോ॑ വൈ രൂ॒പമഹഃ॑ । ക്ഷ॒ത്രസ്യ॑ രാ॒ത്രിഃ ।

തമാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ ചോദയതോ
 രാഷ്ട്രം പരിഗൃഹീതം ഭവതി ॥
 ഇത്യദാ ഇത്യയജമാ ഇത്യപച ഇതി ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് ।
 ഇഷ്ടാപൂർത്തം വൈ ബ്രാഹ്മണസ്യ । 54 (10)

T.B.3.9.14.4

ഇഷ്ടാപൂർത്തേ-നൈവൈനയ് സ സമർദ്ധയതി ॥
 ഇത്യജിനാ ഇത്യയുദ്ധ്യമാ ഇത്യമുയ് സംഗ്രാമമഹന്നിതി
 രാജന്യഃ ।
 യുദ്ധം വൈ രാജന്യസ്യ ।
 യുദ്ധേനൈവൈനയ് സ സമർദ്ധയതി ॥
 അക്ലൃപ്താ വാ ഏതസ്യർത്ഥ ഇത്യാഹുഃ ।
 യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।
 തിസ്രോഽന്യോ ഗായതി തിസ്രോഽന്യഃ ।
 ഷട്ഥ്-സംപദ്യന്തേ । ഷഡ്യാ ഗൃതവഃ ।
 ഗൃതൂനേവാസൈ ക്ലയതഃ ( ) ॥ താഭ്യായ് സൗസ്ഥായാം ।
 അനോയുക്തേ ച ശതേ ച ദദാതി ।
 ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ ।
 ആയുഷ്ഞേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 55 (14) (ഗായേതാം -
 ക്രാമേദ് - ബ്രാഹ്മണസ്യ - ക്ലയതശ്ചതാരി ച) (A14)

3.9.15 അനുവാകം 15 - അവഭൃഥഹോമവിശേഷാഃ

T.B.3.9.15.1

സർവേഷു വാ ഏഷു ലോകേഷു മൃത്യുവോഽന്യായത്താഃ ।
 തേഭ്യോ യദാഹുതീർ ന ജുഹുയാത് ।
 ലോകേ ലോക ഏനം മൃത്യുർ വിന്ദേത് ।
 മൃത്യുവേ സ്വാഹാ മൃത്യുവേ സ്വാഹേത്യഭി-പൂർവമാഹുതീർ-
 ജുഹോതി ।
 ലോകാലോകാദേവ മൃത്യു-മവയജതേ ।
 നൈനം ലോകേ ലോകേ മൃത്യുർ വിന്ദതി ॥
 യദമുഷൈ സ്വാഹാഽമുഷൈ സ്വാഹേതി
 ജുഹാഥ്സം ചക്ഷീത । ബഹും മൃത്യുമമിത്രം കുർവീത ।
 മൃത്യുവേ സ്വാഹേത്യേകസ്മാ ഏവൈകാഞ്ജുഹുയാത് ।
 ഏകോ വാ അമുഷ്മിൻ ലോകേ മൃത്യുഃ । 56 (10)

T.B.3.9.15.2

അശനയാ മൃത്യുരേവ । തമേവാമുഷ്മിൻ ലോകേഽവയജതേ ॥
 ഭൂണഹത്യായൈ സ്വാഹേത്യവഭൃഥ ആഹുതിം ജുഹോതി ।
 ഭൂണഹത്യാമേവാവ യജതേ ॥ തദാഹുഃ ।
 യദ്ഭൂണഹത്യാ-ഽപാത്രയാഥ ।
 കസ്മാദ് യജേത്സപി ക്രിയത ഇതി ॥
 അമൃത്യുർവാ അന്യോ ഭൂണഹത്യായാ ഇത്യാഹുഃ ।

ഭൂ॒ണഹ॒ത്യാ വാ॒വ മൃ॒ത്യുരി॒തി ।

യദ്ഭൂ॒ണഹ॒ത്യായൈ॒ സ്വാഹേ॑ത്യവ॒ഭൃഥ॑ ആ॒ഹുതി॑ം

ജുഹോ॑തി ॥ 57 (10)

T.B.3.9.15.3

മൃ॒ത്യുമേ॒വാഹു॑ത്യാ തർപ॒യിത്വാ പ॑രി॒പാ॒ണം കൃ॒ത്വാ ।

ഭൂ॒ണഘ്നേ॑ ഭേ॒ഷജം॑ ക॒രോതി॑ ॥

ഏ॒താഴ് ഹ॒ വൈ॑ മൃ॒ണ്യദി॑ദ ഓ॒ദന്യ॑വഃ ।

ഭൂ॒ണഹ॒ത്യായൈ॒ പ്രായ॑ശ്ചി॒ത്തിം വി॑ദാ॒ഞ്ച॒കാര॑ ।

യോ ഹാ॒സ്യാപി॑ പ്ര॒ജായാം॑ ബ്രാ॒ഹ്മണ്യ॑ ഹ॒ന്തി ।

സർവ॑സ്മൈ॒ തസ്മൈ॑ ഭേ॒ഷജം॑ ക॒രോതി॑ ॥

ജു॒ംബ॒കായ॑ സ്വാഹേ॑ത്യവ॒ഭൃഥ॑ ഉ॒ത്തമാ॑മാഹു॒തിം ജുഹോ॑തി ।

വരു॑ണോ വൈ ജു॒ംബ॒കഃ । അ॒ന്തത॑ ഏ॒വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ ॥

ഖ॒ലതേ॑ർ വി॒ക്ലി॒ധസ്യ॑ ശു॒ക്ലസ്യ॑ പി॒ങ്ഗാക്ഷ॑സ്യ

മൂ॒ർദ്ധ॑ഞ്ജുഹോ॑തി ( ) ।

ഏ॒തദ്വൈ॑ വരു॑ണസ്യ രൂ॒പം ।

രു॒പേണൈ॒വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ ॥ 58 (10)

(ലോകേ മൃത്യുർ- ജുഹോതി-മൂർദ്ധഞ്ജുഹോതി ദേവ ച) (A15)

3.9.16 അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ

T.B.3.9.16.1

വാ॒രു॒ണോ॑ വാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ । തം॒ ദേ॒വത॑യാ॒ വൃ॒ർദ്ധ॑യതി ।
 യത്പ്രാ॑ജാപ॒ത്യം ക॒രോതി॑ ।
 നമോ॑ രാജേ॒ണ നമോ॑ വരു॒ണായേ॒ത്യാഹ॑ ।
 വാ॒രു॒ണോ॑ വാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ ।
 സ്വ॒യൈ॒വൈ॒നം ദേ॒വത॑യാ॒ സമൃ॑ദ്ധയതി ॥
 നമോ॑ഽശ്വായ॒ നമഃ॑ പ്ര॒ജാപ॑തയ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ വാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ ।
 സ്വ॒യൈ॒വൈ॒നം ദേ॒വത॑യാ॒ സമൃ॑ദ്ധയതി ॥
 നമോ॑ഽധി॒പത॑യ ഇ॒ത്യാഹ॑ । **59 (10)**

T.B.3.9.16.2

ധർമോ॑ വാ॒ അധി॑പതിഃ । ധർമ॑മേ॒വാ-വ॑രു॒ന്ധേ ॥
 അധി॑പതി-ര॒സ്യധി॑പതിം മാ കൃ॒ർവധി॑പതി॒രഹം॑ പ്ര॒ജാനാ॑ം
 ഭൂ॒യാസ॑മി॒ത്യാഹ॑ ।
 അധി॑പതിമേ॒വൈന॑ഽ സമാ॒നാനാ॑ം ക॒രോതി॑ ॥
 മാം ധേ॑ഹി മ॒യി ധേ॑ഹീ॒ത്യാഹ॑ ।
 ആ॒ശിഷ॑മേ॒വൈതാ॑മാശാ॒ന്ധേ ॥
 ഉ॒പാകൃ॑തായ॒ സ്വാഹേ॑ത്യു॒പാകൃ॑തേ ജുഹോതി ।
 ആ॒ലബ്ധാ॑യ॒ സ്വാഹേ॑തി॒ നിയു॑ക്തേ ജുഹോതി ।

ഹുതായ സ്വാഹേതി ഹുതേ ജുഹോതി ।

ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിത്യേ ॥ 60 (10)

T.B.3.9.16.3

പ്ര വാ ഏഷ ഏഭ്യോ ലോകേഭ്യശ്ചുവതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ । ആഗേയ-മൈന്ദ്രാഗ്ന-മാശ്വിനം ।

താൻ പശൂനാലഭതേ പ്രതിഷ്ഠിത്യേ ॥ യദാഽഗേയോ ഭവതി ।

അഗ്നിഃ സർവാ ഭേവതാഃ । ഭേവതാ ഏവാവരുന്ധേ ॥

ബ്രഹ്മ വാ അഗ്നിഃ । ക്ഷത്രമിന്ദ്രഃ ।

യദൈന്ദ്രാഗ്നോ ഭവതി । 61 (10)

T.B.3.9.16.4

ബ്രഹ്മക്ഷത്രേ ഏവാവരുന്ധേ ॥ യദാഽശ്വിനോ ഭവതി ।

ആശിഷാമവരുദ്ധ്യേ ॥ ത്രയോ ഭവന്തി । ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ ।

ഏഷോവ ലോകേഷു പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥

അഗ്നയേഽഹോമുചേ ഽഷ്ടാകപാല ഇതി

ദശഹവിഷമിഷ്ടിം നിർവപതി ।

ദശാക്ഷരാ വിരാട് । അന്നം വിരാട് ।

വിരാജൈ-വാനാഭ്യ-മവരുന്ധേ ( ) ॥

അഗ്നേർ മന്വേ പ്രഥമസ്യ പ്രചേതസ ഇതി യാജ്യാനുവാക്യാ

ഭവന്തി സർവത്വായ ॥ 62 (11) (അധിപതയ ഇത്യാ-ഹാഭിജി

ത്യാ - ഐന്ദ്രാഗ്നോ ഭവതി - രുന്ധ ഏകം ച) (A16)

**3.9.17 അനുവാകം 17 - അശ്വസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം
പ്രായശ്ചിത്തം**

T.B.3.9.17.1

യദ്യശ്വ-മുപതപദ് വിന്ദേത് ।
 ആഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് । സൗമ്യം ചരും ।
 സാവിത്ര-മഷ്ടാകപാലം ॥ യദാഗേയോ ഭവതി ।
 അഗ്നിഃ സർവാ ദേവതാഃ । ദേവതാദിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി ॥
 യഥ്സൗമ്യോ ഭവതി । സോമോ വാ ഓഷധീനാഗ് രാജാ ॥
 യാഭ്യ ഏവൈനം വിന്ദതി । **63 (10)**

T.B.3.9.17.2

താദിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി ॥ യഥ്സാവിത്രോ ഭവതി ।
 സവിത്യുപ്രസൂത ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി ॥
 ഏതാദിരേവൈനം ദേവതാദിർ-ഭിഷജ്യതി ।
 അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ॥ പൗഷ്ണം ചരും നിർവപേത് ।
 യദി ശ്ലോണം സ്യാത് । പൃഷ്ഠാ വൈ ശ്ലൗണ്യസ്യ ഭിഷക് ।
 സ ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി ।
 അശ്ലോണോ ഹൈവ ഭവതി ॥ **64 (10)**

T.B.3.9.17.3

രൗദ്രം ചരും നിർവപേത് । യദി മഹതീ ദേവതാഭിമന്യേത ।
 ഏതദ് ദേവത്യോ വാ അശ്വഃ ।

സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ ഭിഷജ്യതി ।

അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ॥

വൈശ്യാനരം ദ്വാദശകപാലം നിർവ്വപേൻ-മൃഗാഖരേ
യദി നാഗച്ഛേത് ।

ഇയം വാ അഗ്നിർവൈശ്യാനരഃ ।

ഇയമേവൈന-മർച്ചിദ്യാം പരിരോധമാനയതി ।

ആ ഹൈവ സുതൃമഹർ ഗച്ഛതി ॥ യദ്യധീയാത് । 65 (10)

T.B.3.9.17.4

അഗ്നയേഽഹ്നോമുച്ഛേഽഷ്ടാകപാലഃ । സൗര്യം പയഃ ।

വായവ്യ ആജ്യദാഗഃ ॥ യജമാനോ വാ അശ്വഃ ।

അഹ്നസാ വാ ഏഷ ഗൃഹീതഃ ।

യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോഽഭ്യുതി ।

യദഹ്നോമുച്ഛേ നിർവ്വപതി ।

അഹ്നസ ഏവ തേന മുച്യതേ ॥

യജമാനോ വാ അശ്വഃ ।

രേതസാ വാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ । 66 (10)

T.B.3.9.17.5

യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോഽഭ്യുതി ।

സൗര്യഃ രേതഃ । യഥ്സൗര്യം പയോ ഭവതി ।

രേതസൈവൈനഃ സ സമർദ്ധയതി ॥ യജമാനോ വാ അശ്വഃ ।

ഗർഭൈർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ ।
 യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോ-sദ്ധ്യതി ।
 വായവ്യാ ഗർഭാഃ । യദ് വായവ്യ ആജ്യഭാഗോ ഭവതി ।
 ഗർഭൈരേവൈനഗ് സ സമർദ്ധയതി ( ) ॥
 അഥോ യസ്യേഷാ-sശമേധേ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ക്രിയതേ ॥
 ഇഷ്ട്വാ വസീയാൻ ഭവതി ॥ 67 (12)

(വിന്ദ - തൃശ്ശോണോ ഹൈവ ഭവ - തൃധീയാ - ദ്വുദ്ധ്യതേ -
 ഗർഭൈരേവൈനഗ് സ സമർദ്ധയതി ഭേ ച) (A17)

3.9.18 അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മാദനാ ഉച്യതേ

T.B.3.9.18.1

തദാഹുഃ । ദ്വാദശ ബ്രഹ്മാദനാൻ മസഃസ്ഥിതേ നിർവപേത് ।
 ദ്വാദശദിർ-വേഷ്ടിദിർ-യജേതേതി ॥ യദിഷ്ടിദിർ യജേത ।
 ഉപനാമുക ഏനം യജ്ഞഃ സ്യാത് । പാപീയാഃസ്തു സ്യാത് ।
 ആപ്താനി വാ ഏതസ്യ ചന്ദാഗ്സി । യ ഹൗജാനഃ ।
 താനി ക ഏതാവദാശു പുനഃ പ്രയുഞ്ജീതേതി ।
 സർവാ വൈ സഃസ്ഥിതേ യജ്ഞേ വാഗാപ്യതേ । 68 (10)

T.B.3.9.18.2

സാഃസ്താ ഭവതി യാതയാമീ ।
 ക്രൂരീകൃതേവ ഹി ഭവത്യരുഷ്ടതാ ।

സാ ന പുനഃ പ്രയുജേത്യാഹുഃ ॥

ദ്വാദശൈവ ബ്രഹ്മൗദനാൻ മസഃസ്ഥിതേ നിർവപേത് ।

പ്രജാപതിർവാ ഓദനഃ । യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ ।

ഉപനാമുക ഏനം യജേന്താ ഭവതി । ന പാപീയാൻ ഭവതി ।

ദ്വാദശ ഭവന്തി ॥ ദ്വാദശ മാസാഃ സംവത്സരഃ ( ) ।

സംവത്സര ഏവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 69 (11)

(ആപ്യതേ - സംവത്സര ഏകം ച) (A18)

3.9.19 അനുവാകം 19 - വിഭുതാദിഭിഃ

ദ്വാദശഭിർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ

T.B.3.9.19.1

ഏഷ വൈ വിഭുർനാമ യജ്ഞഃ ।

സർവ്വ ഹ വൈ തത്ര വിഭു ഭവതി ।

യത്രൈതേന യജേന്തേന യജ്ഞേ ॥

ഏഷ വൈ പ്രഭുർനാമ യജ്ഞഃ ।

സർവ്വ ഹ വൈ തത്ര പ്രഭു ഭവതി ।

യത്രൈതേന യജേന്തേന യജ്ഞേ ॥

ഏഷ വാ ഊർജസ്വാൻ നാമ യജ്ഞഃ ।

സർവ്വ ഹ വൈ തത്രോർജസ്വാൻ ഭവതി ।

യത്രൈതേന യജേന്തേന യജ്ഞേ ॥

ഏഷ വൈ പയസ്വാന്നാമ യജ്ഞഃ । 70 (10)

T.B.3.9.19.2

സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര പയസ്വദ് ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥
 ഏഷ വൈ വിധൂതോ നാമ യജ്ഞഃ ।
 സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര വിധൂതം ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥
 ഏഷ വൈ വ്യാവൃത്തോ നാമ യജ്ഞഃ ।
 സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര വ്യാവൃത്തം ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥
 ഏഷ വൈ പ്രതിഷ്ഠിതോ നാമ യജ്ഞഃ ।
 സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര പ്രതിഷ്ഠിതം ഭവതി । 71 (10)

T.B.3.9.19.3

യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥
 ഏഷ വൈ തേജസ്വി നാമ യജ്ഞഃ ।
 സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര തേജസ്വി ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥
 ഏഷ വൈ ബ്രഹ്മവർചസി നാമ യജ്ഞഃ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസി ജായതേ ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥

ഏ॒ഷ വാ॑ അ॒തിവ॒ദ്യാധീ॑ നാമ॒ യജ॑ണം ।

ആ॒ ഹ॒ വൈ॒ തത്ര॑ രാജ॒ന്യോ-തി॒വ॒ദ്യാധീ॑ ജായ॑തേ ।

യത്രൈ॒തേന॑ യജേ॒ന്തേന॑ യജ॒ന്തേ ( ) ॥

ഏ॒ഷ വൈ॑ ദീ॒ർഘോ॑ നാമ॒ യജ॑ണം ।

ദീ॒ർഘാ॑യു॒ഷോ ഹ॒ വൈ॒ തത്ര॑ മ॒നു॒ഷ്യോ॑ ഭവ॒ന്തി ।

യത്രൈ॒തേന॑ യജേ॒ന്തേന॑ യജ॒ന്തേ ॥

ഏ॒ഷ വൈ॑ ക്ലൃ॒പ്തോ॑ നാമ॒ യജ॑ണം ।

ക॒ല്പ॑തേ॒ ഹ॒ വൈ॒ തത്ര॑ പ്ര॒ജാഭ്യോ॑ യോഗ॒ക്ഷമഃ॑ ।

യത്രൈ॒തേന॑ യജേ॒ന്തേന॑ യജ॒ന്തേ ॥ 72 (16)

(പ॒യ॒സ്യാ॒ന്നാമ॑ യജ॑ണം - പ്ര॒തി॒ഷ്ഠി॒തം ഭവ॑തി - യത്രൈ॒തേന॑
യജേ॒ന്തേന॑ യജ॒ന്തേ॑ ഷട്) (A19)

Special Korvai

(ഏ॒ഷ വൈ॑ വി॒ദ്യഃ പ്ര॒ഭുരു॑ർജ॒സ്യാൻ പ॒യ॒സ്യാൻ. വി॒ധൃ॒തോ
വ്യാവൃ॑ത്തഃ പ്ര॒തി॒ഷ്ഠി॒തസ്തേ॒ജസ്വീ॑ ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സ്യതി॒വ॒ദ്യാധീ॑
ദീ॒ർഘഃ॑ ക്ലൃ॒പ്തോ॑ ദ്വാദ॒ശ)

3.9.20 അനുവാകം 20 - അശ്വസംജ്ഞപനപ്രകാരം

T.B.3.9.20.1

താ॒ർപ്യേ॒ണാശ്വ॑ സം॒ജ്ഞ॑പ॒യന്തി॑ । യജേ॒ന്താ॑ വൈ॒ താ॒ർപ്യം॑ ।

യജേ॒ന്തൈ॒നൈ॒വൈ॒നഃ॑ സമർദ്ധ॒യന്തി॑ ॥

യാമേന സാമ്നാ പ്രസ്തോതാ-സനുപതിഷ്ഠതേ ।

യമലോകമേവൈനം ഗമയതി ॥

താർപ്യേ ച കൃത്യധീവാസേ ചാശ്വത് സംജ്ഞപയന്തി ।

ഏതദ്വൈ പശൂനാശ് രൂപം । രൂപേണൈവ പശൂനവരുന്ധേ ॥

ഹിരണ്യകശിപു ഭവതി । തേജസോ-വരുദ്ധ്യേ ॥ 73 (10)

T.B.3.9.20.2

രുക്മോ ഭവതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാ-നുഖ്യാതൈ ॥

അശ്വോ ഭവതി । പ്രജാപതേരാപ്തൈ ॥

അസ്യ വൈ ലോകസ്യ രൂപം താർപ്യം ।

അന്തരിക്ഷസ്യ കൃത്യധീവാസഃ ।

ദിവോ ഹിരണ്യകശിപു । ആദിത്യസ്യ രുക്മഃ ।

പ്രജാപതേരശ്വഃ ।

ഇമമേവ ലോകം താർപ്യേണാപ്നോതി ( ) ॥ 74 (10)

T.B.3.9.20.3

അന്തരിക്ഷം കൃത്യധീവാസേന । ദിവത് ഹിരണ്യകശിപുനാ ।

ആദിത്യത് രുക്മേണ ।

അശ്വേനൈവ മേദ്ധ്യേന പ്രജാപതേഃ സായുജ്യത്

സലോകതാമാപ്നോതി ॥

ഏതാസാമേവ ദേവതാനാശ്വ സായുജ്യം ।

സാർഷ്ഠിതാഽ സമാന ലോകതാമാപ്നോതി ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം ഘോഭ ॥ 75 (10)

(അവരുദ്ധ്യാ - ആപ്നോത്യ - ഹൃഷ്ടൗ ച) (A20)

3.9.21 അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദധൂപവാപഃ

T.B.3.9.21.1

ആദിത്യാ-ശ്ചാങ്ഗിരസശ്ച സുവർഗേ ലോകേഽസ്സർദ്ധന്ത ।
തേഽങ്ഗിരസ ആദിത്യേഭ്യഃ ।

അമൃമാദിത്യമശ്വഃ ശ്വേതം ഭൂതം ദക്ഷിണാമനയന് ।
തേഽബ്രുവന് । യം നോഽനേഷ്ട । സ വര്യോഽഭൂദിതി ।

തസ്മാദശ്വഽ സവർയേത്യാഹവന്തി ।

തസ്മാദ് യജേത വരോ ദീയതേ ॥

യത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധോഽശ്വോ-ഽഭവത് ।

തസ്മാദശ്വോ നാമ ॥ 76 (10)

T.B.3.9.21.2

യച്ഛായ-ദരുരാസീത് । തസ്മാദർവാ നാമ ॥

യഥ്സദ്യോ വാജാൻ മ്സമജയത് । തസ്മാദ്വാജീ നാമ ॥

യദസുരാണാം ഘോകാനാദന്ത । തസ്മാദാദിത്യോ നാമ ॥

അഗ്നിർവാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരായതനം ।

സൂര്യോ-ഽഗ്നേർ യോനി-രായതനം ।

യദശ്വമേധേഽഗ്നു ചിത്യ ഉത്തരവേദി-മുപവപതി ।
യോനിമന്തമേവൈന-മായതനവന്തം കരോതി ॥ 77 (10)

T.B.3.9.21.3

യോനി-മാനായതനവാൻ ഭവതി । യ ഏവം ധ്വേദ ॥
പ്രാണാപാനൗ വാ ഏതൗ ദേവാനാം । യദർകാശമേധൗ ।
പ്രാണാപാനാവേവാവരുന്ധേ ॥

ഓജോ ബലം ധ്വാ ഏതൗ ദേവാനാം । യദർകാശമേധൗ ।
ഓജോ ബലമേവാ-വരുന്ധേ ॥

അഗ്നിർവാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരായതനം ।

സൂര്യോഽഗ്നേർ യോനി-രായതനം ( ) ।

യദശ്വമേധേഽഗ്നു ചിത്യ ഉത്തരവേദി ചിനോതി ।

താവദർകാശമേധൗ । അർകാശമേധാവേവാ വരുന്ധേ ।

അഥോ അർകാശമേധയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 78 (14)

(നാമ - കരോതി - സൂര്യോഽഗ്നേർ യോനിരായതനം

ചതാരി ച) (A21)

3.9.22 അനുവാകം 22 - ഋഷഭാലംഭഃ

T.B.3.9.22.1

പ്രജാപതിം ധ്വൈ ദേവാഃ പിതരം ।

പശൂം ഭൂതം മേധായാലഭന്ത । തമാലഭ്യോപാവസന് ।

പ്രാതർ യഷ്ടാസ്മഹ ഇതി । ഏകം വാ ഏതദ്ദേവാനാമഹഃ ।
യഥ്സംവത്സരഃ ।

തസ്മാദശഃ പുരസ്താഥ് സംവത്സര ആലഭ്യതേ ॥

യത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധോ-ശ്ശോഭവത് ।

തസ്മാദശഃ । യഥ്സദ്യോ മേധോഭവത് । 79 (10)

T.B.3.9.22.2

തസ്മാദശമേധഃ ॥ വേദുകോശമാശൂം ഭവതി ।

യ ഏവം വേദ ॥

യദൈ തത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധോ-ശ്ശോഭവത് ।

തസ്മാദശഃ പ്രജാപതേഃ പശൂനാ-മനുരൂപതമഃ ॥

ആസ്യ പുത്രഃ പ്രതിരൂപോ ജായതേ । യ ഏവം വേദ ॥

സർവാണി ഭൂതാനി സംഭൃത്യാലഭതേ ।

സമേനം ദേവാസ്തേജസേ ബ്രഹ്മവർചസായ ഭരന്തി ।

യോശ്ശമേധേന യജതേ । 80 (10)

T.B.3.9.22.3

യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥

ഏതദൈ തദ്ദേവാ ഏതാം ദേവതാം ।

പശൂം ഭൂതം മേധായാലഭന്ത । യജ്ഞമേവ ।

യജ്ഞേന യജ്ഞമയജ്ഞ ദേവാഃ ।

കാമപ്രം യജ്ഞമ കുർവത । തേ-ശ്ശൃതത്വമകാമയന്ത ।

തേ-ഽമൃതത്വ-മഗച്ഛൻ || യോഽശ്വമേധേന യജതേ |

ദേവാനാമേവായനേനൈതി | 81 (10)

T.B.3.9.22.4

പ്രാജാപത്യേനൈവ യജേതേന യജതേ കാമപ്രേണ |

അപുനർമാരമേവ ഗച്ഛതി ||

ഏതസ്യ വൈ രൂപേണ പുരസ്താത് പ്രാജാപത്യ-മൃഷദം
തുപരം ബഹുരുപമാലഭതേ |

സർവേഭ്യഃ കാമേഭ്യഃ | സർവസ്യാപ്തൈഃ |

സർവസ്യ ജിതൈഃ ||

സർവമേവ തേനാപ്നോതി | സർവം ജയതി |

യോഽശ്വമേധേന യജതേ | യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ( ) || 82 (10)

(മേധോഽഭവദ് - യജത - ഏതി - വേദ) (A22)

3.9.23 അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം

T.B.3.9.23.1

യോ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ വേദ |

അശ്വസ്യൈവ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി |

അഹോരാത്രേ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ |

യഥ്സായം പ്രാതർ ജുഹോതി |

അശ്വസ്യൈവ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി |

ഏതദനുകൃതി ഹ സു വൈ പുരാ |

അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ ലോമം ഘോമഞ്ജുഹ്വതി ||
 യോ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ വേദ |
 അശ്വസ്യവ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹോതി |
 ദർശപൂർണ്ണമാസൗ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ | **83 (10)**

T.B.3.9.23.2

യദദർശപൂർണ്ണമാസൗ യജതേ |
 അശ്വസ്യവ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹോതി ||
 ഏതദനുകൃതി ഹ സു വൈ പുരാ |
 അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹ്വതി |
 യോ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനം ഘോമം |
 അശ്വസ്യവ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹോതി |
 അസൗ വാ ആദിത്യോഽശ്വഃ | സ ആഹവനീയ-മാഗച്ഛതി |
 തദിവിവർത്തതേ | യദഗ്നിഹോത്രം ജുഹോതി ( ) |
 അശ്വസ്യവ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹോതി |
 ഏതദനുകൃതി ഹ സു വൈ പുരാ |
 അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ
 ജുഹ്വതി || **84 (13)**

(പദേ - അഗ്നിഹോത്രം ജുഹോതി ത്രിണീ ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(പ്രജാപതിസ്തമഷ്ടാദശിഭിഃ - പ്രജാപതിരകാമയതോഭാ -
 വസൈ - യുഞ്ജന്തി - തേജസാ - ഹ പ്രാണാ - അപ
 ശ്രീരൂർദ്ധ്വം - പ്രജാപതിഃ പ്രേണാസനു - പ്രഥമേന -
 പ്രജാപതിരകാമയത മഹാൻ. - വൈശ്വദേവോ വാ
 അശോ - ഹശസ്യ - പ്രജാപതിസ്തം യജ്ഞക്രതുഭി -
 രപ ശ്രീർബ്രാഹ്മണ - സർവേഷു - വാരുണോ -
 യദ്യശ്വം - തദാഹു - രേഷ വൈ വിഭു - സ്താർപ്യേണാ -
 ദിത്യാഃ - പ്രജാപതിം പിതരം - യോ വാ അശ്വസ്യ
 മേധ്യസ്യ ലോമനീ ത്രയോവിശ്ശതിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(പ്രജാപതി - രസ്തീൻ ലോകേ - ഉത്തരതഃ - ശ്രീയമേവ -
 പ്രജാപതിരകാമയത മഹാൻ. - യത് പ്രാത - പ്ര വാ ഏഷ
 ഏഭ്യോ ലോകേഭ്യഃ - സർവ്വ ഹ വൈ തത്ര പയസ്വദ് -
 യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ചതാര്യശീതിഃ)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 9th Prapaatakam :-

(പ്രജാപതിരശ്വമേധം - ജുഹ്വതി)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം ॥

തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

**Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam 3, Prapaatakam 9 (TB 3.9)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	4	43
Anuvakam 2	4	42
Anuvakam 3	3	30
Anuvakam 4	8	83
Anuvakam 5	5	54
Anuvakam 6	5	51
Anuvakam7	5	54
Anuvakam8	3	38
Anuvakam8 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam9	3	38
Anuvakam 5 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam10	1	16
Anuvakam11	4	42
Anuvakam12	3	35
Anuvakam13	3	31
Anuvakam14	4	44
Anuvakam15	3	32
Anuvakam16	4	41
Anuvakam17	5	52
Anuvakam18	2	21

തെങ്ങിരിയ ബ്രാഹ്മണം-അശ്വമേധം-ഹർവിധാനം-(TB 3.9)

Anuvakam19	3	36
Anuvakam20	3	28
Anuvakam21	3	34
Anuvakam22	4	40
Anuvakam23	2	23
Total →	84	908

For Ashtakam3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	6	63	657
Prapaatakam2	10	85	873
Prapaatakam3	11	79	823
Prapaatakam4	19	19	187
Prapaatakam5	13	30	343
Prapaatakam6	15	38	387
Prapaatakam7	14	130	1353
Prapaatakam8	23	91	999
Prapaatakam9	23	84	908
Total →	134	619	6530

Total as per Grantha	134	620	6530
-----------------------------	------------	------------	-------------

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.10 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാങ്കേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ - സാവിത്രചയനം

3.10.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോചുതേ

T.B.3.10.1.1

സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം പ്രജ്ഞാനം ജാനദിജാനത് ।
സംകല്പമാനം പ്രകല്പമാന-മുപകല്പമാനമുപക്ല്പം ക്ല്പം ।
ശ്രേയോ വസീയ ആയഥ് സംഭൃതം ഭൃതം ॥
ചിത്രഃ കേതുഃ പ്രഭാനാഭാൻഥ് സംഭാൻ ।
ജ്യോതിഷാഃ-സ്തേജസ്യാനാതപഃ-സ്തപന്നഭിതപന് ।
രോചനോ രോചമാനഃ ശോഭനഃ ശോഭമാനഃ കല്യാണഃ ॥
ദർശാ ദൃഷ്ടാ ദർശതാ വിശ്വരൂപാ സുദർശനാ ।
ആപ്യായമാനാ പ്യായമാനാ പ്യായാ സ്മൃത്യതേരാ ।
ആപൂര്യമാണാ പൂര്യമാണാ പൂരയന്തീ പൂർണാ
പൗർണ്ണമാസീ ॥

ദാതാ പ്രദാതാഽഽനന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ । 1 (10)

T.B.3.10.1.2

ആവേശയ-ന്നിവേശയൻമ് സ്വേശനഃ സപ്ശാന്തഃ
ശാന്തഃ ।

ആദവൻ പ്രദവൻ-മ്സംഭവൻ-മ്സംഭൂതോ ഭൂതഃ ॥
പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുതഃ സപ്സ്തുതം കല്യാണം വിശ്വരൂപം ।
ശുക്രമൃതം തേജസി തേജഃ സമീദ്ധം ।
അരുണം ഭാനുമൻ മരീചിമദഭിതപത് തപസ്വത് ॥
സവിതാ പ്രസവിതാ ദീപ്തോ ദീപയൻ ദീപ്യമാനഃ ।
ജലം ജലിതാ തപൻ വിതപൻ മ്സംതപൻ ।
രോചനോ രോചമാനഃ ശുംഭുഃ ശുംഭമാനോ വാമഃ ॥
സുതാ സുന്ദതീ പ്രസുതാ സുയമാനാ ടഭിഷ്ഠയമാണാ ।
പീതീ പ്രപാ സ്വപാ തൃപ്തിസ്തുർപയന്തീ । 2 (10)

T.B.3.10.1.3

കാന്താ കാമ്യാ കാമജാതാ ടയുഷ്ഠതീ കാമദുഷ്ടാ ॥
അഭിശാസ്താ സനുന്താ ടനന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ ।
ആസാദയൻ നിഷാദയൻ മ്സപ്സാദനഃ സപ്സന്നഃ
സന്നഃ ।
ആദൂർ വിഭുഃ പ്രഭുഃ ശംഭൂർ ഭുവഃ ॥
പവിത്രം പവയിഷ്യൻ പുതോ മേധുഃ ।

യശോ യശസ്യാ-നായുരമൃതഃ ।

ജീവോ ജീവിഷ്യൻ മ്സാർഗോ ലോകഃ ॥

സഹസ്യാൻ മ്സഹീയാനോജസ്യാൻ മ്സഹമാനഃ ।

ജയന്ന-ഭിജയൻ മ്സുദ്രവിണോ ദ്രവിണോദാഃ ।

ആർദ്ര പവിത്രോ ഹരികേശോ മോദഃ പ്രമോദഃ ॥ 3 (10)

T.B.3.10.1.4

അരുണോ ടരുണരജാഃ പുണ്യരീകോ വിശ്വജിദ്-ഭിജിത് ।

ആർദ്രഃ പിന്യമാനോ ടന്നവാൻ-രസവാ-നിരാവാൻ ।

സർവൗഷധഃ സംഭരോ മഹസ്യാൻ ॥

ഏജത്കാ ജോവത്കാഃ । ക്ഷുപ്താഃ ശിപിവിഷ്ടാഃ ।

സരിസ്ത്രാഃ സുശേരവഃ । അജിരാസോ ഗമിഷ്ണവഃ ॥

ഇദാനീം തദാനീ-മേതർഹി ക്ഷിപ്രമജിരം ।

ആശുർ നിമേഷഃ ഫണോ ദ്രവന്നതിദ്രവൻ ।

താഽ സ്താരമാണ ആശുരാശീയാഞ്ജവഃ

(ആശുരാശീയാൻ ജവഃ) ( ) ॥

അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോ ടതിരാത്രോ ദിരാത്ര-

സ്രിരാത്ര-ശ്ചതുരാത്രഃ ।

ആശുരാശീയാൻ ജവഃ അഗ്നിർ. ഋതുഃ സൂര്യ
ഋതുശ്ചന്ദ്രമാ ഋതുഃ ॥

പ്രജാപതിഃ സംഘ്മ്സരോ മഹാൻകഃ ॥ 4 (13)

(പ്രമോദ - സ്മർപയന്തീ - പ്രമോദോ - ജവസ്മീണീ ച) (A1)

3.10.2 അനുവാകം 2 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ

T.B.3.10.2.1

ഭൂരഗ്നിം ച പൃഥ്വിവീം ച മാം ച ।
തൃപശ്യ ലോകാൻ മ്സംഘ്മ്സരം ച ।
പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥
ഭുവോ വായും ചാന്തരിക്ഷം ച മാം ച ।
തൃപശ്യ ലോകാൻ മ്സംഘ്മ്സരം ച ।
പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ।
സ്വരാദിത്യം ച ദിവം ച മാം ച ।
തൃപശ്യ ലോകാൻ മ്സംഘ്മ്സരം ച ( ) ।
പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ।

ഭൂർ ഭൂവഃ സ്വശ്വന്ദ്രമസം ച ദിശശ്വ മാം ച ।

തൃീശ്വ ലോകാൻ മ്സംവമ്സരം ച ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ॥ 5 (16)

(സംവമ്സരം ച ഷട് ച) (A2)

3.10.3 അനുവാകം 3 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ

T.B.3.10.3.1

തഥേവ ത്വാം വേതമ യോഽസി സോഽസി ।

തഥേവ ത്വാമചേഷീഃ । ചിതശ്വാസി സംചിതശ്വാസ്യഗേ ।

ഏതാവാഽശ്വാസി ഭൂയാഽശ്വാസ്യഗേ ।

യത്തേ അഗേ നൃനം യദു തേഽതിരിക്തം ।

ആദിത്യാ-സ്തദംഗിരസശ്ചിനന്തു ।

വിശ്വേ തേ ദേവാശ്ചിതി-മാപൂരയന്തു ।

ചിതശ്വാസി സംചിതശ്വാസ്യഗേ ।

ഏതാവാഽശ്വാസി ഭൂയാഽശ്വാസ്യഗേ ।

മാ തേ അഗേ ചയേന മാഽതി ച യേനായുരാവൃക്ഷി ( ) ।

സർവേഷാം ജ്യോതിഷാം ജ്യോതിർ യദാവുദേതി ।

തപസോ ജാതമനിഭൃഷ്ടമോജഃ ।

തത്തേ ജ്യോതിരിഷ്ടകേ । തേന മേ തപ । തേന മേ ജല ।
 തേന മേ ദീദിഹി । യാവദ്ദേവാഃ । യാവദസാതി സൂര്യഃ ।
 യാവദുതാപി ബ്രഹ്മ ॥ 6 (19) (ആവൃക്ഷി നവ ച) (A3)

**3.10.4 അനുവാകം 4 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
 നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
 ചോചുതേ**

T.B.3.10.4.1

സംവത്സരോഽസി പരിവത്സരോഽസി ।
 ഇദാവത്സരോഽസി-ദുവത്സരോഽസി ।
 ഇദവത്സരോഽസി വത്സരോഽസി ।
 തസ്യ തേ വസന്തഃ ശിരഃ । ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।
 വർഷാഃ പുഷ്പം । ശരദുത്തരഃ പക്ഷഃ ।
 ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം । പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ ।
 അപരപക്ഷാഃ പുരീഷം । 7 (10)

T.B.3.10.4.2

അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ । ഋഷഭോഽസി സ്വർഗോ ലോകഃ ।
 യസ്യാം ദിശി മഹീയസേ । തതോ നോ മഹ ആവഹ ।
 വായുർ ഭൂത്വാ സർവാ ദിശ ആവാഹി ।
 സർവാ ദിശോഽനു വിവാഹി । സർവാ ദിശോഽനു സംവാഹി ।
 ചിത്തയാ ചിതി-മാപൃണ ।

അചി॑ത്ത॒യാ ചി॒തി-മാ॒പൃ॒ണ ।

ചി॒ദ॒സി സ॒മു॒ദ്ര॒യോ॒നിഃ । 8 (10)

T.B.3.10.4.3

ഇ॒ന്ദുർ ദ॒ക്ഷഃ ശ്രേ॒ത ജ്ഞാ॒വാ ॥

ഹി॒രണ്യ॒പ॒ക്ഷഃ ശ॒കു॒നോ ഭൂ॒രണ്യുഃ ।

മ॒ഹാൻ മ॑സ॒ധസ്ഥേ॒ധ്യുവ॑ ആ॒നി॒ഷ॒ത്തഃ ।

നമ॑സ്തേ അ॒സ്തൗ മാ മാ॑ ഹി॒ഷ്ടീഃ ।

ഏ॒തി പ്രേ॒തി വീ॒തി സ॒മി॒ത്യു॒ദി॒തി । ദി॒വം മേ യ॒ച്ഛ ॥

അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം മേ യ॒ച്ഛ । പൃ॒ഥി॒വീം മേ യ॒ച്ഛ ।

പൃ॒ഥി॒വീം മേ യ॒ച്ഛ । അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം മേ യ॒ച്ഛ ( ) । ദി॒വം മേ യ॒ച്ഛ ॥

അ॒ഹ്നാ പ്ര॒സാ॒രയ॑ । രാ॒ത്ര്യാ സ॒മച॑ । രാ॒ത്ര്യാ പ്ര॒സാ॒രയ॑ ।

അ॒ഹ്നാ സ॒മച॑ । കാ॒മം പ്ര॒സാ॒രയ॑ । കാ॒മച്ഛ॑ സ॒മച॑ ॥ 9 (17)

(പു॒രീ॒ഷച്ഛ॑ - സ॒മു॒ദ്ര॒യോ॒നിഃ - പൃ॒ഥി॒വീം മേ യ॒ച്ഛാ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം

മേ യ॒ച്ഛ സ॒പ്ത ച॑) (A4)

3.10.5 അനുവാകം 5 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.5.1

ഭൂ॒ർഭൂ॒വഃ സ്വഃ॑ । ഓ॒ജോ ബ॒ലം । ബ്ര॒ഹ്മ ക്ഷ॒ത്രം ।

യശോ॑ മ॒ഹത് । സ॒ത്യം തപോ॑ നാമ॑ । രൂ॒പ-മ॒മൃതം॑ ॥

ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം | മന ആയുഃ | വിശ്വം യശോ മഹഃ |

സമം തപോ ഹരോ ഭാഃ ( ) |

ജാതവേദാ യദി വാ പാവകോടസി |

വൈശ്യാനരോ യദി വാ വൈദ്യുതോടസി |

ശം പ്രജാഭ്യോ യജമാനായ ലോകം |

ഊർജം പുഷ്ടിം ദദ-ദദ്യാവവൃഥ്സ്വ || 10 (14)

(ഭാശ്വതാരി ച) (A5)

3.10.6 അനുവാകം 6 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.6.1

രാജന്തീ വിരാജന്തീ | സമ്രാജന്തീ സ്വരാജന്തീ |

അർചിഃ ശോചിഃ | തപോ ഹരോ ഭാഃ |

അഗ്നിരിന്ദ്രോ ബൃഹസ്పതിഃ |

വിശ്വേ ദേവാ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ |

തേ മാ സർവേ യശസാ സൗസൃജന്തു || 11 (10)

(രാജന്തീന്ദ്രോ മാ സപ്ത) (A6)

**3.10.7 അനുവാകം 7 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ**

T.B.3.10.7.1

അസവേ സ്വാഹാ വസവേ സ്വാഹാ ।
 വിഭുവേ സ്വാഹാ വിവസ്വതേ സ്വാഹാ ।
 അഭിഭുവേ സ്വാഹാ ധീപതയേ സ്വാഹാ ।
 ദിവാപതയേ സ്വാഹാ ധൃഹസ്തതായ സ്വാഹാ ।
 ചാക്ഷുഷതായ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷതായ സ്വാഹാ ।
 രാജേണ സ്വാഹാ വിരാജേണ സ്വാഹാ ।
 സമ്രാജേണ സ്വാഹാ സ്വരാജേണ സ്വാഹാ ।
 ശുഷായ സ്വാഹാ സൂര്യായ സ്വാഹാ ।
 ചന്ദ്രമസേ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷേ സ്വാഹാ ।
 സപ്തസർപായ സ്വാഹാ കല്യാണായ സ്വാഹാ ( ) ।
 അർജുനായ സ്വാഹാ ॥ 12 (11)

(കല്യാണായ സ്വാഹൈകം ച) (A7)

**3.10.8 അനുവാകം 8 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ**

T.B.3.10.8.1

വിപശ്ചിതേ പവമാനായ ഗായത ।
മഹീ ന ധാരാ ട്യന്ധോ അർഷതി ।
അഹിർഹ ജീർണാമതിസർപതി ത്വച്ഛം ।
അത്യോ ന ക്രീഡന്ന സരദ്വൃഷാ ഹരിഃ ।
ഉപയാമഗൃഹീതോഽസി മൃത്യുവേ ത്വാ ജുഷ്ടം ഗൃഹ്ണാമി ।
ഏഷ തേ യോനിർ മൃത്യുവേ ത്വാ । അപ മൃത്യു-മപക്ഷുധം ।
അപേതഃ ശപഥം ജഹി । അധാ നോ അഗ്ന ആവഹ ।
രായസ്പോഷ്ട്വ സഹസ്രിണം । 13 (10)

T.B.3.10.8.2

യേ തേ സഹസ്രമയുതം പാശാഃ ।
മൃത്യോർ മർത്യായ ഹന്തവേ । താൻ. യജ്ഞസ്യ മായയാ ।
സർവാനവ യജാമഹേ । ഭക്ഷോ ഽസ്യമൃത ഭക്ഷഃ ।
തസ്യ തേ മൃത്യുപീതസ്യാമൃതവതഃ ।
സ്വഗാക്യതസ്യ മധുമതഃ ।
ഉപഹൃതസ്യോ-പഹൃതോ ഭക്ഷയാമി ।

മന്ദ്രാ ടഭിഭൃതിഃ കേതുർ യജ്ഞാനാം വാക് ।
അസാവേഹി । 14 (10)

T.B.3.10.8.3

അന്യോ ജാഗൃവിഃ പ്രാണ । അസാവേഹി ।
ബധിര ആക്രന്ധിത-രപാന । അസാവേഹി ।
അഹസ്തോസ്താ ചക്ഷുഃ । അസാവേഹി ।
അപാദാശോ മനഃ । അസാവേഹി ।
കവേ വിപ്രചിത്തേ ശോത്ര । അസാവേഹി । 15 (10)

T.B.3.10.8.4

സുഹസ്തഃ സുവാസാഃ ।
ശുഷോ നാമാസ്യമൃതോ മർത്യേഷു ।
തന്ത്യാഹം തഥാ വേദ । അസാവേഹി ।
അഗ്നിർമേ വാചി ശ്രീതഃ । വാഗ്ഘൃദയേ ।
ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । വായുർമേ പ്രാണേ ശ്രീതഃ । 16 (10)

T.B.3.10.8.5

പ്രാണോ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । സൂര്യോ മേ ചക്ഷുഷി ശ്രീതഃ ।
ചക്ഷുർ. ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । ചന്ദ്രോ മേ മനസി ശ്രീതഃ । 17 (10)

T.B.3.10.8.6

മനോ॑ ഹൃദ॑യേ । ഹൃദ॑യം മയി॑ । അഹമമൃതേ॑ ॥
 അമൃതം॑ ബ്രഹ്മ॑ണി । ദിശോ॑ മേ ശ്രോത്രേ॑ ശ്രിതാഃ ।
 ശ്രോത്ര॑ ഹൃദ॑യേ । ഹൃദ॑യം മയി॑ । അഹമമൃതേ॑ ॥
 അമൃതം॑ ബ്രഹ്മ॑ണി । ആപോ॑ മേ രേതസി॑ ശ്രിതാഃ । 18 (10)

T.B.3.10.8.7

രേതോ॑ ഹൃദ॑യേ । ഹൃദ॑യം മയി॑ । അഹമമൃതേ॑ ॥
 അമൃതം॑ ബ്രഹ്മ॑ണി । പൃഥി॑വീ മേ ശരീ॑രേ ശ്രിതാഃ ।
 ശരീ॑രം ഹൃദ॑യേ । ഹൃദ॑യം മയി॑ । അഹമമൃതേ॑ ॥
 അമൃതം॑ ബ്രഹ്മ॑ണി ।
 ഓഷ॑ധി॒വന॒സ്സതയോ॑ മേ ലോമ॑സു ശ്രിതാഃ । 19 (10)

T.B.3.10.8.8

ലോമാ॑നി ഹൃദ॑യേ । ഹൃദ॑യം മയി॑ । അഹമമൃതേ॑ ॥
 അമൃതം॑ ബ്രഹ്മ॑ണി । ഇന്ദ്രോ॑ മേ ബലേ॑ ശ്രിതഃ ।
 ബല॑ ഹൃദ॑യേ । ഹൃദ॑യം മയി॑ । അഹമമൃതേ॑ ॥
 അമൃതം॑ ബ്രഹ്മ॑ണി । പർജ॑ന്യോ മേ മൂർദ്ധ്വ॑ ശ്രിതഃ । 20 (10)

T.B.3.10.8.9

മൂർദ്ധാ॑ ഹൃദ॑യേ । ഹൃദ॑യം മയി॑ । അഹമമൃതേ॑ ॥
 അമൃതം॑ ബ്രഹ്മ॑ണി । ഇൗശാ॑നോ മേ മന്യൗ॑ ശ്രിതഃ ।

മ॒ന്യുർ. ഹൃ॑ദയേ॒ | ഹൃ॑ദയം മയി॑ | അ॒ഹമ॒മൃതേ॑ |
അ॒മൃതം ബ്ര॑ഹ്മണി॑ | ആ॒ത്മാ മ॑ ആ॒ത്മനി॑ ശ്രി॒തഃ ( ) | 21

T.B.3.10.8.10

ആ॒ത്മാ ഹൃ॑ദയേ॒ | ഹൃ॑ദയം മയി॑ | അ॒ഹമ॒മൃതേ॑ |
അ॒മൃതം ബ്ര॑ഹ്മണി॑ | പു॒നർമ॑ ആ॒ത്മാ പു॒നരായു॑രാഗാ॒ത് |
പു॒നഃ പ്രാ॑ണഃ പു॒നരാകൃ॑ത-മാഗാ॒ത് |
വൈ॒ശ്യാനരോ॑ രശ്മി॑ഭിർ വാ॒വൃധാ॑നഃ |
അ॒ന്തസ്തി॑ഷ്ഠത॒മൃത॑സ്യ ഗോ॒പാഃ || 22 (8) (സ॒ഹസ്രി॑ൺ -
മി॒ഹി - ശ്രോ॑ത്രാ॒സാഭേ॑ഹി - പ്രാ॒ണേ ശ്രി॑തോ - മ॒ന്സി
ശ്രി॑തോ - രേ॒ത്സി ശ്രി॑താ - ലോ॒മസ്യ॑ ശ്രി॑താ - മു॒ർദ്ധ്വ
ശ്രി॑ത - ആ॒ത്മനി॑ ശ്രി॑തോ - +s൯൮ ച) (A8)

Special Korvai

(അ॒ഗ്നിർ വാ॑യുഃ സു॒ര്യ ശ്ച॑ന്ദ്രമാ॒ദിശ॑ ആ॒പഃ
പൃ॒ഥിവ്യോ॑ഽഷ॒ധിവ॑നസ്ത॒തയ॑ ഇ॒ന്ദ്രഃ പ॒ർജന്യ॑ ഈ॒ശാ॑ന
ആ॒ത്മാ പു॒നർമേ॑ ത്രയോ॒ദശ॑)

**3.10.9 അനുവാകം 9 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ**

T.B.3.10.9.1

പ്രജാപതിർ ദേവാനസ്യജത ।
തേ പാപ്മനാ സംദിതാ അജായന്ത । താൻ വൃദ്യത് ।
യദ് വൃദ്യത് । തസ്മാദ് വിദ്യത് । തമവൃശ്വത് । യദവൃശ്വത് ।
തസ്മാദ് വൃഷ്ടിഃ । തസ്മാദ് യത്രൈതേ ദേവതേ അഭിപ്രാപ്തഃ ।
വിച ഹൈവാസ്യ തത്ര പാപ്മാനന്യതഃ । **23 (10)**

T.B.3.10.9.2

വൃശ്വതശ്ച ।
സൈഷാ മീമാഽസാഗ്നിഹോത്ര ഏവ സംപന്നാ ।
അഥോ ആഹുഃ । സർവേഷു യജ്ഞക്രതുഷിതി ।
ഹോഷ്യന്നപ ഉപസ്സൃശേത് ।
വിദ്യുദസി വിദ്യമേ പാപ്മാനമിതി । അഥ ഹുത്യാപസ്സൃശേത് ।
വൃഷ്ടിരസി വൃശ്ച മേ പാപ്മാനമിതി ।
യക്ഷ്മാണോ വേഷ്ടാ വാ ।
വി ച ഹൈവാസ്യൈതേ ദേവതേ പാപ്മാനം-ദ്യതഃ । **24 (10)**

T.B.3.10.9.3

വൃശ്വതശ്ച । അത്യഽഹോ ഹാരൂണിഃ ।
ബ്രഹ്മചാരിണേ പ്രശ്നാൻ പ്രോച്യ പ്രജിഹ്വായ । പരേഹി ।

പുഷ്പം ദൈയാം (ദൈയാം) പാതിം പൃച്ഛ ।
 വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി ।
 തമാഗത്യ പപ്രച്ഛ । ആചാര്യോ മാ പ്രാഹ്ണിഷീത് ।
 വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി ।
 സഹോവാച വേദേതി ॥ 25 (10)

T.B.3.10.9.4

സ കസ്തിൻ പ്രതിഷ്ഠിത ഇതി । പരോർജസീതി ।
 കസ്തദ്യത് പരോർജാ ഇതി ।
 ഏഷ വാവ സ പരോർജാ ഇതി ഹോവാച । യ ഏഷ തപതി ।
 ഏഷോർ ഽവാഗ്രജാ ഇതി । സ കസ്തിൻ ത്വേഷ ഇതി ।
 സത്യ ഇതി । കിം തഥ്സത്യമിതി । തപ ഇതി । 26 (10)

T.B.3.10.9.5

കസ്തിനു തപ ഇതി । ബല ഇതി ।
 കിം തദ് ബലമിതി । പ്രാണ ഇതി ।
 മാസ്മ പ്രാണമതി പൃച്ഛ ഇതി മാഽഽചാര്യോ ഽബ്രവീദിതി
 ഹോവാച ബ്രഹ്മചാരി ॥
 സഹോവാച പുഷ്പോ ദൈയാം (ദൈയാം) പാതിഃ ।
 യദൈ ബ്രഹ്മചാരിൻ പ്രാണമത്യപ്രക്ഷ്യഃ ।
 മുർദ്ധാ തേ വ്യപതിഷ്യത് ।

അഹമുത ആചാര്യാ-ഘോഷാൻ ഭവിഷ്യാമി ।
യോ മാ സാവിത്രേ സമവാദിഷ്യേതി । 27 (10)

T.B.3.10.9.6

തസ്മാദ് സാവിത്രേ ന സംവദേത ॥
സ യോ ഹവൈ സാവിത്രം വിദുഷാ സാവിത്രേ സംവദതേ ।
സഹാസിൻ-പ്രിയം ദധാതി ।
അനു ഹവാ അസ്മാ അസൗ തപശ്ശ്രീയം മന്യതേ ।
അന്യസൈ ശ്രീസ്തപോ മന്യതേ ।
അന്യസൈ തപോ ബലം മന്യതേ ।
അന്യസൈ ബലം പ്രാണം മന്യതേ ॥ സ യദാഹ ।
സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം ദർശാ ദൃഷ്ടേതി ।
ഏഷ ഏവ തത് ॥ 28 (10)

T.B.3.10.9.7

അഥ യദാഹ । പ്രസ്തുതം വിഷ്ടുതഃ സുതാ സുന്വതീതി ।
ഏഷ ഏവ തത് ॥ ഏഷ ഹ്യേവ താനൃഹാനി ।
ഏഷ രാത്രയഃ ॥ അഥ യദാഹ ।
ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ പ്രദാതാ സവിതാ പ്രസവിതാ
ഭിശാസ്താ മനുന്തേതി । ഏഷ ഏവ തത് ।
ഏഷ ഹ്യേവ തേഹേനാ മുഹൂർതാഃ । ഏഷ രാത്രഃ ॥ 29 (10)

T.B.3.10.9.8

അഥ യദാഹ | പവിത്രം പവയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്വാൻ-
മ്സഹീയാനരുണോ ടരുണരജാ ഇതി |

ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ തേ ടർദ്ധമാസാഃ |

ഏഷ മാസാഃ || അഥ യദാഹ |

അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോഽഗ്നിർ. ഋതൂഃ പ്രജാപതിഃ
സംവത്സര ഇതി |

ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ തേ യജ്ഞക്രതവഃ |

ഏഷ ഋതവഃ | 30 (10)

T.B.3.10.9.9

ഏഷ സംവത്സരഃ || അഥ യദാഹ |

ഇദാനീം തദാനീമിതി | ഏഷ ഏവ തത് |

ഏഷ ഹ്യേവ തേ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താഃ ||

ജനകോ ഹ വൈ ദേഹഃ | അഹോരാത്രൈഃ സമാജഗാമ |

തച് ഹോചൂഃ | യോ വാ അസ്താൻ. വേദ |

വിജഹത്-പാപ്മാനമേതി | 31 (10)

T.B.3.10.9.10

സർവ-മായുരേതി | അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി |

നാസ്യാമുഷ്മിൻ ലോകേ ടന്നം ക്ഷീയത ഇതി ||

വിജഹദ്ധ വൈ പാപ്മാനമേതി |

സർവ്വമായുരേതി । അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി ।
 നാസ്യാമുഷിൻ ലോകേ ധനം ക്ഷീയതേ । യ ഏവം വേദ ॥
 അഹീനാ ഹാശ്വത്ഥ്യഃ । സാവിത്രം വിദാം ചകാര । 32 (10)

T.B.3.10.9.11

സ ഹ ഹവ്സോ ഹിരണ്യയോ ഭൂത്വാ ।
 സ്വർഗം ലോകമീയായ । ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം ॥
 ഹവ്സോ ഹവൈ ഹിരണ്യയോ ഭൂത്വാ ।
 സ്വർഗം ലോകമേതി । ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം ।
 യ ഏവം വേദ ॥ ദേവഭാഗോ ഹ ശ്രൗതർഷഃ ।
 സാവിത്രം വിദാം ചകാര ।
 തച് ഹ വാഗദ്യശ്യമാനാ ഭ്യുവാച । 33 (10)

T.B.3.10.9.12

സർവം ബത ഗൗതമോ വേദ । യഃ സാവിത്രം വേദേതി ।
 സ ഹോവാച । കൈഷാ വാഗസീതി ।
 അയമഹച് സാവിത്രഃ । ദേവാനാ-മുത്തമോ ലോകഃ ।
 ഗൃഹ്യം മഹോ ബിഭ്രദിതി । ഏതാവതി ഹ ഗൗതമഃ ।
 യജ്ഞാപവീതം കൃത്വാ ധ്യോ നിപപാത ।
 നമോ നമ ഇതി । 34 (10)

T.B.3.10.9.13

സ ഹോവാച | മാ ദൈഷീർ ഗൗതമ |
 ജിതോ വൈ തേ ലോക ഇതി ||
 തസ്മാദ്യേ കേ ച സാവിത്രം ധീവദുഃ |
 സർവേ തേ ജിതലോകാഃ ||
 സ യോ ഹവൈ സാവിത്രസ്യാഷ്ടാക്ഷരം പദഃ
 ശ്രിയാ ധിഷിക്തം വേദ |
 ശ്രിയാ ഹൈവാഭിഷിച്യതേ | ഘൃണിരിതി ദേ അക്ഷരേ ||
 സൂര്യ ഇതി ത്രീണി | ആദിത്യ ഇതി ത്രീണി | **35 (10)**

T.B.3.10.9.14

ഏതദ്വൈ സാവിത്രസ്യാഷ്ടാക്ഷരം പദഃ ശ്രിയാഭിഷിക്തം |
 യ ഏവം വേദ | ശ്രിയാ ഹൈവാഭിഷിച്യതേ ||
 തദേ-തദ്യുചാഭ്യുക്തം | ഋചോ അക്ഷരേ പരമേ വ്യോമൻ |
 യസ്മിൻ ദേവാ അധി വിശ്വേ നിഷേദുഃ |
 യസ്തന്ന വേദ കിമുചാ കരിഷ്യതി |
 യ ഇത് തദിദൃസു ഇമേ സമാസത ഇതി ||
 ന ഹവാ ഏതസ്യർചാ ന യജുഷാ ന സാമ്നാർമോസ്തി |
 യഃ സാവിത്രം വേദ || **36 (10)**

T.B.3.10.9.15

തദേ॒തത് പ॒രി യദേ॑ദ॒വച॑ക്രം ।

ആർദ്രം പി॒ന്യമാ॑നഃ സ്വർഗേ ലോക ഏ॒തി ।

വി॒ജഹ॑ദ് വി॒ശ്വാ ഭൂ॒താനി॑ സംപശ്യ॒ത് ॥

ആർദ്രോ ഹ വൈ പി॒ന്യമാ॑നഃ സ്വർഗേ ലോക ഏ॒തി ।

വി॒ജഹ॑ൻ വി॒ശ്വാ ഭൂ॒താനി॑ സംപശ്യ॒ന് । യ ഏ॒വം വേ॑ദ് ॥

ശൃ॒ഷോ ഹ॒വൈ വാർഷ്വ॑യഃ । ആദി॒ത്യേന॑ സമാജഗാമ ।

തച്ഛോ॒വാച॑ । ഏ॒ഹി സാ॒വിത്രം॑ വീ॒ദ്ധി ( ) ।

അ॒യം വൈ സ്വർഗേ॑ഽഗ്നിഃ പാ॒രയി॑ഷ്ട-ര॒മ്യതാ॑-

ഥ്സംഭൂ॑ത ഇ॒തി ।

ഏ॒ഷ വാ॒വ സ സാ॒വിത്രഃ॑ ।

യ ഏ॒ഷ ത॑പ॒തി । ഏ॒ഹി മാം വീ॒ദ്ധി ।

ഇ॒തി ഹൈ॒വൈനം॑ തദു॒വാച॑ ॥ 37 (15)

(ഭൃ॒തോ - ഭൃ॒തോ - വേദേ॑തി - ത॒പ ഇ॒തി - സ॒മവാ॑ദിഷ്ടേ॒തി -

തദ് - രാ॒ത്രേർ - ജു॒തവഃ॑ - ഏ॒തി - ച॒കാരോ॑ - വാ॒ച - നമ

ഇ॒ത്യാ - ദി॒ത്യ ഇ॒തി ത്രീ॑ണി - സാ॒വിത്രം॑ വേ॒ദ് - വി॒ദ്ധി

പഞ്ച॑ ച) (A9)

Special Korvai

(പ്രജാപതിർഭേവാൻ സംജ്ഞാനം പ്രസ്തുതം താനൃഹാന്യേഷ
രാത്രയാസ്ചിത്ര കേതുസ്തേഹേനാ മുഹൂർത്തോ രാത്രേഃ
പവിത്രം തേദർദ്ധ മാസാ അഗ്നിഷ്ടോമോ യജ്ഞക്രതവ്
ഇദാനീം മുഹൂർത്താനാം ജനകോഹീനാ ദേവഭാഗഃ കൈഷാ
വാങ്മ ശൃഷോ ഹ വൈ ഷോഡശ)

3.10.10 അനുവാകം 10 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോചുതേ

T.B.3.10.10.1

ഇ॒യം വാ॑വ സ॒രഘാ॑ । ത॒സ്യാ॑ അ॒ഗ്നിരേ॒വ സാ॑ര॒ഘം മധു॑ ।
യാ ഏ॒താഃ പൂ॑ർവ॒പക്ഷാ॑-പ॒രപ॑ക്ഷയോ രാ॒ത്രയഃ॑ ।
താ മധു॑കൃ॒തഃ । യാ॒നൃഹാ॑നി । തേ മധു॑വൃ॒ഷാഃ ।
സ യോ ഹ॒ വാ ഏ॒താ മധു॑കൃ॒തശ്ച॑ മധു॑വൃ॒ഷാഃശ്ച॑ വേ॒ദഃ ।
കൂ॒ർവന്തി॑ ഹാ॒സൈ॒സൃതാ॑ അ॒ഗ്നൗ॑ മധു॑ ।
നാ॒സ്യേ॒ഷ്ടാപൂ॑ർത്തം ധ॒യന്തി॑ ॥ അ॒ഥ യോ॑ ന വേ॒ദഃ । 38 (10)

T.B.3.10.10.2

ന ഹാ॒സൈ॒സൃതാ॑ അ॒ഗ്നൗ॑ മധു॑ കൂ॒ർവന്തി॑ ।
ധ॒യന്ത്യേ॒ഷ്ടാപൂ॑ർത്തം ॥
യോ ഹ॒ വാ അ॒ഹോരാ॒ത്രാണാ॑-നാ॒മധേ॑യാ॒നി വേ॒ദഃ ।

നാഹോരാത്രേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛതി ।

സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം ദർശാ ദൃഷ്ടതി ।

ഏതാവനുവാകൗ പൂർവപക്ഷസ്യാ-ഹോരാത്രാണാം
നാമധേയാനി ।

പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുത് സുതാ സുന്വതീതി ।

ഏതാവനുവാകാ-വപര-പക്ഷസ്യാ-ഹോരാത്രാണാം
നാമധേയാനി ।

നാഹോരാത്രേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛതി । യ ഏവം വേദ ॥ 39 (10)

T.B.3.10.10.3

യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം നാമധേയാനി വേദ ।

ന മുഹൂർത്തേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛതി ।

ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ പ്രദാതാ സവിതാ

പ്രസവിതാ ടിഗ്വിശാസ്താ സുമന്തേതി ।

ഏതേസനുവാകാ മുഹൂർത്താനാം നാമധേയാനി ।

ന മുഹൂർത്തേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛതി । യ ഏവം വേദ ॥

യോ ഹ വാ അർദ്ധമാസാനാം ച മാസാനാഞ്ച

നാമധേയാനി വേദ ।

നാർദ്ധമാസേഷു ന മാസേഷ്വാർതി-മാർച്ഛതി ।

പവിത്രം പവയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്വാൻ-മ്സഹീയാനരുണോ
 ടരുണർജാ ഇതി ।

ഏതേസനുവാകാ അർദ്ധമാസാനാഞ്ച മാസാനാഞ്ച
 നാമധേയാനി । 40 (10)

T.B.3.10.10.4

നാർദ്ധമാസേഷു ന മാസേഷാ-ർതിമാർച്ചതി ।

യ ഏവം വേദ ॥

യോ ഹ വൈ യജ്ഞക്രതുനാം ചർതുനാം ച
 സംവത്സരസ്യ ച നാമധേയാനി വേദ ।

ന യജ്ഞക്രതുഷു നർതുഷു ന സംവത്സര
 ആർതിമാർച്ചതി ।

അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോഽഗ്നിർ. ഋതുഃ

പ്രജാപതിഃ സംവത്സര ഇതി ।

ഏതേ സനുവാകാ യജ്ഞക്രതുനാം ചർതുനാം ച
 സംവത്സരസ്യ ച നാമധേയാനി ।

ന യജ്ഞക്രതുഷു നർതുഷു ന സംവത്സര
 ആർതിമാർച്ചതി ।

യ ഏവം വേദ ॥

യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താൻ. വേദ ।
 ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്തേഷ്വാർതി മാർച്ചുതി ( ) । 41 (10)

T.B.3.10.10.5

ഇദാനീം തദാനീമിതി ।
 ഏതേ വൈ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താഃ ।
 ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്തേഷ്വാർതി-മാർച്ചുതി ।
 യ ഏവം വേദ ॥
 അഥോ യഥാ ക്ഷേത്രജേണാ ഭൂത്യാ ടനു പ്രവിശ്യാന്ന-മത്തി ।
 ഏവമേവൈതാൻ ക്ഷേത്രജേണാ ഭൂത്യാ ടനു പ്രവിശ്യാ-
 നമത്തി ।

സ ഏതേഷാമേവ സലോകതാഴ് സായുജ്യ-മസ്തതേ ।
 അപ പുനർമൃത്യും ജയതി । യ ഏവം വേദ ॥ 42 (10)

(ന വേദൈ - വം വേദാ - നുവാകാ അർദ്ധമാസാനാം ച
 മസാനാം ച നാമധേയാനി - മുഹൂർത്തേഷ്വാർതിമാർച്ചുതി -
 +നവ ച) । (A10)

Special Korvai

(ഇയമഹോരാത്രാണാഽ സംജ്ഞാനം പുർവപക്ഷസ്യ
 പ്രസ്തുതമപരപക്ഷസ്യ മുഹൂർത്താനാം ചിത്രഃ കേതുർർദ്ധ
 മാസാനാം പവിത്രം യജ്ഞക്രതുനാമഗ്നിഷ്ടോമോ
 യജ്ഞക്രതുനാമിദാനീം മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താൻ.
 വേദേദാനീമഥോ ദാദശ)

3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോചുതേ

T.B.3.10.11.1

കശ്ചിദ്ധവാ അസ്മാ-ലോകാത് പ്രേത്യ ।
 ആത്മാനം വേദ ।
 അയ-മഹ-മസ്മീതി ।
 കശ്ചിമ്സ്വം ലോകം ന പ്രതി പ്രജാനാതി ॥
 അഗ്നിമുഗ്ധോ ഹൈവ ധൃമതാന്തഃ ।
 സ്വം ലോകം ന പ്രതി പ്രജാനാതി ।
 അഥ യോ ഹൈവൈത-മഗ്നിഽ സാവിത്രം വേദ ।
 സ ഏവാസ്മാ ലോകാത് പ്രേത്യ ।
 ആത്മാനം വേദ । അയ-മഹ-മസ്മീതി । 43 (10)

T.B.3.10.11.2

സ സ്വം ഘോകം പ്രതി പ്രജാനാതി ॥
 ഏഷ ഉ വേവൈനം തഥ്സാവിത്രഃ ।
 സ്വർഗം ഘോക-മഭിവഹതി ॥
 അഹോരാത്രൈർവാ ഇദച്ഛ യുഗ്ഭിഃ ക്രിയതേ ।
 ഇതി രാത്രായാ ദീക്ഷിഷത ।
 ഇതി രാത്രായ വ്രത-മുപാഗുരിതി ।
 താനി ഹാനേവം വിദുഷഃ ।
 അമൃഷിൻ ഘോകേ ശേവധിം ധ്വയന്തി ।
 ധീതച്ഛ ഹൈവ സ ശേവധി-മനുപരെതി ॥
 അഥ യോ ഹൈവൈതമഗ്നിച്ഛ സാവിത്രം വേദ । 44 (10)

T.B.3.10.11.3

തസ്യ ഹൈവാഹോരാത്രാണി ।
 അമൃഷിൻ ഘോകേ ശേവധിം ന ധ്വയന്തി ।
 അധീതച്ഛ ഹൈവ സ ശേവധി-മനുപരെതി ॥
 ഭരദ്വാജോ ഹ ത്രിഭിരായുർഭിർ ബ്രഹ്മചര്യമുവാസ ।
 തച്ഛ ഹ ജീർണിഃ സ്ഥവിരച്ഛ ശയാനം ।
 ഇന്ദ്ര ഉപവ്രജേയാവാച । ഭരദ്വാജ ।

യത്തേ॑ ചതു॑ർഥമായു॑ർദ്ദധാ॑ം । കിമേ॑ന്നേന കു॒ര്യാ ഇ॒തി ।
 ബ്ര॒ഹ്മച॑ര്യമേ॒വൈനേ॑ന ച॒രേയ॑മിതി ഹോവാച । 45 (10)

T.B.3.10.11.4

തച് ഹ॑ ത്രീ॒ൻ ഗി॒രി-രൂ॑പാ॒ന വി॑ജ്ഞാ॒താനി॑വ ദർശ॒യാം
 ച॒കാര॑ ।

തേഷാ॑ഽ ഹൈ॒കൈക॑സ്താൻ മു॒ഷ്ടി॒നാഃ॑ ദേ ।
 സ ഹോ॑വാച । ദ॒ര്യാജേ॑ത്യാമൻ॒ത്ര്യാ । വേ॒ദാ വാ ഏ॒തേ ।
 അ॒നന്താ॑ വൈ വേ॒ദാഃ ।

ഏ॒തദാ॑ ഏ॒തൈ॒സ്ത്രി॒ദിരാ॑യുർ ദി॒രന്വ॑വോച॒മാഃ ।
 അ॒ഥ ത ഇ॒തര-ദ॑ന്നു॒ക്തമേ॒വ ।

ഏ॒ഹീ॒മം വീ॑ദ്ധി । അ॒യം വൈ॑ സർവ॒വിദ്യേ॑തി । 46 (10)

T.B.3.10.11.5

ത॒സ്മൈ ഹൈ॒തമ॑ഗ്നി॒ഽസാ॑വി॒ത്രമു॑വാച । തച് സ॑ വി॒ദി॒ത്വാ ।
 അ॒മൃതോ॑ ഭൂ॒ത്വാ । സ്വ॒ർഗം ലോ॑കമി॒യായ॑ ।

ആ॒ദി॒ത്യ॒സ്യ സാ॑യു॒ജ്യം ॥ അ॒മൃതോ॑ ഹൈ॒വ ഭൂ॒ത്വാ ।
 സ്വ॒ർഗം ലോ॑കമേ॒തി । ആ॒ദി॒ത്യ॒സ്യ സാ॑യു॒ജ്യം ।

യ ഏ॒വം വേ॑ദ ॥ ഏ॒ഷോ ഏ॒വ ത്ര॑യീ॒ വി॒ദ്യാ । 47 (10)

T.B.3.10.11.6

യാ॒വന്തച് ഹ॑ വൈ ത്ര॒യ്യാ വി॒ദ്യയാ॑ ലോ॒കം ജ॑യതി ।
 താ॒വന്തം ലോ॑കം ജ॒യതി॑ । യ ഏ॒വം വേ॑ദ ॥

അഗ്നേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 അഗ്നേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । വായോർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 വായോരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ഇന്ദ്രസ്യ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി । 48 (10)

T.B.3.10.11.7

ഇന്ദ്രസ്യേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ബൃഹസ്പതേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 ബൃഹസ്പതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । പ്രജാപതേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 പ്രജാപതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ബ്രഹ്മണോ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 ബ്രഹ്മണ ഏവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ( ) ।
 യ ഏവം വേദ ॥ സ വാ ഏഷോഽഗ്നി-രപക്ഷപുച്ഛോ
 വായുരേവ । തസ്മാഗ്നിർ മുഖം ।
 അസാവാദിത്യഃ ശിരഃ ।
 സ യദേതേ ദേവതേ അന്തരേണ ।
 തഥ്സർവ്വം സീവ്യതി । തസ്മാഥ് സാവിത്രഃ ॥ 49 (17)

(അയമഹമസ്തീതി - വേദ - ഹോവാച - സർവവിദ്യേതി -
വിദ്യേ - ത്രസ്യ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി - ബ്രഹ്മണ
ഏവ സായുജ്യം സലോകതാമാപ്നോതി സ്തപ്ത ച) (A11)

=====

Special Korvai

(അഗ്നേർവായോരിത്രസ്യ ബൃഹസ്പതേഃ പ്രജാപതേർ
ബ്രഹ്മണഃ സ വൈ സ്തപ്ത)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(സംജ്ഞാനം - ഭൂ - സ്തമേവ - സംവത്സരോഽസി -
ഭൂ - രാജന്യ - സവേ - വിപശ്ചിതേ - പ്രജാപതിർ
ദേവാ - നിയം വാവ സരഥാ -കശ്ചിദ്ധൈകാദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സംജ്ഞാനം - രാജന്യ - മൂർദ്ധാ ഹൃദയ - ഏഷ
സംവത്സരോ - നാർദ്ധമാസേഷു നവചത്വാരീശ്വരത്)

First and Last Padam Kaatakam 1st Prapaatakam :-

(സംജ്ഞാനം - സാവിത്രം)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

3.10 For Kaatakam - (TB 3.10)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	4	43
Anuvakam 2	1	16
Anuvakam 3	1	19
Anuvakam 4	3	37
Anuvakam 5	1	14
Anuvakam 6	1	7
Anuvakam 7	1	11
Anuvakam 8	10	98
Anuvakam 9	15	155
Anuvakam 10	5	49
Anuvakam 11	7	77
Total →	49	526

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.11 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ - നാചികേതപയനം

3.11.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ ഇഷ്ടകോപധാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.11.1.1

ലോകോഽസി സ്വർഗോഽസി । അനന്തോഽസ്യുപാരോഽസി ।
അക്ഷിതോ ഽസ്യക്ഷയോ ഽസി । തപസഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തപയീദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।

തന്ത്യാപദയേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 1 (10)

T.B.3.11.1.2

തപോഽസി ലോകേ ശ്രീതം । തേജസഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തപയീദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതൃ വിശ്വസ്യ ജനയിത്യു ।

തത് ത്യാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 2 (8)

T.B.3.11.1.3

തേജോഽസി തപസി ശ്രിതം । സമുദ്രസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർതൃ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്യു ।

തത് ത്യാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 3 (8)

T.B.3.11.1.4

സമുദ്രോഽസി തേജസി ശ്രിതഃ । അപാം പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।

തം ത്യാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 4 (8)

T.B.3.11.1.5

ആപഃ സ്മ സമുദ്രേ ശ്രിതാഃ ।
 പൃഥിവ്യാഃ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രേ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്ര്യഃ ।
 താ വ ഉപദധേ കാമദുഷാ അക്ഷിതാഃ ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 5 (8)

T.B.3.11.1.6

പൃഥിവ്യസ്യസ്താ ശ്രിതാ । അഗ്നേഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം തോപദധേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 6 (8)

T.B.3.11.1.7

അഗ്നിരസി പൃഥിവ്യാം ശ്രിതഃ । അന്തരിക്ഷസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതാ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയിതാ ।

തം ത്വോ॑പദധേ കാമദു॒ഷ്ട-മക്ഷി॑തം ।

പ്രജാ॑പതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ॑ ദേവതയാഃ ണ്ഗിര॑സ്വാദ്-ധ്രുവാ॑ സീദ ॥ 7 (8)

T.B.3.11.1.8

അന്ത॑രിക്ഷമ॒സ്യഗ്നൗ ശ്രി॑തം । വായോഃ പ്രതി॑ഷ്ഠാ ।

തയീ॑ദമന്തഃ ।

വിശ്വാ॑ം യക്ഷം വിശ്വാ॑ം ഭൂതം വിശ്വാ॑ം സുഭൂ॒തം ।

വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതൃ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയിത്യു ।

തത് ത്വോ॑പദധേ കാമദു॒ഷ്ട-മക്ഷി॑തം ।

പ്രജാ॑പതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ॑ ദേവതയാഃ ണ്ഗിര॑സ്വാദ്-ധ്രുവാ॑ സീദ ॥ 8 (8)

T.B.3.11.1.9

വായു॑ര॒സ്യന്ത॑രിക്ഷേ ശ്രി॑തഃ । ദിവഃ പ്രതി॑ഷ്ഠാ ।

തയീ॑ദമന്തഃ ।

വിശ്വാ॑ം യക്ഷം വിശ്വാ॑ം ഭൂതം വിശ്വാ॑ം സുഭൂ॒തം ।

വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതാ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയിതാ ।

തം ത്വോ॑പദധേ കാമദു॒ഷ്ട-മക്ഷി॑തം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 9 (8)

T.B.3.11.1.10

ദ്യൗരസി വായൗ ശ്രിതാ । ആദിത്യസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി ।

താം തോപദധേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 10 (8)

T.B.3.11.1.11

ആദിത്യോഽസി ദിവി ശ്രിതഃ । ചന്ദ്രമസഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।

തം തോപദധേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 11 (8)

T.B.3.11.1.12

ചന്ദ്രമാ അസ്യാദിത്യേ ശ്രീതഃ । നക്ഷത്രാണാം പ്രതിഷ്ഠാ ।
തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।

തം തോപദധേ കാമദുഘ്ര-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷ്ഠിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 12 (8)

T.B.3.11.1.13

നക്ഷത്രാണി സ്ഥ ചന്ദ്രമസി ശ്രീതാനി ।

സംവത്സരസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർത്യൂണി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്യൂണി ।

താനി വ ഉപദധേ കാമദുഘ്ര-നൃക്ഷിതാനി ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷ്ഠിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 13 (8)

T.B.3.11.1.14

സംവത്സരോഽസി നക്ഷത്രേഷു ശ്രീതഃ ।

ഋതൂനാം പ്രതിഷ്ഠാ । തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം യോപദധേ കാമദുഷ്ട-നക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 14 (8)

T.B.3.11.1.15

ഋതവഃ സ്ഥ സംവത്സരേ ശ്രിതാഃ ।
 മാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വാ യക്ഷം വിശ്വാ ഭൂതം വിശ്വാ സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ ।
 താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഷ്ട-നക്ഷിതാൻ ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 15 (8)

T.B.3.11.1.16

മാസാഃ സ്ഥർതുഷു ശ്രിതാഃ ।
 അർദ്ധമാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വാ യക്ഷം വിശ്വാ ഭൂതം വിശ്വാ സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ ।
 താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഷ്ട-നക്ഷിതാൻ ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷ്ഠിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 16 (8)

T.B.3.11.1.17

അർദ്ധമാസാഃ സ്ഥ മാസു ശ്രിതാഃ ।

അഹോരാത്രയോഃ പ്രതിഷ്ഠ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ ।

താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഷ്ട-നക്ഷിതാൻ ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷ്ഠിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 17 (8)

T.B.3.11.1.18

അഹോരാത്രേ സ്ഥാർദ്ധമാസേഷു ശ്രിതേ ।

ഭൂതസ്യ പ്രതിഷ്ഠ ഭവ്യസ്യ പ്രതിഷ്ഠ । യുവയോ-രിദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർത്ര്യാ വിശ്വസ്യ ജനയിത്ര്യാ ।

തേ വാമുപദധേ കാമദുഷ്ട-അക്ഷിതേ ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷ്ഠിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 18 (8)

T.B.3.11.1.19

പൗർണ്ണമാസ്യഷ്ടകാ ധമാവാസ്യാ ।
 അന്നാദാഃ സ്ഥാന്നദുഷോ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാꣳ സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രേ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രേ ।
 താ വ ഉപദധേ കാമദുഷാ- അക്ഷിതാഃ ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 19 (8)

T.B.3.11.1.20

രാധസി ബൃഹതീ ശ്രീരസീന്ദ്രപതീ ധർമപതീ ।
 വിശ്വാം ഭൂതമനു പ്രഭൂതാ । തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാꣳ സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം തോപദധേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 20 (8)

T.B.3.11.1.21

ഓജോഽസി സഹോഽസി । ബലമസി ഭ്രാജോഽസി ।
 ദേവാനാം ധാമാമൃതം । അമർത്യസ്തപോജാഃ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാꣳ സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।

തം യോപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസദ്വൃവാ സീദ ॥ 21 (10)

(ലോക - സ്തപ - സ്തേജഃ - സമുദ്ര - ആപഃ - പൃഥിവ്യ - ഗ്നി
- അന്തരീക്ഷം - വായുർ - ദ്യൗ - രാദിത്യ - ശ്ചന്ദ്രമാ -
നക്ഷത്രാണി - സംവത്സര - ജതവോ - മാസാ -
അർദ്ധമാസാ - അഹോരാത്രേ - പൗർണമാസീ - രാധ -
സ്യോജോഽസ്യേകവിശ്വതിഃ) (A1)

Special Korvai

ലോകോഽസി ഭർതാ തം । തപസ്തേജോഽസി ഭർതൃ തത് ।

സമുദ്രോഽസി ഭർതാ തം । ആപഃ സ്ഥ ഭർത്വസ്താ വഃ ।

പൃഥിവീ ഭർത്രി താം । അഗ്നിരസി ഭർതാ തം ।

അന്തരീക്ഷം ഭർതൃ തത് । വായുരസി ഭർതാ തം ।

ദ്വാരസി ഭർത്രി താം । ആദിത്യശ്ചന്ദ്രമാ ഭർതാ തം ।

നക്ഷത്രാണി സ്ഥ ഭർത്യൂണി താനി വഃ ।

സംവത്സരോഽസി ഭർതാ തം ।

ജതവോ മാസാ അർദ്ധമാസാ ഭർതാരസ്താൻ. വഃ ।

അഹോരാത്രേ ഭർത്ത്യൗ തേ വാം ।

പൗർണ്ണമാസീ ഭർത്ത്യസ്താ വഃ ।

രാധ്വസി ഭർത്രി താം ।

ഓജോഽസി ഭർതാ തമേകവിഷ്ശതിഃ ।

3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി

T.B.3.11.2.1

തഥഗേ രുദ്രോ അസുരോ മഹോ ദിവഃ ।

തച് ശർദ്ധോ മാരുതം പൃക്ഷ ഇൗശിഷേ ।

താം വാതൈരരുണൈര്യാസി ശംഗയഃ ।

താം പൃഷ്ഠാ വിധതഃ പാസി നു ത്വന്നാ ।

ദേവാ ദേവേഷു ശ്രയദ്ധാം । പ്രഥമാ ദിതീയേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ദിതീയാ സ്തൂതീയേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

തൃതീയാ ശ്ചതുർഥേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ചതുർഥാഃ പഞ്ചമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

പഞ്ചമാഃ ഷഷ്ഠേഷു ശ്രയദ്ധാം । 22 (10)

T.B.3.11.2.2

ഷഷ്ഠാഃ സപ്തമേഷു ശ്രയദ്ധാം । സപ്തമാ അഷ്ടമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

അഷ്ടമാ നവമേഷു ശ്രയദ്ധാം । നവമാ ദശമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ദശമാ ഏകാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏകദശാ ദ്വാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ദ്വാദശാ ത്രയോദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ത്രയോദശാ ചതുർദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ചതുർദശാഃ പഞ്ചദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

പഞ്ചദശാഃ ഷോഡശേഷു ശ്രയദ്ധാം । 23 (10)

T.B.3.11.2.3

ഷോഡശാഃ സപ്തദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

സപ്തദശാ അഷ്ടാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

അഷ്ടാദശാ ഏകാന്നവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏകാന്നവിഷ്ടശാ വിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

വിഷ്ടശാ ഏകവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏകവിഷ്ടശാ ദ്വാവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ദ്വാവിഷ്ടശാ ത്രയോവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ത്രയോവിഷ്ടശാ ചതുർവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ചതുർവിഷ്ടശാഃ പഞ്ചവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

പഞ്ചവിഷ്ടശാഃ ഷഡ്വിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം । 24 (10)

T.B.3.11.2.4

ഷഡ്വിഷ്ടശാഃ സപ്തവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

സപ്തവിഷ്ടശാ അഷ്ടാവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

അഷ്ടാവിപുശാ ഏകാന്നത്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകാന്നത്രിപുശാ സ്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ത്രിപുശാ ഏകത്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകത്രിപുശാ ദ്വാത്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദ്വാത്രിപുശാ സ്രിയസ്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദേവാസ്രിരേകാദശാ സ്രിസ്രിയസ്രിപുശാഃ । ഉത്തരേ ദവത ।
 ഉത്തര വർത്താന ഉത്തര സത്യാനഃ ( ) ।
 യത്കാമ ഇദം ജുഹോമി । തന്മേ സമൃദ്ധ്യതാം ।
 വയഃ സ്യാമ പതയോ രയിണാം ।
 ഭൂർഭുവസ്വഃ സ്വാഹാ ॥ 25 (14)

(ഷഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധവദ് - ഷോഡശേഷു ശ്രയദ്ധവദ് -
 ഷഡ്വിപുശേഷു ശ്രയദ്ധ-മുത്തരസത്യാനശ്ചതാരി ച) (A2)

3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി

T.B.3.11.3.1

അഗ്നാവിഷ്ണു സജോഷസാ । ഇമാ വർദ്ധന്തു വാങ്ഗിരഃ ।
 ദധുന്തേ വാജേഭി-രാഗതം । രാജന്തീ വിരാജന്തീ ।
 സമ്രാജന്തീ സ്വരാജന്തീ । അർചിഃ ശോചിഃ ।
 തപോ ഹരോ ഭാഃ । അഗ്നിഃ സോമോ ബൃഹസ്പതിഃ ।

വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ ഭൂ॒വന॑സ്യ ഗോ॒പാഃ । തേ സർവ്വേ॑ സംഗത്യ॑ ( ) ।
 ഇ॒ദം മേ പ്രാവ॑താ വചഃ॑ । വയൗ॑ സ്യാമ പതയോ॑ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭൂ॒വഃ സ്വഃ॑ സ്വാഹാ॑ ॥ 26 (13) (സങ്ഗത്യ॑ ത്രീണി॑ ച (A3))

**3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാക്കൈഃ ചതസ്ര
 ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.4.1

അ॒ന്നപ॑തേ ധ॒ന്നസ്യ॑ നോ ദേ॒ഹി । അ॒ന്നമീ॑വസ്യ॑ ശുഷ്കി॑ണ്ഃ ।
 പ്ര॒പ്രദാ॑താർത്താരി॑ഷഃ ।
 ഊ॒ർജം നോ॑ ധേ॒ഹി ദി॒പദേ॑ ചതു॑ഷ്ഠദേ ।
 അഗ്നേ॑ പൃഥി॒വീപ॑തേ । സോമ॑ വീരു॒ധാം പ॑തേ ।
 തപ്തഃ॑ സമി॒ധാം പ॑തേ । വി॒ഷ്ണവാ॑ശാനാം പതേ ।
 മി॒ത്ര സ॑ത്യാനാം പതേ । വരു॑ണ ധർമ്മ॑ണാം പതേ । 27 (10)

T.B.3.11.4.2

മരു॑തോ ഗണാ॒നാം പ॑തയഃ । രു॒ദ്ര പ॑ശൂനാം പതേ ।
 ഇ॒ന്ദ്രൗജ॑സാം പതേ । ബൃഹ॑സ്സതേ ബ്രഹ്മ॑ണസ്സതേ ।
 ആ രു॒ചാ രോ॑ചേ॒ഹൗ സ്വ॑യം । രു॒ചാ രു॑രുചേ-രോച॑മാനഃ ।
 അ॒തീത്യാ॑ദഃ സ്വരാ॑ഭരേഹ ।
 തസ്മി॑ൻ. യോനൗ॑ പ്രജ॑നൗ പ്രജാ॑യേയ ।
 വയൗ॑ സ്യാമ പതയോ॑ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭൂ॒വഃ സ്വഃ॑ സ്വാഹാ॑ ( ) ॥ 28 (10)

[വരുണ ധർമ്മണാം പതേ സ്വഃ - സ്വാഹാ ( )] (A4)

**3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.5.1

സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാഃ ।
 സപ്തർഷയഃ സപ്തധാമ പ്രിയാണി ।
 സപ്ത ഹോത്രോ അനുവിദ്വാൻ ।
 സപ്ത യോനീ-രാപ്യുണസ്വാ ഘൃതേന ।
 പ്രാചീ ദിക് । അഗ്നിർ ദേവതാ ॥
 അഗ്നിഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാമൃച്ഛതു ।
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി ।
 ദക്ഷിണാ ദിക് । ഇന്ദ്രോ ദേവതാ ॥ **29 (10)**

T.B.3.11.5.2

ഇന്ദ്രഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു ।
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി । പ്രതീചീ ദിക് ।
 സോമോ ദേവതാ ॥
 സോമഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു ।
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി ।
 ഉദീചീ ദിക് । മിത്രാവരുണൗ ദേവതാ ॥

മി॒ത്രാവ॑രു॒ണൗ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വൗ ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛ॑തു ।
യോ മൈ॒തസ്യ॑ ദി॒ശോ ടദി॑ദാ॒സതി॑ । 30 (10)

T.B.3.11.5.3

ഊ॒ർദ്ധ്വാ ദി॒ക് । ബൃ॒ഹ॒സ്പതി॑ർ ദേ॒വതാ॑ ॥
ബൃ॒ഹ॒സ്പതി॑ഃ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വം ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛ॑തു ।
യോ മൈ॒തസ്യ॑ ദി॒ശോ ടദി॑ദാ॒സതി॑ ।
ഇ॒യന്ദി॑ക് । അ॒ദി॒തിർ ദേ॒വതാ॑ ॥
അ॒ദി॒തിഃ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വീം ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛ॑തു ।
യോ മൈ॒തസ്യ॑ ദി॒ശോ ടദി॑ദാ॒സതി॑ ।
പു॒രു॒ഷോ ദി॒ക് । പു॒രു॒ഷോ മേ॒ കാമാ॑ൻ
ഥ്സ॒മർദ്ധ॑യതു( ) । 31 (10)

T.B.3.11.5.4

അ॒ന്യോ ജാ॒ഗൃ॒വിഃ പ്രാ॑ണ । അ॒സാ॒വേഹി॑ ।
ബ॒ധിര॑ ആ॒ക്രന്ദ॑യിത-ര॒പാ॒ന । അ॒സാ॒വേഹി॑ ।
ഉ॒ഷ॒സ-മൃ॑ഷ॒സ-മ॒ശീയ॑ । അ॒ഹമ॑സോ ജ്യോതി॑രശീയ ।
അ॒ഹമ॑സോ ടപോ॑ശീയ । വ॒യം സ്യാ॑മ പ॒തയോ॑ രയി॑ണാം ।
ഭൃ॒ഭുവഃ॑ സ്വഃ സ്വാഹാ ॥ 32 (9) (ദക്ഷി॑ണാ ദി॒ഗിന്ദ്രോ॑ ദേ॒വതാ॑
- മി॒ത്രാവ॑രു॒ണൗ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വൗ ദേ॒വതാ॑നാമൃ॒ച്ഛ॑തു യോ
മൈ॒തസ്യ॑ ദി॒ശോ ടദി॑ദാ- സത്യർദ്ധ॑യതു - +നവ ച) (A5)

3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം

T.B.3.11.6.1

യത്തേചിതം യദു ചിതന്തേ അഗ്നേ ।
 യത്ത ഊനം യദുതേതിരികതം ।
 ആദിത്യാസ്ത-ദങ്ഗിരസ-ശ്ചിന്വന്തു ।
 വിശ്വേ തേ ദേവാശ്ചിതി-മാപൂരയന്തു ।
 ചിതശ്ചാസി സഞ്ചിതശ്ചാ-സ്യഗ്നേ ।
 ഏതാവായ്ചാസി ഭൂയാഽശ്ചാസ്യഗ്നേ ॥
 ലോകം പൃണച്ഛിദ്രം പൃണ ।
 അഥോ സീദ ശിവാ താം । ഇന്ദ്രാഗ്നീ ത്വാ ബൃഹസ്സതിഃ ।
 അസ്മിൻ. യോനാവസീഷദന് | 33 (9)

T.B.3.11.6.2

തയാ ദേവതയാ ദങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥
 താ അസ്യ സൂദദോഹസഃ । സോമഃ ശ്രീണന്തി പൃശ്നയഃ ।
 ജന്മം ദേവാനാം വിശഃ । ത്രിഷാ രോചനേ ദിവഃ ।
 തയാ ദേവതയാ ദങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥
 അഗ്നേ ദേവാഃ ഇഹാവഹ ।
 ജജ്ഞാനോ വൃക്കത ബർഹിഷേ ।

അസി ഹാതാ ന ഇഽധ്യഃ ॥

അഗന്മ മഹാ മനസാ യവിഷ്ടം । 34 (10)

T.B.3.11.6.3

യോ ദീദായ സമീദ്ധഃ സ്വേ ദുരോണേ ।

ചിത്രഭാസു രോദസീ അന്തരൂർവീ ।

സ്വാഹുതം ഹിശ്വതഃ പ്രത്യഞ്ചം ॥

മേധാകാരം ഹിദമസ്യ പ്രസാധനം ।

അഗ്നിഃ ഹോതാരം പരിഭൃതമം മതിം ।

ത്വാമർഭസ്യ ഹവിഷഃ സമാനമിത് ।

ത്വാം മഹോ വൃണതേ നരോ നാനൃം ത്വത് ॥

മനുഷ്യാത്ത്വാ നിധീമഹി ।

മനുഷ്യാം സമീധീമഹി । അഗ്നേ മനുഷ്യാ-ദങ്ഗിരഃ । 35 (10)

T.B.3.11.6.4

ദേവാൻ ദേവായതേ യജ ॥ അഗ്നിർ. ഹി വാജിനം ഹിശേ ।

ദദാതി വിശ്വചർഷണിഃ । അഗ്നീ രായേ സ്വാഭുവം ।

സ പ്രീതോ യാതി വാര്യം । ഇഷ്ടം സ്തോതൃഭ്യ ആദര ॥

പൃഷ്ടോ ദിവി പൃഷ്ടോ അഗ്നിഃ പൃഥിവ്യാം ।

പൃഷ്ടോ വിശ്വാ ഓഷധീ-രാവിവേശ ।

വൈശ്വാ॑നരഃ॒ സഹ॑സാ॒ പൃ॒ഷ്ഠോ॑ അ॒ഗ്നിഃ॒ ।

സ നോ॑ ദി॒വാ സ॒ രി॒ഷഃ॒ പാ॒തു ന॒കതം॑ ( ) ॥ 36 (10)

[അസീ॑ഷദൻ. - യവി॑ഷ്യ - മങ്ഗി॑രോ - നക॑തം( )] (A6)

3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര അഗ്നിദേവതോപാസനം

T.B.3.11.7.1

അ॒യം വാ॑വ യഃ പ॒വതേ॑ । സോ॒ഽഗ്നി॑ർ നാ॒ചികേ॑തഃ ।

സ യത് പ്രാ॑ങ് പ॒വതേ॑ । തദ॑-സ്യ॒ ശി॒രഃ॒ ।

അ॒ഥ യദ് ദ॑ക്ഷി॒ണാ । സ ദ॑ക്ഷി॒ണഃ പ॒ക്ഷഃ॒ ।

അ॒ഥ യത് പ്ര॑ത്യക് । തത് പൃ॒ച്ഛം॑ । യദു॑ദ॒ങ് ।

സ ഉ॒ത്തരഃ॑ പ॒ക്ഷഃ॒ । 37 (10)

T.B.3.11.7.2

അ॒ഥ യഥ് സ॑ംവാ॒തി ।

തദ॑സ്യ॒ സമ॑ഞ്ചനം ച പ്ര॒സാ॒രണം॑ ച ।

അഥോ॑ സംപ॒ദേ॒വാ॒സ്യ സാ॑ ॥

സഃ ഹ॒ വാ അ॑സ്മൈ॒ സ കാ॑മഃ പ॒ദ്യതേ॑ ।

യത് കാ॑മോ യ॒ജതേ॑ ।

യോ॒ഽഗ്നിം നാ॑ചികേ॒തം ചി॑ന്തുതേ । യ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ ॥

യോ ഹ॒ വാ അ॑ഗ്നേർ നാ॒ചികേ॑തസ്യായ॒തനം॑

പ്ര॒തി॒ഷ്ഠാം വേ॑ദ ।

ആയതനവാൻ ഭവതി ।

ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം । 38 (10)

T.B.3.11.7.3

ഹിരണ്യം വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യായതനം പ്രതിഷ്ഠാ ।

യ ഏവം വേദ । ആയതനവാൻ ഭവതി । ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം ॥

യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം വേദ ।

സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി ।

ഹിരണ്യം വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം ।

യ ഏവം വേദ । സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി ॥

അഥോ യഥാ രൂക്മ ഉത്-തപ്തോ ഭായാത് । 39 (10)

T.B.3.11.7.4

ഏവമേവ സ തേജസാ യശസാ ।

അസിഷ്ട ലോകേ-ഽമൃഷ്ടിഷ്ട ഭാതി ॥

ഉരവോ ഹ വൈ നാമൈതേ ലോകാഃ ।

യേ ഽവരേണാദിത്യം ।

അഥ ഹൈതേ വരീയാഷ്ടസോ ലോകാഃ । യേ പരേണാദിത്യം ।

അന്തവന്തഷ്ട ഹ വാ ഏഷ ക്ഷയം ലോകം ജയതി ।

യോ ഽവരേണാദിത്യം ।

അഥ ഹൈഷോ ടനന്ത-മപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
യഃ പരേണാദിത്യം ( ) ॥ 40 (10)

T.B.3.11.7.5

അനന്തഃ ഹ വാ അപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥
അഥോ യഥാ രഥേ തിഷ്ഠൻ പക്ഷസീ പര്യാവർത്തമാനേ
പ്രത്യുപേക്ഷതേ ।
ഏവ-മഹോരാത്രേ പ്രത്യുപേക്ഷതേ ।
നാസ്യോഹോരാത്രേ ലോകമാപ്നോതഃ ।
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥ 41 (8) (ഉത്തരഃ പക്ഷോ - ഗച്ഛതി
പ്രതിഷ്ഠാം-ഭായാദ്-യഃ പരേണാദിത്യ-+മഷ്ടൗ ച) (A7)

3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം

T.B.3.11.8.1

ഉശൻ. ഹ വൈ വാജശ്രവസഃ സർവവേദസം ദദൗ ।
തസ്യ ഹ നാചികേതാ നാമ പുത്ര ആസ ।
തഃ ഹ കുമാരഃ സന്തം ।
ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു ശ്രദ്ധാഽഽവിവേശ ।

സ ഹോവാച । തത ക്വൈസ്യ മാം ദാസ്യസീതി ।

ദിതീയം തൃതീയം ॥ തച് ഹ പരീത ഉവാച ।

മൃത്യുവേ ത്വാ ദദാമീതി ॥

തച് ഹ സോത്ഥിതം വാഗദിവദതി । 42 (10)

T.B.3.11.8.2

ഗൗതമ കുമാര-മിതി । സ ഹോവാച ।

പരേഹി മൃത്യോർ ഗൃഹാൻ । മൃത്യുവേവൈ ത്വാദദാമീതി ॥

തം വൈ പ്രവസന്തം ഗന്താ-സീതി ഹോവാച ।

തസ്യ സ്മ തിസ്രോ രാത്രി-രനാശ്വാൻ ഗൃഹേ വസതാത് ।

സ യദി ത്വാ പൃച്ഛേത് ।

കുമാര കതി രാത്രി-രവാത്സീ-രിതി ।

തിസ്ര ഇതി പ്രതി ബ്രൂതാത് ।

കിം പ്രഥമാച് രാത്രി-മാശ്നാ ഇതി । 43 (10)

T.B.3.11.8.3

പ്രജാം ത ഇതി । കിം ദിതീയാ-മിതി । പശുഃസ്തു ഇതി ।

കിം തൃതീയാ-മിതി । സാധുകൃത്യാം ത ഇതി ॥

തം വൈ പ്രവസന്തം ജഗാമ ।

തസ്യ ഹ തിസ്രോ രാത്രി-രനാശ്വാൻ ഗൃഹ ഉവാസ ।

ത-മാഗത്യ പപ്രച്ഛ ।

കുമാ॑ര॒ ക॒തി രാ॒ത്രി-ര॒വാ॒ന്സീ-രി॒തി ।

തി॒സ്ര ഇ॒തി പ്ര॒ത്യു॒വാച॑ । 44 (10)

T.B.3.11.8.4

കിം പ്ര॒ഥ॒മാഃ രാ॒ത്രി-മാ॒ശ്താ ഇ॒തി । പ്ര॒ജാം ത॒ ഇതി॑ ।

കിം ദി॒തീയാ-മി॒തി । പ॒ശുഃസ്തു ഇ॒തി । കിം തൃ॒തീയാ-മി॒തി ।

സാ॒ധു॒കൃ॒ത്യാം ത॒ ഇതി॑ ॥

നമ॑സ്തേ അ॒സ്തു ഭഗ॒വ ഇതി॑ ഹോ॒വാച॑ ।

വരം॑ ഽ॒വൃ॒ണീ॒ഷേ-തി॑ ॥ പി॒തർ-മേ॒വ ജീ॒വ॒ന്നയാ॒നീതി॑ ॥

ദി॒തീയാം ഽ॒വൃ॒ണീ॒ഷേ-തി॑ । 45 (10)

T.B.3.11.8.5

ഇ॒ഷ്ടാപൂ॑ർത്തയോർ മേ॒ ഽക്ഷി॑തിം ബ്രൂ॒ഹീതി॑ ഹോ॒വാച॑ ।

ത॒സ്മൈ ഹൈ॒തമ॒ഗ്നിം നാ॑ചി॒കേത-മു॒വാച॑ ।

ത॒തോ വൈ॒ തസ്യേ॑-ഷ്ടാപൂ॑ർത്തേ നാ॒ ക്ഷീ॒യേതേ॑ ॥

നാ॒സ്യേ॑-ഷ്ടാപൂ॑ർത്തേ ക്ഷീ॒യേതേ॑ ।

യോ॒ഽഗ്നിം നാ॑ചി॒കേതം ചി॑നു॒തേ । യ॒ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വ ഽവേ॑ദ ॥

തൃ॒തീയാം ഽ॒വൃ॒ണീ॒ഷേ-തി॑ ।

പു॒നർ മൃ॒ത്യോർ മേ॒ ഽപ॒ജി॒തിം ബ്രൂ॒ഹീതി॑ ഹോ॒വാച॑ ।

ത॒സ്മൈ ഹൈ॒തമ॒ഗ്നിം നാ॑ചി॒കേത-മു॒വാച॑ ।

ത॒തോ വൈ॒ സോ॒പ പു॒നർ മൃ॒ത്യു-മ॒ജയ॑ത് । 46 (10)

T.B.3.11.8.6

അപ പുനർ മൃത്യും ജയതി ।
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തതേ ॥ യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ॥
പ്രജാപതിർ വൈ പ്രജാകാമ-സ്തപോ തപ്യത ।
സ ഹിരണ്യ-മുദാസ്യത് । ത-ദഗ്നു പ്രാസ്യത് ।
ത-ദസ്യേ നാചദയത് । തദ് ദിതീയം പ്രാസ്യത് ।
ത-ദസ്യേ നൈ-വാചദയത് ।
തത് തൃതീയം പ്രാസ്യത് । 47 (10)

T.B.3.11.8.7

ത-ദസ്യേ നൈ-വാചദയത് ।
ത-ദാത്മ-ന്നേവ ഹൃദയേഽഗ്നു വൈശ്യാനരേ പ്രാസ്യത് ।
ത-ദസ്മാ അചദയത് । തസ്മാദ്ധിരണ്യം കനിഷ്ഠം ധനാനാം ।
ഭൂഞ്ജത് പ്രിയതമം । ഹൃദയജഃ ഹി ।
സ വൈ തമേവ നാവിന്ദത് ।
യസ്യേ താം ദക്ഷിണാ-മനേഷ്യത് ।
താഃ സ്വാധൈവ ഹസ്തായ ദക്ഷിണായാനയത് ।
താം പ്രത്യഗൃഹ്ണാത് । 48 (10)

T.B.3.11.8.8

ദക്ഷായ ത്വാ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണാമീതി ।
സോ ഽദക്ഷത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ ।

ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ | യ ഏവം വേദ ||
 ഏതദ്ധ സ വൈ തദ് വിദാഃസോ വാജശ്രവസാ ഗോതമാഃ |
 അപ്യനുദേശ്യാം ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണന്തി |
 ഉദയേന വയം ദക്ഷിഷ്യാമഹ ഏവ ദക്ഷിണാം
 പ്രതിഗൃഹ്യേതി | തേ ദക്ഷന്ത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ |
 ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ |
 യ ഏവം വേദ ( ) | പ്ര ഹാന്യം വ്ലീനാതി || 49 (11)

(വദ - ത്യാശ്ശാ ഇത് - യുവാച - ദിതീയം വൃണീഷേ-
 ത്വജയത് - ത്വതീയം പ്രാസ്യ - ദഗൃഹ്ണാദ് - യ ഏവം
 വേദൈകം ച) (A8)

3.11.9 അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗഃ

T.B.3.11.9.1

തദ് ഹൈത-മേകേ പശുബന്ധ ഏവോത്തരവേദയാം
 ചിന്യതേ |

ഉത്തരവേദിസമ്മിത ഏഷോഽഗ്നിരിതി വദന്തഃ |
 തന്ന തഥാ കൂര്യാത് | ഏത-മഗ്നിം കാമേന വൃർദ്ധയേത് |
 സ ഏനം കാമേന വൃഗ്ദ്ധഃ | കാമേന വൃർദ്ധയേത് |
 സൗമ്യേ വാവൈ-നമദ്ധാരേ ചിന്വീത |
 യത്ര വാ ഭൂയിഷ്ഠാ ആഹുതയോ ഹൂയേരന് |

ഏത-മഗ്നിം കാമേന സമർദ്ധയതി ।

സ ഏനം കാമേന സമൃദ്ധഃ । 50 (10)

T.B.3.11.9.2

കാമേന സമർദ്ധയതി ॥ അഥ ഹൈനം പുരർഷയഃ ।

ഉത്തരവേദ്യാ-മേവ സത്രിയ-മചിന്വത ।

തതോ വൈ തേഽവിന്ദന്ത പ്രജാം ।

അഭി സ്വർഗം ഘോക-മജയന് ।

വിന്ദന്ത ഏവ പ്രജാം । അഭി സ്വർഗം ഘോകം ജയതി ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

അഥ ഹൈനം വായുർ. ജദ്ധികാമഃ । 51 (10)

T.B.3.11.9.3

യഥാ നൃപ-മേവോപദധേ ।

തതോ വൈ സ ഏതാ-മൃദ്ധി-മാർദ്ധ്യാത് ।

യാ-മിദം വായുർ. ജദ്ധഃ । ഏതാ-മൃദ്ധി-മൃദ്ധ്നോതി ।

യാ-മിദം വായുർ. ജദ്ധഃ ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

അഥ ഹൈനം ഗോബലോ വാർഷ്ണഃ പശുകാമഃ ।

പാങ്ക്ത-മേവ ചികേ്യ । പഞ്ച പുരസ്താത് । 52 (10)

T.B.3.11.9.4

പഞ്ച ദക്ഷിണതഃ । പഞ്ച പശ്ചാത് । പഞ്ചോത്തരതഃ ।
 ഏകാം മദ്ധ്യേ ।
 തതോ വൈ സ സഹസ്രം പശൂൻ പ്രാപ്നോത് ।
 പ്ര സഹസ്രം പശു-നാപ്നോതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തതേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥
 അഥ ഹൈനം പ്രജാപതിർ ജൈഷ്ഠ്യകാമോ
 യശസ്താമഃ പ്രജനനകാമഃ ।
 ത്രിവൃത-മേവ ചികേ്യേ । 53 (10)

T.B.3.11.9.5

സപ്ത പുരസ്താത് । തിസ്രോ ദക്ഷിണതഃ । സപ്ത പശ്ചാത് ।
 തിസ്ര ഉത്തരതഃ । ഏകാം മദ്ധ്യേ ।
 തതോ വൈ സ പ്ര യശോ ജൈഷ്ഠ്യ-മാപ്നോത് ।
 ഏതാം പ്രജാതിം പ്രജായത । യാമിദം പ്രജാഃ പ്രജായന്തേ ।
 ത്രിവൃദ് വൈ ജൈഷ്ഠ്യം । മാതാ പിതാ പുത്രഃ । 54 (10)

T.B.3.11.9.6

ത്രിവൃത് പ്രജനനം । ഉപസ്ഥോ യോനിർ മദ്ധ്യമാ ।
 പ്ര യശോ ജൈഷ്ഠ്യ-മാപ്നോതി ।
 ഏതാം പ്രജാതിം പ്രജായതേ । യാ-മിദം പ്രജാഃ പ്രജായന്തേ ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തതേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

അഥ ഹൈന-മിന്ദ്രോ ജൈഷ്ട്യകാമഃ ।
 ഊർദ്ധ്വാ ഏവോ-പദധേ ।
 തതോ വൈ സ ജൈഷ്ട്യ-മഗച്ഛത് ॥ 55 (10)

T.B.3.11.9.7

ജൈഷ്ട്യം ഗച്ഛതി । യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥
 അഥ ഹൈന-മസാവാദിത്യഃ സ്വർഗകാമഃ ।
 പ്രാചീരേവോപദധേ ।
 തതോ വൈ സോഽഭി സ്വർഗം ലോക-മജയത് ।
 അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥ സ യദീച്ഛേത് ॥ 56 (10)

T.B.3.11.9.8

തേജസ്വി യശസ്വി ബ്രഹ്മവർചസി സ്യാ-മിതി ।
 പ്രാണാ ഹോതുർദ്ധിഷ്ട്യാ-ദൃഥ്സർപേത് ।
 യേയം പ്രാഗാദ് യശസ്വതീ । സാ മാ പ്രോർണോതു ।
 തേജസാ യശസാ ബ്രഹ്മവർചസേ-നേതി ।
 തേജസ്-വ്യുവ യശസ്വി ബ്രഹ്മവർചസി ഭവതി ॥
 അഥ യദീച്ഛേത് । ഭൂയിഷ്ഠം മേ ശ്രദ്-ദധീരന് ।

ഭൂയിഷ്ഠാ ദക്ഷിണാ നയേയു-രിതി ।
 ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു പ്രാച്യേഹി പ്രാച്യേഹീ-
 തി പ്രാചീ ജുഷാണാ വേതാജ്യസ്യ സ്വാഹേതി
 സ്രുവേണോ-പഹത്യാ-ഹവനീയേ ജുഹുയാത് ॥ 57 (10)

T.B.3.11.9.9

ഭൂയിഷ്ഠ-മേവാസൈ ശ്രദ്-ദധതേ ।
 ഭൂയിഷ്ഠാ ദക്ഷിണാ നയന്തി ॥ പുരീഷ-മുപധായ ।
 ചിതിക്തപിദി-രദിമൃഗ്യ । അഗ്നിം പ്രണീയോപസമാധായ ।
 ചതസ്ര ഏതാ ആഹുതീർ ജുഹോതി ।
 തമഗ്നേ രുദ്ര ഇതി ശതരുദ്രീയസ്യ രൂപം ।
 അഗ്നാ-വിഷ്ണു ഇതി വസോർദ്ധാരായാഃ ।
 അന്നപത ഇത്യന്ന ഹോമഃ ।
 സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാ ഇതി
 വിശ്വപ്രീഃ ( ) ॥ 58 (10)

[സമൃദ്ധ - ഋദ്ധികാമഃ- പുരസ്താച് - ചികേ - പുത്രോ -
 ഹൃച്ഛ - ദിച്ഛേ- ജ്ജുഹുയാദ് - വിശ്വപ്രീഃ ( )] (A9)

Special Korvai

(പുരർ.ഷയോ വായുർ ഗോബലഃ സഹസ്രം പ്രജാപതി
 സ്രീവൃദിന്ദ്രോ ഹസാവാദിത്യഃ സ യദീച്ഛേത്)

3.11.10 അനുവാകം 10 - തത്പ്രശംസാ

T.B.3.11.10.1

യാം പ്രഥമാ-മിഷ്ടകാ-മുപദധാതി ।
ഇമം തയാ ലോക-മഭി ജയതി ।
അഥോ യാ അസ്മിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ॥
താസാഽസായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
യാം ദിതീയാ-മുപദധാതി ।
അന്തരിക്ഷ ലോകം തയാ-ഭിജയതി ।
അഥോ യാ അന്തരിക്ഷ ലോകേ ദേവതാഃ ॥
താസാഽസായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
യാം തൃതീയാ-മുപദധാതി ।
അഥോ തയാ ലോക-മഭിജയതി । 59 (10)

T.B.3.11.10.2

അഥോ യാ അമൃഷ്മിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ॥
താസാഽസായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
അഥോ യാ അമൃ-രിതരാ അഷ്ടാദശ ।
യ ഏവാമീ ഉരവശ്ച വരീയാഽസശ്ച ലോകാഃ ।
താനേവ താഭി-രഭിജയതി ॥
കാമചാരോ ഹ വാ അസ്യോരുഷു ച വരീയസ്സു ച
ലോകേഷു ഭവതി ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ നാചികേതഃ ।

തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ । 60 (10)

T.B.3.11.10.3

ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ । വർഷാ ഉത്തരഃ । ശരത് പുഷ്പം ।

മാസാഃ കർമ്മകാരാഃ । അഹോരാത്രേ ശതരുദ്രീയം ।

പർജന്യോ വസോർദ്ധാരാ ।

യഥാ വൈ പർജന്യഃ സുവൃഷ്ടം വൃഷ്ടാ ।

പ്രജാഭ്യഃ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി ।

ഏവ-മേവ സ തസ്യ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ । 61 (10)

T.B.3.11.10.4

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ നാചികേതഃ ।

തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ । ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।

വർഷാഃ പുഷ്പം । ശര-ദുത്തരഃ പക്ഷഃ । ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം ।

പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ । അപരപക്ഷാഃ പൂർവീഷം ।

അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ ( ) ।

ഏ॒ഷ വാ॒വ സോ॑ഽഗ്നി-॒രഗ്നി॑മയഃ പു॒നർണ॑വഃ ।
 അ॒ഗ്നിമ॑യോ ഹ॒ വൈ പു॑നർണ॒വോ ഭൂ॒താ ।
 സ്വ॒ർഗം ഘോ॑ക-മേ॒തി । ആ॒ദി॒ത്യസ്ത॒ സായു॑ജ്യം ।
 യോ॑ഽഗ്നിം നാ॒ചികേ॑തം ചി॒നുതേ॑ ।
 യ ഉ॑ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ ॥ 62 (16)

(അ॒മൃം തയാ॑ ലോ॒കമ॑ദിജയതി - ശി॒ർ - ശ്ചി॑നുത - ഇ॒ഷ്ടകാഃ
 ഷ॒ഽപ്) (A10)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(ലോ॒ക - സ്വ॒മഗ്നേ॑ - ടഗ്നാ॑വിഷ്ണു - അ॒ന്നപ॑തേ - സ്വ॒പ്തേ
 അ॒ഗ്നേ - യ॒ത്തേ ടചി॑തമ - യം ഘോ॑ - വോ॒ശൻ. ഹ॒ വൈ -
 തച് ഹൈ॒തം - ഘോ॑ഽം പ്ര॒ഥമാ॑മിഷ്ട॒കാം ദശ॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(ലോ॒ക - ആ॒ദി॒ത്യ - ഓജോ॑ - ടസ്യു॑ർദ്ധ്വാ ദി॒ഗ - ന॒ന്തച്
 ഹ॒ വൈ - കാ॒മേന॑ - ഗ്രീ॒ഷ്മോ॑ ദി॒ഷഷ്ടിഃ॑)

തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം-(TB 3.11)

First and Last Padam 2nd Prapaatakam of Kaatakam:-

(ലോകോ - വേദ)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

=====

3.11 For Kaatakam - 2 (TB 3.11)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	21	172
Anuvakam 2	4	44
Anuvakam 3	1	13
Anuvakam 4	2	39
Anuvakam 5	4	20
Anuvakam 6	4	40
Anuvakam 7	5	48
Anuvakam 8	8	81
Anuvakam 9	9	90
Anuvakam 10	4	46
Total →	62	593

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.12 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ-

ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച

3.12.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ

വൈശ്വസ്യജചയനാങ്ഗഭൂതാഃ ദിവശ്ശേനയ ഇഷ്ടയഃ

T.B.3.12.1.1

“തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസ്തമാ{21}” “ശ്യാമ തം കാമമഗ്നേ{22}” ।

“ആശാനാം ത്വാ{23}” “വിശ്വാ ആശാം{24}” ।

“അനു നോഽഭ്യാനുമതി{25}” “രന്നിദനുമതേ ത്വാം{26}” ।

“കാമോ ഭൂതസ്യ{27}” “കാമസ്തദഗ്നേ{28}” ।

“ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29}” “പിതാ വിരാജാം{30}” ।

“യജേന്താ രായോ{31}” “ഽയം യജ്ഞഃ{32}” ।

“ആപോ ഭദ്രാ{33}” “ആദിത്പശ്യാമി{34}” ।

“തുഭ്യം ഭരന്തി{35}” “യോ ദേഹ്യഃ{36}” ।

“പൂർവം ദേവാ{37}” “അപരേണ പ്രാണാപാനൗ{38}” ।

“ഹവ്യവാഹൗ{39}” “സിഷ്ടം{40}” ॥ 1 (10) (തുഭ്യം ദശ) (A1)

3.12.2 അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.2.1

ദേവേഭ്യോ॑ വൈ॒ സ്വർഗോ॑ ലോ॒കസ്തിരോ॑ഭവത് ।
 തേ പ്ര॒ജാപതി॑-മ॒ബ്രുവന് ।
 പ്ര॒ജാപതേ॑ സ്വർഗോ॑ വൈ॒ നോ ലോ॒കസ്തിരോ॑ഭൂത് ।
 തമ॒ന്വിച്ഛേതി॑ । തം യ॑ജ്ഞക്രതുഭി-ര॒ന്വൈച്ഛേ॑ത് ।
 തം യ॑ജ്ഞക്രതുഭിർ നാ॒ന്നവി॑ന്ദത് ।
 തമി॒ഷ്ടിഭി-ര॒ന്വൈച്ഛേ॑ത് । തമി॒ഷ്ടിഭി-ര॒ന്നവി॑ന്ദത് ।
 തദി॒ഷ്ടീനാ-മി॒ഷ്ടിത്വം । ഏ॒ഷ്ടയോ॑ ഹ॒വൈ നാമ॑ ।
 താ ഇ॒ഷ്ടയ॑ ഇ॒ത്യാച॑ക്ഷതേ പരോ॒ക്ഷേണ॑ ।
 പരോ॒ക്ഷ പ്രി॒യാ ഇ॒വ ഹി॑ ദേ॒വാഃ ॥ 2 (12)

T.B.3.12.2.2

തമാശാ॑ഭ്രവീത് । പ്ര॒ജാപത॑ ആശയാ॒ വൈ ശ്രാ॑മ്യസി ।
 അ॒ഹമു॒വാ ആശാ॑സ്മി । മാം നു॑ യജ്സവ ।
 അ॒ഥ തേ॑ സ॒ത്യാശാ॑ ഭവി॒ഷ്യതി॑ ।
 അ॒നു സ്വർഗം॑ ലോ॒കം വേ॒മസ്യ॑സിതി ।
 സ ഏ॒തമ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ പു॒രോ॒ധാശ-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം
 നി॒രവ॑പത് ।
 ആശാ॑യൈ ച॒രും । അ॒നു॒മ॒തൈ ച॒രും ।

തത്തോ॑ വൈ॒ തസ്യ॑ സ॒ത്യാഃശാ॑ ഭ॒വത് ।
അ॒നു॒ സ്വ॒ർഗം॑ ലോ॒ക-മ॒വി॒ന്ദത് ।
സ॒ത്യാ ഹ॒ വാ അ॒സ്യാശാ॑ ഭ॒വതി॑ ।
അ॒നു॒ സ്വ॒ർഗം॑ ലോ॒കം വി॒ന്ദതി॑ ।
യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॑ ചൈ॒ന ദേ॒വം വേ॑ദ ॥
സോ॒ഽത്ര॑ ജുഹോ॒തി ।
അ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ॒ സ്വാഹാ॑ഃശാ॒യൈ॒ സ്വാഹാ॑ ॥
അ॒നു॒മ॒ന്തൈ॒ സ്വാഹാ॑ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാഹാ॑ ॥
സ്വ॒ർഗായ॑ ലോ॒കായ॑ സ്വാഹാ॒ഽഗ്നയേ॑
സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ॒ സ്വാഹേ॑തി ॥ 3 (19)

T.B.3.12.2.3

തം കാ॒മോ॒ഽബ്ര॑വീത് । പ്ര॒ജാപ॑തേ കാ॒മേന॑ വൈ॒ ശ്രാമ്യ॑സി ।
അ॒ഹമു॒വൈ കാ॒മോ॒ഽസ്മി॑ । മാം നു॑ യ॒ജസ്വ॑ ।
അ॒ഥ തേ॑ സ॒ത്യഃ കാ॒മോ ഭ॒വിഷ്യ॑തി ।
അ॒നു॒ സ്വ॒ർഗം॑ ലോ॒കം വേ॒മ്സ്യ॑സി॒തി॑ ।
സ ഏ॒തമ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ॒ പുരോ॒ധാശ്-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം
നി॒രവ॑പത് ।
കാ॒മായ॒ ച॒രും । അ॒നു॒മ॒ന്തൈ॒ ച॒രും ।
തത്തോ॑ വൈ॒ തസ്യ॑ സ॒ത്യഃ കാ॒മോ॒ഽഭ॒വത് ।

അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സത്യോ ഹ വാ അസ്യ കാമോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ ।
 യ ഉ ചൈനദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ കാമായ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 4 (19)

T.B.3.12.2.4

തം ബ്രഹ്മാഽബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ബ്രഹ്മണാ വൈശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ ബ്രഹ്മാഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ ബ്രഹ്മണാൻ. യജേന്താ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് ।
 ബ്രഹ്മണേ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ ബ്രഹ്മണാൻ. യജേന്താഽഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

ബ്രഹ്മണാൻ. ഹ വാ അസ്യ യജ്ഞോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജൂഹോതി ।

അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ ബ്രഹ്മണേ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാ ഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 5 (19)

T.B.3.12.2.5

തം യജ്ഞോഽബ്രവീത് ।
 പ്രജാപതേ യജ്ഞേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ യജ്ഞോഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യോ യജ്ഞോ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസിതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് ।
 യജ്ഞായ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യോ യജ്ഞോഽഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സത്യോ ഹ വാ അസ്യ യജ്ഞോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ യജ്ഞായ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 6 (19)

T.B.3.12.2.6

തമാപോഽബ്രൂവന് ॥
 പ്രജാപതേഽഹ്നു വൈ സർവേ കാമാഃ ശ്രീതാഃ ।
 വയമു വാ ആപഃ സുഃ । അസ്മാന്നു യജസ്വ ।
 അഥ ത്വയി സർവേ കാമാഃ ശ്രയിഷ്യന്തേ ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് ।
 അദിദ്യശ്ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്മിൻ മ്സർവേ കാമാ അശ്രയന്ത ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സർവേ॑ ഹ॒ വാ അ॒സ്മിൻ കാ॒മാഃ ശ്ര॑യന്തേ ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॒കം വി॑ന്ദതി ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॒ചൈ॒നദേ॒വം വേ॑ദ ।
 സോ॒ഽത്ര ജൂ॒ഹോതി॑ ।

അ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ സ്വാ॒ഹാഽഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹാ ।
 അ॒നു॒മത്യേ॑ സ്വാ॒ഹാ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാ॒ഹാ ।
 സ്വ॒ർഗായ॑ ലോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാഽഗ്ന॑യേ॒ സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ॒
 സ്വാ॒ഹേതി॑ ॥ 7 (19)

T.B.3.12.2.7

ത॒മഗ്നി॑ർ ബ॒ലിമാ॑ന॒ബ്ര॒വീത് ।
 പ്ര॒ജാപ॑തേ॒ ഽഗ്ന॑യേ॒ വൈ ബ॒ലിമ॑തേ॒ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑
 ബ॒ലിഃ॑ ഹ॒രന്തി॑ ।
 അ॒ഹമു॒വാ അ॒ഗ്നിർ ബ॒ലിമാ॑ന॒സ്മി । മാ॑ം നു യ॒ജസ്വ॑ ।
 അ॒ഥ തേ॒ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑ ബ॒ലിഃ॑ ഹ॒രിഷ്യ॑ന്തി ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॒കം വേ॒മ്സ്യ॑സീതി ।
 സ ഏ॒തമ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ പു॒രോ॒ധാശ്-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം
 നി॒രവ॑പത് ।
 അ॒ഗ്നയേ॑ ബ॒ലിമ॑തേ॒ ച॒രും । അ॒നു॒മത്യേ॑ ച॒രും ।
 ത॒തോ॒ വൈ ത॒സ്മൈ॒ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑ ബ॒ലി-മ॑ഹ॒രന് ।

അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സർവാണി ഹ വാ അസ്മൈ ഭൂതാനി ബലിഃ ഹരന്തി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ ഽഗ്നയേ ബലിമതേ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാ ഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 8 (19)

T.B.3.12.2.8

തമനുവിത്തി-രബ്രവീത് ।
 പ്രജാപതേ സ്വർഗം വൈ ലോക-മനു-വിവിമ്സസി ।
 അഹമു വാ അനുവിത്തിരസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യാ ഽനുവിത്തിർ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് ।
 അനുവിന്ത്യേ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യാ ഽനുവിത്തിരഭവത് ।

അനു സ്വർഗം ലോക-മവിന്ദത് ।
 സത്യാ ഹ വാ അസ്മാന്നുവിത്തിർ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാസ്മുവിത്തേത്യ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്തേത്യ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 9 (19)

T.B.3.12.2.9

താ വാ ഏതാസ്തപ്ത സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ദ്വാർഃ ।
 ദിവഃ ശ്യേനയോ ഽനുവിത്തയോ നാമ ।
 ആശാ പ്രഥമാഽർക്ഷതി । കാമോ ദിതീയാം ।
 ബ്രഹ്മ തൃതീയാം । യജ്ഞശ്ചതുർഥീം । ആപഃ പഞ്ചമീം ।
 അഗ്നിർ ഖലിമാൻ-മ്ഷഷ്ടീം । അനുവിത്തിഃ സപ്തമീം ।
 അനു ഹ വൈ സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 കാമചാരോഽസ്യ സ്വർഗേ ലോകേ ഭവതി ।
 യ ഏതാദിരിഷ്ടിഭിർ യജതേ । യ ഉചൈനാ ഏവം വേദ ।
 താസ്മിനിഷ്ടി ।

പ॒ഷ്ടൗ॒ഹീ॒ വരാ॑ം ദ॒ദ്യാത് ക॒ച്ഛ॒ സഞ്ച॑ ।
 സ്രീ॒യൈചാ॒ഭാ॒രച്ഛ॒ സമൃ॑ദ്ധ്യേ ॥ 10 (16)

(No Korvai for Anuvaakam 2)

3.12.3 അനുവാകം 3 – അപാഘാ നാമേഷ്ടയഃ

T.B.3.12.3.1

തപ॒സാ ദേ॒വാ ദേ॒വതാ॑-മ॒ഗ്ര ആ॑യന് ।
 തപ॒സർഷ॑യഃ സ്വ॒രന്വ॑വിന് ।
 തപ॒സാ സ॒പതാ॑ൻ പ്ര॒ണുദാ॑മാരാ॒തീഃ ।
 യേനേ॒ദം വി॒ശ്വാ പ॑രി॒ഭൂതം॑ യദ॒സ്തി ॥
 പ്ര॒ഥമ॑ജം ദേ॒വച്ഛ॒ ഹ॒വിഷാ॑ വി॒ധേമ॑ ।
 സ്വ॒യംഭു॑ ബ്ര॒ഹ്മ പ॑ര॒മം തപോ॑ യത് ।
 സ ഏ॒വ പു॒ത്രഃ സ പി॑താ സ മാ॒താ ।
 തപോ॑ ഹ യക്ഷം പ്ര॒ഥമ॑ച്ഛ॒ സംബ॑ഭൂ॒വ ॥
 ശ്ര॒ദ്ധയാ॑ ദേ॒വോ ദേ॒വതാ॑മശ്ലു॒തേ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ ലോ॑ക॒സ്യ ദേ॒വീ ॥ 11 (10)

T.B.3.12.3.2

സാ നോ ജു॒ഷാണോ॑പ യജ്ഞ-മാ॒ഗാത് ।
 കാ॒മവ॑ർസാ॒ മൃതം॑ ദു॒ഹാനാ॑ ॥
 ശ്ര॒ദ്ധാ ദേ॒വീ പ്ര॒ഥമ॑ജാ ഋ॒തസ്യ॑ ।
 വി॒ശ്വാ॒സ്യ ഭർ॑ത്രി ജഗ॒തഃ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ ।

താഽ ശ്രദ്ധാഽ ഹവിഷാ യജാമഹേ ।
സാ നോ ലോക-മമൃതം ദധാതു ।
ഈശാനാ ദേവീ ഭുവനസ്യാധിപതീ ॥
ആഗാമ്സത്യഽ ഹവിരിദം ജുഷാണം ।
യസ്മാദേദവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച വിശ്വേ ॥
തസ്മൈ വിധേമ ഹവിഷാ ഘൃതേന । 12 (10)

T.B.3.12.3.3

യഥാ ദേവൈഃ സധമാദം മദേമ ॥
യസ്യ പ്രതിഷ്ഠോർ വന്തരിക്ഷം ।
യസ്മാദേദവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച സർവ്വേ ॥
തമ്സത്യമർച-ദൃപയജ്ഞം ന ആഗാത് ।
ബ്രഹ്മാഹുതീ-രുപമോദമാനം ॥
മനസോ വശേ സർവമിദം ബഭൂവ ।
നാനൃസ്യ മനോ വശമനീയായ ।
ഭീഷ്ണോ ഹി ദേവഃ സഹസഃ സഹീയാൻ ।
സ നോ ജുഷാണ ഉപ യജ്ഞമാഗാത് ॥
ആകൃതീനാ-മധിപതിം ചേതസാം ച । 13 (10)

T.B.3.12.3.4

സ॒ക॒ല്പ॒ജു॒തിം॑ ദേ॒വം വി॒പ॒ശ്ചിം॑ ।
 മ॒നോ॑ രാ॒ജാ॒ന॒മി॒ഹ വ॒ർദ്ധ॑യ॒ന്തഃ॑ ।
 ഉ॒പ॒ഹ॒വേ॑ ഽ॒സ്യ॒ സു॒മ॒തൗ॑ സ്യാ॒മ ॥
 ച॒ര॒ണം പ॒വി॒ത്രം ി॒ത॒തം പൂ॒രാ॒ണം॑ ।
 യേ॒ന പൃ॒ത॒സ്ത॒ര॒തി ദു॒ഷ്ട॒താ॒നി॑ ।
 തേ॒ന പ॒വി॒ത്രേ॒ണ ശു॒ദ്ധേ॒ന പൃ॒താഃ॑ ।
 അ॒തി പാ॒പ്മാ॒ന-മ॒രാ॒തിം ത॒രേമ॑ ॥
 ലോ॒ക॒സ്യ॒ ദ്വാ॒ര-മ॒ർചി॑മത് പ॒വി॒ത്രം॑ ।
 ജ്യോ॒തി॒ഷ്ട്വദ് ദ്രാ॒ജ॒മാ॒നം മ॒ഹ॒സ്വത്॑ ।
 അ॒മൃ॒ത॒സ്യ॒ ധാ॒രാ ബ॒ഹു॒ധാ ദോ॒ഹ॒മാ॒നം ( ) ।
 ച॒ര॒ണം നോ॑ ലോ॒കേ സു॒ധി॒താം ദ॒ധാ॒തു ॥
 “അ॒ഗ്നി॒ർ മൂ॒ർദ്ധാ{41}” “ഭു॒വഃ{42}” ॥
 അ॒നു നോ॒ഽഭ്യാ॒നു॒മ॒തി{43}” “ര॒ന്ധി-ദ॒നു॒മ॒തേ॒ത്വം{44}” ॥
 “ഹ॒വൃ॒വാ॒ഹഃ{45}” “സ്വി॒ഷ്ടം{46}” ॥ 14 (14) (ഭേ॒വ? -
 ഫ॒ലൃ॒തേ॒ന - ചേ॒ത॒സാം ച - ദോ॒ഹ॒മാ॒നം ച॒ത്വാ॒രി ച) (A3)

3.12.4 അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.4.1

ദേവേഭ്യോ॑ വൈ॒ സ്വർഗോ॑ ലോ॒കസ്തീരോ॑ ടഭവത് ।
 തേ പ്രജാ॑പതി-മ॒ബ്രുവ॑ൻ ।
 പ്രജാ॑പതേ സ്വർഗോ॑ വൈ നോ ലോ॒കസ്തീരോ॑ ടഭൂത് ।
 തമനി॑ഷ്പേതി । തം യജ്ഞ॑ക്രതുഭി-ര॒ന്നൈച്ഛ॑ത് ।
 തം യജ്ഞ॑ക്രതുഭിർ നാ॒ന്നവി॑ന്ദത് । തമി॑ഷ്ടിഭി-ര॒ന്നൈച്ഛ॑ത് ।
 തമി॑ഷ്ടിഭി-ര॒ന്നവി॑ന്ദത് । തദി॑ഷ്ടീനാ-മി॒ഷ്ടിത്വം ।
 ഏ॒ഷ്ടയോ॑ ഹ വൈ॒ നാമ॑ ।
 താ ഇ॒ഷ്ടയ॑ ഇ॒ത്യാച॑ക്ഷതേ പ॒രോക്ഷേ॑ണ ।
 പ॒രോക്ഷ॑പ്രിയാ ഇ॒വ ഹി॑ ദേ॒വാഃ ॥ 15 (12)

T.B.3.12.4.2

തം തപോ॑ഽ ബ്ര॒വീത് । പ്രജാ॑പതേ തപ॒സാ വൈ॒ ശ്രാമ്യ॑സി ।
 അ॒ഹമു॑ വൈ തപോ॑ഽ സ്തീ । മാം നു॑ യജ॒സ്വ ।
 അ॒ഥ തേ॑ സ॒ത്യം തപോ॑ ഭ॒വിഷ്യ॑തി ।
 അ॒നു സ്വർഗം॑ ലോ॒കം വേ॒മ്സ്യ॑സിതി ।
 സ ഏ॒തമാ॑ഗേ॒യ-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം നി॒രവ॑പത് । തപ॑സേ ച॒രും ।
 അ॒നു മ॒ന്തൈ॒ ച॒രും ।
 തതോ॑ വൈ തസ്യ॑ സ॒ത്യം തപോ॑ ടഭവത് ।
 അ॒നു സ്വർഗം॑ ലോ॒കമ॑വിന്ദത് ।

സ॒ത്യ ഘ॒ ഹ വാ അ॒സ്യ തപോ॑ ഭ॒വതി॑ ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॒കം വി॑ന്ദതി ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॑ ചൈ॒നദേ॒വം വേ॑ദ ।
 സോ॒ഽത്ര ജൂ॒ഹോതി॑ । അ॒ഗ്നയേ॑ സ്വാ॒ഹാ തപ॑സേ॒ സ്വാഹാ॑ ॥
 അ॒നു॒മന്തൈ॑ സ്വാ॒ഹാ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാഹാ॑ ॥
 സ്വ॒ർഗായ॑ ലോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാ॒ഽഗ്നയേ॑ സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ
 സ്വാ॒ഹേതി॑ ॥ 16 (19)

T.B.3.12.4.3

തഃ ശ്ര॒ദ്ധാഽബ്ര॑വീത് । പ്ര॒ജാപ॑തേ ശ്ര॒ദ്ധയാ॑ വൈ ശ്രാ॒മ്യസി॑ ॥
 അ॒ഹമു॑ വൈ ശ്ര॒ദ്ധാഽസ്മി॑ । മാം നു॑ യ॒ജസ്വ॑ ।
 അ॒ഥ തേ॑ സ॒ത്യാ ശ്ര॒ദ്ധാ ഭ॒വിഷ്യ॑തി ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॒കം വേ॒മ്സ്യ॑സി॒തി ।
 സ ഏ॒തമാ॒ഗ്നേയ॑-മ॒ഷ്ടാക॑പാ॒ലം നി॑ര॒വപ॑ത് ।
 ശ്ര॒ദ്ധായൈ॑ ച॒രും । അ॒നു॒മന്തൈ॑ ച॒രും ।
 തതോ॑ വൈ ത॒സ്യ സ॒ത്യാ ശ്ര॒ദ്ധാഭ॑വത് ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॒കമ॑വി॒ന്ദത് ।
 സ॒ത്യാ ഹ വാ അ॒സ്യ ശ്ര॒ദ്ധാ ഭ॒വതി॑ ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॒കം വി॑ന്ദതി ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॑ ചൈ॒നദേ॒വം വേ॑ദ ।

സോഽത്ര ജുഹോതി ।

അഗ്നയേ സ്വാഹാ ശ്രദ്ധായൈ സ്വാഹാ ।

അനുമന്തൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്യകൃതേ

സ്വാഹേതി ॥ 17 (19)

T.B.3.12.4.4

തച് സത്യമബ്രവീത് । പ്രജാപതേ സത്യേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।

അഹമു വൈ സത്യമസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।

അഥ തേ സത്യച് സത്യം ഭവിഷ്യതി ।

അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസിതി ।

സ ഏതമാഽഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് ।

സത്യായ ചരും । അനുമന്തൈ ചരും ।

തതോ വൈ തസ്യ സത്യച് സത്യമഭവത് ।

അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സത്യച് ഹ വാ അസ്യ സത്യം ഭവതി ।

അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।

യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।

സോഽത്ര ജുഹോതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ സത്യായ സ്വാഹാ ।

അനുമന്തൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
സ്വാഹേതി || 18 (19)

T.B.3.12.4.5

തം മനോഽബ്രവീത് | പ്രജാപതേ മനസാ വൈ ശ്രാമ്യസി |
അഹമു വൈ മനോഽസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
അഥ തേ സത്യം മനോ ഭവിഷ്യതി |
അനു സ്വർഗം ലോകം വേഥ്സ്യസീതി |
സ ഏതമാഽഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് |
മനസേ ചരും | അനുമത്യേ ചരും |
തതോ വൈ തസ്യ സത്യം മനോഭവത് |
അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
സത്യം ഹ വാ അസ്യ മനോ ഭവതി |
അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി |
യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ |
യ ഉചൈന ദേവം വേദ | സോഽത്ര ജുഹോതി |
അഗ്നയേ സ്വാഹാ മനസേ സ്വാഹാ |
അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ
സിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി || 19 (19)

T.B.3.12.4.6

തം ചരണമബ്രവീത് | പ്രജാപതേ ചരണേന വൈ ശ്രാമ്യസി |
 അഹമു വൈ ചരണമസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ സത്യം ചരണം ഭവിഷ്യതി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേദ്യസ്യസീതി |
 സ ഏതമാഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് |
 ചരണായ ചരും | അനുമത്യേ ചരും |
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യം ചരണമഭവത് |
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സത്യം ഹ വാ അസ്യ ചരണം ഭവതി |
 അനുസ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി |
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ | യ ഉചൈനദേവം വേദ |
 സോഽത്ര ജൂഹോതി |
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ ചരണായ സ്വാഹാ |
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി || 20 (19)

T.B.3.12.4.7

താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ദ്വാരഃ ।
 അപാഘാ അനുവിത്തയോ നാമ । തപഃ പ്രഥമാഽ രക്ഷതി ।
 ശ്രദ്ധാ ദിതീയാം । സത്യം തൃതീയാം । മനശ്ചതുർഥീം ।
 ചരണം പഞ്ചമീം । അനു ഹ വൈ സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 കാമചാരോഽസ്യ സ്വർഗേ ലോകേ ഭവതി ।
 യ ഏതാദിരിഷ്ടിഭിർ യജതേ । യ ഉചൈനാ ഏവം വേദ ।
 താസ്വന്നിഷ്ടി । പശുഹീ വരാം ദദ്യാത് കഠ്വസഞ്ച ।
 സ്ത്രീയൈ ചാഭാരഽ സമൃദ്ധ്യൈ ॥ 21 (14)

(No Korvai for Anuvaakam 4)

3.12.5 അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം

T.B.3.12.5.1

ബ്രഹ്മ വൈ ചതുർ.ഹോതാരഃ ।
 ചതുർ.ഹോത്യഭ്യോഽധി യജേണാ നിർമിതഃ । നൈനഽശ്രപ്തം ।
 നാഭിചരിത-മാഗച്ഛതി । യ ഏവം വേദ ॥
 യോ ഹ വൈ ചതുർ. ഹോത്യുണാം ചതുർ.
 ഹോത്യുത്വം വേദ ।
 അഥോ പഞ്ച ഹോത്യുത്വം ।
 സർവാ ഹാസ്യേ ദിശഃ കല്പന്തേ ।

വാചസ്പതിർ. ഹോതാ ദശഹോത്യുണാം ।

പൃഥിവീ ഹോതാ ചതുർ. ഹോത്യുണാം । 22 (10)

T.B.3.12.5.2

അഗ്നിർ. ഹോതാ പഞ്ചഹോത്യുണാം ।

വാഗ്ഘോതാ ഷഡ്ഹോത്യുണാം ।

മഹാഹവിർ. ഹോതാ സപ്തഹോത്യുണാം ।

ഏതദൈ ചതുർ. ഹോത്യുണാം ചതുർ. ഹോത്യുതാം ।

അഥോ പഞ്ചഹോത്യുതാം । സർവാ ഹാസൈ ദിശഃ കല്പന്തേ ।

യ ഏവം വേദ ॥ ഏഷാ വൈ സർവ വിദ്യാ ।

ഏതദ് ദേഷജം ।

ഏഷാ പത്നിഃ സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ജസായനിഃ

സ്രുതിഃ । 23 (10)

T.B.3.12.5.3

ഏതാൻ. യോദ്ധൈത്യുചദിർ ദർശോ യാവത്തരസം ।

സ്വരേതി । അനപബ്രവഃ സർവമായുരേതി । വിന്ദതേ പ്രജാം ।

രായസോഷം ഗൗപത്യം । ബ്രഹ്മവർചസീ ഭവതി ॥

ഏതാൻ. യോദ്ധൈത്യുതി । സ്പൃണോത്യാത്മാനം ।

പ്രജാം പിതൃൻ ॥

ഏതാൻ. വാ അരുണ ഔപവേശിർ വിദാഞ്ചകാര । 24 (10)

T.B.3.12.5.4

ഏതൈരധിവാദമപാജയത് | അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം |
 സ്വർയയൗ | ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യതി | അധിവാദം ജയതി |
 അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം | സ്വരേതി ||
 ഏതൈരഗ്നിം ചിന്വീത സ്വർഗകാമഃ | ഏതൈരായുഷ്കാമഃ |
 പ്രജാ പശുകാമോ വാ || **25 (10)**

T.B.3.12.5.5

പുരസ്താ-ദദശഹോതാര-മുദഞ്ച-മുപദധാതി യാവത്പദം |
 ഹൃദയം യജുഷീ പത്യൗ ച |
 ദക്ഷിണതഃ പ്രാഞ്ചം ചതുർ. ഹോതാരം |
 പശ്ചാദുദഞ്ചം പഞ്ച ഹോതാരം |
 ഉത്തരതഃ പ്രാഞ്ചം ഷഡ്ഹോതാരം |
 ഉപരിഷ്ഠാത് പ്രാഞ്ചം സപ്തഹോതാരം |
 ഹൃദയം യജുഷീ പത്യശ്ച |
 യഥാവകാശം ഗ്രഹാൻ |
 യഥാവകാശം പ്രതിഗ്രഹാൻ ലോകം പൃണാശ്ച |
 സർവാ ഹാസ്യതാ ദേവതാഃ പ്രീതാ
 അഭീഷ്ടാ ഭവന്തി | **26 (10)**

T.B.3.12.5.6

സദേവമഗ്നിം ചിനുതേ ॥ രഥസംമിതശ്ചേതവ്യഃ ।
 വജ്രോ വൈ രഥഃ ।
 വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാത്യവ്യഃ സൃണുതേ ।
 പക്ഷഃ സംമിതശ്ചേതവ്യഃ ।
 ഏതാവാനു. വൈ രഥഃ । യാവത്പക്ഷഃ ।
 രഥസംമിതമേവ ചിനുതേ ॥
 ഇമമേവ ലോകം പശുബന്ധേനാഭിജയതി ।
 അഥോ അഗ്നിഷ്ടോമേന । 27 (10)

T.B.3.12.5.7

അന്തരിക്ഷമുക്ഥ്യേന । സ്വരതിരാത്രേണ ।
 സർവ്വാൻ ലോകാനഹീനേന । അഥോ സത്രേണ ॥
 വരോ ദക്ഷിണാ । വരേണൈവ വരഃ സൃണോതി ।
 ആത്മാ ഹി വരഃ ॥ ഏകവിശ്വതിർ ദക്ഷിണാ ദദാതി ।
 ഏകവിശ്വശോ വാ ഇതഃ സ്വർഗോ ലോകഃ ।
 പ്രസ്വർഗം ലോകമാപ്നോതി । 28 (10)

T.B.3.12.5.8

അസാവാദിത്യ ഏകവിശ്വഃ । അമൃമേവാ-ദിത്യമാപ്നോതി ॥
 ശതം ദദാതി । ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ ।
 ആയുഷ്ചേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ സഹസ്രം ദദാതി ।

സഹസ്രം സംമിതഃ സ്വർഗോ ലോകഃ ।

സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യാഭിജിത്യൈ ॥

അന്വിഷ്ഠകം ദക്ഷിണാ ദദാതി ।

സർവ്വാണി വയാംസി । 29 (10)

T.B.3.12.5.9

സർവസ്യാപ്തൈഃ । സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ ॥ യദി ന വിന്ദേത് ।

മന്മാനേതാവതോ ദദ്യാദോദനാൻ. വാ ।

അശ്നുതേ തം കാമം । യസ്മൈ കാമായാഗ്നിശ്ചീയതേ ॥

പശുഹീം ത്വന്തർവതീം ദദ്യാത് ।

സാ ഹി സർവ്വാണി വയാംസി । സർവസ്യാപ്തൈഃ ।

സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ ॥ 30 (10)

T.B.3.12.5.10

ഹിരണ്യം ദദാതി ।

ഹിരണ്യജ്യോതിരേവ സ്വർഗം ലോകമേതി ॥

വാസോ ദദാതി । തേനായുഃ പ്രതിരതേ ॥

വേദിത്യുതീയേ യജേത് । ത്രിഷതൃാ ഹി ദേവാഃ ।

സസത്യമഗ്നിം ചിനുതേ ॥

തദേതത് പശുബന്ധേ ബ്രാഹ്മണം ബ്രൂയാത് ।

നേതരേഷു യജേന്തേഷു ॥

യോ ഹ വൈ ചതുർ. ഹോത്യ-നനുസവനം-
തർപയിതവ്യാൻ. വേദ | 31 (10)

T.B.3.12.5.11

തൃപ്യതി പ്രജയാ പശുഭിഃ | ഉപൈനഃ സോമപീഥോ നമതി |
ഏതേ വൈ ചതുർ. ഹോതാരോ ഽനുസവനം തർപയിതവ്യാഃ |
യേ ബ്രാഹ്മണാ ബഹുവിദഃ |
തേഭ്യോ യദദക്ഷിണാ ന നയേത് |
ദുരിഷ്ടഃ സ്യാത് | അഗ്നിമസ്യ വൃണ്ണീരന് |
തേഭ്യോ യഥാ ശ്രദ്ധം ദദ്യാത് | സ്വിഷ്ടമേവൈ തത്ക്രിയതേ |
നാസ്യാഗ്നിം വൃണ്ണതേ || 32 (10)

T.B.3.12.5.12

ഹിരണ്യേഷുകോ ഭവതി |
യാവദുത്തമ-മങ്ഗുലി-കാണ്ഡം യജ്ഞേ പരുഷാ സംമിതം |
തേജോ ഹിരണ്യം || യദി ഹിരണ്യം ന വിന്ദേത് |
ശർകരാ അക്താ ഉപദദ്ധ്യാത് | തേജോ ഘൃതം |
സതേജസമേവാഗ്നിം ചിനുതേ ||
അഗ്നിഞ്ചിതാ സൗത്രാമണ്യാ യജേത മൈത്രാവരുണ്യാ വാ |
വീര്യേണ വാ ഏഷ വ്യൂദ്ധ്യതേ |
യോഽഗ്നിഞ്ചിനുതേ ( ) | 33 (10)

T.B.3.12.5.13

യാവദേവ വീര്യം । തദസ്മിൻ ദധാതി ॥
 ബ്രഹ്മണം സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 ഏതാസാമേവ ദേവതാനാമ്യം സായുജ്യം ।
 സാർഷ്ഠിതാമ്യം സമാന ലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏതമഗ്നിം ചിനുതേ । യ ഉചൈനമേവം വേദ ॥
 ഏതദേവ സാവിത്രേ ബ്രാഹ്മണം ।
 അഥോ നാചികേതേ ॥ 34 (9)

(ഹോതാ ചതുർഹോത്യുണാഃ - സൂതി - ശ്വകാര - വാ -
 ദവന്ത്യ - ഗ്നിഷ്ടാമേനാ - പ്നോതി - വയാംസി -
 സർവസ്യാശ്വൈ സർവസ്യാവരുദ്ധൈ - വേദ - വൃഞ്ജതേ
 - ചിനുതേ - +നവ ച) (A5)

3.12.6 അനുവാകം 6 - വൈശ്വസൂജചയന

T.B.3.12.6.1

യച്ചാമൃതം യച്ച മർത്യം । യച്ച പ്രാണിതി യച്ച ന ।
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടാഃ കൃതാ । ഉപ കാമദുഷാ ദധേ ।
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।
 തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധൃവാ സീദ ॥
 സർവാഃ സ്ത്രീയഃ സർവാൻ പുത്രസഃ ।

സർവം ന-സ്രീപുമഞ്ച യത് | സർവാസ്താഃ ||

യാവന്തഃ പാശ്വസവോ ഭൂമേഃ | 35 (10)

T.B.3.12.6.2

സംഖ്യാതാ ദേവമായയാ | സർവാസ്താഃ ||

യാവന്ത ഊഷാഃ പശൂനാം | പൃഥിവ്യാം പുഷ്ടീർ ഹിതാഃ |

സർവാസ്താഃ || യാവതീഃ സികതാഃ സർവാഃ |

അഹ്സ്വന്തശ്ച യാഃ ശ്രീതാഃ | സർവാസ്താഃ ||

യാവതീഃ ശർകരാ ധൃതൈഃ |

അസ്യാം പൃഥിവ്യാമധി | 36 (10)

T.B.3.12.6.3

സർവാസ്താഃ || യാവന്തോഽശ്വോഽനോഽസ്യാം പൃഥിവ്യാം |

പ്രതിഷ്ഠാസു പ്രതിഷ്ഠിതാഃ | സർവാസ്താഃ ||

യാവതീർ വീര്യഃ സർവാഃ | വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു |

സർവാസ്താഃ || യാവതീരോഷധീഃ സർവാഃ |

വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു | സർവാസ്താഃ || 37 (10)

T.B.3.12.6.4

യാവന്തോ വനസ്സതയഃ | അസ്യാം പൃഥിവ്യാമധി |

സർവാസ്താഃ || യാവന്തോ ഗ്രാമ്യാഃ പശവഃ സർവേ |

ആരണ്യാശ്ച യേ | സർവാസ്താഃ || യേ ദിപാദശ്ചതുഷ്ഠാദഃ |

അപാദ ഉദരസർപിണം | സർവാസ്താഃ ||

യാവദാഞ്ജനമുച്യതേ | 38 (10)

T.B.3.12.6.5

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താഃ ||

യാവത്കൃഷ്ണായ സ്യ സർവം | ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം |

സർവാസ്താഃ || യാവ ലോഹായ സ്യ സർവം |

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താഃ ||

സർവ്യ സീസ്യ സർവം ത്രപു |

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | 39 (10)

T.B.3.12.6.6

സർവാസ്താഃ || സർവ്യ ഹിരണ്യ്യ രജതം |

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താഃ ||

സർവ്യ സുവർണ്യ ഹരിതം |

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ |

ഉപകാമദുഷാ ദധേ | തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |

തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധൃവാസീദ ( ) || 40 (10)

[ഭൂമേ - രധി - വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു സർവാസ്താ -

ഉച്യതേ - മാനുഷ്യ - സീദ ( )] (A6)

Special Korvai

(യച്ച സ്ത്രീയഃ പാപ്സവ ഊഷാഃ സിക്താഃ ശർകരാ
അശ്മാനോ വീര്യ ഓഷധീർ വനസ്പതയോ ഗ്രാമ്യോ യേ
ദിപാദോ യാവദാഞ്ജനം യാവത് കൃഷ്ണായസം
ഘോഹായസ്യ സീസ്യ ഹിരണ്യ്യ സുവർണ്യ
ഹരിതമഷ്ടാദശ)

3.12.7 അനുവാകം 7 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.7.1

സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു । യച്ചാന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം ।
സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃത്വാ । ഉപ കാമദുഘാ ദധേ ।
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।
തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാസീദ ॥
അന്തരിക്ഷഞ്ച കേവലം ।
യച്ചാസ്തി-ന്നന്തരാഹിതം । **സർവാസ്താഃ** ॥
ആന്തരിക്ഷ്യശ്ച യാഃ പ്രജാഃ । 41 (10)

T.B.3.12.7.2

ഗന്ധർവാഹ്വരസശ്ച യേ । **സർവാസ്താഃ** ॥
സർവാനുദാരാൻ-ഥ്സലിലാൻ ।
അന്തരിക്ഷേ പ്രതിഷ്ഠിതാൻ ।
സർവാസ്താഃ ॥ സർവാനുദാരാൻ-ഥ്സലിലാൻ ।

സ്ഥാ॒വരാഃ പ്രോ॒ഷ്യാ॒ശ്ച യേ॑ । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

സർവാ॒ം ധു॒നിഃ॒ സർവാ॒ൻ-ധു॒സാൻ॑ ।

ഹിമോ॑ യ॒ച്ച ശീ॒യതേ॑ । 42 (10)

T.B.3.12.7.3

സർവാ॒സ്താഃ ॥ സർവാ॒ൻ മരീ॑ചീൻ. വി॒ത॒താൻ॑ ।

നീ॒ഹാരോ॑ യ॒ച്ച ശീ॒യതേ॑ । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

സർവാ॒ വിദ്യു॑തഃ സർവാ॒ൻ മ്സു॑നയിതൂൻ ।

ഹ്രാ॒ദു॒നീർ യ॒ച്ച ശീ॒യതേ॑ । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

സർവാഃ॑ സ്ര॒വ॒ന്തീഃ॑ സ॒രിതഃ॑ । സർവമ॑സ്ത॒ ചര॑ഞ്ച യത് ।

സർവാ॒സ്താഃ ॥ 43 (10)

T.B.3.12.7.4

യാ॒ശ്ച കൃ॒പ്യാ യാ॒ശ്ച നാ॒ദ്യാഃ॑ സമു॒ദ്രിയാഃ॑ ।

യാ॒ശ്ച വൈ॒ശ॒ന്തീരു॑ത പ്രാ॒സ॒ചീ॒ര്യാഃ॑ । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

യേ ചോ॒ത്തി॒ഷ്ഠന്തി॑ ജീ॒മുതാഃ॑ । യാ॒ശ്ച വർ॒ഷ॒ന്തി വൃ॒ഷ്ടയഃ॑ ।

സർവാ॒സ്താഃ ॥ തപ॑സ്തേജ ആ॒കാശം॑ ।

യ॒ച്ചാ॒കാശേ॑ പ്ര॒തി॒ഷ്ഠിതം॑ । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

വാ॒യുഃ ഘ॑വാ॒സീ സർവാ॑ണി । 44 (10)

T.B.3.12.7.5

അന്തരിക്ഷചരഞ്ച യത് | സർവാസ്താഃ ||
 അഗ്നിഃ സൂര്യം ചന്ദ്രം | മിത്രം വരുണം ഭഗം | സർവാസ്താഃ ||
 സത്യം ശ്രദ്ധാം തപോ ദമം | നാമ രൂപഞ്ച ഭൂതാനാം |
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷാ ദധേ |
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ( ) |
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ || 45 (11)
 (പ്രജാ - ഹിമോ യച്ച ശീയതേ - സർവാസ്താഃ - സർവാണി
 - ബ്രഹ്മണൈകം ച) (A7)

Special Korvai

(ദിശോഽന്തരിക്ഷമാന്തരിക്ഷ്യ ഉദാരാനുദാരാൻ ധൂനിം
 മരീചീൻ. വിദ്യുതഃ സ്രവന്തീര്യുഷാ യേ ച തപോ
 വായുമഗ്നിഃ സത്യം പഞ്ചദശ)

3.12.8 അനുവാകം 8 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.8.1

സർവാം ദിവ്യ് സർവാൻ ദേവാൻ ദിവി |
 യച്ചാന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം | സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ |
 ഉപ കാമദുഷാ ദധേ | തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്മദ് ധ്രുവാ സീദ ||

യാവ॑തീ॒ സ്താ॑ർകാഃ॒ സർവാഃ॑ । വി॒ത॒താ രോ॒ച॒നേ ദി॒വി ।

സർവാ॒സ്താഃ॑ ॥ ഋ॒ചോ യ॒ജുഃ॑ഷി॒ സാമാ॑നി । 46 (10)

T.B.3.12.8.2

അ॒ഥർവാ॑ങ്ഗി॒രസ॑ശ്ച യേ । **സർവാ॒സ്താഃ॑** ॥

ഇ॒തി॒ഹാ॒സപു॑രാണഞ്ച । സർ॒പദേ॑വജനാശ്ച യേ ।

സർവാ॒സ്താഃ॑ ॥ യേ ച॒ ലോ॒കാ യേ ചാ॑ലോ॒കാഃ ।

അ॒ന്തർ ഭൂ॒തം പ്ര॑തി॒ഷ്ഠി॒തം ।

സർവാ॒സ്താഃ॑ ॥ യ॒ച്ച ബ്ര॑ഹ്മ യ॒ച്ചാബ്ര॑ഹ്മ ।

അ॒ന്തർ ബ്ര॑ഹ്മൻ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠി॒തം । 47 (10)

T.B.3.12.8.3

സർവാ॒സ്താഃ॑ ॥ അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രാണി॑ സർവാ॒ണി ।

അ॒ർദ്ധ॒മാസാ॑ശ്ച കേ॒വലാ॑ൻ । **സർവാ॒സ്താഃ॑** ॥

സർവാ॒ന്യു॒തൂൻ-ഥ്സർവാ॑ൻ മാ॒സാൻ ।

സം॑വ॒ഥ്സര॑ഞ്ച കേ॒വലം॑ । **സർവാ॒സ്താഃ॑** ॥

സർവം॑ ഭൂ॒തഃ സർവം॑ ഭ॒വ്യം ।

യ॒ച്ചാതോ॑ ധി॒ഭവി॑ഷ്യതി । സർവാ॒സ്താ ഇ॒ഷ്ട॒കാഃ കൃ॒താ ( ) ।

ഉ॒പ കാ॒മദു॑ഷാ ദധേ । തേന॒ർഷി॑ണാ തേന ബ്ര॑ഹ്മണാ ।

തയാ॑ ദേ॒വത॑യാങ്ഗി॒രസ॑ദ്വദ്വൗ സീ॒ദ ॥ 48 (13)

(സാമാ॑നി - ബ്ര॑ഹ്മൻ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠി॒തം - കൃ॒താ ത്രീ॑ണി ച) (A8)

Special Korvai

(ദി॒വം താ॒രകാ॒ ജ॒ച ഇ॒തിഹാ॒സപുരാ॒ണം ച॒ യേ ച॒ യച്ചാ॑
ഹോ॒രാത്രാ॒ണ്യുതൂ॑ൻ ഭൂ॒തം ന॒വ)

3.12.9 അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യാസീനോ

വൈശ്വസൃജാൻ വ്യാചഷ്ടേ

T.B.3.12.9.1

ജ॒ചാം പ്രാ॒ചീ മഹ॑തീ ദി॒ഗുച്യ॑തേ ।
ദക്ഷി॑ണാ -മാഹു॒ർ യജു॑ഷാ-മപാ॒രാം ।
അ॒മർവ॑ണാ-മഗ്॒ങിര॑സാം പ്ര॒തീചീ॑ ।
സാ॒മ്നാ-മുദീ॑ചീ മഹ॑തീ ദി॒ഗുച്യ॑തേ ॥
ഈ॒ഗ്ഭിഃ പൂ॒ർവാഹ്ണേ॑ ദി॒വി ദേ॒വ ഇ॒ഠായ॑തേ ।
യജു॑ർവേദേ॒തിഷ്ഠ॑തി മദ്ധ്യേ॒ അഹ॑നഃ ।
സാ॒മവേ॑ദേ-നാ॒സ്തമ॑യേ മഹീ॒യതേ॑ ।
വേ॒ദൈ-രശു॑ന്യ-സ്രി॒ഭിരേ॑തി സൂ॒ര്യഃ ॥
ഈ॒ഗ്ഭ്യോ ജാ॒താഃ സ॒ർവശോ॑ മു॒ർത്തി-മാ॑ഹുഃ ।
സ॒ർവാ ഗ॑തിർ യാജു॑ഷീ ഹൈ॒വ ശശ്വ॑ത് । 49 (10)

T.B.3.12.9.2

സ॒ർവം തേ॑ജഃ സാ॒മരു॑പ്യച് ഹ ശശ്വ॑ത് ।
സ॒ർവച് ഹേ॒ദം ബ്ര॑ഹ്മണാ ഹൈ॒വ സൃ॑ഷ്ടം ॥
ഈ॒ഗ്ഭ്യോ ജാ॒തം വൈ॑ശ്വം വർ॒ണ-മാ॑ഹുഃ ।

യജുർവേദം ക്ഷത്രിയസ്യോ-ഹുര്യോനിം ।

സാമവേദോ ബ്രാഹ്മണാനാം പ്രസൂതിഃ ।

പൂർവേ പൂർവേഭ്യോ വച ഏത-ദൃചുഃ ॥

ആദർ.ശ-മഗ്നിം ചിന്യാനാഃ ।

പൂർവേ വിശ്വ സൃജോഽമൃതാഃ ।

ശതം ഘർ.ഷ സഹസ്രാണി ।

ദീക്ഷിതാഃ സത്ര-മാസത ॥ 50 (10)

T.B.3.12.9.3

തപ ആസീദ് ഗൃഹപതിഃ । ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മാദവഥ് സ്വയം ।

സത്യം ഹ ഹോ തൈഷാ-മാസീത് ।

യദ് വിശ്വസൃജ ആസത ॥ അമൃത-മേഭ്യ ഉദഗായത് ।

സഹസ്രം പരിവഥ്സരാൻ ।

ഭൂതം ഹ പ്രസ്തോ-തൈഷാ-മാസീത് ।

ഭവിഷ്യത് പ്രതി ചാഹരത് ॥ പ്രാണോ അദ്ധ്യര്യ-രഭവത് ।

ഇദം സർവം സിഷാസതാം । 51 (10)

T.B.3.12.9.4

അപാനോ വിദാ-നാവൃതഃ । പ്രതി പ്രാതിഷ്ഠ-ദദ്ധാരേ ॥

ആർത്തവാ ഉപഗാതാരഃ । സദസ്യോ ജതവോഽഭവന് ।

അർദ്ധമാസാശ്ച മാസാശ്ച । ചമസാ-ദ്ധ്യര്യവോഽഭവന് ॥

അശം സദ ബ്രഹ്മണ-സേജഃ । അചാവാകോഭവദ് യശഃ ।

ഋത-മേഷാം പ്രശാസ്താഃസീത് ।

യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത ॥ 52 (10)

T.B.3.12.9.5

ഊർഗ് രാജാന-മുദവഹത് । ധ്രുവ ഗോപഃ സഹോഭവത് ।

ഓജോഭ്യഷ്ടാദ് ഗ്രാവ്.ണ്ണഃ । യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത ॥

അപചിതിഃ പോത്രിയാ-മയജത് । നേശ്വീയാ-മയജത് തിഷിഃ ।

ആഗ്നീദ്ധാദ് വിദുഷീ സത്യം ।

ശ്രദ്ധാ ഹൈവാ യജമ് സ്വയം ॥ ഇരാ പതീ വിശ്വ സൃജാം ।

ആകൃതി-രപിനസ്സവിഃ । 53 (10)

T.B.3.12.9.6

ഇദ്ധ്മ ഹ ക്ഷുച് ചൈ-ഭ്യ ഉഗ്രേ । തൃഷ്ണാ ചാ വഹതാമുഭേ ॥

വാഗേഷാഃ സുബ്രഹ്മണ്യാ-ഃസീത് ।

ഛന്ദോ യോഗാൻ. വിജാനതീ ।

കല്പതന്ത്രാണി തന്വാനാ-ഹഃ । സൗസ്ഥാശ്വ സർവശഃ ॥

അഹോരാത്രേ പശുപാല്യൗ ।

മുഹൂർത്താഃ പ്രേഷ്ടാ അഭവന് । മൃത്യുസ് തദ്-ഭവ-ധാതാ ।

ശമിതോ-ഗ്രോ വിശാം പതിഃ ॥ 54 (10)

T.B.3.12.9.7

വിശ്വസ്യജഃ പ്രഥമാഃ സത്ര-മാസത ।
 സഹസ്ര സമം പ്രസുതേന യന്തഃ ।
 തതോ ഹ ജജേഞ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।
 ഹിരൺമയഃ ശകുനിർ ബ്രഹ്മ നാമ ॥
 യേന സൂര്യ-സ്തപതി തേജസേ-ദ്ധഃ ।
 പിതാ പുത്രേണ പിതൃമാൻ. യോനിയോനൗ ।
 നാവേദവിൻ മനുതേ തം ബൃഹന്തം ।
 സർവാനുഭൂ-മാത്മാനഃ സംപരായേ ॥
 ഏഷ നിത്യോ മഹിമാ ബ്രാഹ്മണസ്യ ।
 ന കർമണാ വർദ്ധതേ നോ കനീയാൻ । 55 (10)

T.B.3.12.9.8

തസ്യൈവാ-ത്മാ പദവിത്തം വിദിതാ ।
 ന കർമണാ ലിപ്യതേ പാപകേന ॥
 പഞ്ചപഞ്ചാശത-സ്രിപൃതഃ സംവത്സരാഃ ।
 പഞ്ചപഞ്ചാശതഃ പഞ്ചദശാഃ । പഞ്ചപഞ്ചാശതഃ സപ്തദശാഃ ।
 പഞ്ചപഞ്ചാശത ഏകവിംശാഃ ।
 വിശ്വസ്യജാഃ സഹസ്ര സംവത്സരം ॥
 ഏതേന വൈ വിശ്വസ്യജ ഇദം വിശ്വ-മസ്യജന്ത ।

യദ് വിശ്വ-മസൃജന്ത | തസ്മാദ് വിശ്വസൃജഃ ( ) ||

വിശ്വ-മേന-നനു പ്രജായതേ |

ബ്രഹ്മണഃ സായുജ്യം സലോകതാം യന്തി |

ഏതാസാമേവ ദേവതാനാമു സായുജ്യം |

സാർഷ്ഠിതാമു സമാന ലോകതാം യന്തി |

യ ഏത-ദുപയന്തി | യേ ചൈനത് പ്രാഹുഃ |

യേഭ്യ-ശൈനത് പ്രാഹുഃ ||

ഓം || 56 (18)

(ശശ്വ - ദാസത - സിഷ്വാസതാ - മാസത - ഹവിഷ് -

പതിഃ - കനീയാൻ - തസ്മാദ് വിശ്വസൃജോഽഷ്ടൗ ച) (A9)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 9 Anuvaakams :-

(തുഭ്യം - ദേവേഭ്യ - സ്തപസാ - ദേവേഭ്യോ - ബ്രഹ്മ വൈ
ചതുർ.ഹോതാരോ - യച്ചാമൃതം - സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു -
സർവാം ദിവ - മൃചാം പ്രാചീ നവ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(തുഭ്യം - തപസാ - താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച - ഹിരണ്യം
ദദാതി - സർവാ ദിശ - സ്തപ ആസീദ്ഗൃഹപതിഃ
ഷ്ടപഞ്ചാശത്)

First and Last Padam 3rd Prapaatakam of Kaatakam:-

(തൃദ്യ-മോം)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

കാഠകേ തൃതീയ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

॥ ഇതി തൈത്തിരീയ യജുർബ്രാഹ്മണേ കാഠകം സമാപ്തം ॥

=====

Appendix (of expansions)

T.B.3.12.1.1 – തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസമാ{21}

ശൃഗ്ദ്ധ തങ്കാമമഗേ {22}

തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്മ വിശ്വാഃ സുകുചിതയഃ പൃഥക് ।

അഗേ കാമായ യേമിരേ ॥ {21}

അശൃഗ്ദ്ധ തം കാമമഗേ തവോ തൃശൃഗ്ദ്ധ രയിച് രയിവഃ

സുവീരം । അശൃഗ്ദ്ധ വാജമഭി വാജയന്തോ ഽശൃഗ്ദ്ധ

ദ്യുമമജരാജരം തേ ॥ {22}

(Both {21} and {22} appearing in TS 1.3.14.3)

T.B.3.12.1.1 – ആശാനാം ത്വാ{23} വിശ്വാ ആശാഃ{24}

ആശാനാം ത്വാ ഽശാപാലേഭ്യഃ । ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ ।

ഇദം ഭൃതസ്യാദ്ധ്യക്ഷേഭ്യഃ । വിധേമ ഹവിഷാ വയം ॥ {23}

വിശ്വാ ആശാ മധുനാ സച്സൃജാമി । അനമീവാ

ആപ ഓഷധയോ ഭവന്തു । അയം യജമാനോ മൃധോ

വൃസ്യതാം അഗൃഭീതാഃ പശവഃ സന്തു സർവേ ॥ {24}

(Both {23} and {24} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.12.1.1 – അനു നോഽദ്യാനുമതി{25}

രന്ധിദനുമതേ താം{26}

അനു നോഽദ്യാനുമതിര്യജ്ഞം ദേവേഷു മന്യതാം ।
അഗ്നിശ്ച ഹവ്യവാഹനോ ഭവതാം ദാശുഷേ മയഃ ॥ {25}

അന്ധിദനുമതേ താം മന്യാസൈ ശഞ്ചനഃ കൃധി ।
ക്രതേ ദക്ഷായ നോ ഹിനു പ്രണ ആയുഷി
താരിഷഃ ॥ {26} (Both {25} and {26} appearing in T.S.3.11.3.3)

T.B.3.12.1.1 – കാമോ ഭൂതസ്യ{27} കാമസ്തദഗ്രേ{28}

കാമോ ഭൂതസ്യ ഭവ്യസ്യ । സ്ത്രാധേകോ വിരാജതി ।
സ ഇദം പ്രതി പപ്രഥേ । ജതും സൃജതേ വശീ ॥ {27}

കാമസ്തദഗ്രേ സമവർത്തതാധി । മനസോ രേതഃ പ്രഥമം
യദാസീത് । സതോ ബന്ധുമസ്തി നിരവിന്ദന് ।
ഹൃദി പ്രതീഷ്ടാ കവയോ മനീഷാ ॥ {28}

(Both {27} and {28} appearing in T.B.2.4.1.9 and T.B.2.4.1.10)

T.B.3.12.1.1 – ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29} പിതാ വിരാജാം{30}

ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം പ്രഥമം പുരസ്താദി സീമതഃ സുരുചോ
വേന ആവഃ । സ ബുദ്ധിയാ ഉപമാ അസ്യ വിഷ്ഠാഃ സതശ്ച
യോനിമസതശ്ച വിവഃ ॥ {29}

({29} appearing in T.S.4.2.8.2)

പിതാ വിരാജാമൃഷഭോ രയിണാം । അന്തരീക്ഷം വിശ്വരൂപ
ആവിവേശ । തമർകൈ-രഭ്യർചന്തി വർഷം । ബ്രഹ്മ സന്തം
ബ്രഹ്മണാ വർദ്ധയന്തഃ ॥ {30}

({30} appearing in T.B.2.8.8.9)

T.B.3.12.1.1 – യജ്ഞോ രായോ{31} ധയം യജ്ഞഃ{32}

യജ്ഞോ രായോ യജ്ഞ ഇൗശേ വസുനാം ।
യജ്ഞഃ സസ്യാനാമുത സുകുചിതീനാം ।
യജ്ഞ ഇഷ്ടഃ പൂർവചിത്തിം ദധാതു ।
യജ്ഞോ ബ്രഹ്മണാഽഅപ്യേതു ദേവാൻ ॥ {31}

അധം യജ്ഞോ വർദ്ധതാം ഗോഭിരശൈഃ । ഇധം വേദിഃ
സ്വപത്യാ സുവീരാ । ഇദം ബർഹിരതി ബർഹീഽഷ്ടന്യാ ।
ഇഥം യജ്ഞം വിശ്വ അവന്തു ദേവാഃ ॥ {32}

(Both {31} and {32} appearing in T.B.2.5.5.1)

T.B.3.12.1.1 – ആപോ ഭദ്രാ{33} ആദിത്പശ്യാമി{34}

ആപോ ഭദ്രാ ഘൃതമിദാപ ആസുരഗ്നി-ഷോമൗ ബിഭ്രത്യാപ
ഇത് താഃ । തീവ്രോ രസോ മധുപൃച്ഛാ മരംഗമ ആ മാ
പ്രാണേന സഹ വർച്ഛസാ ഗന് ॥ {33}

ആദിത് പശ്യാമ്യുത വാ ശൃണോമ്യോ മാ ഘോഷോ ഗച്ഛതി
വാങ്ങ് ആസാം । മന്യേ ഭജാനോ അമൃതസ്യ തർഹി
ഹിരണ്യവർണാ അത്യുപം യദാ വഃ ॥ {34}

(Both {33} and {34} appearing in T.S.5.6.1.3 and 5.6.1.4)

T.B.3.12.1.1 – തുഭ്യം ഭരന്തി{35} യോ ദേഹ്യഃ{36}

തുഭ്യം ഭരന്തി ക്ഷിതയോ യവിഷു । ബലിമഗ്നേ അന്തി
ത ഓത ദൃരാത് । ആ ഭന്ദിഷ്ടസ്യ സുമതിം ചികിദ്ധി ।
ബൃഹത്തേ അഗ്നേ മഹി ശർമ്മ ഭദ്രം ॥ {35}

യോ ദേഹ്യോ അനമയദധസ്തേഃ । യോ അര്യപതീ
രുഷസശ്ചകാർ । സ നിരുദ്ധ്യോ നഹുഷോ യഹോ അഗ്നിഃ ।
വിശശ്ചക്രേ ബലിഹൃതഃ സഹോഭിഃ ॥ {36}

(Both {35} and {36} appearing in T.B.2.4.7.9)

T.B.3.12.1.1 – പുർവം ദേവാ അപരേണ{37}

പ്രാണാപാനൗ{38}

പുർവം ദേവാ അപരേണാ-നുപശ്യഞ്ജന്മഭിഃ । ജന്മാന്യവ്രെഃ
പരാണി । വേദാനി ദേവാ അയമസ്മിതി
മാം । അഹഃ ഹിത്വാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ॥ {37}

പ്രാണാപാനൗ ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം । വാചം മനസി സംഭൃതാം ।
ഹിത്വാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ।
ആ ഭൂതിം ഭൂതിം വ്രയമശ്നവാമഹൈ ॥ {38}

(Both {37} and {38} appearing in T.B.2.5.6.5)

T.B.3.12.1.1 – ഹവ്യവാഹ{39} സ്വിഷ്ടം{40}

ഹവ്യവാഹ-മഭിമാതിഷ്ടാഹം । രക്ഷാഹണം പൃതനാസു
ജിഷ്ണും । ജ്യോതിഷ്മന്തം ദീദ്യുതം പൂർന്ധിം ।
അഗ്നിഃ സ്വിഷ്ടകൃതമാ ഹുവേമ ॥ {39}

സ്വിഷ്ടമഗ്നേ അഭി തത് പൃണാഹി । വിശ്വാ ദേവ പൃതനാ
അഭിഷ്യ । ഉരും നഃ പൻമാം പ്രദിശനഗി ഭാഹി ।
ജ്യോതിഷ്ഠദ്ധേഹ്യജരം ന ആയുഃ ॥ {40}

(Both {39} and {40} appearing in T.B.2.4.1.4)

T.B.3.12.3.4 – അഗ്നി രമുർദ്ധാ{41} ഭൂവഃ{42}

അഗ്നിരമുർദ്ധാ ദിവഃ കകുത് പതിഃ പൃഥിവ്യാ അയം ।
അപാഽ രേതാഽസി ജിന്വതി ॥ {41}

ഭൂവോ യജ്ഞസ്യ രജസശ്ച നേതാ യത്രാ നിയുദ്ഭിഃ
സചസേ ശിവാഭിഃ । ദിവി മുർദ്ധാനം ദധിഷേ സുവർഷാം
ജിഹ്വാമഗ്നേ ചക്ഷുഷേ ഹവ്യവാഹം ॥ {42}

(Both {41} and {42} appearing in T.S.4.4.4.1)

T.B.3.12.3.4 – അനു നോഽഭ്യാനുമതി{43} രന്വിദനുമതേ
ത്രം{44}

Same as {25} and {26} above

T.B.3.12.3.4 – ഹവ്യവാഹം{45} സ്വിഷ്ടം{46}

Same as {39} and {40} above

Anuvakam 6

in the entire 6th Anuvakam "സർവാസ്മാഃ" apperaing 16 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 16 appearances.

സർവാസ്മാഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥

(Appearing in T.B.3.12.6.1)

Anuvakam 7

in the entire 7th Anuvakam "സർവാസ്മാഃ" apperaing 13 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 13 appearances.

സർവാസ്മാഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥

(Appearing in T.B.3.12.7.1)

Anuvakam 8

in the entire 8th Anuvakam "സർവാസ്മാഃ" appearing 7 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 7 appearances.

സർവാസ്മാഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ । ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ ।

തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।

തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസാ-ധൃവാ സീദ ॥

(Appearing in T.B.3.12.8.1)

3.12 For Kaatakam - 3 (TB 3.12)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	1	10
Anuvakam 2	9	161
Anuvakam 3	4	44
Anuvakam 4	7	121
Anuvakam 5	13	129
Anuvakam 6	6	60
Anuvakam 7	5	51
Anuvakam 8	3	33
Anuvakam 9	8	88
Total →	56	697

Total for Kataka Prasanam 1, 2 and 3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	11	49	526
Prapaatakam2	10	62	593
Prapaatakam3	9	56	697
Total →	30	167	1816

Summary for entire Braahmanam

	Prapaatakam	Anuvakam	Dasini	Vaakyam
Ashtakam 1	8	78	500	5232
Ashtakam 2	8	96	547	5795
Ashtakam 3	9	134	619	6530
Kaatakam	3	30	167	1816
Total	28	338	1833	19373